

CTIBEH
KING

S T E P H E N
K I N G

MISERY

A NOVEL

СТІВЕН
КІНГ

МІЗЕРІ

РОМАН

Переклад з англійської Анастасії Рогози

УДК 821.111(73)

ББК 84.7СПО

К41

Жодну з частин цього видання
не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі
без письмового дозволу видавництва

Перекладено за виданням:

King S. Misery : A Novel / Stephen King. — Signet, 1988. — 352 p.

Обережно! Ненормативна лексика!

Дизайнер обкладинки *IvanovITCH*

Кінг С.

К41 Мізері : роман / Стівен Кінг ; пер. з англ. А. Рогози. — Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2016. — 384 с.

ISBN 978-617-12-0398-3 (PDF)

ISBN 978-0-451-16952-5 (англ.)

У житті успішного письменника Пола Шелдона була лише одна жінка, яку він щиро ненавидів, — героїня його мелодраматично-пригодницьких романів Мізері Честейн. «Убивши» нарешті Мізері й добряче відсвяткувавши початок нового етапу творчості, письменник на глухій дорозі потрапляє в автокатастрофу. Опритомнівши в будинку колишньої медсестри Енні Вілкс, своєї «найпалкішої шанувальниці», схиленої маніячки-вбивці, Пол Шелдон зрозуміє, що таке справжня ненависть, біль і жах і яку ціну має сплатити автор за своє творіння.

УДК 821.111(73)

ББК 84.7СПО

ISBN 978-617-12-0398-3 (PDF)

ISBN 978-0-451-16952-5 (англ.)

© Stephen King, Tabitha King,
and Arthur B. Greene, Trustee,
1987

© Hemiro Ltd, видання українською мовою, 2016

© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», переклад та художнє оформлення, 2016

Присвячується Стефані та Джимові Леонардам.

Вони знають чому.

Знають *краще* за всіх.

БОЗИНЯ

Африка

Я хочу висловити щиру подяку трьом медикам, які допомогли мені розібратися з фактичним матеріалом для цієї книги. Їх звати:

Расс Дорр, фельдшер

Флоренс Дорр, дипломована медсестра

Джанет Ордвей, лікар, доктор психіатрії

Певна річ, у романі вам не трапиться помилок, які вони встигли виправити. Якщо ви знайдете кричущу суперечність, знайте — то моя провина.

Звісно ж, наркотику під назвою новріл не існує, хоча в аптеках можна знайти кілька подібних препаратів на основі кодеїну. На жаль, інколи фармацевти та працівники пунктів роздавання безкоштовних ліків недбало ставляться до інвентаризації чи забувають тримати аптечний сейф під замком.

Місця та персонажі, описані в цій книжці, є вигадкою автора.

С. К.

I

ENNI

Коли ти дивишся в безодню, безодня дивиться в тебе.

Фрідріх Ніцше

1

айпалкіііішах

воооши айпалкіііішах

шнувооол

Ці звуки долинали навіть крізь туман.

2

Але звуки, як і біль, інколи вщухали, і залишався самий туман. Він пам'ятав темряву, непроглядну темряву, що передувала туманові. Може, він починав одужувати? Хай станеться світло — дарма що таке тьмяне! Може, світло було добрим, і так далі, і тому подібне? Чи існували ті звуки в темряві? Він не знав відповідей на ці запитання. Чи був узагалі сенс їх ставити? На це запитання також не було відповіді.

Біль був десь під звуками. Біль пролягав на схід від сонця та на південь від його вух. Ось і все, що він знав *напевне*.

Ті звуки були єдиною ознакою зовнішнього світу протягом довгого часу, який здавався довгим чи дійсно був таким, оскільки у свідомості існували лише біль і бурхливий туман. Він не пам'ятав свого імені й не розумів, де перебуває, хоча мало цим переймався. Він хотів померти, але не усвідомлював свого бажання через просякнутий болем туман, що заповонив його розум, наче дощова літня хмара.

А час минав, і невдовзі він навчився розпізнавати перерви без болю, а також періодичність, із якою вони приходили. І вперше відтоді, як він поринув із безмежної темряви в туман, у голові постала думка, яка геть не була пов'язана з поточною ситуацією. Йому згадалася стара паля, що випиналася з піску на пляжі Ревер¹. Коли він був маленьким хлопчиком, то часто їздив туди з батьками й завжди наполягав, аби

---

¹ Revere Beach — перший громадський пляж у США, відкритий у місті Ревер штату Массачусетс 1895 року. (Тут і надалі прим. пер.)

вони стелили ковдру навпроти палі. Вона стирчала з-під землі, наче одиноке ікло підземного чудовиська. Він любив сидіти й спостерігати, як океан поглинав кілок. Години спливали, і вершечок палі знову виринав поміж хвиль — щойно закінчувалися сандвічі та картопляний салат, а з великого татового термоса виливались останні краплі «Кул-Ейду»¹. Мама починала збиратися додому. Коли вони склали сміття до великої бочки (на якій був вишкрябаний надпис: «ПИЛЬНУЙТЕ ЧИСТОТУ НА ПЛЯЖІ»), Полі збирав свої іграшки,

(*«он мене як звати Полі я Полі сьогодні матуся намастити мої обіччя плечі олійкою “Джонсонз Бейбі”»*), — подумав він, несучись крізь гуркітливу хуртовину, що стала йому домівкою)

а мама складала ковдру, і тоді паля майже повністю проглядалася серед прибою, і шумливі хмарки морської піни збиралися навколо її почорнілих гладеньких боків. Батько намагався пояснити, що справа у припливах і відпливах, але для Полі на першому місці завжди стояла паля. Океан набігав і відступав, а паля залишалася. Просто інколи вона зникала з очей. Без палі *не було би* припливів і відпливів.

Ці спогади кружляли й увивалися, наче лінійні набридливі мухи. Він хапався за найменшу можливість розгадати послання, але протягом довгого часу йому заважали звуки.

шнувооол

вссооо читууулло

айпалкїїїішах

Інколи звуки замовкали. Інколи замовкав він.

Він уперше усвідомив своє існування, існування поза грозовою хмарою, коли відбулася зупинка. Раптом він відчув, що не має сил робити наступний подих і що це нормально, це добре

¹ «Kool-Aid» — марка порошкових соків американської компанії «Kraft Foods», випускається з 1927 року.

² «Johnson's Baby» — марка косметичних товарів для догляду за дитиною, випускається американською компанією «Johnson & Johnson» з 1893 року.

та навіть, м'яко кажучи, потрясно. Можна було й надалі терпіти біль, але всьому є межа, і він радів, що вибував із гри.

Потім йому в рота вчепилися чийсь губи — безсумнівно, жіночі, хоча грубі й сухі. Подих цієї жінки залетів йому до рота, подався вниз по горлу, роздув легені, а коли губи віддалилися, він уперше почув запах своєї наглядочки, вихопив його у хвилі повітря, яке вона загнала йому всередину, як чоловік уганяє свій орган у неохочу жінку. То була жахлива, смердюча суміш ванільного печива, шоколадного морозива, курячої підливи та фаджу¹ з арахісовим маслом.

Він почув крик:

— Дихай, чорт забирай! *Дихай, Поле!*

Губи знову затулили йому рота. Подих знову проштовхнувся йому в горло. Залетів, наче порив вологого вітру, що здійснюється за швидкісними поїздами в метро й тягне за собою старі газети й обгортки від цукерок. Губи віддалилися, і він подумав: *«Заради Бога, тільки не видихай через ніс»*. Але не зміг зарадити смороду... *сморід, цей довбаний СМОРІД!*

— *Дихай, чорт тебе забирай!* — вискнув невидимий голос.

Він подумав: *«Гаразд, усе, що схочеш, тільки не роби так більше, будь ласка, не інфікуй мене»*. Він хотів спробувати вдихнути, але навіть не встиг розпочати, коли губи знову вчепилися йому в рота, сухі та мертві губи, наче пасма соленої шкіри. Жінка знову згвалтувала його подихом.

Коли вона вдруге відійняла губи, він не *випустив* повітря, а *виштовхнув* його, а потім самостійно зробив велетенський свистячий вдих. Штурхнув повітря назовні. Почекав, поки його невидимі груди почнуть здійматися та западати, як вони робили все життя без жодної допомоги з його боку. Та груди не рухалися, тож він ще раз зі свистом ковтнув повітря, а потім задихав сам по собі. Він дихав якомога швидше, аби очистити себе від запаху та смаку, що лишилися після жінки.

---

¹ Фадж — різновид кондитерських виробів (на кшталт молочних цукерок-ірисок), популярний в англійських країнах.

Звичайне повітря здавалося солодким, як ніколи.

Він знову став поринати в туман. Але перш ніж світ зникнув у темряві, йому почулося, як голос пробурмотів:

— Ух! Замалим лиха не сталося!

«Не так сталося, як гадалося», — подумав він і заснув.

Йому снилася паля. Сон був напрочуд реальним, і йому здавалося, що варто простягнути руку, і його долоня торкнеться чорно-зеленого потрісканого силуету.

Згодом, повернувшись до колишнього напівсвідомого стану, він зумів встановити зв'язок між палею та ситуацією, в якій опинився. Розгадка сама припливла йому до рук. Біль не приходив із припливами та відпливами — такий урок він зробив зі сну, який насправді виявився спогадом. Йому лише здавалося, що біль приходив і відступав. Біль був схожий на палю: інколи прихований, інколи на видноті, але біль тривав постійно. Він почувався вдячним, коли біль не ганяв його по сутінкових глибинах сірої хмари, але більше не міг себе дурити — біль був поруч, завжди наготові. І паля була не *одна*, а *дві*. Біль жив у палях, і десь усередині, ще задовго до того, як це усвідомив мозок, він зрозумів, що дві потрощені палі були його власними зламаними ногами.

Спливло ще багато часу, поки він розірвав засохлу кірку зі слини, що склеїла йому губи, і спробував прохрипіти:

— Де я?

Біля ліжка сиділа жінка та тримала в руках книгу. Автором книги виявився Пол Шелдон. Він упізнав власне ім'я й зовсім не здивувався.

— У Сайдвіндері¹, штат Колорадо, — відповіла вона, коли він нарешті спромігся зв'язно поставити запитання. — Мене звати Енні Вілкс, і я...

— Знаю, — мовив він. — Моя найпалкіша шанувальниця.

— Так, — сказала вона і всміхнулася, — саме так.

---

¹ Sidewinder — вигадане Стівеном Кінгом містечко, також згадується в романі «Сяйво» як населений пункт, найближчий до славнозвісного готелю «Оверлук».

3

Темрява. Біль і туман. А потім усвідомлення, що невгамовний біль інколи ховався за непевним компромісом під назвою «полегшення». Перший справжній спогад: зупинка та насильницьке повернення до життя смердючим жіночим подихом.

Наступний справжній спогад: через рівномірні проміжки часу її пальці проштовхували щось йому до рота, щось схоже на пігулки контакт¹. Оскільки води не було, вони довго лежали в роті, а коли починали танути, з'являвся неймовірно гіркий присмак, що злегка нагадував аспірин. Було би добре виплюнути ті гіркі пігулки, але він розумів, що не варто. Бо саме ця гіркота накривала палю припливом,

(«ПАЛІ це ПАЛІ їх ДВІ гаразд їх дві нічого тепер просто заспокойся розумієш просто заспокойся ш-ш-ш»)

і на деякий час вона зникала.

Усі ці епізоди відбувалися через регулярні інтервали, але згодом сам біль почав... не те щоби відступати, а вимиватися. Він подумав, що, мабуть, так руйнувалася паля на пляжі Ревер, бо немає нічого вічного у світі (хоча, якби йому таке сказали в далекому дитинстві, він би просто поглузував із цієї ересі). У поле зору все частіше втручалися зовнішні речі, поки цілком не відновився реальний світ, із усім його вантажем пам'яті, досвіду й упередженості. Його звали Полом Шелдоном, і він був письменником, який створював два види книжок — хороші та бестселери. Він був двічі одружений та розлучений. Він надміру курил (або колись курил, до цього всього, чим би «це все» не було). З ним трапилося щось дуже погане, проте він вижив. Темно-сіра хмара розвіювалася дедалі швидше. Ще промайне багато часу, поки його найпалкіша шанувальниця принесе стару деренькучу машинку «Роял»² із роззявленою

¹ «Contac» — ліки проти застуди та грипу у формі желатинових капсул.

² «Royal» — американська компанія з виробництва друкарських машинок, касових апаратів тощо, заснована 1904 року.

посмішкою та голосом Дакі Даддлза¹. Але ще задовго до цих подій Пол устигне зрозуміти, що вскочив у пекельну халепу.

4

Частина свідомості, наділена даром передбачення, змалювала Полу подобу жінки ще до того, як він розплющив очі, та усвідомила її до того, як він почав усвідомлювати сам, — інакше чому з нею були пов'язані такі похмурі, зловісні образи? Кожного разу, як вона заходила до кімнати, він думав про вирізьблених ідолів, яким поклонялися забобонні африканські племена в романах Генрі Райдера Гаґгарда², думав про каміння та приреченість.

Образ Енні Вілкс у подоби африканського ідола з романів «Вона» чи «Копальні царя Соломона»³ був безглуздим, проте на диво вдалим. Вона була кремезною жінкою, і здавалося, що, окрім непривітного вигину живота під незмінними сірими кардиганами, у неї геть відсутні жіночі лінії фігури — не було визначеної округлості стегон, чи сідниць, чи навіть литок, що ховалися під нескінченною вервечкою вовняних домашніх спідниць (перед тим як поратися по господарству, вона йшла у свою невидиму спальню й перевдягалася в джинси). Її тіло було велике, проте недобре. Коли він дивився на неї, то думав скоріше про забиті стоки та дорожні затори, ніж про затишні упадини чи пласкі відкриті місцини.

Частіше за все вона викликала в нього тривожне відчуття *суцільності*, ніби в неї зовсім не було кровоносних судин чи навіть внутрішніх органів, ніби вона була суцільною, щільною Енні Вілкс, із ніг до голови та справа наліво. Складалося враження, що її очі були не справжніми, а намальованими, а через

---

¹ Ducky Daddles — каченя, персонаж старої казки «Henny Penny» про полохливе курчатко та кінець світу.

² H. Rider Haggard (1856—1925) — англійський класик пригодницької літератури, один із засновників жанрів фентезі та «загублені світи». Дія романів в основному відбувається в Африці.

³ «She» (1886), «King Solomon's Mines» (1885) — ранні та найбільш популярні романи Г. Райдера Гаґгарда.

те оберталися не більше, ніж очі на портретах, які стежать за вами, коли ви ходите по кімнаті. Йому здавалося, що як він складе вказівний і середній пальці правої руки в літеру «V» та штрикне їй у ніздрі, то рука пройде не більше восьмої дюйма, а потім натрапить на суцільну (хоч трохи піддатливу) перешкоду. Навіть сірий кардиган, старомодні домашні спідниці та вицвілі робочі джинси були частиною цього суцільного волокнистого безхребетного тіла. Тож зовсім не дивно, що він сприймав її як ідола з пригодницького роману. Як усі ідоли, вона приносила лише одне: відчуття неспокою, яке поступово перетворювалося на жах. Як усі ідоли, усе інше вона забирала.

Ні, чекайте, це не зовсім чесно. Вона приносила *ще* дещо. Вона приносила пігулки, які заливали палі припливом.

Пігулки були припливом, а Енні Вілкс була місяцем, який заганяв їх до рота, наче кинутий за борт вантаж, принесений до берега на хвилі. Вона видавала по дві пігулки кожні шість годин, і спочатку її присутність виявлялася лише двома пальцями, що лізли йому до рота (і скоро він навчився жадібно облизувати ці нахабні пальці попри їхній гіркий смак), а потім з'явилися сірий плетений кардиган і одна з півдюжини спідниць, а з-під пахви виглядав один із його романів у м'якій обкладинці. Уночі вона приходила в пухнастому рожевому халаті. Її обличчя блищало від якогось крему (і він міг легко назвати головний інгредієнт, навіть не глянувши на флакон: сморід ланоліну¹ був надто різким і важким). Вона витрушувала його з душного поверхневого сну пігулками, що прилаштувалися в її долоні, та щербатим місяцем, що прилаштувався у вікні якраз над її широким плечем.

За деякий час (коли тривога стала достатньо виразною, аби Пол звернув на неї увагу) він зміг дізнатися, що йому згодувала Енні. Це був знеболювальний препарат під назвою новріль на основі кодеїну. Причина, з якої вона так рідко міняла йому судно, полягала не тільки в тому, що він харчувався виключно рідкою чи желеподібною їжею (коли він жив у хмарі, вона

---

¹ Ланолін — очищений тваринний віск, побічний продукт переробки вовни.

годувала його парентерально), а й у тому, що новріл спричиняв у надміру чутливих пацієнтів запор. Ще одним побічним ефектом у надміру чутливих пацієнтів, більш серйозним, була зупинка дихання. Пол ніколи не скаржився на надмірну чутливість, тим не менш його дихання зупинилося принаймні одного разу (могли бути й інші зупинки, яких він не розгледів крізь туман). Той випадок, коли вона зробила йому рот у рот. Можливо, то була буденна річ, але пізніше він став підозрювати, що вона мало не вбила його випадковим перевищенням дози. Вона знала про свою справу не так багато, як вважала. І це була лише одна з багатьох лячних рис Енні Вілкс.

Приблизно за десять днів після того, як Пол виринув із темної хмари, він одночасно збагнув три речі. Перша: в Енні Вілкс були величезні запаси новрілу (у неї, власне, були величезні запаси всіляких наркотиків). Друга: він підсів на новріл. Третя: Енні Вілкс була божевільна та небезпечна.

5

Темрява передувала болю та грозівій хмарі, а після того, як Енні розповіла, що з ним трапилося, Пол почав згадувати, що передувало темряві. Розмова сталася невдовзі після того, як він поставив традиційне запитання «людини, яка виринає зі сну». Енні повідала, що наразі він перебував у маленькому містечку Сайдвіндер у штаті Колорадо. Окрім того, вона повідомила, що принаймні двічі прочитала кожен із його восьми романів, а улюблені книги з серії «Мізері» — по чотири, п'ять, а то й шість разів. Їй би лише хотілося, щоби він швидше писав. Вона ніяк не могла повірити, що її пацієнт виявився *тим самим Полом Шелдоном*, навіть коли перевірила посвідчення особи в гаманці.

— А де, до речі, мій гаманець? — поцікавився Пол.

— Він цілий та неушкоджений, — відповіла Енні, і раптом її усмішка стиснулася у вузьку підозріливу розколину, і Полові це не дуже сподобалося. Він ніби натрапив на глибоке *провалля*, що ховалося поміж квітів на веселій життєрадісній галявині.

— Ви гадаєте, я змогла би щось у вас украсти?

— Та ні, звісно ні. Просто...

«Просто в цьому гаманці — усе моє життя, — подумав він. — Життя поза межами цієї кімнати. Поза межами болю. Поза межами простору, де час тягнеться, наче пасма жувальної гумки, яку змуджена дитина напинає між зубів. Бо саме так стоїть справа, коли до прийому пігулок лишається близько години».

— Просто що, пане-господарю? — затялася вона, і Пол з тривогою помітив, що вузька щілина стає все чорнішою і чорнішою. Провалля розросталося, ніби під чолом Енні відбувався землетрус. Пол слухав, як надворі пронизливо та безупинно завиває вітер, і раптом перед його очима постала картина: вона піднімає його та перекидає через міцне плече, а він висить на ньому, наче лантух на кам'яній стіні, і вона виносить його надвір, і кидає в кучугуру. Він замерзне до смерті, але перед цим його ноги кричатимуть і битимуться в останніх конвульсіях.

— Просто мій батько завжди казав наглядати за гаманцем, — відповів Пол і здивувався, як легко ця брехня зірвалася з вуст. Його батько був професіоналом, коли йшлося про те, щоби не помічати свого сина без великої потреби, і, наскільки пригадував Пол, за все своє життя тато дав йому лиш одну пораду. Коли Полові виповнилося чотирнадцять, батько подарував йому загорнутий у фольгу презерватив «Червоний диявол». «Поклади собі в гаманець, — сказав тоді Роджер Шелдон, — і як заведешся під час поцілунків на автостоянці, то зроби паузу між «дуже хочеться» і «хочеться так, що байдуже» та вдягни оце. На світі вже й так забагато байстрюків, і мені би не хотілося, щоби ти потрапив до армії в шістнадцять років».

І Пол повів далі:

— Гадаю, він стільки разів наказував мені наглядати за гаманцем, що це намертво засіло в моїй голові. Якщо я вас образив, то щиро перепошую.

Вона розслабилася. Усміхнулася. Провалля зникло. Літні квіти знову радісно захитали голівками. Він подумав, що якби

просунув крізь ту усмішку руки, то не намацав би нічого, окрім гнучкої темряви.

— Та я й не ображаюся. Гаманець у надійному місці. Стривайте, я дещо для вас маю.

Вона вийшла та повернулася з тарілкою гарячого овочевого супу. Він з'їв небагато, хоча більше, ніж сподівався. Енні здавалася задоволеною. Поки Пол їв суп, вона розповіла йому про аварію, і під час цієї розмови він усе згадав та подумав, що ніколи не завадить знати, як ти переламав собі ноги. Але його стривожив спосіб, у який це знання приходило: він наче став персонажем роману чи п'єси і його історію переповідали не як факти з реального життя, а як плин вигаданого сюжету.

Вона поїхала до Сайдвіндера на машині з приводом на чотири колеса, щоби купити корму для худоби та дещо з бакалії... а також подивитися книжки в м'яких обкладинках у «Вілсон Драг Сентер». То було в середу, майже два тижні тому, а нові книжки завжди завозили по вівторках.

— Я саме думала про вас, — сказала вона, годуючи Пола супом із ложки та професійно витираючи серветкою краплі, що стікали з кутиків рота. — Неймовірний збіг обставин, чи не так? Я сподівалася, що прийде «Дитина Мізері» у м'якій обкладинці, та не пощастило.

Вона сказала, що насувалася гроза, хоча всі вранішні прогнози беззаперечно стверджували, що негода поверне на південь, до Нью-Мексико¹ та Сангре-де-Крісто².

— Так, — пригадав він, — обіцяли, що поверне. Саме тому я поїхав машиною через гори.

Він спробував повернути ногами, за що отримав спалах нестерпного болю, та застогнав.

— Не робить цього, — порадила вона. — Якщо розбурхаєте оті ноги, Поле, вони не заспокояться... а я ще години дві не можу давати вам пігулок. Ви вже й так забагато приймаєте.

---

¹ New Mexico — один із гірських штатів на південному заході США.

² Sangre de Cristo — гірський хребет у південній частині Скелястих гір.

Чому я не в лікарні? Йому дуже хотілося поставити це запитання, але він був не певен, чи хоче почути відповідь. Принаймні, поки що.

— Коли я зайшла по корм до крамниці, Тоні Робертс сказав, що мені варто поспішити, якщо я хочу дістатися додому за гарної погоди, а я відповіла...

— А чи далеко ми від цього містечка?

— Неблизько, — невизначено відповіла вона, позираючи у вікно. Запала незручна тиша, і Пол злякався того, що побачив на її обличчі, — а він не побачив нічого. Чорне ніщо в проваллі, що ховалося в альпійській галявині, бездонна чорнота, де не росло жодної квітки. То було обличчя жінки, яка раптово втратила зв'язок із усіма важливими подіями та віхами свого життя, жінки, яка забула не просто спогад, а саму пам'ять. Колись йому трапилась нагода відвідати божевільню (то було давно, ще коли він збирав матеріал для першої з чотирьох книжок «Мізері», які стали для нього основним джерелом прибутку протягом останніх восьми років), і він бачив цей вираз на обличчях пацієнтів... чи то пак «не-вираз». Цей стан називався кататонією, проте зараз Пола не задовольнило таке визначення. Він ніяк не міг дібрати влучного слова, аби описати те, що так його налякало. У той момент він уявив, що думки Енні уподібнилися її матеріальному тілу — стали суцільними, волокнистими, безхребетними, без жодних порожнин і западин.

Потроху її обличчя прояснилося, ніби знов наводнилося думками. Згодом Пол з'ясував, що слово «наводнитися» не зовсім підходить. Енні не наповнювалася, як ставок чи запруда від припливу, а *відтавала та нагрівалася. Так... вона нагрівалася, наче маленький електричний прилад. Гостер, а може, електрогрілка.*

— То я кажу Тоні: «Гроза йде на південь».

Спочатку вона говорила повільно, добирала слова, наче п'яна, але потім її розмова почала набирати темпу й сповнилася жвавості, як у нормальних людей. Але тепер Пол занепокоївся. *Усе, що вона казала, звучало трохи дивно, трохи не до*

ладу. Слухати Енні було все одно, що слухати пісню, яку грали в неправильній тональності.

— А він каже: «А тепер передумала». А я кажу: «От халепа! Час сідлати коня та рушати додому». А він каже: «Я би краще перечекав негоду в містечку, міс Вілкс. По радіо сказали, що насувається справжній буран, а до цього ніхто не готовий». Але, звісно ж, я *мусила* вертатися, бо хто ж годуватиме мою худобу? Найближчі сусіди, Ройдмани, живуть за багато миль звідси. Тим паче що Ройдмани мене не люблять.

На останній фразі вона кинула на Пола пронизливий погляд, а коли він нічого не відказав, почала нетерпляче постукувати ложкою по краю тарілки.

— Усе?

— Так, дякую, я наївся. Дуже смачно. А багато у вас худоби?

Тому що, думав він, якщо багато, тобі потрібна допомога. Хоча би найманий робітник. «Допомога» стала ключовим словом. А висновок напрошувався сам собою, оскільки Пол не помітив на її пальці обручки.

— Небагато, — відповіла вона. — Півдюжини несучок, дві корови та Мізері.

Пол кліпнув очима.

Вона засміялася:

— Ви, певне, вважаєте, що з мого боку не дуже гарно називати свиноматку на честь сміливої та прекрасної жінки, яку ви вигадали. Але таке вже в неї ім'я, і я не хотіла нікого образити, — сказала Енні. Потім хвильку подумала та додала: — Вона дуже мила.

Жінка зморщила носа й на якусь мить *перетворилася* на свиню. Образ доповнювали рідкі жорсткі волосини на її підборідді. Вона зарохкала:

— *Хрю-хрю! Рох-рох! ХРЮ!*

Пол вирячився на неї, але Енні нічого не помічала. Вона знову поринула в думки, і її погляд згас. Очі спорожніли, і лише світло лампи на нічному столику відбивалося в них двома тьмяними вогниками.

Урешті-решт вона здригнулася, опритомніла й вимовила:

— Я проїхала миль зо п'ять, а потім пішов сніг. Стіною повалив — тут завжди так, як замете, то замете. Я ввімкнула фари та їхала потихеньку, аж раптом побачила на узбіччі вашу перекинуту машину. — Вона кинула на нього несхвальний погляд. — А ви фари не ввімкнули.

— Усе сталося зненацька, — відповів він і тільки тепер почав пригадувати, як усе сталося. Він іще не згадав, що був добряче п'яним.

— Я зупинилася, — вела далі Енні. — А якби ваша машина застрягла на підйомі, то, може, поїхала би собі далі. Я розумію, це не зовсім по-християнськи, але на дорозі вже намело дюймами зо три снігу, тож навіть із приводом на чотири колеса немає гарантії, що ти зможеш зрушити з місця, якщо десь припаркуєшся. Простіше сказати собі: «Ой, та вони, напевне, вибралися й зловили попутку», і так далі, і тому подібне. Але машина розбилася на третьому пагорбі від оселі Ройдманів, а там є невелика рівнина. Тому я пригальмувала і, щойно вийшла з машини, почула стогін. Це були ви, Поле.

Вона дивно, по-материнськи всміхнулася до нього.

І вперше у свідомості Пола Шелдона виникла ясна думка: *«Я вскочив у халепу. Ця жінка ненормальна».*

6

Наступні двадцять хвилин Енні сиділа біля Пола в кімнаті, яка, скоріш за все, була спальнею для гостей, і говорила. Поки його тіло перетравлювало суп, біль у ногах знову прокинувся. Пол намагався зосередитись на тому, що говорила жінка, але виходило погано. Його свідомість роздвоїлася. Одна половина слухала, як Енні витягала його з уламків «Камаро 74»¹, і ця половина здригалася та боліла, як пара старих розколотих паль, що починали

---

¹ Camaro'74 — автомобіль другого покоління виробництва американської компанії «Chevrolet».

виринати між хвилями відпливу. А з іншого боку він бачив себе в готелі «Боулдерадо», де закінчував новий роман, у якому (хвала Господу за його ласку) не йшлося про Мізері Честейн.

У нього була купа причин не писати про Мізері, але одна залізно та непохитно височіла над іншими. Мізері (хвала Господу за велику ласку) нарешті померла. Вона випустила дух за п'ять сторінок до кінця роману «Дитина Мізері». «Тож Єн і Джеффри обійнялися та разом пішли з кладовища Малого Данторпа, втішаючи одне одного та сподіваючись розпочати нове життя». Пишучи цей рядок, він гиготів як навіжений, аж по клавішах не влучав, і доводилося кілька разів переправляти. Хвала Господу за стару добру коректорську стрічку «Ай-Бі-Ем»¹. Унизу він приписав «КІНЕЦЬ», а потім кинувся стрибати (по тому самому номеру в готелі «Боулдерадо») і кричати:

— Вільний! Нарешті вільний! Великий Боже Всемогутній, нарешті я вільний! Нарешті ця тупа сука придбала собі клан-тик землі за цвинтарною огорожею!

Новий роман називався «Швидкі автівки», і, коли Пол закінчив цю книгу, йому було зовсім не до сміху. Він просто сидів перед друкарською машинкою і думав: «Друже мій, наступного року ти можеш отримати премію “Американської Книги”²». А потім він поставив...

«...невеличкий синець на правій скроні, нічого страшного. А от ноги... Навіть при тьмяному світлі я одразу побачила, що з ногами у вас...»

...крапку, зняв слухавку та замовив у номер пляшку «Дом Периньйон»³. Він пригадав, як чекав, поки її принесуть, ходив туди-сюди по кімнаті, в якій з 1974 року писав усі свої книги. Він пригадав, як дав офіціанту п'ятдесят доларів на чай і спи-

¹ International Business Machines Corporation (IBM) — американська корпорація, світовий виробник апаратного та програмного забезпечення.

² American Book Award — літературна нагорода США, яка видається з 1978 р. Щороку необмежена кількість письменників отримують премії, призначені такими самими письменниками, за окремі книги чи загальний творчий внесок.

³ «Dom Pérignon» — марка шампанського найвищого класу від французького виробника «Moët & Chandon».

тав, чи той знає прогноз погоди. Він згадав, як задоволений офіціант посміхнувся та схвильовано відповів, що очікувана гроза має звернути на південь, до Нью-Мексико. Він пригадав холодну на дотик пляшку, глухий звук, із яким піддався корок, і сухий, їдко-терпкий смак першого келиха. Він пригадав, як відкрив свою дорожню сумку та поглянув на авіаквиток до Нью-Йорка, а потім раптово, без зайвих роздумів вирішив...

«...що вас негайно треба доправити додому! Довелося трохи повозитися, поки я затигла вас у джип. Але я міцна жінка (як ви, мабуть, помітили), а в багажнику мала кілька ковдр. Тож я вас затигнула, загорнула і вже тоді, у сутінках, подумала, що ви мені знайомі! Я подумала, може...»

...вивести стару «камаро» зі свого гаража та просто поїхати на захід замість того, щоб сідати на літак. І, врешті-решт, що його чекає в тому Нью-Йорку? Міський будинок, порожній, нецікавий, непривітний, а можливо, ще й пограбований. «*Та пішло воно під три чорти!*» — подумав він і відпив іще шампанського. — *На захід, парубче, на захід!*» Ідея здавалася достатньо божевільною, щоб мати певний сенс. Не брати нічого, тільки зміну одягу та...

«...сумку, яку я знайшла. Тож я прихопила її з собою, але більше нічого не побачила, і взагалі, я боялася, що ви, бува, помрете у мене на руках чи що, тож я завела Стару Бессі¹, взяла ваш...»

...рукопис «Швидких автівок», а далі — у Вегас чи Рено², або навіть у Місто Янголів³. Він згадав, що спочатку ідея здавалася трохи безглуздою, бо на таку поїздку міг зважитися хіба що двадцятичотирирічний юнак (яким він був, коли продав свій перший роман) і аж ніяк не чоловік, що прожив уже два роки після свого сорокаріччя. Ще пара келихів шампанського, й ідея вже не здавалася такою безглуздою. Навпаки, вона стала замалим

---

¹ Bessie, Bossie — загальна назва для корів та коней в англomовних країнах; тут: Стара Бессі — назва автівки.

² Las Vegas, Reno — найбільші міста штату Невада, відомі своїми казино.

³ City of Angels — інша назва міста Лос-Анджелес (буквальний переклад назви з іспанської: «los Angeles» — янголи).

не благородною. На кшталт Великої Одиссеї в далекі краї, щоби наново віднайти реальний світ після уявних краєвидів свого роману. Тож він опинився...

«...на межі життя та смерті! Я була певна, що ви помрете... Розумієте, *певна!* Тому я витягла у вас із кишені гаманець, щоби поглянути на водійські права, а потім побачила ім'я: «*Пол Шелдон*» і подумала: «Ой, це просто збіг обставин». Але й у правах на фотографії були нібито ви, і я так злякалася, що аж присіла за кухонний стіл. Я спочатку подумала, що зомлію. Згодом я вирішила, що й *фотографія*, мабуть, теж «збіг обставин» (у тих водійських правах ніхто на себе не схожий), але потім я знайшла посвідчення Гільдії письменників і ще одне, з «*Пі І Ен*»¹, і остаточно переконалася, що ви...»

...вскочив у халепу, коли пішов сніг. Але задовго до того він устиг зайти до бару «*Боулдерадо*» й дати Джорджеві ще двадцять баксів, аби той роздобув другу пляшку «*Дома*», яку Пол випив, прямуючи до Скелястих гір по шосе I-70. Коли він оминув заставу десь на схід від Тунелю Ейзенгавера², небо набуло свинцевого кольору. Дорога була порожньою та сухою, гроза завертала на південь... тож якого біса, ще й рознервувався від того клятого тунелю! У програвачі під панеллю приладів крутилися старі записи *Бо Дідлі*³, і Пол не вмикав радіо, аж поки «*камаро*» не почала небезпечно вихляти з боку в бік. Він зрозумів, що справи серйозні — то був не просто легенький вітерець зі снігом, а справжня заметіль. Може, циклон зовсім не збирався йти на південь, може, циклон рушив прямо на нього, і він потрапить у біду...

(*ти й зараз у біді*)

¹ PEN International — британська організація, яка опікується літературною творчістю та свободою слова. Назву становить акронім «PEN» — Poets, Essayists, Novelists (поети, есеїсти, романісти).

² Eisenhower Tunnel — транспортний тунель на чотири смуги, що пролягає під Континентальним американським вододілом за 80 км від Денвера, штат Колорадо, побудований у 1973 р. та названий на честь 34-го президента США.

³ Bo Diddley — сценічне ім'я Елласа Ота Гейтса, американського блюзового співака та гітариста.

...але він був достатньо п'яний, аби вирішити, що зможе втекти від хуртовини на машині. Тож замість того, аби зупинитися в місцевій Кані¹ та попроситися перечекати негоду, він поїхав далі. Він згадав, як вечірнє небо потемніло, наче він дивився на нього крізь сірий хромований окуляр. Пол пригадав, як хміль почав вивітрюватися з голови, як він нахилився вперед, щоб узяти з панелі пачку сигарет, аж саме тоді колеса забуксували. Він викручував кермо, але нічого не виходило. Він згадав важкий глухий удар, а потім світ перекинувся до гори дригом. Він *закричав!*..

— ...І коли я почула ваш крик, то зрозуміла, що ви виживете. Помираючі люди рідко кричать, у них немає сил. Кому знати, як не мені. Я вирішила, що *змушу* вас жити. Тож я зазирнула у свій запас знеболювальних і дала вам пару таблеток. Ви заснули. А потім прокинулися та почали знову кричати, тож я дала вам іще. Деякий час у вас трималася висока температура, але я також її збила. Кефлексом². Кілька разів мені здавалося, що ви не виживете, але вже усе позаду. Обіцяю. А тепер, Поле, вам треба відпочивати. Треба набиратися сил.

Енні підвелася.

— У мене ноги болять.

— Атож, болять. Я зможу дати вам ліки лише за годину.

— Будь ласка, дайте зараз.

Благати було соромно, але він нічого не міг удіяти. Почався відплив, і потрошені, до болю реальні, оголені палі стирчали з піску, і від цієї правди неможливо було сховатися чи уникнути її.

— За годину, — твердо відповіла Енні та попрямувала до дверей, тримаючи в одній руці ложку й тарілку.

— Заждіть!

Вона озирнулася й окинула його суворим, проте люблячим поглядом. Полу не сподобався цей вираз. *Зовсім* не сподобався.

— Ви витягли мене два тижні тому?

¹ Кана — біблійне місто, в якому Христос зробив своє перше чудо, перетворивши воду на вино.

² Keflex — протимікробний засіб, застосовується при інфекціях і запаленнях.

Вона знову трохи розгубилася, до того ж починала злитися. Згодом він дізнався, що Енні погано орієнтувалася в часі.

— Схоже на те.

— І я був у відключці?

— Майже весь час.

— А як я харчувався?

Вона уважно поглянула на нього та відповіла:

— Парентерально.

— Парентерально? — перепитав він, і вона прийняла його щирий подив за невігластво.

— Через голку. Я годувала вас парентерально, — пояснила вона, — по трубках. У вас на руці лишилися відмітини.

Раптом її очі звузилися і стали підозріло вивчати його.

— Ви завдячуєте мені своїм життям, Поле. Сподіваюся, ви пам'ятатимете про це. Сподіваюся, ви цього не забудете.

І вона пішла.

7

Минула година. Нарешті, якимось чином, ця година минула.

Він лежав у ліжку, стікав потом та заходився дрижаками. Спочатку з іншої кімнати долинали голоси Соколиного Ока та Солоденьких Губ, а потім загомоніли ді-джеї з «Дабл'ю-кей-ар-пі», тієї навіженої радіостанції в Цинциннаті¹. Їх змінив диктор, який узявся вихваляти ножі «Гінзу»², назвав цифру «вісімсот» та повідомив слухачів із Колорадо, які наразі заходилися слиною від чудового набору ножів «Гінзу», що оператори перебувають у режимі очікування.

Пол Шелдон також перебував у режимі очікування.

¹ Hawkeye, Hot Lips — герої американського комедійного серіалу «М*А*S*Н» («Польовий шпиталь», 1972—1983); «WKRP in Cincinnati» (1978—1982) — американський комедійний серіал про працівників вигаданої радіостанції.

² Ginzu — марка американських ножів, які активно рекламувалися через телемагазини (у результаті було продано близько трьох мільйонів ножів із 1978 до 1984 року).

Енні прийшла одразу, як в іншій кімнаті годинник пробив восьму, — з двома пігулками та склянкою води.

Він радо підвівся на ліктях, намагаючись сісти на ліжку.

— Нарешті, два дні тому, я купила вашу нову книжку, — розповіла вона. У склянці дзенькнув лід, і цей звук мало не звів Пола з розуму. — «Дитина Мізері», вона чудова... як і інші. Навіть краще! Найкраща!

— Дякую, — видавив він і відчув, як на чолі виступив піт. — Прошу вас, мої ноги, так боляче...

Енні замріяно усміхнулася:

— Я знала, що вона одружиться з Єном, і, сподіваюся, Джеффри та Єн врешті-решт знову стануть друзями. Правда? — спитала вона, але одразу ж додала: — Ні, не кажіть! Я сама про все дізнаюся. Не люблю поспішати. Усе одно наступної книжки ще довго чекати.

У його ногах пульсував біль, утворивши міцний залізний корсет навколо паху. Він уже обмацав себе там, унизу, і вирішив, що тазові кістки вціліли, хоча на дотик були якимись дивними та покрученими. А от нижче колін нічого цілого не залишилося. Він навіть дивитися не хотів. Він бачив два викривлені, безформні силуети, що вимальовувалися під ковдрою, і цього було достатньо.

— Будь ласка, міс Вілкс! Так боляче...

— Зви мене Енні. Так мене кличуть усі друзі.

Вона подала йому склянку. Волога збиралася краплями на холодних стінках. Але пігулки Енні не віддавала. Пігулки, що лежали у її руці, були припливом, а вона сама була місяцем, який приносить приплив, який покривав палі водою. Вона піднесла капсули йому до рота, який він одразу жадібно відкрив... а потім раптом прийняла руку.

— Я взяла на себе сміливість зазирнути в ту сумочку. Ти ж не проти?

— Та ні, звісно, ні. Ліки...

Краплі поту на чолі ставали то холодними, то гарячими. Цікаво, він закричить? Він вирішив, що це дуже ймовірно.

— Там був рукопис.

Вона вимовила цю фразу, тримаючи пігулки в правій руці, а потім повільно нахилила долоню, і ліки перекотилися до лівої. Пол не спускав з пігулок очей. Енні продовжувала:

— Він називається «Швидкі автівки». І про Мізері там, очевидно, не йдеться. — Вона кинула на нього трохи несхвальний погляд, але, як і раніше, в ньому читалася любов. *Материнська любов.*

У неї вихопився смішок:

— Які ж автівки в дев'ятнадцятому столітті, хоч швидкі, хоч які! Я також дозволила собі його трохи погортати... ти ж не проти?

— Будь ласка, — простогнав він, — я не проти, але прошу...

Тепер нахилилася її ліва рука. Пігулки покотилися і неквапливо, з тихим перестуком, упали назад у праву долоню.

— А якщо я його прочитаю? Ти ж не проти, якщо я його прочитаю?

— Ні.

Ноги з потрощеними кістками неначе наповнилися гострими уламками скла.

— Ні, — він видавив щось схоже на усмішку, — звісно, ні.

— Я би ніколи не зробила цього без твого дозволу, — відверто заявила вона, — бо надто сильно поважаю тебе, Поле. Власне кажучи, я тебе люблю.

Раптом вона загрозило почервоніла. Одна пігулка випала з її руки та покотилася по ковдрі. Пол спробував її упіймати, але Енні його випередила. Він застогнав, але вона цього не помітила, схопила пігулку та знову втупилася порожнім поглядом у вікно.

— Я захоплююсь твоїм *розумом і уявою*, ось і все, що я мала на увазі.

У відчаї, бо більше нічого не спадало на думку, він вимовив:

— Я знаю. Ти — моя найпалкіша шанувальниця.

Цього разу вона не просто відтанула, вона *засяяла*.

— Точно! — вигукнула вона. — *Саме так!* І ти ж не будеш проти, якщо я прочитаю рукопис саме в цьому настрої, на

хвилі... шанування? Навіть беручи до уваги, що інші твої книжки мені подобаються не так, як «Мізері».

— Ні, — відповів він і заплющив очі.

«Ні, хоч накрути з тих сторінок паперових човників, тільки... прошу... я тут скоро сконаю...»

— Ти *хороший*, — лагідно сказала вона. — Я знала, що ти такий. Я відчуваю це з твоїх книг. Чоловік, який вигадав Мізері Честейн — тобто вигадав, а потім *вдихнув у неї життя*, — не може бути поганим.

Тої ж миті її пальці опинилися у його роті — несподівані, нахабні, але такі бажані. Він висмоктав з-поміж них пігулки і проковтнув, не встигнувши навіть тремтячою рукою піднести до губ склянку.

— Як дитина мала, — сказала Енні, але він її вже не бачив, бо заплющив очі, з яких почали струменіти сльози, — але хороша. Я стільки всього хочу в тебе спитати... стільки всього хочу дізнатися.

Рипнули пружини — вона підвелася з ліжка.

— Ми з тобою заживемо в щасті та злагоді, — додала вона.

Пол відчув, як серце стиснулося від жаху, але все одно не розплющив очей.

8

Він плив за течією. Вода прибувала, хвилі несли його. В іншій кімнаті працював телевизор, але невдовзі замовк. Інколи бив годинник, і Пол намагався порахувати удари, але все збивався з ліку.

«Парентерально. Через голку. По трубках. У вас на руці лишилися відмітини».

Він підвівся на одному лікті, пошукав вимикач лампи та врешті-решт увімкнув світло. Він подивився на руки і в западинці над ліктем побачив тьмяні синці, що розповзалися пурпуровими та жовтуватими плямами, а посередині кожної запеклася кров від уколу.

Відкинувшись на подушки, він зупинив погляд на стелі й став прислухатися до вітру за вікном. Він застряг у самому серці Скелястих гір, серед зими, і застряг тут із жінкою, в якої не все гаразд із головою, яка годувала його парентерально, поки він лежав без тями, і в якої, судячи з усього, бездонний запас наркотиків. А ще ця жінка нікому не розповіла, що він перебуває в неї.

Це було важливо, але потім він усвідомив, що існували важливіші речі — починався відплив. Він став чекати на сигнал будильника, що мав долинути згори. Він іще довго мовчатиме, але Пол все одно почав чекати.

Енні була божевільною, але він не міг без неї обходитися.

«*Оце я в халепу вскочив*», — думав він і безтямно дивився у стелю, поки на чолі знову не почали виступати краплі поту.

9

Наступного ранку Енні принесла чергову тарілку супу і сказала, що встигла прочитати сорок сторінок із того, що вона назвала «книжкою-рукописом». Вона повідомила Полу, що не вважає її такою ж вдалою, як інші книжки.

— Важко слідкувати за сюжетом. Постійно стрибає туди-сюди в часі.

— Це такий прийом, — відповів він. Зараз його організм перебував десь на межі болю та спокою, тож він міг більш-менш розуміти її слова. — Прийом, та й по всьому. Сюжет... сюжет диктує літературну форму.

Він плекав слабку надію, що секрети ремесла мають її захищати, якщо не зачарувати. Бо, Господь свідок, вони зачарували більшість відвідувачів курсів літературної майстерності, які він був проводив у молодості.

— Розумієш, цей хлопець розгублений, тож...

— Атож, розгублений! *Дуже* розгублений, а від того — менш цікавий. Не *не*цікавий — я певна, ти не можеш створити

нецікавих персонажів, — просто менш цікавий. А лихослів'я! Кожне друге слово — лайка! Нема...

Вона замислилась, машинально згодовуючи йому суп і витираючи краплі з рота, навіть не дивлячись у той бік, як досвідчена машиністка не позирає на клавіші. Тож Пол без зусиль дійшов висновку, що вона була медсестрою. Не лікарем, аж ніяк. Лікар не вмів витирати слину з рота чи з такою точністю передбачити, звідки потече наступна краплина супу.

«Якби синоптик, що слідкував за тим буревієм, знав свою справу так само добре, як Енні — свою, я би не вскочив у цю довбану халепу», — з розпачем подумав він.

— Нема благородства! — Енні раптом скрикнула, підскочила та мало не пролила яловичий суп із ячменем прямо на його бліде, обернене догори обличчя.

— Так, — відповів він, — я згоден із тобою, Енні. Дійсно, у Тоні Бонасаро мало благородства. Він виріс у нетрях і все життя намагався вирватися з поганого оточення, розумієш, і ці слова... там усі так розмовляють...

— Нічого подібного! — відказала вона і кинула на нього погляд, що не припускав жодних заперечень. — Як же я, по-твоему, поведжуся в магазині, коли купляю худобі їсти? Що ж, по-твоему, я кажу? «Дай-но мені, Тоні, мішок цього клятого корму для свинки, та ще мішок того драного зерна для корівки, та ще трохи, матері його ковілька, щурячої отрути»? І що ж він, по-твоему, мені відповідає? «Збіса гарний вибір, Енні, зараз усе принесу, щоб мені рачки лазити»?

Енні поглянула на Пола, і в її обличчі він побачив небо, по якому от-от понесуться торнадо. Він злякано подався назад. Тарілка супу тремтіла в її руках. Одна крапля впала на ковдру, потім друга.

— А далі що, йду я до банку та кажу містеру Боллінгеру: «Держіть цього клятого чека і женіть мої драні п'ятдесят баксів, і чимшвидше, хай би вас муха вбрикнула»? Ти гадаєш, що коли я свідчила в Ден...

На ковдру пролився потік каламутного яловичого супу. Вона поглянула на пляму, потім на Пола, і її обличчя смикнулось.

— От! Дивись, що я через тебе наробила!

— Вибач.

— *Ще! Б! Пак!* — заверещала вона і жбурнула миску в куток, де вона розлетілася на шмати. По стіні розхлюпався суп. Пол затамував подих.

А потім Енні вимкнулась. Просто сиділа собі нерухомо секунд тридцять. Увесь цей час серце Пола Шелдона не билось.

Раптом по її тілу пробігли дрижаки, і вона загиготіла:

— *Характер* маю!

— Вибач мені, — прошепотів Пол пересохлими губами.

— І є за що!

Її обличчя знову захмарилось, і вона кинула замислений погляд на стіну. Пол подумав було, що вона зараз знову вимкнеться, але натомість Енні зітхнула та підняла своє важке тіло з ліжка.

— У книжках про Мізері не було потреби вживати такі слова, бо тоді люди їх не знали. Лайку ще не вигадали. Звісно, примітивні часи — примітивна мова, але тоді були *кращі* часи. Тобі слід писати про Мізері, Поле, чесно скажу. Як найпалкша шанувальниця.

Вона підійшла до дверей та озирнулася.

— Я покладу ту книжку-рукопис назад у сумку та читатиму «Дитину Мізері». Може, повернуся до нового роману пізніше, коли закінчу.

— Якщо ти від нього злишся, то краще не читай, — сказав він і спробував усміхнутися. — Бо мені не подобається, коли ти злишся. Ти ж мені, нібито, потрібна, розумієш?

Цього разу вона не всміхалася.

— Так, — відповіла вона. — Потрібна. Дуже потрібна, чи не так, Поле?

І вийшла.

10

Вода відступала. Палі повернулися. Він став чекати бою годинника. Два удари. Ось вони пробили. Він витягнувся на подушці та подивився на двері. Увійшла Енні. Поверх кардигана та спідниці вона вдягла фартух, а в руці тримала відро з водою.

— Я так розумію, тобі потрібні ті кукурікнуті пігулки? — спитала вона.

— Так, будь ласка.

Пол спробував улесливо всміхнутися та знову відчув сором. Він сам собі здавався незнайомцем, гротескним перебільшенням.

— Я дам їх тобі, — відповіла вона, — але спершу треба прибрати той безлад у кутку. Який влаштував *ти*. Тому доведеться почекати, поки я управлюсь.

Він лежав у ліжку, і його ноги випростовувалися під ковдрою двома зламаними гілками, і холодний піт стікав по обличчю тоненькими повільними струмками, а він усе лежав і дивився, як Енні пройшла через кімнату, поставила на підлогу відро та взялася збирати уламки тарілки, а потім пішла їх викидати, а потім повернулася, опустила на коліна біля відра, запустила туди руку, дістала намилену ганчірку, викрутила її та стала відтирати зі стіни підсохлу пляму від супу. Він лежав, і дивився, і зрештою почав тремтіти, і тремтіння лише погіршило біль, але він нічого не міг удіяти. Вона озирнулася лише раз, побачила, як він дрижить та проливає піт на простирадла, і подарувала йому таку тонку та розуміючу посмішку, що Полу захотілося її вбити.

— Засохло, — сказала вона та знову обернулася в куток. — Боюся, Поле, я ще не скоро закінчу.

Вона терла. Пляма потроху зникала зі штукатурки, але Енні продовжувала занурювати ганчірку у відро, віджимати її, терти стіну, а потім повторювати все з початку. Він не бачив її

обличчя, але його мучила думка, навіть *упевненість*, що вона знову відключилася та буде чистити ту стіну годинами.

Урешті-решт, коли годинник пробив один раз, що означало о пів на третю, вона підвелася та кинула ганчірку у відро. Потім мовчки винесла відро з кімнати. Він лежав у ліжку, слухав, як риплять дошки під її важкими, ритмічними кроками, як вона виливає воду з відра, і не міг повірити, коли почув, як вона відкручує кран, аби знову набрати води. Він беззвучно заплакав. Приплив іще ніколи не відходив так далеко, і Пол не бачив нічого, окрім висохлого океанського дна та двох розколотих паль, що кидали свої вічні понівечені тіні.

Енні повернулася та на якусь мить зупинилася у дверях, вивчаючи його спітніле обличчя тим самим суворим материнським поглядом. Потім вона знову глянула в куток, де не лишилося й краплини пролитого супу.

— А тепер треба сполоснути, — сказала вона, — інакше на стіні залишиться темна пляма від мила. І все *мені* доводиться робити, все *я* маю виправляти. Самотнє життя — не виправдання для ледарювання. Так мене навчила мати, Поле, так *я* й досі живу. Як попсуєш, то не відмиєш, як говорила вона.

— Прошу, — простогнав він, — будь ласка, *я* помираю.

— Ні, не помираєш.

— Я закричу, — сказав він і застогнав гучніше. Але кричати було боляче. Боліли ноги, й боліло серце. — *Я* не зможу стримуватися.

— То кричи, — відповіла вона. — Але затям собі, це *ти* наробив шкоду, а не *я*. Нема винуватих, окрім тебе.

Якимось чином йому вдалося стримати крик. Пол дивився, як Енні вмочувала, віджимала та споліскувала. Вмочувала, віджимала та споліскувала. Нарешті, щойно годинник в уявній вітальні пробив третю, вона підвелася та взяла відро.

«Зараз вона піде. Зараз вона піде, і я почую, як брудна вода виливається в раковину, і вона не повертатиметься годинами, бо моє покарання ще не скінчилося.»

Але замість того, щоби вийти з кімнати, Енні підійшла до ліжка та почала щось шукати в кишені фартуха. Вона дістала не дві капсули, а три.

— Ось, — ніжно промовила вона.

Він жадібно заштовхав їх у рота, а коли підвів погляд, то побачив, що до нього наближається жовте пластмасове відро з мильною водою. Воно затуляло собою обрій, наче повний місяць. Сірувата вода вихлюпувалася через край на ковдру.

— Запий, — сказала вона тим самим ніжним голосом.

Він дивився на неї, не в змозі повірити.

— Давай, — сказала вона, — я розумію, ти пігулки й по-сухому проковтнеш, але, повір мені, я вичавлю їх із тебе назад. Тим паче це звичайна вода після ополіскування. Вона тобі не зашкодить.

Вона схилилася над ним, наче кам'яна брила, і трохи нахилила відро. Він побачив ганчірку, що плавала в темних глибинах, наче утоплениця, побачив тонку мильну плівку на поверхні води. Він беззвучно застогнав, але не коливався. Він пив швидко, проштовхуючи пігулки по стравоходу, і присмак у роті нагадував йому ті випадки з дитинства, коли мати змушувала його чистити зуби милом.

Шлунок здригнувся, з рота вихопився низький звук.

— На твоєму місці, Поле, я би їх не відригувала. Бо до дев'ятої ти більше нічого не отримаєш.

Енні поглянула на нього порожніми, тьмяними очима, а потім її обличчя знову засяяло, і вона всміхнулася.

— Ти ж не будеш мене знову злити?

— Ні, — прошепотів він. Злити місяць, який керує припливами? Що за нісенітниця! *Цілковита* нісенітниця!

— Я люблю тебе, — сказала вона та поцілувала в щоку. Не озираючись, вона вийшла з кімнати, несучи відро з брудною водою, як селянка носить бідони з молоком — бездумно тримаючи тару на відстані від тіла, аби не пролити жодної краплі.

Він відкинувся на подушки, пережовуючи бруд та штукатурку. Смакуючи мило.

«Я не відригну... не відригну... не відригну».

Зрештою ця навіжена думка почала вщухати, і він зрозумів, що провалюється в сон. Він достатньо довго протримав у собі пігулки, щоби вони почали діяти. Він виграв.

Цього разу.

11

Полу снилося, що його дзьобає птах. Поганий був сон. Щось грюкнуло, і він подумав: «*Так, гаразд, добре! Пристрельте його! Пристрельте це кляте створіння!*»

А потім він прокинувся та зрозумів, що то була Енні Вілкс, яка причинила за собою двері з чорного ходу. Пішла поратися по господарству. Він чув, як під її ногами приглушено рипить сніг. Вона пройшла повз його вікна, вдягнена в парку з каптуром, насунутим на чоло. Він бачив клуби дихання, які на ходу розбивалися об її обличчя. Вона не зазирнула до нього, оскільки, як він вирішив, була заклопотана справами в сараї. Нагодувати худобу, вичистити хлів, поворожити на рунах — він би їй таке не став виключати. Небо набувало темно-пурпурового кольору — сонце заходило. О пів на шосту, може, шоста вечора.

Приплив іще тривав, і Пол міг би знову заснути, навіть *хотів* знову заснути, але вирішив обміркувати свою дивну ситуацію, поки ще міг зв'язно мислити.

Він зрозумів — найгірше було те, що він не хотів про це думати, навіть коли був у змозі, навіть коли усвідомлював, що не розв'яже проблему, якщо не почне в ній розбиратися. Розум намагався відштовхнути її подалі, як маленький хлопчик відштовхує тарілку, знаючи, що йому не дозволено вставати з-за столу, поки він усе не доїсть.

Він не хотів про це думати, бо *перебувати* в цій ситуації було вже й так важко. Він не хотів про це думати, бо, щойно починав, в уяві виринали неприємні образи: як Енні відключалася, як навіювала думки про ідолів та кам'яні брили, як

жовте пластмасове відро з мильною водою насувалося на його обличчя, наче місяць, що хоче його розчавити. Але думки про такі речі ніяк не змінять ситуації. Це було навіть гірше, ніж узагалі ні про що не думати. Але щойно він згадував про Енні Вілкс і про місце, яке було відведено для нього в її будинку, приходили саме такі думки, і вони витісняли всі інші. Серце починало швидко битися — від страху, але частково й від сорому. Він подумки бачив, як підносить губи до обідка жовтого відра, бачив ганчірку в каламутній воді та мильну піну на поверхні, бачив усі ці речі і все одно пив, навіть не вагаючись. Він ніколи і нікому про це не розкаже (якщо взагалі вибереться звідси). Він може вдавати, що цього ніколи не було, але насправді ніколи не зможе забути.

Жалюгідний та посоромлений, він усе одно хотів жити.

«Думай, чорт тебе забирай! Господи Ісусе, ти такий заляканий, що навіть не можеш спробувати думати?»

Ні — проте майже такий заляканий.

А потім до нього прийшла дивна, лиха думка: *«Їй не сподобалася нова книжка, бо Енні надто тупа, аби зрозуміти, про що там ідеться»*.

Думка була не просто дивною — за таких обставин зовсім не важливо, що Енні думала про «Швидкі автівки». Але міркування над її словами хоча б відкривало інший погляд на речі, і злитися на неї було краще, ніж боятися, тому він із запалом продовжив: *«Надто тупа? Ні. Надто залякла. Вона не просто не хоче змінюватися, їй огидна сама думка про зміни»*.

Так. Може, Енні божевільна, але навряд чи її рецензія на новий роман відрізняється від точки зору сотень тисяч людей по всій країні (а дев'яносто п'ять відсотків із них — жінки). Вони з нетерпінням чекали чергові п'ятсот сторінок, на яких буде описаний новий розділ з бурхливого життя найдушки, якій вдалося вибратися зі злиднів і вийти заміж за лорда. Та ні, ніяк не відрізняється. Їм потрібна Мізері, Мізері та ще раз Мізері. Кожного разу, як Пол брав рік чи два на написання інших романів (які він вважав своєю «серйозною» працею —

спочатку він був у цьому переконаний, потім просто сподівався й урешті-решт поринув у безпросвітний відчай), він отримував навалу листів від жінок, які часто підписувалися як «ваша найпалкіша шанувальниця». Інколи листи були сповнені розгубленості та нерозуміння (і чомусь такі завдавали найбільше болю), інколи в них панували докори й відверта злість, проте послання завжди було те саме: *«Це не те, чого я очікувала, не те, чого я хотіла. Будь ласка, повертайтеся до Мізері. Я хочу знати, чим займається Мізері»*. Він міг би написати сучасні «Під вулканом», «Тесс із роду д'Ербервіллів», «Галас і шаленство»¹, і про це ніхто не дізнався би. Люди все одно вимагали би Мізері, Мізері та ще раз Мізері.

«Важко слідкувати за сюжетом... нецікавий персонаж... а лихослів'я!»

Знову спалахнула злість. Він злився на скам'янілу важкість Енні, злився, що вона змогла його викрасти й тримати тут за в'язня, що примушувала вибирати між тим, аби пити брудну мильну воду з відра чи страждати від болю у зламаних ногах. І водночас вона мала нахабство *критикувати* найкращу книжку, яку він написав.

— А щоб тебе перекрутило разом із твоїми клятими ковінками, — промовив Пол, і раптом йому стало легше, він знову почувався самим собою, хоча й знав, що цей бунт — марний, жалюгідний та нікчемний, бо Енні була в сараї та не чула його, а приплив надійно затопив обидві палі. І все ж таки...

Він пригадав, як вона зайшла в кімнату та, притримуючи пігулки, вибила з нього дозвіл почитати рукопис «Швидких автівок». Він відчув, як обличчя червоніє від сорому та приниження, але тепер до цих почуттів додалася злість, що роз-

---

¹ «Under the Volcano» (1947) — роман англійського письменника Малкольма Лоурі, увійшов у двадцятку кращих англійських романів XX століття за версією видавництва «Modern Library»; «Tess of the D'Urbervilles» (1891) — шедевр англійця Томаса Гарді, написаний у модерністському стилі «потому свідомості», один із найвагоміших романів XIX століття; «The Sound and the Fury» (1929) — роман американського письменника Вільяма Фолкнера, увійшов у десятку кращих творів XX століття за версією «Modern Library».

горілася від іскри до маленького слабкого вогника. Він *ніколи* і нікому не показував рукописи до того, як перечитати та передрукувати їх начисто. *Ніколи*. Навіть Брайсу, своєму агенту. *Ніколи*. Та годі, він навіть не...

На мить потік думок спинився. Пол чув, як у сараї лунко мукає корова.

Та годі, він навіть не зробив *копії* з оригіналу.

Рукопис «Швидких автівок», який наразі перейшов до розпорядження Енні Вілкс, був, власне кажучи, єдиним примірником у світі. Пол навіть чернетки спалив.

Два роки важкої праці, а їй навіть не сподобалося, до того ж вона була божевільна.

Їй подобалася Мізері. Саме Мізері, а не якийсь там недолюбий лихослівний латинос, крадій автівок із Іспанського Гарлему¹.

Він пригадав, як хотів сказати їй: «*Ні, хоч накрути з тих сторінок паперових човників, тільки... прошу...*»

Знову нахлинули злість та приниження, на що ноги відповіли першим глухим нападом болю. Так. Праця, гордість за свою працю, цінність самої праці... коли біль посилювався, всі ці речі перетворювалися на тіні від магічного ліхтаря. Те, що вона так вчинила з Полом, що вона *змогла* так вчинити (коли більшу частину життя він вважав, що слово «письменник» є найбільш вдалим визначенням його сутності), робило з неї справжнього монстра, і треба було вириватися з його полону. Вона дійсно була ідолом, і якщо вона не вб'є його самого, то може вбити те, що живе *всередині* нього.

Пол почув жадібний виск свині. Енні вирішила, що він образився, але насправді він вважав, що ім'я Мізері дуже личить цій тварині. Пол пригадав, як жінка вдавала з себе свиню, як підбрала до носа верхню губу, як щоки розгладилися і на мить Енні *перетворилася* на свиню. «*Рох! РООХ!*»

Із сараю долинув голос Енні: «*Вацюшки, паць-паць-паць!*»

---

¹ East Harlem, Spanish Harlem, El Barrio — один із районів Верхнього Мангеттену в Нью-Йорку, де мешкають здебільшого латиноамериканці.

Він відкинувся на подушки, закрив очі рукою і спробував триматися своєї злості, бо вона додавала хоробрості. Хоробра людина здатна мислити. Боягуз — ні.

Ця жінка колись була медсестрою, в цьому він був переконаний. Чи вона досі працювала медсестрою? Ні, бо не ходила на роботу. Чому вона припинила працювати за спеціальністю? Відповідь очевидна — бо в неї гвинтиків бракувало, та й ті, що лишилися, не трималися місця. І якщо він зміг це розгледіти крізь туман болю, що його оточував, то її колегам усе було би ясно, як божий день.

Окрім того, він мав додаткову інформацію, яка дозволяла судити, скільки гвинтиків у неї вже повипадало, чи не так? Вона витягла його з потрошеної машини і замість того, щоб викликати поліцію та «швидку», розмістила в гостьовій кімнаті, проштрикнула вени голками та вкачала в нього до біса наркоти. Стільки, що одного разу в нього навіть сталася, як висловилася Енні, зупинка дихання. Вона нікому не повідомила, що він перебував у неї, і якщо досі цього не зробила, то, значить, і не збиралася.

Чи поводитиметься вона так само, якби дістала з заметів якогось Джо Бло з Кокомо¹? Ні. Ні, йому так не думалося. Вона залишила його в себе, бо він був *Полом Шелдоном*, а вона...

— Моя найпалкіша шанувальниця, — пробурмотів Пол і знову прикрив рукою очі.

У темряві розквітнув ще один жажливий спогад: мати повела його до Бостонського зоопарку, і він побачив там великого гордого птаха. У нього було надзвичайно гарне пір'я — червоне, пурпурове, небесно-блакитне, — Пол такого ще не бачив, і найсумніші у світі очі. Він спитав маму, звідки цей птах, і вона відповіла, що з *Африки*. Він зрозумів, що птахові судилося померти в цій клітці, далеко від місць, де його створив Господь, і маленький Пол заплакав, а мати купила йому ріжок морозива, і на деякий час він припинив рюмсати, а потім знову згадав

---

¹ Joe Blow from Kokomo — будь-яка середньостатистична особа; схожі імена Джон Доу (жін. Джейн Доу) використовуються для позначення людей, особи яких не виходить встановити, — люди з втратою пам'яті чи неідентифіковані трупні.

про птаха, і мама повела його додому, а поки вони їхали на трамваї назад у Лінн¹, примовляла, що він плаксуха й рюмсало.

Його пір'я. Його очі.

Ппульсуючий біль у ногах знову починав набирати обертів.

Ні. Ні, ні.

Він ще дужче притиснув згин ліктя до очей. Із сараю доли-
нало гупання. Звісно, хто знає, що воно таке, проте у своїй уяві
(*«твій РОЗУМ і УЯВА, от і все, що я мала на увазі»*)

Пол бачив, як Енні штовхає з горища в'язанки сіна, як вони
підстрибують на підлозі сараю.

«З Африки. Птах із Африки. З...»

Потім зазвучав її схвильований голос, наче великий гострий
ніж розрізав цупку матерію. Вона майже кричала: *«Ти гадаєш,
що коли я свідчила в Ден...»*

Свідчила. Коли я свідчила в Денвері.

*«Ви присягаєтеся говорити правду, тільки правду й нічого,
крім правди, і хай допоможе вам Бог?»*

(«Не знаю, звідки він це бере»)

«Так».

(«Він ПОСТІЙНО пише такі штуки»)

«Назвіть своє ім'я».

(«Такої уяви більш ні в кого немає, принаймні по моїй лінії»)

«Енні Вілкс».

(«Яка багата уява!»)

«Мене звати Енні Вілкс».

Він хотів, аби вона говорила далі, проте Енні мовчала.

— Ну давай, — пробурмотів він, усе ще загуляючи очі рукою.
Так йому найлегше думалося, найкраще уявлялося. Мати люби-
ла розповідати місіс Мульвані, коли перекидалася з нею слівцем
через паркан, що її хлопчик має напрочуд багату уяву і що він
постійно пише дивовижні маленькі оповідки (звісно, окрім тих
випадків, коли вона називає його плаксухою та рюмсалом).

---

¹ Лінн — старе промислове містечко в штаті Массачусетс, розташовується за 16 км на північ від Бостона.

— Давай-давай-давай!

Він побачив судову залу в Денвері, побачив Енні Вілкс за кафедрою для свідків. Тепер вона була не в джинсах, а в сукні червоно-чорного, іржавого кольору та в огидному капелюшку. Він побачив, що в залі повно слухачів, а суддя лисий і в окулярах. А ще суддя мав білі вуса. Під білими вусами виднілася родима пляма. Білі вуса прикривали її майже всю, але не повністю.

«Енні Вілкс».

(«Він у три рочки почав читати! Уявіть собі!»)

«На хвилі... шанування...»

(«Він постійно щось пише, вигадує всяке»)

«А тепер треба сполоснути».

(«Африка. Той птах із»)

— Ну давай же, — прошепотів він, але далі справа не пішла. Пристав просив Енні назвати своє ім'я, і вона знову й знову повторювала, що її звати Енні Вілкс, але більше нічого не казала. Вона все сиділа, її волокнисте, щільне, погрозливе тіло заповнювало собою простір зали, і вона знову й знову повторювала своє ім'я, і більш нічого.

Намагаючись уявити причину, з якої колишня медсестра, що зробила з нього в'язня, мала давати свідчення на суді в Денвері, Пол поринув у сон.

12

Пол був у лікарняній палаті. Тілом прокотилася хвиля полегшення, і вона була така потужна, що йому захотілося плакати. Щось трапилось, поки він спав, а можливо, Енні змінила план дій чи несподівано подобрішала. Немає значення. Він заснув у домі жінки-звіра, а прокинувся в лікарні.

Але чому вони поклали його в таку велику палату? Вона простягалася в боки, наче ангар для літаків! Простір заповнювали однакові ряди чоловіків, а біля їхніх ліжок однакові пляшки з поживним розчином звисали з однакових підставок для внутрішньовенних ін'єкцій. Пол сів на ліжку й побачив, що чоловіки

теж були однаковими — вони всі були *ним*. Потім здалеку почувся передзвін годинника, і він усвідомив, що звуки лунають по той бік сну. Це був лише сон. Полегшення змінилося смутком.

Двері в протилежному кінці величезної палати відчинилися, і зайшла Енні Вілкс, тільки тепер вона була вдягнена в довгу сукню з запаскою, а на голові мала чепчик. Вона була в костюмі Мізері Честейн із книги «Кохання Мізері». В одній руці вона тримала плетений кошик, уміст якого прикривав рушник. Він побачив, як вона відгорнула рушник, потім опустила руку в кошик, дістала щось у жменьці та кинула в обличчя Полу Шелдону. То був пісок. Він дивився, як Енні Вілкс грається в Мізері Честейн, яка грається в сендмена¹. Тобто в *сендвумен*.

Далі він побачив, як обличчя першого Пола Шелдона мертвотно зблідло, щойно його торкнувся пісок. Переляк вихопив Пола зі сну в кімнату, а прямо над ним схилилася Енні Вілкс. В одній руці вона тримала «Дитину Мізері» в м'якій обкладинці. Закладка свідчила про те, що вона вже пододала три чверті книги.

— Ти стогнав, — сказала вона.

— Мені наснився поганий сон.

— Про що?

Він відповів перше, що спало на думку, і то була неправда:

— Про Африку.

13

Наступного ранку вона прийшла пізно. Він дрімав, проте одразу схопився, побачив її попелясте обличчя і ривком звівся на лікті.

— Міс Вілкс? Енні? З тобою все...

— Ні.

«*Господи, в неї стався серцевий напад*», — подумав він і відчув тривогу, яку за мить змінила втіха. Та *нехай* станеться! *Гострий* інфаркт! Нехай їй грудну клітину на хрін рознесе! Він

¹ Sandman — досл. «піщана людина», міфічний персонаж Північної Європи, який навіює гарні сни, посипаючи повіки дітей чудодійним піском; sandwoman — досл. «піщана жінка».

буде надзвичайно радий проповзти всю дорогу до телефону, як би йому не боліло. Він би поповз до телефону по битому склу, якби була потреба.

Це *справді* був серцевий напад... тільки не звичайний.

Похитуючись, вона рушила на нього, а скоріше *покотилася*, наче моряк, який щойно зійшов на берег після тривалого рейсу.

— Що... — Пол спробував ухилитися, але тікати було нікуди. За ним височіло підголів'я, а далі — стіна.

— *Ні!*

Енні підійшла до ліжка, вдарила по бильцях, захиталася, і якоїсь миті Полу здалося, що вона от-от на нього впаде. Але Енні просто стояла на місці та дивилася на нього крізь білу, як папір, маску обличчя. Шия понапиналася вузлами, посередині лоба пульсувала вена. Вона розчепірила пальці, потім стрімко стисла руки в кулаки розміром із брили, потім знову розвела пальці.

— Ти... ти... ах ти *птаха-нетіпаха!*

— Що... Я не... — почав він, але раптом збагнув. Шлунок наче перекрутився навиворіт, а потім узагалі зник. Пол згадав, де минулої ночі була закладка — за три чверті книги. Вона її прочитала. Вона дізналася все, про що можна було дізнатися. Вона дізналася, що, врешті-решт, безплідною виявилась не Мізері, а Єн. Чи сиділа Енні у своїй поки-не-баченій вітальні, роззявивши рота та вирячивши очі, коли Мізері дізналася правду, зробила вибір і вислизнула до Джеффри? Чи пустила вона сльозу, коли дізналася, що Мізері та Джеффри не просто крутили роман за спиною чоловіка, якого любили понад усе, а зробили йому найбільший дарунок у житті — дитину, яку він вважатиме своєю? Чи сповнилось радістю її серце, коли Мізері повідомила Єну про вагітність, а він стиснув її в обіймах, і з очей полилися сльози, і він знову й знову шепотів: «Люба, моя люба!»? Кілька коротких митей Пол був упевнений, що все так і відбувалося. Але замість того, щоб розплакатися від невітшного горя, коли Мізері покинула цей світ, народивши хлопчика, якого Єн та Джеффри, скоріш за все, виховуватимуть разом, Енні розлютилася, як чорт.

— *Вона не може померти!* — завищала Вілкс. Вона стискала та розтискала кулаки все швидше й швидше. — *Мізері Честейн НЕ МОЖЕ ПОМЕРТИ!*

— Енні... Енні, будь ласка...

На столі стояв скляний графин. Вона схопила його та замахнулася на Пола. Його обличчя залила холодна вода. За лівим вухом приземлився кубик льоду й зісковзнув у западинку між подушкою та плечем. В уяві

(«*Яка багата!*»)

він побачив, як Енні опускає графин йому на обличчя, побачив, як помирає від черепно-мозкової травми та рясного внутрішнього крововиливу, під холодним водоспадом з води та криги, поки руки вкриваються сиротами.

Без сумніву, саме це вона й хотіла зробити.

В останній момент Енні ухилилася та натомість жбурнула графин у двері, і він розбився так само, як тарілка супу пару днів тому.

Вона озирнулася на нього та тильними сторонами рук прибрала волосся з обличчя — на білій шкірі розцвіли дві маленькі червоні плями.

— Птаха-нетіпаха! — вимовила вона, важко дихаючи. — Ах ти нетіпаха, як ти *міг!*

Вона говорила швидко, поспіхом, очі блищали та оберталися в западинах. Полу спало на думку, що зараз усе його життя залежить від слів, які він скаже в наступні двадцять секунд.

— Енні, 1871 року жінки *часто* помирали під час пологів. Мізері пожертвувала своїм життям заради чоловіка, кращого друга та дитини. Її *душа* завжди буде...

— Мені не потрібна її *душа!* — закричала Енні, зігнула пальці, наче пазурі, та затрусила руками перед його обличчям, немов хотіла видряпати очі. — Мені потрібна вона! А ти її вбив! *Занапастив!*

Її руки зімкнулися в кулаки та опустилися, наче відбійні молотки, по обидва боки голови Пола. Вони глибоко увійшли

в подушку, і він підстрибнув, як ганчір'яна лялька. Ноги спалахнули, і він скрикнув.

— *Я її не вбивав!* — заволав він.

Енні застигла та увіп'яла в нього підозрілий, тьмянний погляд, погляд з провалля.

— *Звісно, ні,* — відповіла вона з гіркою іронією, — тільки якщо не ти, Поле Шелдоне, то хто?

— Ніхто, — промовив він, знизивши голос, — вона просто померла.

Зрештою, він сказав правду. Якби Мізері Честейн була реальною особою, то його, швидше за все, вже викликали б у поліцейський відділок, аби він, як то кажуть, «допоміг слідству». У нього був мотив — він її ненавидів. Він зненавидів її ще на третій книзі. Чотири роки тому на перше квітня Пол надрукував малим накладом невеличкий буклет і розіслав його десятку близьких друзів. Він називався «Дозвілля Мізері», а йшлося в ньому про те, як Мізері провела чудовий вікенд за містом, злягаючись із Гровлером, ірландським сетером Єна.

Він би міг її вбити... але не вбивав. Урешті-решт, попри виплекану неприязнь до Мізері, її смерть стала для Пола несподіванкою. До останньої сторінки банальних пригод Честейн він залишався вірним своєму таланту імітації життя, навіть такого недолугого. Вона померла зовсім несподівано, і його радісні кульбіти не мали до цього жодного стосунку.

— *Брешеш!* — прошепотіла Енні. — Я гадала, ти *хороший*, а ти *не* хороший. Ти просто старий брехливий нетіпаха!

— Вона просто випустила дух, та й по всьому. Таке траплялося. Якби це було справжнє життя, коли люди...

Енні перекинула столик біля ліжка. З нього випала напівпорожня шухляда, з якої посипалися дрібні монети, викотився наручний годинник. Пол навіть не здогадувався, що там лежали його речі. Він відсахнувся від Енні.

— Ти гадаєш, я *вчора* народилася, — сказала вона та вишкірила зуби. — На роботі я бачила десятки смертей, сотні, якщо добряче пригадати. Інколи люди кричать, а інколи відходять уві

сні, просто відходять, авжеж, як ти й казав. *Але персонажі книжок НЕ МОЖУТЬ просто відійти в інший світ! Господь кличе нас до себе, коли вважає, що настав час, а письменник — це Господь для людей у романі! Він їх вигадав так само, як Господь вигадав усіх нас, і ніхто не може вимагати від нього на те пояснень, щоб мені з цього місця не зійти! Але щодо Мізері я скажу тобі одну річ, нетіпахо: трапилося так, що Господь зламав обидві ноги та опинився в МОЄМУ будинку, і їсть МОЮ їжу, і... і...*

Енні відключилась. Вона випрямилася, руки мляво звисали по боках, вона дивилася в стіну, де була почеплена стара фотографія Тріумфальної арки. Енні стояла, а Пол лежав у ліжку, на подушці з круглими вм'ятинами біля кожного вуха, та дивився на неї. Він чув, як вода, що була в графині, скрапає на підлогу, і вирішив, що здатен скоїти вбивство. Час від часу він повертався до цього питання (звісно, виключно з філософської точки зору), але зараз розглянув його по-новому та отримав відповідь. Якби вона не розбила той графин, він сам жбурнув би його на підлогу та спробував би встромити уламок скла Енні в горло, поки вона стояла біля ліжка, нерухома, наче підставка для парасольок.

Він перевів погляд на речі, що вивалились із шухляди, але там були самі монети, ручка, гребінець і годинник. Бракувало гаманця. І, що важливіше, його швейцарського ножа.

Вона потроху приходила до тями — принаймні напад люті минув. Енні з тугою подивилася на Пола.

— Гадаю, мені краще піти. Гадаю, мені краще піти від тебе на деякий час. Це буде... розумний вчинок.

— Піти? Куди?

— Немає значення. Є одне місце. Якщо я лишуся тут, то можу втнути щось нерозумне. Мені треба подумати. До побачення, Поле.

Вона пішла до виходу.

— Ти повернешся, щоби дати мені ліки? — занепокоєно спитав він.

Вона схопила дверну ручку та, нічого не сказавши, зачинила за собою двері. Пол уперше почув скрегіт ключа в шпарині.

Він слухав, як її кроки віддалялися в коридорі, здригнувся, коли вона сердито зойкнула. Він не зміг розібрати слів, але щось упало та розбилося. Хряснули двері. Завівся, загарчав двигун. Глухо прорипіли шини, розвертаючись на щільному снігу. Згодом звук мотора почав затихати. Він перетворився на храп, потім на сопіння, а потім стих.

Пол залишився на самоті.

Сам у будинку Енні Вілкс, у замкненій кімнаті. Прикутий до ліжка. Звідси до Денвера, як... як від Бостонського зоопарку до Африки.

Він лежав у ліжку та дивився в стелю. У роті пересохло, серце калатало.

Невдовзі годинник у вітальні пробив дев'яту, і приплив почав відступати.

14

П'ятдесят одна година.

Дізнатися, скільки сплигло часу, йому допоміг маркер «Флеар Файнлайнер», який був у його кишені під час аварії. Пол спромігся нахилитися та підібрати його. Кожного разу, як бив годинник, він ставив на руці позначки — чотири вертикальні риски, а потім п'ята, що замикала квінтет, перекреслюючи їх навскіс. Коли Енні повернулася, він устиг навести п'ять десятків таких рисок, ще й одну на додачу. Маленькі групки, спочатку охайні, перетворилися на кривульки, коли руки почали тремтіти. Він щиро вірив, що не пропустив жодного удару. Він дрімав, але не спав ані хвилини. Бій годинника безустанно будив його кожного разу, як спливала година.

Згодом, навіть кризь біль, він став відчувати голод і спрагу. Це нагадувало верхові перегони: спочатку всіх випереджав Король Біль, миль за дванадцять від нього шкандибав Хочу-Їстоньки, а Дайте-Питоньки взагалі зник у придорожній куряві. Але того ж дня, коли поїхала Енні, Хочу-Їстоньки ненадовго дав фору Королю Болю.

Протягом ночі Пол то дрімав, то прокидався в холодному поту, переконаний, що помирає. За деякий час він почав *сподіватися*, що помирає. Що завгодно, тільки вирватися з цього пекла. Він ніколи й гадки не мав, наскільки сильним може бути біль. Палі росли й росли. Він бачив мушлі, що покривали голі стовбури, бачив блідих потонулих істот, які нерухомо лежали в розламах дерева. Щасливі. У них більше нічого не боліло. Десь по третій він зайшовся марними криками.

На другий день опівдні (на Двадцять четвертій годині) він зрозумів, що крім болю в тазі та ногах існувало ще одне джерело напасті. Ломка. Назвемо цю кобилку Помстою Наркома-на, якщо ваша ласка. Пол взявся вигадувати тисячі способів роздобути пігулки.

Він замислив вибратися з ліжка, але його зупиняла думка про падіння, удар та вибух болю, який буде це все супроводжувати. Він надто гарно уявляв,

(«*Яка багата уява!*»)

які при цьому будуть відчуття. Він міг би й спробувати, проте Енні замкнула двері. Вийде хіба що підповзти, наче змія, до виходу та влягтися під дверима.

У відчаї він уперше відкинув із ніг покривало, попри безнадію сподіваючись, що справи були не настільки погані, як про те свідчили силуети, що вимальовувалися під ковдрою. Справи були не *такі* погані, справи були гірші. Пол із жахом дивився на те, що сталося з ним нижче колін. У голові прозвучав голос Рональда Рейгана з кінофільму «Кінгз Роу»¹, коли той скрикнув: «*А де ж решта мене?*»

Решта була тут, і, може, Полу навіть пощастить звідси вибратися. Хоча перспектива здавалася далекою, як ніколи, технічно шанс у нього був... але існувала можливість, що він

¹ «Kings Row» (1942) — кінострічка про негаразди в житті п'ятьох підлітків, які мешкають в містечку Кінгз Роу. Персонаж Рональда Рейгана (того самого президента США з 1981 до 1989 р.), Дрейф Мак'ю, кричить: «А де ж решта мене?», коли отямлюється після насильницької ампутації обох ніг. Рейган також наводив цю цитату в автобіографії, зазначаючи, що «Кінгз Роу» був одним із найбільш вдалих фільмів у його кар'єрі актора.

ніколи не зможе ходити. Принаймні, поки йому знову не переламують ноги, навіть у декількох місцях, проштрикнуть залізними спицями, безжально покряють і проведуть іще з півсотні болючих до крику процедур.

Енні наклала шини — він давно про це здогадувався, бо на дотик відчував жорсткі тверді штуки, проте дотепер не знав, як вона це зробила. Нижні частини обох ніг були оперезані тонкими сталевими стрижнями, схожими на уламки алюмінієвих милиць, що їх попиляли ножівкою. Стрижні були старанно обмотані ізоляційною стрічкою, тому нижче колін він трохи скидався на Імхотепа¹, якого щойно дістали з гробниці. Нижче колін ноги звивалися вихлястими, кривими лініями, перекрученими під неймовірними кутами. Здавалося, що ліве коліно, це осердя пульсуючого болю, взагалі припинило існувати. Лишилися тільки литка та стегно, а лиховісне утворення між ними нагадувало соляний купол. У верхній половині ноги значно набрякли та трохи вивернулися зовні. Стегна, пах, навіть пеніс були поплямовані синцями, що стухали.

Він гадав, що потрощив собі ноги. виявилось, усе зовсім не так. Він їх змолв у порошок.

Зі стогоном та плачем він натягнув ковдру на ноги. З ліжка не вибратися. Краще лежати тут, помирати, краще прийняти ці муки, якими б страшними вони не були, поки біль не мине назавжди.

Дайте-Питоньки вийшло на перший план близько четвертої години другого дня. Пол уже давно відчував сухість у роті й горлі, та зараз вона нагадувала про себе дедалі частіше. Язик набряк, став завеликим. Ковтати було боляче. Пол почав думати про графин води, який Енні кинула в куток.

Він дрімав, прокидався, знову дрімав.

День скінчився. Настала ніч.

---

¹ Імхотеп (бл. 2650—2600 рр. до н. е.) — давньоєгипетський лікар, архітектор, радник фараона Джосера та жрець культу Ра. Відомий персонаж у літературі та кіно, головний антигерой у фільмі «Мумія» (1932), де його грає Борис Карлофф.

Сечовий міхур переповнився. Пол склав навколо пеніса верхнє простирадло, намагаючись зробити який-не-який фільтр, і подзюрив крізь нього в тремтячі долоні, склавши їх ковшиком. Він спробував переконати себе, що то просто переробка відходів, та випив вологу, яка не встигла пролитися крізь пальці, а потім облизав мокрі руки. Про це він теж нікому ніколи не розповість, подумалося йому, якщо проживе достатньо довго, аби взагалі щось комусь розповідати.

Почали закрадатися думки, що вона померла. Вона була психічно нестійкою, а психічно нестійкі люди часто кінчають життя самогубством. Він побачив, як вона

(«Яка багата уява!»)

зупиняє Стару Бессі на узбіччі, дістає з-під сидіння ствол сорок четвертого калібру, приставляє до рота та робить постріл. *«Мізері померла, і я також не хочу жити. Прощавай, жорстокий світ!»* — вигукнула Енні, вмиваючись сльозами, та натиснула на гачок.

Він крєкнув, застогнав, потім закричав. Вітер закричав разом із ним... проте марно було чекати від нього іншої підтримки.

Або аварія? Можливо таке? Ще й як можливо! Він побачив, як вона похмуро веде машину, їде надто швидко, а потім

(«Такої уяви більш ні в кого немає, принаймні по МОЇЙ лінії!»)

відключається і виїжджає прямо за край дороги. І падає, падає, падає. Один удар — і Енні охопило полум'я, вона померла, навіть не встигнувши цього усвідомити.

Якщо вона загинула, то він також помре, наче щур у забутій мишоловці.

Він сподівався, що знепритомніє та зможе забутисся, але забуття не приходило. Натомість прийшла Година тридцята, потім Година сорокова. Король Біль і Дайте-Питоньки злилися в єдиного скакуна, а Хочу-Їстоньки вже давно сконав у пилюці. Пол почувався якимось крихтним організмом, не більшим за зріз живої тканини на скельцях мікроскопа чи черв'яка на гачку. Що б це не було, воно невпинно звивалося та чекало на смерть.

15

Коли Енні зайшла до кімнати, Пол був подумав, що бачить сон, але реальність (чи просто бажання вижити) грубо взяла своє, і він почав стогнати, просити та молити зламаним голосом, що виринав із глибокого колодезя нереальності. Одне він устиг побачити ясно — Енні була вдягнена в темно-синю сукню та капелюшок, оздоблений квіточками. Саме така вона була, коли він уявляв її на кафедрі для свідків у Денвері.

Вона зарум'янилася, в очах палали радісні, жваві вогники. Ця Енні Вілкс була привабливою настільки, наскільки це взагалі можливо, і коли він пізніше намагався пригадати цей епізод, то єдиними ясними образами були тільки її розпашілі щоки та капелюшок із квіточками. Здаючи останні рубежі здорового глузду та здатності тверезо оцінювати ситуацію, раціональний Пол Шелдон подумав: *«Вона наче вдова, яку щойно добряче трахнули після десятирічної посухи»*.

У руці вона тримала склянку води — велику склянку.

— Випий, — сказала вона й підклала ще холодну, з морозу, руку йому під потилицю, аби він зміг піднятися та напиться, не захлинувшись. Пол зробив три швидкі ковтки. Пори на посушливій рівнині язика розширились та заверещали під несподіваним натиском води, що полилася йому на підборіддя та футболку. Енні забрала склянку.

Схлипуючи, він потягнувся за нею, випроставши тремтячі руки.

— Ні, — відказала Енні. — Не можна, Поле. Потроху, інакше тебе виверне.

За хвилину вона віддала йому склянку та дозволила зробити ще два ковтки.

— Ліки, — промовив Пол і закашлявся. Він втягнув губи, потім облизав їх язиком, потім почав смоктати язика. Він невиразно пам'ятав, як пив власну сечу, якою солоною вона була на смак. — Пігулки... боляче... прошу, Енні, будь ласка, заради всього святого, допоможи мені, *так боляче...*

— Знаю, але ти мусиш мене вислухати, — сказала вона, дивлячись на нього суворим материнським поглядом. — Мені треба було поїхати звідси та все обдумати. Я дуже довго думала й, сподіваюся, непогано придумала. Я спочатку не була впевнена, бо мої думки інколи каламутніють, це я знаю. Визнаю. Саме тому я часто не могла згадати, де була тими разами, про які мене опитували. Тож я молилася. Бог є, розумієш, і Він відповідає на молитви. Завжди відповідає. Тож я молилася. Я промовляла: «Милій Боже, Пол Шелдон може померти, поки мене немає вдома». А Бог відповів: «Він не помре. Він буде жити, а ти допоможеш йому узреть путь істини».

Вона сказала *узреть* замість *узрити*, але Пол її майже не чув. Його очі були прикуті до склянки з водою. Енні дозволила зробити ще три ковтки. Він хлюпав, як кінь, відригував, а потім заголосив, коли зловив дрижаки.

Весь цей час вона ніжно дивилася на нього.

— Я дам тобі ліки, і біль мине, — сказала вона, — але спочатку треба дещо зробити. Я зараз повернуся.

Вона підвелась та попрямувала до виходу.

— *Hi!* — скрикнув він.

Вона не звернула уваги. Пол лежав у ліжку, а поки біль опрядав його щільним коконом, намагався не стогнати, та все одно стогнав.

16

Спочатку Пол вирішив, що марить, бо те, що він побачив, здавалося надто химерним, аби відбуватися насправді. Енні повернулася, штовхаючи перед собою жаровню для вугілля.

— Енні, мені неймовірно боляче, — сказав він, і з очей бризнули сльози.

— Знаю, мій милий. — Вона поцілувала його в щок, і її губи м'яко, наче пір'їнка, торкнулися шкіри. — Уже скоро.

Вона вийшла, а він вирячився на жаровню, яка мала би стояти влітку на задньому подвір'ї якогось будинку, проте перебувала

в його кімнаті та навіювала невгамовні образи ідолів і жертвоприношень.

Енні замислила принести жертву, бо коли повернулася, то тримала в руці рукопис «Швидких автівок», єдиний наочний результат його дворічної праці. В іншій руці була коробка дерев'яних сірників «Даймонд Блю Тіп»¹.

17

— Ні, — промовив Пол крізь сльози. З голови не йшла єдина думка, і пекла вона не гірше за кислоту: менш ніж за сто баксів він міг зробити ксерокопію книжки в Боулдері. Йому весь час говорили (наприклад, Брайс, обидві колишні дружини та навіть мати, чорт забирай), що тільки божевільний не зробить хоча б одну копію нової книжки та не відкладе в стіл. Зрештою, в «Боулдерадо» чи в його нью-йоркському будинку могла статися пожежа, повінь, торнадо чи інше стихійне лихо. А він постійно відмовлявся без жодної путньої причини. Просто йому здавалося, що, зробивши копію з книжки, він щось собі зурочить.

Що ж, ось тобі зурочення та стихійне лихо, два в одному — Ураган Енні. Цьому невинному створінню навіть на думку не спадає, що десь може існувати ще одна копія «Швидких автівок», і якби Пол *дослухався*, якби він виклав ті нещасні сто доларів...

— Так, — відповіла Енні та простягнула сірники. На колінах вона тримала рукопис, віддрукований на папері «Хаммермілл Бонд», із титульною сторінкою нагорі. Її обличчя було чистим і спокійним.

— Ні, — повторив Пол і відвернув почервоніле обличчя.

— Так. Вона непристойна. Окрім того, з неї все одно добра не буде.

— Ти не розпізнаєш добро, навіть якщо воно підійде впритул і вкусить тебе за носа! — заволав він, байдужий до наслідків.

---

¹ «Diamond Blue Tip» (досл. «діамантові сині голівки») — стара американська марка всюдизапальних сірників.

Вона лагідно засміялася. Видно, характер подався у відпустку. Але, знаючи Енні Вілкс, Пол розумів, що той може повернутися будь-якої миті з валізами в руках: «Як же я за вами скучив! Як ся маєте?»

— По-перше, — сказала вона, — добро не стало би кусати мене за ніс. Так би радше вчинило зло, а не добро. По-друге, я *упізнаю* добро, якщо побачу, — і *ти* хороший, Поле. Просто тобі треба трохи допомогти. А зараз бери сірники.

Він заціпеніло захитав головою:

— Ні.

— Так.

— Ні!

— Так.

— *Ні, чорт забирай!*

— Можеш лягтися, скільки хочеш. Я й не таке чула.

— Я не стану цього робити, — заявся Пол і заплющив очі.

А коли він їх розплющив, Енні тримала перед ним картонну коробку, на кришці якої стояли яскраві сині літери: «НОВРІЛ». Червоні літери під назвою складали надпис: «НЕ ВІДПУСКАТИ БЕЗ РЕЦЕПТУ». Під застереженням виднілися чотири пігулки в блістерах. Пол смикнувся до них. Енні вихопила коробку подалі.

— Коли спалиш рукопис, — сказала вона. — Тоді я дам тобі пігулки, всі чотири, якщо хочеш, і біль ущухне. Ти знову відчуєш полегшення, а коли опануєш себе, я перестелю постіль, бо бачу, що ти наробив у ліжку і, мабуть, не дуже зручно почуваєшся, а також перевдягну тебе. До того часу ти зголоднієш, і я принесу тобі супу. Може, кілька тостів без масла. Але я нічого не можу вдіяти, поки ти не спалиш його, Поле. Вибач.

Пол мало не стримався: «*Так, так, гаразд!*», але прикусив язика. Він знов одвернувся від неї — подалі від звабливої картонки, що доводила до сказу, подалі від білих пігулок у прозорих чотирикутних блістерах.

— Ти диявол, — промовив він.

Пол очікував нападу люті, але почув лише поблажливий сміх із нотками жалю та розуміння.

— О, так! *Так!* Ось що думає малий хлопчик, коли мама заходить на кухню і бачить, що він грається чистильним засобом, який знайшов під раковиною. Звісно, *так* би він не завернув, адже йому бракує твоєї освіти. Він би просто сказав: «Матусю, ти злюка!»

Енні прибрала Полу волосся зі спітнілого чола, пробігла пальцями по щоці, далі — вниз, по шиї, а потім легенько, співчутливо потиснула плече та прибрала руку.

— Матусі дуже сумно, коли синочок називає її злюкою чи плаче, коли в нього щось забирають, — так само як зараз плачеш ти. Але вона усвідомлює свою правоту та виконує свій обов'язок. От я і виконую свій.

Почулися три глухі удари, коли Енні постукала кісточками по рукопису. Сто дев'яносто тисяч слів та п'ять життів, якими дуже переймався здоровий, позбавлений болю Пол Шелдон. Сто дев'яносто тисяч слів та п'ять життів, які з кожною секундою все більше скидалися на розмінну монету.

Пігулки. Пігулки. Як же йому потрібні ті кляті пігулки. Життя перетворилися на тіні. А *пігулки*, навпаки, стали реальністю.

— Поле?

— *Ні!* — схлипнув він.

Легкий перестук капсул у блістерах. Тиша. Потім шурхіт дерев'яних сірників у коробці.

— Поле?

— *Ні!*

— Поле, я чекаю.

«Заради Бога, чого ти з себе корчиш якогось довбаного Горацію на мосту¹? Кого ти, заради Господа Святого, намагаєшся вразити? Це що, кіно чи телешоу? А за сміливість тобі дадуть приз глядацьких симпатій? Роби так, як вона скаже, або тримайся до кінця. Якщо протримаєшся — помреш, і вона все одно спалить рукопис. То що ти збираєшся робити? Лежати та

---

¹ Ідеться про Горація Коклеса, легендарного римського героя, який у VI ст. разом із двома товаришами захищав міст через Тибр від навали етрусської армії.

побиватися за книжкою, яка продається накладом, удвічі меншим за ту найгіршу книжку з серії «Мізері»? Пам'ятаєш, як Пітер Прескот обісрав її у властивій йому лагідній, зневажливій манері, коли укладав рецензію для великого літературного часопису «Ньюсвік»¹? Та годі, годі, подумай головою! Навіть Галілео² зрікся своїх слів, коли побачив, що йому наготувала інквізиція!»

— Поле? Я чекаю. Я можу чекати цілий день. Хоча припускаю, що ти швидше впадеш у кому, бо вже перебуваєш у напівкоматозному стані, і я вже багато...

Її голос перейшов у тихе гудіння.

«Так! Дай мені сірники! Хоч паяльну лампу! Тягни сюди Бейбі Г'юї³ та цистерну напалму! Якщо схочеш, я поцілю в цю книжку боєголовкою, суче ти вуха!»

Так говорив прагматик, спраглий життя. Інша половина, яка вже починала здаватися та впадати в коматозний сон, розпачливо гукала з темряви: «Сто дев'яносто тисяч слів! П'ять життів! Два роки роботи!» І, зрештою, остання крапля: «Правда! Що тобі, в біса, відомо про ПРАВДУ!»

Рипнули пружини — Енні встала з ліжка.

— Отакої! А ти дуже впертий хлопчисько, мушу визнати, проте я не маю часу сидіти біля тебе цілу ніч, як би мені того не хотілося! Я майже годину провела за кермом, поспішала назад додому. Незабаром я зайду до тебе, подивлюся, чи ти не змінив...

— То спали його сама! — загорлав Пол до Енні.

Вона озирнулася, поглянула на нього й вимовила:

— Ні. Я не можу цього зробити, як би мені не хотілося позбавити тебе страждань.

— Чому ні?

¹ «Newsweek» — щотижневий американський журнал, другий за накладом і розповсюдженням у США після нью-йоркського журналу «Тайм».

² Галілео Галілей (1564—1642) — італійський мислитель, фізик, астроном, який довів правильність геліоцентричної теорії (праця «Діалог», 1632), але офіційно зрікся своїх слів під тиском інквізиції 1633 року.

³ Baby Huey — мультиплікаційний персонаж 40-х років, велетенське наївне каченя, що ненавмисне, але постійно влаштовує своїм друзям неприємності через незграбність і часто вживає дивні, «дитячі» слова, як і Енні.

— Бо ти мусиш зробити це з власної волі, — манірно відповіла вона.

Тоді він засміявся, і обличчя Енні потемніло вперше з того часу, як вона повернулася. Вона вийшла з кімнати, тримаючи рукопис під пахвою.

18

Коли за годину Енні повернулася, Пол узяв сірники.

Вона поклала титульну сторінку на ґратку. Він кресав одну «синю голівку» за іншою, але нічого не виходило — то сірник випадав із рук, то запальна суміш кришилася.

Тож Енні взяла коробку, запалила сірника та вклала запалену «голівку» йому в руку. Він торкнувся нею кутика сторінки, впустив сірника крізь ґратку й став зачаровано спостерігати, як полум'я спочатку лизнуло, а потім поглинуло папір. Цього разу Енні прихопила з собою виделку для барбекю і, коли сторінка почала скручуватися та догоряти, проштовхнула її крізь отвори.

— Так рукопис ніколи не згорить, — сказав Пол. — Я не можу...

— Ні, ми швиденько впораємося, — відповіла Енні. — Ти мусиш спалити кілька сторінок — на знак того, що все зрозумів.

Тепер вона поклала на ґратку першу сторінку «Швидких автівок», і він пригадав, як понад двадцять місяців тому написав ці слова у своєму нью-йоркському будинку:

«Коліс я не маю, — сказав Тоні Бонасаро та пішов назустріч дівчині, яка спускалася сходами, — до того ж повільно вчуся, проте швидко їжджу».

Спогади про той день виринули, наче ностальгія від «Золотих шлягерів», почутих по радіо. Він пригадав, як ходив по квартирі, човгав із кімнати в кімнату, важкий від книжки — навіть не важкий, *тягінний*, і в нього починалися пологи. Він пригадав, як уранці знайшов під диваном ліфчик Джоани, а минуло вже три місяці, як вона поїхала. Он як працює служба прибирання. Він пригадав шум вулиць Нью-Йорка та далекий, розмірений церковний подзвін, що зазивав вірян на службу.

Він пригадав, як сів за стіл.

Як завжди, він відчув блаженне полегшення після початку й упав у діру, сповнену яскравого світла.

Як завжди, він підсвідомо знав, що не вийде написати так добре, як гадається.

Як завжди, він боявся, що не зможе закінчити, що з розгону вдариться об голу стіну.

Як завжди, він отримав надзвичайну, зухвалу насолоду від того, що *почалася пригода*.

Він глянув на Енні Вілкс і тихо, але чітко вимовив:

— Енні, будь ласка, не примушуй мене цього робити.

Непорушно тримаючи перед ним сірники, вона відповіла:

— Роби, як знаєш.

Тож він спалив свою книжку.

19

Вона примусила його спалити першу сторінку, останню, а потім іще дев'ять пар сторінок із різних частин рукопису, бо дев'ять, як вона пояснила, було числом сили, а двічі по дев'ять — то на щастя. Він помітив, що вона повикреслювала лайку чорним маркером, принаймні до того місця, де закінчила читати.

— Гарзд, — сказала вона, коли догоріла дев'ята пара, — ти був хорошим хлопчиком і справжнім душкою, і я знаю, що це завдає тобі майже скільки ж прикрощів, скільки біль у ногах, тому не будемо більше зволікати.

Вона зняла ґратку та поклала решту рукопису в жаровню, зминаючи хрусткі чорні завитки сторінок, які вже встигли згоріти. У кімнаті смерділо сірниками та паленим папером. «Пахне, немов у диявола в убіральні», — незв'язно подумав Пол, і якби в зморщеній горіховій шкаралупі, яка колись служила йому за шунок, була їжа, його, мабуть, уже би вивернуло.

Вілкс запалила ще один сірник і вклала йому до рук. Якимось чином йому вдалося перехилитися та впустити сірник у жаровню. Яка тепер різниця? Немає ніякої різниці.

Енні легенько штурхонула Пола.

Він знехотя розплющив очі.

— Полум'я згасло. — Вона креснула ще одним сірником та подала йому.

Тож, пробудивши іржаві пилки в ногах, він якимось чином іще раз перехилився та підніс сірник до краєчка рукопису. Цього разу, замість того щоби згаснути та померти біля самої сірникової голівки, вогонь розпалився.

Пол відкинувся назад, заплющив очі та став прислухатися до легкого потріскування. Шкіру починав пекти жар від багаття.

— Ой, лишенько! — стривожено скрикнула Енні.

Він розплющив очі та побачив, що гаряче повітря підхоплює з жаровні палаючі клаптики паперу та розносить їх по кімнаті.

Енні перевальцем вибігла зі спальні. Пол почув, як із кранів у ванній вода під напором полилася у відро. Він непорушно спостерігав, як потемнілий уривок рукопису пролетів по кімнаті та опустився на тюль. На мить спалахнув вогник (у Пола навіть був час загадатися, чи не почнеться пожежа), іще раз блимнув і згас, лишивши на тканині маленьку дірку, наче від сигаретного недопалка. На ліжку посипався попіл, трохи потрапило Полові на руки. А йому було байдуже, як не крути.

Повернулася Енні, її очі забігали, намагаючись відслідкувати кожну звуглену сторінку, що, кружляючи, здіймалася до стелі. Полум'я розгорілося, з жаровні посипалися іскри.

— Ой, лишенько! — знову вимовила вона, тримаючи в руках відро з водою та озираючись, намагаючись вирішити, куди її перше лити і чи потрібно лити кудись узагалі. Заслинені губи тремтіли.

Пол помітив, як Енні висунула язика та ще раз облизала губи.

— Лишенько! Лишенько!

Здавалося, це було єдине слово, що вона могла вимовити.

Навіть перебуваючи в тісних лещатах болю, Пол на мить відчув гостре задоволення — он який вигляд мала перелякана Енні Вілкс. І цей вигляд припав йому до душі.

Ще одна сторінка здійнялася в повітря, проте на цій уже розповзлися тонкі пагони блакитного полум'я. Енні почала діяти. З іще одним «лишеньком» на губах вона обережно вилила відро води в жаровню. Багаття гучно зашипіло та випустило стовп пари. З'явився сморід від мокрого попелу, до якого домішався солодкий, майже вершковий запах.

Коли вона вийшла, Пол спромігся востаннє звестися на ліктях. Він зазирнув у жаровню і побачив дещо, схоже на обгорілий уламок колоди, затонулої в солоному озері.

Згодом Енні Вілкс повернулася.

Неймовірно, але вона наспівувала собі під ніс.

Вона всадила Пола та заштотвала йому до рота пігулки.

Він проковтнув ліки, ліг на спину та подумав: «Я її вб'ю».

20

— Їж, — долинув голос Енні, і Пол відчув пекучий біль. Він розплющив очі та побачив перед собою Вілкс. Вона вперше опинилася на одному рівні з ним, обличчям до обличчя. З кволим, байдужим подивом він зрозумів, що вперше за незліченні тисячоліття він, власне... сидів.

«До сраки!» — подумав Пол і знову міцно стулив повіки. Починався приплив. Палі сховалися під водою. Починався приплив, і, коли він закінчиться, наступного разу може вже не бути, тож він ловитиме хвилі, поки є що ловити, а посидіти він і пізніше встигне...

— Їж! — повторила вона.

За цим послідував черговий укол болю, від якого загуділа ліва частина голови. Пол заскиглив та спробував увернутися.

— Їж, Поле! Ти маєш отямитися, щоби трохи поїсти, інакше...

Дззззінь! Вуха. Вона щипала його за мочку вуха.

— Добре, — замурмотів він, — *добренько!* Не скуби мене, заради Бога.

Він насилу розплющив очі. Повіки були важкими, наче до них почепили цементні блоки. І тої ж миті у роті з'явилася

ложка, з якої в горло полився гарячий суп. Пол почав ковтати, щоб не захлинутися.

Раптом нізвідки (*найбільш грандіозне повернення на пам'яті коментатора, пані та панове!*) у поле зору увірвався Хочу-Їстоньки, наче перша ложка супу пробудила нутрощі Пола від гіпнотичного трансу. Решту він проковтнув швидше, ніж Енні встигала підносити йому ложку до рота. Поки він лигав та хлюпав, голод лише посилювався.

До Пола прийшов невизначний спогад, як вона викотила геть із кімнати лиховісну димучу жаровню, а натомість вкотила дещо, що він у своєму одурманеному сутінковому стані прийняв за продуктовий візок. Подібна ідея не викликала в нього жодного подиву чи зацікавлення. Зрештою, він *гостював* у Енні Вілкс. Жаровня, візочки з магазинів, завтра буде лічильник з парковки чи ядерна боеголовка. Поки мешкаєш у парку розваг, забавам краю не буде.

Тоді він був поринув у забуття, але зараз збагнув, що продуктовий візок виявився складеним інвалідним кріслом на колесах. Він сидів у ньому, понівечені ноги нерухомо випросталися вперед, тіло в ділянці таза набрякло з незвички та було невдоволене своїм новим становищем.

«Вона перенесла мене, поки я спав, — подумав він. — Підняла мене. Поки я спав, як дрова. Боже правий, ото вона сильна».

— Готово! — сказала Енні. — Рада бачити, що ти так гарно поїв супу, Поле. Гадаю, ти одужаєш. Не скажу, що будеш як новенький, — то, на жаль, ні, але якщо в нас більше не трапиться подібних... подібних *непорозумінь*... гадаю, ти чудово собі одужаєш. А зараз я перестелю цю стару погану постіль, а коли вправлюся, то перевдягну тебе, старий поганцю, а потім, якщо тобі не болітиме сильно і якщо ти ще будеш голодний, я нагодю тебе тостами.

— Дякую, Енні, — покірно мовив він і подумав: *«Горло. Якщо згадаю, то дозволю тобі облизати губи й сказати «Лишенько!».* Але тільки раз, Енні.

Один-єдиний раз».

21

За чотири години він лежав у ліжку та був готовий спалити всі свої книжки за єдину пігулку новрілу. Поки він сидів у кріслі, усе було добре (не беручи до уваги кількість дуру в його крові, яка би приспала половину Пруської армії¹), але зараз Пол почувався так, наче в нижній частині тіла вирував бджолиний рій.

Він дуже голосно кричав, мабуть, їжа *щось*-таки зробила йому, бо він не пригадував, щоб кричав так голосно відтоді, як виринув із темної хмари.

Пол відчував, що Енні, виключена, вимкнена з розетки, довго стояла в коридорі перед дверима його спальні та порожнім, нерухомим поглядом вивчала чи то дверну ручку, чи то візерунки ліній на власній долоні.

— Ось, — вона дала йому ліки. Цього разу дві пігулки.

Він проковтнув їх, тримаючи Енні за зап'ясток, аби дотягнутися до склянки.

— У місті я купила тобі два подарунки, — сказала вона, встаючи з ліжка.

— Невже? — прохрипів він.

Енні вказала на інвалідний візок зі сталевими підпорами для ніг, який похмуро прилаштувався в кутку.

— Другий я покажу тобі завтра. А тепер спи, Поле.

22

Проте сон довго не йшов. Пол плив у наркотичному тумані та розмірковував про ситуацію, в яку потрапив. Тепер стало трохи легше. Легше думати про це, ніж про книжку, яку ти створив, а потім знищив.

Думки... уривки думок, наче клаптики тканини, з яких можна зшити стьобану ковдру.

---

¹ Пруська армія — назва збройних сил Пруського королівства з 1701 до 1919 р., чисельність якої інколи сягала 200 тисяч.

Сусіди жили за багато миль від помешкання Вілкс, а ще, як казала сама Енні, не дуже її любили. Яке в них прізвище? Бойтони. Ні, *Ройдмани*. Точно, Ройдмани. Чи далеко звідси до міста? Та звісно, недалеко. Пол перебував в уявному колі, діаметр якого міг становити від п'ятнадцяти до сорока п'яти миль. У цьому колі стояв будинок Енні Вілкс, оселя Ройдманів та центр Сайдвіндера, яким би жалюгідно маленьким він не був...

«А моя машина? Моя «камаро» також десь у цьому колі. Чи знайшла її поліція?»

Навряд, подумав Пол. Він був знаменитістю. Якби знайшли машину, зареєстровану на його ім'я, елементарна перевірка одразу би показала, що він побував у Боулдері, а потім зник. Якби знайшли його понівечену порожню машину, то розпочали би пошуки, про це заговорили би в новинах...

«Вона ніколи не дивиться новини по телебаченню, ніколи не слухає радіо, якщо, звісно, у неї немає навушників».

Ситуація трохи скидалася на оповідання з циклу Шерлока Голмса — про песика, який не гавкав¹. Машину ще не знайшли, бо копи не приходили. Якби її вже виявили, то поліція перевірила би кожного мешканця цього уявного кола, чи не так? А скільки людей можуть проживати в такому колі, на верхів'ях Західного схилу²? Ройдмани, Вілкс, може, ще з десятків інших?

І те, що машину поки не знайшли, не означало, що її взагалі не знайдуть.

Його багата уява (такої не було ні в кого по *материній* лінії) взяла гору. Коп був високим, із холодним красивим обличчям, і, здається, бакени були трохи довші, ніж установлено. Він мав на носі темні сонцезахисні окуляри, в яких опитуваний міг

---

¹ Ідеться про оповідання сера Артура Конана Дойла «Срібний» (1892), у якому собака не гавкав під час убивства хазяїна, тож Шерлок Голмс дійшов висновку, що тварина знала вбивцю.

² Colorado Western Slope — частина штату Колорадо на захід від Континентального американського вододілу.

бачити лише відображення власного лиця. У голосі чувся гутнявий діалект вихідця з Середнього Заходу¹.

«Ми знайшли перекинуту машину на півдорозі вниз по схилу Гамбаггі. Вона належить відомому письменнику на ім'я Пол Шелдон. На сидіннях та панелі приладів була кров, а його й слід загуб. Може, вибрався та пішов собі, мов зачарований...»

Враховуючи стан ніг Пола, таке припущення більше скидалося на жарт, але звідки їм знати, які він мав травми. Вони могли лише припускати, що як Шелдона немає в машині, то він мав достатньо сил пройти хоч якусь відстань. Подібні міркування навряд чи наштовхнуть їх на те, щоби розглянути малоймовірну можливість викрадення, принаймні не зараз, а може, й ніколи.

«Ви не пам'ятаєте, чи бачили когось на дорозі в той день, коли була гроза? Високий чоловік сорока двох років із рудуватим волоссям. Можливо, вдягнений у сині джинси, картату фланелеву сорочку та парку. З вигляду — наче трохи пришиблений. Чорт забирай, може, він навіть імені свого не пам'ятав!»

Енні пригостить його чашкою кави на кухні. Енні переконається, що всі двері між кухнею та гостьовою кімнатою надійно зачинені. На випадок якщо Пол почне стогнати.

«Та ні, офіцере, жодної живої душі не бачила. Я, власне, чимдуж поквartilася з міста додому, коли Тоні Робертс сказав, що той страшний циклон так і не повернув на південь».

Коп поставить чашку та встане з-за столу.

«Що ж, мем, як ви побачите когось із такими прикметами, не зволікайте та одразу зв'яжіться з нами. Він досить відома особа. Про нього писали в журналі «Піпл»², ще в парочці інших...»

«Неодмінно, офіцере!»

І коп подасться геть.

А може, подібна ситуація вже відбулася, а Пол просто нічого не знав. Може, поки він забувався наркотичним сном, реальний

¹ Midwest — один із чотирьох географічних регіонів США, в який входять 12 центральних і північно-східних штатів.

² «People» («Люди») — найпопулярніший американський щотижневик про знаменитостей.

прототип чи прототипи уявного копа вже відвідали Енні. Бачить Бог, він достатньо часу провів у відключці. Він розмірковував далі та вирішив, що це мало ймовірно. Він був *не* якимсь там Джо Бло з Кокомо, блудьком без роду та племені. Про нього писали в «Піпл» (після виходу першого бестселера) та «Ас»¹ (після першого розлучення), про нього було питання в недільній колонці Волтера Скотта «Парад знаменитостей»². Мали відбутися повторні перевірки: може, по телефону, може, копи самі мали приїхати. Коли пропадала знаменитість (навіть така псевдознаменитість, як письменник), поліція ставала особливо наполегливою.

«Друже, це всього лиш здогадки».

Може, здогадки, а може, логічні висновки. Так чи інакше, це все одно краще, ніж просто лежати й нічого не робити.

А як щодо відбійників?

Пол спробував пригадати, але не зміг. Лише згадав, як потягнувся по сигарети, потім якимось незбагненим чином земля та небо помінялися місцями, а потім — темрява. Але, знову ж таки, логічне мислення (чи здогадки освіченої людини, якщо вам кортить зачванитися) дарувало надію, що копи ще не навідувалися. Зім'яті відбійники та порвані лінви викликали би занепокоєння в дорожньої служби.

То що ж сталося *насправді*?

Пол втратив керування на відрізку дороги, де не було крутих схилів, просто рівчак, у який, перевернувшись, вилетіла його машина. Якби рівчак був глибший, там би стояли відбійники. Якби рівчак був глибший, Енні Вілкс навряд чи змогла би до нього дістатися, не згадуючи навіть про те, щоби самотужки витягнути його на дорогу.

Тож де була його машина? Звісно ж, її засипало снігом.

Пол прикрив очі рукою та побачив міський снігоприбирач, який під'їжджав до місця, де він дві години тому зазнав аварії.

---

¹ «Us» («Ми») — американський щотижневик про знаменитостей, моду та індустрію розваг.

² «Walter Scott's Personality Parade» — колонка в журналі «Parade», де смакуються подобиці особистого життя зірок.

Увечері прибирач здається тьмяною оранжевою плямою у вируючому снігу. Водій закутався по самі вуха, на голові в нього старомодний залізничний кашкет, зшитий із синьо-білих клаптиків оббивної тканини. По його праву руку, на дні неглибокої канави, яка трохи далі переходить у звичний для гірської місцевості яр, лежить «камаро» Пола Шелдона. Вицвілий блакитний стікер «ГАРТА¹ В ПРЕЗИДЕНТИ» на задньому бампері — найяскравіша пляма в тому рівчаку. Хлопець на снігочистії не помічає машини, бо стікер надто вицвілий, аби впасти в око. Бокові рала звужують поле зору, окрім того, вже стемніло, і він дуже втомився. Він просто хоче завершити останній рейс, передати снігочистій наступній зміні та випити заслужену чашку гарячої кави.

Він проїжджає повз, снігова хмара, що виривається з-під рала, засипає рівчак. «Камаро», яка була занесена по вікна, тепер вкрита снігом по дах. Пізніше, коли грозові сутінки вконець загущають, коли речі на відстані простягнутої руки здаватимуться нереальними, з'явиться друга зміна дорожньої служби. Вона поїде у зворотному напрямку та остаточно поховає «камаро» під снігом.

Пол розплющив очі та поглянув на стелю. По штукатурці розповзлося тонке мереживо тріщин, які утворювали візерунок, схожий на три переплетені літери «В». Він устиг досконально їх вивчити, не встаючи з ліжка протягом нескінченної низки днів, що тяглася після виходу з хмари. Тепер вони знову впали йому в око, і він став ліниво перебирати в пам'яті слова, що починалися на «В»: *ворожий, відьомський, вихлястий та вивернутий*.

Так.

Може, все так і було. Може.

Чи замислювалася Енні про те, що станеться, коли знайдуть його машину?

А вона *могла*. Вона була божевільною, але не дурненькою.

І все ж таки їй ніколи не спадало на думку, що може існувати ще одна копія «Швидких автівок».

---

¹ Gary Hart (1936) — американський політик-демократ, сенатор штату Колорадо, брав участь у президентських виборах 1984 р., коли переміг Рональд Рейган.

«Так. І вона була права. Ця сука була права. Копії не існувало».

В уяві постали образи почорнілих сторінок, що літали по кімнаті, вогонь, запах акту знищення... Він вищирився на образи і спробував подумати про щось інше — *багата* уява не завжди мала *гарні* наслідки.

«Копії не існувало, а дев'ять письменників із десяти зробили би копію, якби заробляли стільки ж, скільки я отримував за своїй найменш вдалі книжки, навіть не з серії «Мізері». І їй не спало це на думку.

Бо вона не письменник.

А ще вона не дурна, в чому ми обоє вже переконалися. Гадаю, вона зациклена на собі, «я» Енні не просто велике, воно грандіозне. Спалити рукопис здавалося їй правильним вчинком, проте її поняття про правильні вчинки можна зруйнувати такими банальними речами, як копіювальний апарат у банку та кілька стосів четвертаків... цей сигнал так і не з'явився на її радарі, мій друже».

Інші логічні висновки могли виявитися не більш стійкими, ніж піщані замки, проте його враження від Енні Вілкс було непорушним, наче Гібралтарська скеля. Він займався деякими дослідженнями, коли писав «Мізері», тому розумівся на невроті та психозі краще, ніж пересічний обиватель. Він знав, що, хоча психопат із межевим розладом міг почергово впадати в глибоку депресію чи стан агресивного, радісного збудження, під цим завжди ховалося роздуте, хворе его, переконане, що вся увага прикута до нього, що воно грає першу скрипку великої драми, розв'язку якої, затамувавши подих, чекають мільйони невидимих глядачів.

Подібне его було не здатне утворювати деякі логічні зв'язки. Хід думок можна було передбачити, оскільки він простягався лише в одному напрямку: від хворої людини до предметів, ситуацій чи осіб, над якими суб'єкт не мав влади (чи до фантазій — невротик іще відокремлював їх від реальності, а психопат уже не бачив жодної різниці).

Енні Вілкс хотіла знищити «Швидкі автівки», і тому в її світі існував лише один примірник.

«Можливо, я зміг би врятувати цю кляту книжку, якби сказав, що є інші копії. Вона би зрозуміла, що палити рукопис — марна справа. Вона би...»

Пола вже долав сон, аж раптом розмірене дихання стало йому в горлі, а очі вирячилися.

Так, вона би побачила, що справа марна. Вона була би змушена визнати існування зв'язків, що ведуть до непідконтрольних речей. Скривджене его занило би...

«Характер маю!»

Якби вона віч-на-віч постала перед фактом, що *не могла* знищити «паскудну книжку», чи не захотілося би їй натомість знищити її *автора*? Зрештою, в Пола Шелдона копії не було.

Серце калатало. У сусідній кімнаті пробив годинник, і Пол почув над головою важкі кроки Енні. Тихе дзюрчання сечі. Зливання води в унітазі. Глухі стуки в стелю, поки вона йшла назад до ліжка. Рипіння пружин.

«Ти не будеш мене знову злити?»

Думки раптом пустилися чвалом, наче скакун-переросток, що вирвався з загорожі. Який висновок можна зробити з цього дешевого психоаналізу щодо його машини (якщо це взагалі можливо)? Про те, коли її знайдуть? Що цей висновок означав для *нього*?

— Хвилинку, — прошепотів він у темряві, — хвилинку, хвилинку, зачекайте на дроті. Повільніше.

Він знову затулив рукою очі й знову викликав образ патрульного з темними окулярами та надміру довгими бакенами. *«Ми знайшли перекинуту машину на півдорозі вниз по схилу Гамбаггі»*, — казав патрульний, і бла-бла-бла, бла-бла-бла.

Тільки *цього* разу Енні не запрошує його на каву. Цього разу вона не заспокоїться, поки він не забереється з її будинку та не поїде якнайдалі. Навіть на кухні, навіть крізь двоє замкнених дверей між кухнею та гостьовою кімнатою, навіть коли гість перебуває в наркотичному дурмані, патрульний все одно може почути стогін.

Якби його машину знайшли, Енні Вілкс одразу би дізналася, що справи кепські, чи не так?

— Так, — прошепотів Пол. Ноги знову починали боліти, але він майже не зважав на це, охоплений жахом від останньої здогадки.

Справи в Енні будуть кепські не тому, що вона забрала його до себе, тим паче якщо від місця аварії до її будинку ближче, ніж до Сайдвіндера (а Пол вважав, що так і є). За це її мають нагородити медаллю та пожиттєвим членством у фан-клубі Мізері Честейн (Пола доводило до сказу, що така річ існувала насправді). Проблема полягала в тому, що вона забрала його до себе, розмістила в гостьовій кімнаті та нікому про це не сказала. Ніякого дзвінка в місцеву лікарню: «Це Енні Вілкс, я зараз на дорозі, що веде з гори Гамбаггі. Тут якийсь хлопець, виглядає так, наче Кінг-Конг мав його за батута». Проблема в тому, що вона накачала його наркотою, до якої у неї, звісно, не мало бути доступу (навіть якщо Пол не такий «затарений», як йому це здається). Проблема в тому, що на додачу до наркотиків вона мала дивні методи лікування: встромляла голки в руки, майструвала шини з відпиляних шматків алюмінієвих милиць. Проблема в тому, що Енні Вілкс про щось свідчила в Денвері... *«І вона стала головним свідком у справі, — подумав Пол, — закладаюся на будинок із садочком, що так воно й було».*

Тож вона спостерігає, як коп від'їжджає на своєму кришталевому чистому (тобто за винятком зіплених кавалків снігу та солі, які ховаються під заднім бампером та підкрилками) поліцейському автомобілі, і Енні знову чувається в безпеці... але не в *цілковитій* безпеці, бо тепер вона — наче звір, що тримає носа за вітром. *Постійно* тримає.

Копи шукатимуть, шукатимуть і шукатимуть, бо він не якийсь там Джо Бло з Кокомо, він — Пол Шелдон, літературний Зевс, із брови якого вийшла Мізері Честейн, повелителька сміттєвих баків і королева супермаркетів. Може, коли вони його не знайдуть, то припинять пошуки чи почнуть копати в іншому місці. Але, може, один із Ройдманів бачив, як тої

ночі Енні проїжджала на своїй Старій Бессі, а на задньому сидінні виднілося щось підозріле, що за формою нагадувало людину, загорнену в плед. Навіть якщо вони нічого не бачили, Енні не виключала можливості, що Ройдмани можуть усякого про неї понавигадувати — бо вони її не люблять.

Копи повернуться, і наступного разу її гість поводитиметься не так тихо.

Пол пригадав, як беспорядно забігали її очі, коли вогонь у жаровні мало не вирвався з-під контролю. Він бачив, як вона водила язиком по губах. Бачив, як вона бігала туди-сюди, стискаючи та розтискаючи кулаки, як раз у раз зазирала до гостьової спальні, де лежав він, загублений у хмарі. Як раз у раз вона скрикувала «Лишенько!» в порожніх кімнатах.

Вона вкрала рідкісного птаха з надзвичайним пір'ям, рідкісного птаха родом із Африки.

Що буде, якщо її викриють?

Ну, звісно ж, змусять давати свідчення. Свідчити в Денвері. І цього разу вона так просто не відкараскається.

Пол прийняв руку з очей. Він поглянув на переплетені «В», що п'яно розповзалися по стелі. Йому не потрібно було знову ховати очі в руку, аби побачити, що буде далі. Вона може тримати його день або тиждень. Потрібен лише телефонний дзвінок або неочікуваний візит, і вона вирішить позбутися свого «*gara avis*»¹. Та зрештою вона все одно це зробить, як дикі собаки починають ховати вбиту здобич, коли за ними довго женуться.

Вона дасть йому п'ять пігулок замість двох або задавить подушкою. А може, просто пристрелить. Звісно, в неї має бути рушниця (зброя є майже в кожного горянина), яка позбавить її зайвих проблем.

Ні, не рушниця.

Забгато крові.

Залишаться речові докази.

---

¹ Латинський вираз, що дослівно означає «рідкісний птах», інколи перекладається як «біла ворона».

Цього всього ще не сталося лише тому, що машину не знайшли. Скоріш за все, Пола шукають у Нью-Йорку чи Лос-Анджелесі, але ніхто не додумався попитати про нього в Сайд-віндері, штат Колорадо.

Але навесні...

По стелі блукали літери «В». *Висотаний. Винищений. Втомлений.*

Ппульсуючий біль у ногах давався взнаки. Наступного разу, коли проб'є годинник, прийде Енні. Пол злякався, що вона прочитає ці думки по його очах. Вони звучатимуть, наче передмова до оповідання, сповненого такого жаху, що його ніколи не напишуть. Він перевів погляд уліво. На стіні висів календар. На ньому був зображений хлопчик, що котився вниз по схилу на санчатах. Згідно з календарем, зараз був лютий, проте, згідно з його власними розрахунками, вже стояв початок березня. Просто Енні Вілкс забула перегорнути сторінку.

Скільки ще часу спливе, поки сніг розтане, а з-під нього вирине «камаро» з нью-йоркськими номерами та реєстраційним посвідченням на ім'я Пола Шелдона в бардачку? Скільки часу спливе, поки до Енні завітають патрульні чи вона дізнається про це з газет? Скільки ще часу до весняної відлиги?

Шість тижнів? П'ять?

«Може, стільки мені й лишилося жити», — подумав Пол, і його кинуло в трясцю. Ноги повністю прокинулися, і, поки Енні не прийшла та не дала йому чергову дозу ліків, він не зміг заснути.

23

Наступного вечора вона принесла йому «Роял». Модель для офісу, вона лишилася з тої доби, коли такі речі, як електричні друкарські машинки, кольорові телевізори та кнопкові телефони існували лише в науковій фантастиці. Апарат був чорний та офіційний, наче пара наглухо застібнутих черевиків. По обидва боки корпусу стояли скляні панелі, крізь які виднілися рукояті, пружини, клямки та стрижні. Сталевий вертальний

важіль, тьмяний від невжиття, стирчав збоку, наче великий палець автостопника. Валик покриття пилом, тверда резинова поверхня затяглася тріщинами та зарубинами. Літери «ROYAL» розташувалися півколом на передній панелі машинки. Енні нахилила її, аби Пол зміг краще роздивитися, а потім, крякнувши, поставила на ліжко між його ногами.

Він утупився очима в машинку.

Невже вона посміхалася?

Господи Ісусе, здається, так.

Менше з тим, машинка вже скидалася на велику проблему. Зблякла стрічка мала два покриття: чорне та червоне. Він уже забув, що такі випускалися. І цей спогад не викликав жодної приємної ностальгії.

— Ну? — Енні радо всміхалася. — Що скажеш?

— Непогано! — одразу відповів він. — Справжній антикваріат!

Її усмішка захмарилася:

— Я її купляла не як антикваріат, а як звичайну вживану річ. Вживану річ у гарному стані.

Пол одразу вибухнув тирадою:

— Та ну! Якщо добряче подумати, не існує такої *штуки*, як антикварна друкарська машинка. Гарна машинка працюватиме вічно. Ці канцелярські крихітки — справжні *монстри*!

Якби він міг дотягнутися, то погладив би машинку. Якби він міг дотягнутися, він би її *розцілював*.

Усмішка Енні повернулася. Серце Пола трохи сповільнило темп.

— Я придбала її в «Зужитих новинках». Чи не дурна назва для крамнички? Але Ненсі Дартмонгер, яка нею порядкує, теж дурнувата нівроку.

Енні трохи насупилася, але Пол одразу зрозумів, що вона хмуриться не на *нього*. Він чимдалі краще усвідомлював, що бажання вижити може бути звичайним інстинктом, але воно відкривало легкий доступ до удаваного співпереживання. Він усвідомлював, що все більше налаштовується на настрої Енні, на її цикли. Він уважно прислухався, як вона цокала, наче заведений годинник.

— Окрім дурості, вона ще й погана. Дартмонгер! Вона б мала носити прізвисьце *Курвонгер!* Двічі розлучена, а зараз живе з *власником бару*. Тому, коли ти згадав про антикваріат...

— Машинка чудова, — відповів він.

Енні замислилась на хвилину, а потім промовила, наче зізнавалася в чомусь:

— Там бракує «н».

— Невже?

— Так, бачиш?

Вона нахилила машинку, щоби він зміг поглянути на щільне півколо літерних важелів та побачити на одному з них відсутній майданчик — наче дірка на місці кутнього зуба в змарнілому, але неушкодженому вищирі.

— Бачу.

Вона опустила машинку. Ліжко злегка захиталося. Пол подумав, що апарат важить принаймні фунтів п'ятдесят. Він прийшов із тих часів, коли не було сплавів чи пластику... а також авансів із п'ятьма нулями за написання книжки та екранізацій, нав'язаних агентами, не було «Ю-ес-ей Тудей», «Ентертейнмент Тунайт»¹ або знаменитостей, що рекламують кредитні картки чи горілку.

«Роял» посміхалася до нього, провіщаючи неприємності.

— Вона запросила сорок п'ять, але скинула п'ятірку. За відсутню «н».

Енні лукаво посміхнулася до нього. «Та я й сама не дурна», казав її вигляд. Пол усміхнувся у відповідь. Приплив тривав, тому усміхатися й брехати було легко:

— Вона сама скинула? То ти не торгувалася?

Енні була явно собою задоволена та обережно додала:

— Я сказала їй, що «н» — дуже важлива літера.

---

¹ «USA Today» («США сьогодні») — одна з найпопулярніших щоденних газет у США, виходить з 1982 р.; «Entertainment Tonight» («Вечірні розваги») — телепередача про зірок і скандали навколо них, одна з найпопулярніших у США та по всьому світі, перший показ відбувся 1981 року.

— Молодець, *чорт забирай!*

Він зробив ще одне відкриття — мистецтво підлабузництва приходить із практикою.

Посмішка Енні стала зловтішною, ніби вона припрошувала розділити якусь ласу таємницю.

— Я їй сказала, що прізвище мого улюбленого письменника закінчується на «н».

— А в імені моєї улюбленої *медсестри* їх цілих *дві!*

Її обличчя заясніло. Неймовірно, але на щоках загравав рум'янець. От як це буде, подумав він, якщо поставити жаровню в роті одного з тих ідолів із оповідань Г. Райдера Гаггарда. Такий вигляд він матиме вночі.

— Ну ти й *пустунчик!*

— Ні, — заперечив він, — аж ніяк.

— Гаразд!

Вона на мить відвела погляд (не порожній, а задоволений і трохи збентежений), щоб зібратися з думками. Пол міг би навіть втішатися цією розмовою, якби не друкарська машинка — така ж важка, як і жінка, що її принесла, і така ж несправна. Вона шкірилася до нього щербатим ротом, провіщаючи неприємності.

— Інвалідний візок обійшовся значно дорожче, — сказала вона. — А ціни на підкладні судна стали просто *захмарними*, відтоді як я... — Вона замовкла, насупилась, прочистила горло, а потім поглянула на нього та всміхнулася. — Але ти маєш учитися сидіти, тому мені зовсім не шкода тих грошей. Окрім того, у тебе не вийде друкувати лежачи, чи не так?

— Ні...

— Тому я приготувала дошку... вирізала за розміром... і папір... почекай!

Вона вибігла з кімнати, наче дівчисько, лишивши Пола сам на сам із машинкою. Посмішка зникла тої ж миті, як Енні обернулася до нього спиною. «Роял» ніколи не мінялася. Пізніше Пол здогадався, що давно був підозрював, чим це

закінчиться. Він знав, як звучатиме машинка, як вона клацатиме своїм вискалом, наче персонаж зі старих стріпів¹ про Дакі Даддлза.

Енні повернулася з пачкою паперу «Кроссабл Бонд» у термопластиковій плівці та дошкою три фути завширшки та чотири завдовжки.

— Дивись! — Вона поклала дошку на бильця візочка, що стояв біля ліжка, наче якийсь поважний сухорлявий гість. Пол уже бачив свій силует, який сидів, придавлений дошкою, наче в'язень.

Енні поставила машинку на дошку, обличчям до примарного силуету, а поруч поклала пачку «Кроссабл Бонд» — папір, який він ненавидів понад усе, бо від частого гортання сторінок чорнила починали розмазуватися. Таким чином Енні створила щось на кшталт робочого місця для каліки.

— Як тобі?

— На вигляд непогано, — промовив Пол, з неймовірною легкістю сказавши найбільшу брехню в своєму житті, а потім поставив запитання, відповідь на яке знав заздалегідь: — Як ти гадаєш, що я напишу?

— Ох, Поле, — сказала вона, обернувшись до нього та зарум'янившись іще дужче. В очах затанцювали радісні вогники. — Я не гадаю, я знаю! За допомогою цієї друкарської машинки ти створиш новий роман! Свій кращій роман! «Повернення Мізері»!

24

Повернення Мізері. Він нічого не відчував. Він подумав, що так само нічого не відчуває робітник, якому щойно відтяло руку електричною пилкою і який із байдужою цікавістю оглядає свій зап'ясток, що фонтанує.

---

¹ Стріпи — комікси або коротенькі мальовані історії, які друкували в газетах з початку ХХ століття.

— Так! — сказала Енні. Її обличчя сяяло, наче пошуковий ліхтар уночі. Сильні руки були схрещені на грудях. — Ти напишеш книжку тільки для мене, Поле! Відплата за те, що я поставлю тебе на ноги! Один-єдиний примірник нового роману про Мізері! У мене буде те, чого нема ні в кого іншого в цілому світі, як би їм того не хотілося! *Уяви собі!*

— Енні, Мізері померла.

Дивовижно, але водночас прийшла неймовірна думка: «*Я зможу її повернути*». Ця думка сповнила його втоми та огиди, але не викликала подиву. Зрештою, людина, яка змогла пити мильну воду з відра, має спромогтися на підконтрольну творчість.

— Ні, не померла, — замріяно відповіла Енні. — Навіть коли я... злилася на тебе, то знала, що вона насправді не померла. Я знала, що ти не зможеш її вбити. Бо ти *хороший*.

— Невже? — спитав він та поглянув на друкарську машинку, яка посміхнулася у відповідь. «*Подивимось, на що ти здатний, любий друже*», — прошепотіла вона.

— Так!

— Енні, я не знаю, чи зможу сидіти в цьому кріслі. Останнього разу...

— Останнього разу було дуже боляче, можу заприсягнутися. І наступного разу також болітиме. Може, навіть більше. Але настане день — а він не за горами, хоча тобі може здатися, що минуло багато часу, — коли болітиме менше. І ще менше. І ще менше.

— Енні, скажи мені дещо.

— Звісно, голубе!

— Якщо я напишу тобі це оповідання...

— Роман! Гарний, великий роман, як і всі інші. Може, навіть більший!

На секунду Пол заплющив очі, а потім знову подивився на неї.

— Згода, якщо я напишу тобі цей роман, ти відпустиш мене, коли я закінчу?

Обличчям Енні промайнула тінь занепокоєння, і вона пильно, уважно поглянула на нього.

— Ти так говориш, наче я тримаю тебе за в'язня, Поле.

Він нічого не відповів, просто дивився на неї.

— Гадаю, до того часу, як ти закінчиш, ти вже будеш готовий... готовий до людського товариства, — сказала вона. — Ти це хотів почути?

— Так, саме це.

— Чесне слово, я підозрювала, що в письменників велике его, а виявляється, вони ще й невдячні!

Пол не відривав погляду від Енні, і за деякий час вона роздратовано та трохи знічено потупила очі.

Урешті-решт він промовив:

— Мені будуть потрібні всі книжки «Мізері», якщо вони в тебе є, бо я не маю своєї конкордації.

— Звісно, що є! — відповіла вона. — А що таке конкордація?

— Швидкозшивач, у який я складаю всі свої нотатки з «Мізері», — пояснив він. — В основному персонажі та місця з перехресними посиланнями, розбиті на три-чотири підгрупи. Сюжетні лінії. Історичні довідки...

Пол бачив, що вона його майже не слухала. Уже вдруге вона не виказувала жодної цікавості до секретів ремесла, від яких слухачі майстер-класів тамували подих. І причина була проста, як стара правда. Енні Вілкс була ідеальним читачем, жінкою, яка обожнювала історії та зовсім не цікавилась процесом їх створення. Вона була уособленням вікторіанського архетипу Вірного читача. Її не цікавили конкордації та посилання, оскільки для неї Мізері та персонажі, що її оточували, були цілковитою реальністю. Посилання їй ні про що не говорили. Може, якби Пол заговорив про перепис населення в Малому Данторпі, вона би виявила хоч якийсь зацікавлення.

— Я дістану тобі всі книжки. Вони трохи пошарпані, але ж це ознака того, що їх люблять і перечитують, чи не так?

— Так, — відповів він, цього разу не збрехавши, — саме так.

— Я навчуся переплітати книги, — замріялась вона. — Я сама зроблю палітурку для «Повернення Мізері». Це буде єдина справжня книжка, яку я матиму, окрім Біблії моєї матері.

— От і добре, — сказав він, аби просто щось сказати. У шлунку з'явилася легка нудота.

— Тому зараз я піду, аби ти розкинув розумом як годиться, — повідомила вона. — Це так хвилює! Як ти гадаєш?

— Так, Енні, дуже хвилює.

— За півгодини я принесу тобі курячу грудку з картопляним пюре та горошком. Навіть трохи «Джеллі-О»¹, бо ти був слухняним хлопчиком. А ще я подбаю, аби ти вчасно дістав свої пігулки. Ввечері навіть отримаєш на одну більше, ніж заведено, якщо буде потреба. Я пильнуватиму, аби ти добре поспав, адже завтра тобі треба ставати до роботи. Можу закластися, ти одужуватимеш швидше, коли працюватимеш!

Вона підійшла до виходу, озирнулася і, гротескно викрутившись, послала йому здаля поцілунок.

Енні причинила за собою двері. Полу не хотілося дивитися на друкарську машинку, і деякий час він опирався, проте згодом погляд безпорадно повернувся до неї. Вона стояла на письмовому столі та посміхалася. Дивитися на неї було все одно, що дивитися на знаряддя для тортур: чобіток, дибу-ложе, дибу-підвіс, які поки стояли без діла, до певного моменту.

«Гадаю, до того часу, як ти закінчиш, ти вже будеш готовий... готовий до людського товариства».

«О, Енні, ти збрехала нам обом. Я це знав, і ти це знала. Я бачив це у твоїх очах».

Перед ним відкривалися обмежені перспективи, які не провіщали жодного задоволення: шість тижнів життя, які він проведе, страждаючи від болю в зламаних ногах та поновлюючи своє знайомство з Мізері Честейн, у дівочтві Кармайкл, після чого відбудеться квапливий похорон на задньому дворі. А може, вона згодує його рештки свині на ймення Мізері, *ото* було б справедливо, хоч як огидно та жахливо.

---

¹ «Jelly-O» — марка популярних желейних десертів американської компанії «Kraft Foods».

«То не роби цього. Розізли її. Вона — наче ходяча пляшка нітрогліцерину. Потруси її трохи. Хай вона вибухне. Усе ж краще, ніж лежати тут і страждати».

Він спробував затримати погляд на переплетених «В», але незабаром знову дивився на друкарську машинку. Вона стояла на письмовому столі — німа, товстошкіра, повна слів, які йому не хотілося писати, вишкірялася щербатою посмішкою.

«Не схоже, що ти сам у це віриш, любий друже. Гадаю, ти хочеш вижити, навіть якщо тобі дуже болітиме. Якщо для цього необхідно влаштувати повернення Мізері, ти це зробиш. Принаймні, спробуєш, але спочатку тобі треба розібратися зі мною... І твоя пика мені не до вподоби».

— Навзаєм, — прохрипів Пол.

Цього разу він спробував дивитися у вікно, за яким ішов сніг. Пол не помітив, коли саме перевів погляд, проте скоро він знову витріщався на друкарську машинку — з палким, гидливим зачаруванням.

25

Сидіння завдавало не такого сильного болю, як він боявся, і це було добре, бо, як показував попередній досвід, опісля болітиме сповна.

Енні поставила тацю з їжею на стіл і підкотила візок до ліжка. Вона допомогла Полу сісти (в тазі спалахнув тупий пульсуючий біль, який згодом ущух), а потім нахилилася, притиснувшись шиєю до його плеча, наче кінь. Якусь мить він відчував биття її пульсу, і його обличчя смикнулося від огиди. Потім права рука Енні міцно обхопила його спину, а ліва — сидниці.

— Намагайся не рухати ногами нижче колін, поки я тебе переносу, — сказала вона та вправно стягнула його в крісло. Вона зробила це з легкістю жінки, яка ставить книжку в просвіт між томами на полиці. Так, Енні була сильною. Навіть якби він був у доброму здоров'ї, результат поединку між ним

і цією жінкою був би досить сумнівним. А в його теперішньому стані це мало б такий вигляд, наче Воллі Кокс вийшов проти Бум-Бум Манчині¹.

Вона поклала перед ним дошку.

— Бачиш, як ладно стає? — сказала вона та пішла до столу по їжу.

— Енні?

— Так.

— Чи не могла би ти повернути друкарську машинку іншим боком? Аби вона в стіну дивилася.

Енні насупилася:

— І з якого дива я маю це робити?

Бо я не хочу, щоби вона всю ніч мені шкірилась.

— Давні забобони, — відповів він. — Я завжди відвертаю машинку до стіни перед тим, як сідати писати.

Він помовчав і додав:

— Власне, я так роблю щоночі, поки пишу.

— Це як «ступиш на щілину — зламаєш спину». Я, по можливості, намагаюся не наступати на щілини, — сказала вона та розвернула «Роял» так, що тепер вона посміхалася самій лише голій стіні. — Так краще?

— Набагато.

— От дурненький, — сказала вона та почала його годувати.

26

Йому снилося, ніби Енні Вілкс викликає з пляшок джинів та бісів і літає на чарівному килимі при дворі якогось казкового арабського халіфа. Коли килим промайнув повз Пола (її волосся струменіло по спині, а погляд був жвавий та яскравий, наче

---

¹ Wally Cox (1924—1973) — американський комік, відомий роллю Каспара Мілктоста — «тихого, сором'язливого чоловіка, якого постійно б'ють»; Ray «Boom Boom» Mancini (нар. 1961) — колишній боксер, чемпіон світу в легкій вазі з 1982 до 1984 року.

в капітана, що веде свій корабель поміж айсбергів), він помітив, що тканина сплетена з зелених і білих ниток, а візерунок складається в номерний знак штату Колорадо.

«У сиву давнину, — гукала Енні. — Це сталося в сиву давнину. Коли прадід мого прадіда був іще малим. Це розповідь про те, як бідний хлопчик. Мені переповів це чоловік, який. У сиву давнину. У сиву давнину».

27

Пол прокинувся від того, що Енні трясла його за плече, а яскраве ранкове сонце крадькома зазірало у вікно. Снігопад припинився.

— Вставай, сонько! — Енні мало не щebetала. — Я принесла тобі йогурт і варене яєчко, а потім час сідати за роботу.

Вона горіла від нетерпіння. Пол зазірнув у її обличчя, і до нього прийшло нове дивне відчуття — надія. Йому наснилося, що Енні Вілкс була Шехерезадою¹, її масивне тіло було вдягнене в прозорі одежі, великі ноги запнуті в рожеві капці зі стразами та загнутими носками. Вона правила своїм чарівним килимом і промовляла закляття, що відчиняли двері до найкращих історій. Але, звісно, не Енні Вілкс була Шехерезадою, а він. І якщо він добре писатиме, вона не зможе його вбити, поки не дізнається, як усе скінчилося, як би голосно не наказували їй звірячі інстинкти, що вона мусить...

Чи не з'явився в нього шанс?

Пол перевів погляд від Енні та помітив, що вона розвернула машинку перед тим, як будити його. «Роял» привітала Пола сліпучою посмішкою з вибитим зубом, примовляючи, що сподіватися — нормально, а боротися — благородно, але в кінці він залишиться сам на сам зі своєю злою долею.

---

¹ Шехерезада — героїня казок «Тисяча й однієї ночі», дружина царя Шагріара, який мав звичай убивати своїх наречених одразу після першої шлюбної ночі. Шехерезада взялася щонаочі оповідати йому цікаві нескінченні історії, аби врятувати життя собі та майбутнім дружинам.

28

Енні підкотила крісло до вікна, і вперше за багато тижнів на Пола впали сонячні промені. Йому здалося, що бліда, як крейда, помережена легкими пролежнями шкіра дякує та урчить від задоволення. Шибки затягнулися по краях морозними візерунками, і коли він підніс руку до вікна, то відчув, що його, наче купол, оточує шар холоду. Це відчуття освіжало і водночас було ностальгійним, наче лист від старого друга.

Уперше за багато тижнів (а здавалося, що років) Пол зміг поглянути на краєвид, який відрізнявся від незмінного оздоблення гостьової кімнати: сині шпалери, фотографія Триумфальної арки, довгий-довгий місяць лютий у вигляді хлопчика, що мчить униз по схилу на санчатах (Полові подумалося, що, навіть коли йому судилося пережити чергування січня з лютим іще разів п'ятдесят, він до останнього буде згадувати обличчя цього хлопчика в плетеній шапочці). Він розглядав цей новий світ із тим самим захватом, із яким у дитинстві дивився свій перший мультяк «Бембі»¹.

Обрій був близько, як і завжди в Скелястих горах, де далекі простори світу неодмінно вкорочувалися вивернутою з землі гірською породою. На блакитному ранковому небі не було жодної хмаринки. По схилу найближчої гори здіймався килим зеленого лісу. Відкрита місцина акрів у сімдесят простягалася між будинком та кромкою гаю. Вона була встелена незайманим сліпучо-білим снігом, і тому неможливо було розрізнити, чи під ним рілля, чи пасовище. На тлі цієї відкритої ділянки виділялася лише одна будівля — охайний червоний сарай. Коли Енні говорила про худобу або Пол бачив, як вона похмуро плентається повз його вікно, розбиваючи пару від дихання своїм непроникним, виставленим уперед обличчям, він уявляв собі занедбану халупу, як на малюнках у дитячих книжках про

---

¹ «Bambi» (1942) — мультиплікаційна драма режисера Девіда Хенда виробництва компанії Волта Діснея про оленятко на ім'я Бембі.

привидів, — дугоподібний дах, за багато років викривлений під вагою снігу, тьмяні запорошені вікна, деякі з них вибиті та закриті шматками картону, високі двійчасті двері, можливо, з виламаними завісами, розчачнуті назовні. Ця охайна, чепурна будівля, пофарбована в темно-червоний колір із кремовим обрамком, скидалася на гараж на п'ять машин якогось заможного сільського пана, який замаскував його під сарай. Перед ним стояв джип «черокі»¹, який на вигляд мав років п'ять, проте був ретельно доглянутий. По один бік від машини був ківш фірми «Фішер» на саморобній дерев'яній рамі. Аби під'єднати ківш до «черокі», Енні треба було лише обережно підвести джип до рами, щоби скоби на бампері збігались із пазами на ковші, та перекинути блокувальний важіль на панелі приладів. Ідеальний транспорт для самотньої жінки, яка не має сусідів, що могли би їй допомогти (звісно, за винятком тих нетіпах Ройдманів, але Енні не взяла б у них і тарілки зі свинячими котлетами, навіть якби помирала з голоду). Під'їзна доріжка була ретельно прибрана від снігу, на підтвердження того факту, що Енні дійсно користувалася ковшем, але дороги видно не було — вона ховалася за рогом будинку.

— Бачу, ти вподобав мій сарай, Поле.

Він здригнувся та озирнувся. Стрімкий, непрорахований рух пробудив біль, який віддано вгризнувся в рештки гомілок і в зіжмуткований сольовий купол, що замінив йому ліве коліно. Біль ще раз сполохнувся, проштрикуючи голками тіло, недосяжний у своїй кістковій в'язниці, а потім запав у легку дрімоту.

Енні тримала тацю з їжею. М'який, перемолотий харч для каліки... але від одного погляду на їжу шлунок загуркотів. Коли Енні підійшла ближче, Пол побачив, що на ній білі черевички з тонкою підшовою.

— Так, він дуже гарний.

---

¹ «Jeep Cherokee» — лінійка позашляховиків американського концерну «Крайслер».

Вона поклала дошку на бильця крісла та поставила на неї тацю. Потім присунула стілець та сіла біля Пола, спостерігаючи, як він їсть.

— Фу-ти, ну-ти! Гарний той, хто гарно робить, як казала моя мати. Я тримаю його в порядку, бо, якби не тримала, сусіди би розп'яталися. Вони постійно шукають приводу, аби залити мені сала під шкуру чи пустити про мене пліток. Тому я все тримаю в порядку. Зовнішній вигляд дуже-дуже важливий. Щодо сараю, то мороки з ним небагато, якщо не відкладати справи на безрік. Скидати долі сніг, аби не провалився дах, — то найбільша бякота.

«Бякота, — подумав він, — запам'ятай це слово з лексикону Енні Вілкс для своїх мемуарів — себто якщо тобі колись випадє нагода написати мемуари. Разом із «ковінками», «птахами-нетіпахами» та всіма іншими, які з'являться трохи згодом, будь певен».

— Два роки тому я попросила Біллі Гавершема викласти дах спеціальними стрічками. Клацаєш перемикачем, вони нагріваються та розтоплюють кригу. Проте цієї зими вони більше не знадобляться, бачиш, як сніг тане сам по собі?

Виделка з яйцем стала на півдороги до рота. Вона зупинилася на льоту, поки Пол дивився на сарай. По краю даху висала низка бурульок. Із кінчиків бурульок струменіли краплі, швидко струменіли. Кожна краплина зблискувала перед тим, як упасти у вузенький крижаний рівчак під стіною сараю.

— Уже сорок п'ять градусів, а ще й дев'ятої немає, — безтурботно продовжувала Енні, поки Пол уявляв собі, як задній бампер «камаро» проступає крізь залежаний сніг і виблискує під сонцем. — Звісно, це не надовго, нас чекають іще два-три похолодання, а може, ще одна велика завірюха, але весна вже йде, Поле. Моя мати казала, що передчуття весни схоже на передчуття раю.

Він поклав на тарілку виделку з недоїденим яйцем.

— Не хочеш останній шматочок? Наївся?

— Наївся, — погодився він, а подумки спостерігав, як Ройдмани повертаються з Сайдвіндера, як блискуча стріла світла

потрапляє в обличчя містера Ройдмана, а він щулиться та прикриває очі рукою: *«Що там унизу, Гем?.. І не кажи, що я з'їхав з глузду, там точно щось є! Відблиск мало не попалив мені зір! Здавай назад, хочу ще раз глянути».*

— Тоді я приберу тацю, — сказала Енні та окинула його м'яким люблячим поглядом, — а ти можеш починати. Навіть не могу передати, яка я схвильована, Поле.

Енні вийшла, а Пол лишився сидіти у візку та спостерігати, як вода стікала по бурульках, що звисали з даху сараю.

29

— Я би хотів якийсь інший папір, якщо тобі не важко його дістати, — сказав Пол, коли Енні повернулася, щоби поставити друкарську машинку та папір на дошку.

— Інший? — перепитала вона, постукуючи пальцем по загорнутій у целофан пачці «Кроссабл Бонд». — Але ж це найдорожчий папір з усіх! Я спитала, коли вибирала його в магазині «Пейпер Петч»!

— А хіба мама не казала тобі, що найдорожче не завжди означає найкраще?

Енні насупилася. Первинна захисна реакція змінилася обуренням. Пол здогадувався, що наступною стадією буде лють.

— Ні, не казала, містере Розумако. Вона казала, що як куплеш щось за безцінь, то й матимеш собі дешеvu річ.

Пол із часом зрозумів, що погода, яка вирувала всередині Енні, була схожа на весну Середнього Заходу. Цю жінку повнили торнадо, що тільки й чекали вирватися на волю, і якби якийсь фермер подивився на небо, схоже наразі на обличчя Енні, то він би в цю ж саму мить зібрав родину та доправив у підземне сховище. Чоло Енні зблідло. Ніздрі раз у раз роздувалися, наче у тварини, що почула вогонь. Пальці гнучко розправлялися, а потім знову зціплювалися в кулаки, захоплюючи та стискаючи між собою повітря.

Пол був уразливий перед Енні, але водночас не міг без неї обходитися, і це усвідомлення воляло йому, щоби він відступив, власкавив її, поки ще був час, як плем'я в одному з цих оповідань Гаґгарда умилостивляло свою розлючену богиню, приносячи жертви її кам'яному обличчю.

Але інша половина Пола Шелдона, не така залякана та більш практична, нагадала йому, що він не зможе грати Шехерезаду, якщо постійно боятиметься та заспокоюватиме Енні кожного разу, як вона сердитиметься. Якщо він буде весь час їй догоджати, вона тільки більше розгуляється. Ця половина доводила: *«Якби ти не мав того, що їй потрібне, вона б одразу відвезла тебе в лікарню або невдовзі б убила, щоб убезпечити себе від Ройдманів, бо для Енні світ повний Ройдманів, для Енні вони ховаються за кожним кущем. І якщо ти зараз не приборкаєш цю відьму, Полі, хлопчику мій, далі буде тільки гірше».*

Її дихання пришвидшилося, вона мало не задихалася, стискання-розтискання долонь також прискорювалось, і тоді Пол зрозумів, що вона вже вийшла з-під контролю.

Зібравши докупи рештки хоробрості, відчайдушно намагаючись дібрати тональність, щоби вдати легке роздратування, Пол вимовив буденним голосом:

— Я би на твоєму місці не злився. Це все одно не допоможе.

Вона застигла на місці, ніби Пол дав їй ляпаса, та кинула на нього скривджений погляд.

— Енні, — терпляче продовжив він, — нічого страшного не відбувається.

— Це твої хитрощі, — відповіла вона. — Ти не хочеш писати мені книжку, тому вдаєшся до хитрощів, щоби не починати. Я так і знала. Отакої! Але це не спрацює. Це...

— Це дурниці, — заперечив він. — Хіба я казав, що не збираюся писати?

— Ні... Ні, але...

— Правильно, бо я збираюся. І якщо ти підійдеш ближче та поглянеш на дещо, я покажу, в чому проблема. Подай мені, будь ласка, вебстерів горщик...

— Вебстерів... що?

— Ту маленьку посудину з ручками та олівцями, — пояснив він. — Працівники редакцій інколи називають її вебстеровим горщиком, на честь Деніеля Вебстера¹.

Пол збрехав, не вагаючись жодної миті, проте ця брехня мала бажані наслідки — Енні здавалася спантеличеною, як ніколи, загублена в спеціалізованому світі, про який не мала жодного уявлення. Збентеження ще більше розсіяло (а отже, розрядило) її лють. Він бачив, що тепер Енні навіть не знала, чи мала *право* злитися.

Вона принесла горщик із ручками й олівцями та зі стуком опустила його на дошку. Пол подумав: «*Чорт забирай! Я переміг...*» Ні, не так. *Мізері* перемогла.

«Але це теж не зовсім правильно. Ти забув про Шехерезаду. Перемогла Шехерезада».

— І що? — пробурчала Енні.

— Дивись.

Пол відкрив пачку «Кроссабл», дістав аркуш, узяв нагостренний олівець та провів на папері тонку лінію. Потім узяв кулькову ручку та провів іще одну паралельну лінію. Потім він ковзнув великим пальцем по злегка шерехатій поверхні аркуша. Обидві лінії розпливлися слідом за пальцем, причому олівець мазався трохи більше, ніж ручка.

— Бачиш?

— І що?

— Друкарське чорнило теж буде мазатися, — відповів він. — Не так сильно, як олівець, але гірше, ніж кулькова ручка.

— То ти збираєшся сидіти та натирати великим пальцем кожну сторінку?

— Навіть якщо просто гортати сторінки, то чорнило добре розмажеться за тиждень, за лічені дні, — сказав він, —

---

¹ Daniel Webster (1782—1852) — американський політик, сенатор штату Массачусетс; звисно, до горщика з ручками не має жодного стосунку. Скоріш за все, Пол називає ту посудину на честь Ноа Вебстера (1758—1843) — американського лексикографа та укладача «Американського словника англійської мови».

а коли над рукописом працюють, його часто гортають. Постійно доводиться проглядати написаний текст, аби звірити ім'я чи дату. Господи, Енні, перша річ, яку ти дізнаєшся в цьому бізнесі, — редактори ненавидять читати рукописи, надруковані на папері «Кроссабл Бонд». Майже так само, як ненавидять примірники, написані від руки.

— Не кажи так. Терпіти не можу, коли ти так це називаєш.

Він подивився на неї зі щирим подивом:

— Не називати так *що*?

— Ти потвориш даний тобі Богом талант, називаючи його бізнесом. *Терпіти* цього не можу.

— Вибач.

— І є за що, — непохитно відповіла вона. — З таким самим успіхом ти міг би назвати себе шлюхою.

«Ні, Енні, — подумав він, і раптом його сповнила лютя. — Я не шлюха. У «Швидких автівах» ішлося саме про те, як не бути шлюхою. І якщо добре подумати, то саме через це я вбив цю кляту сучку Мізері. Я їхав на Західне узбережжя, аби відсвяткувати те, що позбавився свого статусу шлюхи. А ти витягла мене з розбитої машини після аварії та повернула в той самий бордель. По два долари з носу, за чотири прокочу навколо світу. Але час від часу я бачу вогник у твоїх очах, і він говорить, що десь глибоко всередині ти теж про це знаєш. Присяжні відпустили тебе через неосудність, але мені до цього ще далеко, Енні. У мене повний порядок із головою».

— Гарне зауваження, — сказав він. — Тож, повертаючись до теми паперу...

— Буде тобі цей кукурікнутий папір, — похмуро відповіла Енні, — просто скажи, що купити, і я куплю.

— Ти маєш усвідомлювати, що я на твоєму боці...

— Не сміши мене. Ніхто не був на моєму боці відтоді, як двадцять років тому померла моя мати.

— Тоді думай, як хочеш, — сказав він. — Якщо ти настільки не впевнена в собі, це твої проблеми. Ти навіть не можеш повірити в те, що я щиро вдячний за врятоване життя.

Пол уважно спостерігав за Енні та знову побачив у її очах спалах непевності й бажання вірити. Добре. Дуже добре. Він дивився на неї з усією відвертістю, на яку був здатен, і подумки знову уявляв, як проштрикує її горло гострим уламком скла, раз і назавжди випускаючи кров, що жила цей хворий мозок.

— Принаймні, ти можеш повірити, що я на боці книжки. Ти казала, що справиш для неї палітурку. Ти мала на увазі, що збираєшся прошити рукопис? Саме друковані сторінки?

— Звісно, це я й мала на увазі.

«Авжеж. Бо якщо ти понесеш цей рукопис до палітурника, можуть виникнути питання. Ти, може, наївна, коли йдеться про книжки та видавничу справу, але не настільки. Пол Шелдон перебуває в розшуку, і палітурник може запам'ятати, як отримав рукопис цілої книжки, у якій йдеться про найвідомішого персонажа Пола Шелдона, саме коли письменник зник у невідомому напрямку, чи не так? І він, звісна річ, запам'ятає вимоги до замовлення (такі дивні, що будь-який палітурник зверне на них увагу). Одна копія рукопису розміром з роман.

Одна-єдина».

«Ви, офіцере, питаєте, яка вона з себе? Ну, велика жінка. Трохи скидається на кам'яного ідола з оповідань Г. Райдера Галгарда. Хвилинку, я записав її ім'я та адресу... Дайте-но зазирну в накладні...»

— Ідея також непогана, — сказав він. — Прошитий рукопис теж може бути збіса гарним. Ніби хороше фоліантове видання. Але книжка має служити довго, Енні, і якщо я друкуватиму її на папері «Кроссабл», то за десять років ти матимеш стос чистих аркушів. Якщо, звісно, просто не покласти її на полицю.

Але ж вона на таке не погодиться? Господи Ісусе, аж ніяк. Вона захоче брати книжку до рук щодня, як не щогодини. Брати та милуватися нею.

Обличчя Енні набуло дивного скам'янілого виразу. Полові не подобалася ця вперта, мало не показова непохитність. Вона його тривожила. Він міг розпізнати її злість, але в цьому новому

виразі було щось підозріле, непроникне, водночас майже блазенське.

— Годі пояснювати, — сказала вона. — Я вже пообіцяла дістати тобі папір. Який?

— У тому магазині канцелярського приладдя, куди ти ходиш...

— «Пейпер Петч».

— Так, «Пейпер Петч». Скажи їм, що тобі треба дві ризи: риза — це пачка на п'ятсот сторінок...

— Знаю, Поле, я не дурна.

— Я знаю, що ти не дурна, — відповів він і занепокоївся ще більше. Біль у ногах знову починав гомоніти, а в ділянці таза заговорив на повний голос — Пол сидів уже близько години, і розлад у ніжній частині тіла давався взнаки.

«Спокійно, заради Бога, ти ж не хочеш втратити все, що встиг здобути!»

«А чи здобув я щось? Чи просто переконую себе в цьому?»

— Попроси дві ризи білого дрібнозернистого паперу для трафаретного друку. «Гаммермілл Бонд» — гарна марка, а також «Траяд Модерн». Дві ризи такого паперу коштуватимуть дешевше за одну пачку «Кроссабл», і їх вистачить, щоби надрукувати та передрукувати книжку.

— Поїду прямо зараз, — сказала вона та раптом підвелася.

Пол занепокоєно поглянув на Енні, розуміючи, що вона знову покине його без ліків і що він залишиться у візочку. Сидіти вже було боляче, і біль стане просто нелюдським до того часу, як вона повернеться, навіть якщо поспішатиме.

— У цьому немає потреби, — похапцем вимовив він. — Можна почати й з «Кроссабл», зрештою, все одно доведеться передруковувати.

— Тільки дурні починатимуть гарну справу з поганим знаряддям.

Енні взяла пачку «Кроссабл Бонд», схопила аркуш із двома розмазаними лініями та зібгала його в м'ячик. Вона кинула те й друге до сміттєвого кошика, а потім обернулася до Пола.

Скам'янілий, непохитний вираз прикривав її обличчя, наче маска. Очі зблискували, як два потьмянілі десятицентовики.

— Поїду до міста просто зараз, — сказала вона. — Я знаю, тобі кортить почати якомога швидше, оскільки ти *на моєму боці*... — останні три слова вона промовила з сильним, уїдли-вим сарказмом (а ще, подумалося Полові, з такою ненавистю до самої себе, якої Енні досі не знала). — Тож не буду навіть гаяти часу, щоб перекласти тебе в ліжко.

Вона посміхнулася, розтягуючи рота, наче лялька, та беззвучно ступила до нього у своїх білих медичних капцях. Пальці торкнулися його волосся. Він здригнувся. Він не хотів, але не зміг нічого з собою зробити. Мертвецький вишкір Енні тільки поширшав.

— Хоча мені здається, що ми можемо відкласти початок «Повернення Мізері» на день... чи два... і навіть на три. Так, може минути цілих три дні, перш ніж ти зможеш нормально сидіти. Через біль. Шкода. Я вже поставила шампанське в холодильник. Доведеться нести його назад у сарай.

— Енні, послухай, я зможу почати, якщо ти...

— Ні, Поле.

Вона підійшла до дверей, потім обернула до нього своє скам'яніле обличчя. Тільки очі, ці тьмяні десятицентовики, горіли життям із-під насуплених брів.

— Я хочу, щоб ти дещо усвідомив, — продовжувала вона. — Ти гадаєш, що можеш мене обманути, задурити голову, бо на перший погляд я видаюся повільною та тупою. Але я не повільна, Поле, і не тупа.

Раптом її обличчя наче розчахнулося. Кам'яна непрони-кність розсипалася, а крізь неї проступило лице неймовірно розлюченої дитини. На мить Полу здалося, що інтенсивність жаху, який він відчував, може його вбити. Він гадав, що взяв над нею гору? Та невже? Чи зможе хтось грати Шехерезаду, якщо султан збожеволів?

Вона кинулася до нього через усю кімнату. Товсті ноги гупали по підлозі, коліна згиналися, лікті поршнями розривали

затхле, застояне повітря. Волосся коливалося та підстрибувало навколо її обличчя, шпильки, що тримали зачіску, повипадали. Цього разу її хода не була беззвучною, це була хода Голіафа, який крокував Долиною кісток¹. Фотографія Триумфальної арки на стіні перелякано задзеленчала.

— *İiiii-хаааа!* — скрикнула Енні й опустила правий кулак на випуклий соляний купол, що колись був лівим коліном Пола.

Він відкинув голову та завив. На шиї та лобі понапиналися вени. Вибухова хвиля болю вирвалася з коліна та огорнула Пола білим сліпучим світлом. Він опинився в центрі новонародженої зорі.

Енні відірвала друкарську машинку від дошки та грюкнула нею по столу, піднявши важкий металевий апарат, як Пол підняв би порожню картонну коробку.

— Тому сиди тут, — сказала вона, розтягнувши губи в зловісному вишкірі, — і думай про те, хто в цьому домі хазяїн, і про всю ту шкоду, яку я можу тобі заподіяти, якщо ти будеш погано поводитися чи спробуєш іще раз мене обдурити. Сиди тут і кричи, якщо схочеш, бо тебе все одно ніхто не почує. Ніхто сюди не їздить, бо всім відомо, що Енні Вілкс божевільна, всім відомо, що вона зробила, навіть якщо її визнали невинною.

Вона пішла назад до дверей, потім знову озирнулася, і він знову закричав, бо чекав, що вона знову кинеється на нього, як бик. Від цього посмішка Енні стала ще ширшою.

— Я тобі ще дещо скажу, — лагідно промовила вона. — Вони гадають, що мені все зійшло з рук, і вони праві. Подумай про це, Поле, поки я поїду до міста по твій кукурікнутий папір.

Енні пішла, хряснувши дверима так, що затрясся весь будинок. Потім почулося клацання замка.

Пол відкинувся на спинку крісла. Він увесь тремтів і намагався не тремтіти, бо від цього боліло ще дужче, але не міг

---

¹ Голіаф — філістимлянський воїн-велетень зі Старого Завіту, який вийшов на поєдинок із Давидом у Долину Ела.

собі зарадити. По щоках потекли сльози. Знову й знову він бачив, як Енні летить до нього через кімнату, як вона опускає кулак на рештки його коліна з такою силою, наче розлючений п'яниця б'є по дубовому шинквасу. Знову й знову він поринав у жахливу біло-синю хмару нової зорі на ім'я Біль.

— Господи, прошу тебе, — простогнав Пол, коли надворі зі стуком та гарчанням завівся «черокі», — прошу тебе, Господи, забери мене звідси або вбий... забери мене звідси або вбий.

Ревіння двигуна все віддалялося, а Господь так нічого й не зробив. Пол лишився сам на сам зі сльозами та болем, який уже повністю прокинувся та навіжено викручував йому тіло.

30

Згодом до Пола прийшла думка, що зовнішній світ, із при-таманною йому збоченістю, розглядатиме всі його подальші вчинки як прояви героїзму. І, може, Пол дозволить людям так вважати, але зрештою він просто робив те, що йому підказували останні крихти інстинкту самозбереження.

Полу здавалося, ніби здалеку лунає голос якогось надміру запального спортивного коментатора (Говарда Коселла чи Ворнера Вольфа, а може, того навіженого Джонні Моуста¹), який описував перебіг подій так, ніби спроба Пола дістатися до запасу наркотиків раніше, ніж біль його вб'є, була якимось спортивним змаганням. Наче пробний випуск програми «Манді Найт Футбол»², для прикладу. І як назвати такий вид спорту? *Забіг за дозняком?*

«Не можу повірити, яку силу волі продемонстрував сьогодні наш Шелдон! — захоплено провадив коментатор у голові Пола. — Думаю, жоден глядач на стадіоні Енні Вілкс (чи, якщо на

¹ Howard Cosell — спортивний журналіст, отримав Спортивну премію «Еммі» за життєві досягнення; Warner Wolf — спортивний коментатор з Нью-Йорка, відомий фразою «Давайте подивимось повтор!»; Johnny Most — баскетбольний коментатор із характерним хрипким голосом.

² «Monday Night Football» («Футбол у понеділок ввечері») — щотижнева трансляція футбольних матчів наживо по кабельному каналу «ESPN».

те пішло, телеглядач) не міг повірити, що в нього є хоч *найменший шанс* зрушити візок із місця після завданого удару, але, здається... так і є! Він рухається! Давайте подивимось повтор!»

По чолу стікав піт і щипав очі. Пол злизав з губ суміш солі та сліз. Тремтіння не припинялося. Боліло так, наче настав кінець світу. Він подумав: *«Приходить мить, коли сама розмова про біль втрачає сенс. Ніхто не знає, що існує біль завбільшки з цілий світ. Ніхто. Це наче одержимість демонами»*.

Ним рухала єдина думка про пігулки, про те, що Енні ховає новріл десь у цьому будинку. Замкнені двері... ймовірність того, що ліків може не виявитися у ванній кімнаті на першому поверсі, як він був припускав, що вони заховані деінде... що вона повернеться та зловить його на гарячому... всі ці речі нічого не значили, вони були лише тінями поза боєм. Пол розбиратиметься з кожною проблемою в міру надходження або помре. Третього не дано.

Рух призвів до того, що смуга болю під попереком та в ногах лише поглибилась, оперізуючи стегна, наче пасок, уतिकаний зсередини розпеченими шипами. Але візок таки рухався. Дуже повільно візок почав рухатися.

Пол спромігся подолати фути чотири, поки не зрозумів, що в нього не вийде нічого ліпшого, окрім як прокотити візок повз двері в інший кінець кімнати. Крісло треба було розвернути.

Він ухопив праве колесо, затремтів

(«думай про пігулки, думай, яке полегшення принесуть пігулки»)

і щосили на нього натиснув. Резина тихо скрипіла по дерев'яній підлозі, наче десь пищали миші. Пол продовжував тиснути на колесо, його колись сильні, а тепер миршаві м'язи тремтіли, як желе, губи оголили зціплені зуби, але крісло по-троху почало обертатися.

Він ухопився за обидва колеса і рушив візок із місця. Цього разу він проїхав п'ять футів і знову зупинився, аби випростатися в кріслі. Щойно зробивши це, він знепритомнів.

Пол повернувся до реальності за п'ять хвилин і почув у своїй голові глухий настирливий голос коментатора: «Він намага-

ється рухатися далі! *Повіііірити* не можу, скільки ж сили волі в нашого Шелдона!»

Свідомість Пола знала тільки біль, а очима керувала підсвідомість. Він щось помітив біля дверей та підкотив крісло. Він потягнувся вниз, але кінчики пальців зупинилися за три дюйми до підлоги, на якій лежала одна з двох чи трьох шпильок, що випали з волосся Енні, коли та кинулася на нього з кулаками. Він прикусив губу, не відчуючи, як по обличчю та шиї стікає рясний піт і змочує піжамну сорочку.

«Не думаю, що він дотягнеться до тої шпильки, панове... Зусилля фантастичні, але, боюся, на цьому все й скінчиться».

А може, й ні.

Пол перехилився на правий бік візка, попервах намагаючись не зважати на біль у правій частині тіла (який роздувався й тиснув, наче повітряна кулька, і нагадував процедуру забивання зубів у щелепу), але потім здався та закричав. Як і попереджала Енні, його все одно ніхто не почув.

Тепер кінчики пальців перебували за дюйм від підлоги, гойдалися туди-сюди в повітрі над шпилькою, а відчуття в правому стегні були такі, наче воно от-от вибухне, розбризкуючи огидне біле желе з кісток.

«О Господи, прошу тебе, прошу, допоможи...»

Не зважаючи на біль, Пол нахилився ще нижче. Його пальці ковзнули по шпильці та лиш відсунули її на чверть дюйма вбік. Він сповз у кріслі, ще раз перехилився вправо й знову закричав від болю в нижній частині ніг. Він вирячив очі й роззявив рота. Язик стирчав між зубами, наче регулятор на віконних жалюзі. З кінчика цідилися дрібні краплі слини й падали на підлогу.

Він підхопив шпильку... спробував затиснути її між пальцями... мало не випустив... і, зрештою, вона опинилася в його долоні.

Пол спробував випростатись, що викликало новий наплив болю, і, коли йому це вдалося, він якийсь час міг лише сидіти та засапуватися, відхиливши голову, наскільки це дозволяла безкомпромісна спинка інвалідного візка. Шпилька лежала на

дошці, яка спиралася на бильця крісла. Спочатку Пол думав, що його виверне, але нудота минула.

Згодом якась частина його свідомості почала надокучливо сваритися: *«Що ти робиши? Чекаєш, поки біль зникне? Не зникне. Вона постійно цитує свою матір, але у твоєї мами теж було кілька висловів, чи не так?»*

Так, було.

Сидячи у візочку, закинувши голову назад, з обличчям, блискучим від поту, та волоссям, прилиплим до чола, Пол виголосив один із материнських висловів, наче замовляння: *«Може, десь існують ельфи, відьми, феї, чаклуни — але Бог тим допомагає, хто допоможе сам собі».*

«Так, годі чекати, Полі, єдиний ельф, який тут може з'явитися, — це непереможний важкоатлет Енні Вілкс».

Пол знову рушив із місця, візок повільно покотився до дверей. Енні їх замкнула, але Пол розраховував, що зможе відімкнути замок. Тоні Бонасаро, який перетворився на почорнілі пластівці попелу, був викрадачем авто. При підготовці до написання «Швидких автівок» Пол вивчав методи автомобільних крадіжок зі старим і крутим екс-копом на ім'я Том Твайфорд. Том показав йому, як заводити машину без ключа, як відмикати замок у дверцятах, користуючись тонкою гнучкою металеву відмикачкою, що її крадії авто називали «Худорлявий Джим», як закорочувати сигналізацію.

«Або, — як сказав Том одного весняного дня, коли вони зустрілися в Нью-Йорку два з половиною роки тому, — скажи-мо, ти взагалі не збираєшся красти машину. У тебе є машина, але трохи бракує пального. Є шланг, але авто, яке ти обрав для безоплатного донорства, має на кришці бензобака замок. Проблема? Ні, якщо ти хоч трохи тямити у цій справі, бо більшість замків на баках і дитина відімкне. Усе, що тобі знадобиться, — це шпилька».

Цілих п'ять нескінченних хвилин Пол рухав крісло туди й сюди, щоб воно стало саме там, де треба, з лівим колесом майже впритул до дверей.

Посередині тьмяної замкової пластинки розташувалася старомодна ключова шпарина, яка нагадувала Полові ілюстрації Джона Тенніела¹ до «Аліси в Країні чудес». Видавши єдиний хрипкий стогін, він трохи сповз у кріслі та зазирнув у отвір. Пол побачив короткий коридор, що вів до кімнати, яка явно слугувала за вітальню: темно-червоний килим на підлозі, допотопний диван, оббитий подібною ж тканиною, та лампа з китицями на абажурі.

Ліворуч, на півдорозі до вітальні, виднілися прочинені двері. Серце Пола забилося швидше. Це, напевне, ванна кімната, що мала бути на першому поверсі, бо він часто чув, як десь там біжить вода (включаючи той випадок, коли Енні наповнювала відро, з якого він так радо пив брудну воду). Чи не з цього місця вона виходила кожного разу перед тим, як дати йому ліки?

Він вирішив, що так і було.

Пол схопив шпильку. Вона висковзнула з пальців та покотилася до краю дошки.

— *Ні!* — закричав він надтріснутим голосом і в останній момент накрив шпильку долонею. Він стиснув її в кулаку та знову знепритомнів.

Полу здавалося, що другим разом він довше пробув не при тімі, але перевірити ці здогадки не було можливості. Біль (окрім лютої агонії в лівому коліні) трохи відступив. Шпилька лежала на дошці, перекинутій через бильця крісла. Цього разу він добряче розім'яв пальці правої руки перед тим, як її узяти.

«*Отже*, — подумав Пол, розгинаючи шпильку та беручи її в праву руку. — *Ти не будеш тремтіти. Зарубай собі на носі. ТИ НЕ БУДЕШ ТРЕМТІТИ*».

Він усім тілом нахилився вперед і вставив шпильку в замкову шпарину, слухаючи, як спортивний коментатор у його голові

(«*яка багата уява!*»)

описував хід подій.

---

¹ John Tenniel (1820—1914) — англійський ілюстратор і карикатурист, найбільше відомий малюнками до «Аліси в Країні чудес» та «Аліси в Задзеркаллі» Льюїса Керролла.

Піт без упину струменів по обличчю, наче в'язка олія. Пол слухав... більш того, він відчував.

«Важілець у дешевому замку працює як гойдалка, — сказав Том Твайфорд і заколихав рукою в повітрі. — Скажімо, тобі треба перекинути крісло-гойдалку. Немає нічого простішого, так? Просто хапай те крісло та перевертай... от і вся робота. Так само з цим замком. Підведи важілець, а потім швиденько, поки він не став на місце, відкривай кришку бака».

Пол двічі намацував важілець, але обидва рази шпилька зісковзувала, важіль ставав на місце, і йому не лишалося нічого, окрім як пробувати поворухнути його знову. Шпилька починала гнутися. Він зрозумів, що за дві-три спроби вона зламається.

— Господи, будь ласка, — промовив Пол і ще раз вставив шпильку в шпарину, — прошу, допоможи мені, зглянься над бідолахою.

(«Що ж, добродію, Шелдон змагався героїчно, проте це були його останні потуги на сьогодні. Трибуни затамували подих...»)

Він заплющив очі. Голос коментатора потроху затихав, і тепер Пол нетерпляче прислухався до слабкого шурхотання шпильки в замку. Ось! З'явився опір! Важілець! Він бачив, як ця деталь, схожа на вигнуту ніжку крісла-гойдалки, тисне на язичок запору, тримає його на місці, тримає на місці самого Пола.

«Дитина відчинить, Поле. Просто зберігай спокій».

Важко зберігати спокій, коли ти зазнаєш такого болю.

Просунувши ліву руку під правою, він ухопився за дверну ручку і став потроху натискати на шпильку. Ще трохи... ще трохи...

Він уявляв, як гойдалка починає рухатися у своєму маленькому запиленому гніздечку, бачив, як починає відтягуватись язичок. Не треба штовхати його до самої межі, Боже, звісно ні, не треба, говорячи словами Тома Твайфорда, перекидати крісло-гойдалку. Тільки поки з'явиться достатній зазор... потім натиснути...

Шпилька почала одночасно гнутися та висковзувати з пальців. Пол це відчув і в розпачі натиснув із усієї сили, повернув

ручку та штовхнув двері. *Клац!* — шпилька переламалася навпіл, і одна частина впала всередину замка. На якусь коротку, страшну мить він подумав, що зазнав поразки, аж потім побачив, що двері повільно прочиняються, а язичок стирчить із накладки, наче сталевий палець.

— Боже, — прошепотів Пол, — дякую тобі, Боже.

«Давайте подивимось повтор!» — екстатично заверещав у його голові Ворнер Вольф, поки тисячі вболівальників на стадіоні Енні Вілкс (не говорячи вже про мільйони телеглядачів) заходилися громовими оваціями.

— Не зараз, Ворнере, — прохрипів Пол і взявся до довгої виснажливої справи — підкотити візок до дверей так, аби він проходив прямо в отвір.

31

Настав один скрутний... ні, не просто скрутний, а жахливий, кошмарний момент, коли Пол подумав, що крісло не пройде у двері. Воно виявилось ширшим лише на два дюйми, але цих двох дюймів було достатньо. *«Енні занесла його в складеному вигляді, ось чому я спочатку подумав, що то магазинний візок»*, — похмуро сповістила свідомість.

Нарешті, коли він поставив візок прямо перед дверима та нахилився вперед, щоби вхопитися обома руками за одвірок, йому ледве-ледве вдалося протиснутися. Осьові ковпачки на колесах з виском чиркнули по дереву, проте Пол зміг вибратися з кімнати.

І, як вибрався, знову знепритомнів.

32

Її голос кликав його з туману. Він розплющив очі та побачив, що вона спрямувала на нього дуло рушниці. Її очі люто палали. На зубах блищала слина.

— Якщо ти так хочеш вирватися на волю, Поле, — сказала Енні, — я з радістю надам тобі таку можливість.

І вона звела обидва курки.

33

Пол смикнувся, очікуючи пострілу. Але, звісно, ніякого пострілу не відбулося, його свідомість устигла розпізнати сон.

«Не сон, а попередження. Вона може повернутися будь-якої миті. Будь-якої».

Світло, що пробивалося крізьпрочинені двері ванної кімнати, змінилося, стало яскравішим. Схоже на полудень. Полу хотілося почути бій годинника, аби зрозуміти, наскільки правильною була його здогадка, проте годинник уперто мовчав.

«Одного разу її не було протягом п'ятдесяти годин».

«Отож. І цього разу вона може поїхати на всі вісімдесят. Або за п'ять секунд ти почувеш, як «черокі» під'їжджає до будинку. І якщо ти ще не в курсі, друже мій, метеослужба може лише повідомляти про наближення торнадо, а коли справа доходить до того, щоби визначити, де і коли це відбудеться, вона ні хріна не знає».

— І то правда, — сказав він і покотив візок до дверей у ванну. Пол заглянув туди й побачив кімнату з простим оздобленням та підлогою, викладеною шестикутними білими плитками. Там стояла ванна на пазуристих ніжках, під кранами розповзлися віяла іржі. Біля ванни була шафа для білизни, а навпроти — раковина. Над раковиною висіла аптечка.

У ванні стояло відро для миття підлоги — він помітив його пластмасовий вершечок.

Коридор виявився достатньо широким, аби Пол розвернув крісло до дверей, але тепер його руки тремтіли від знесилення. У дитинстві він був кволим, тому намагався якнайкраще

підклавати про своє тіло в дорослому віці, проте зараз його м'язи знову стали м'язами каліки, того кволого хлопчиська з минулого, ніби весь час, який він провів, намотуючи кола по стадіону, бігаючи підтюпцем та займаючись на тренажері фірми «Наутилус», був лише сном.

Принаймні, цей дверний проріз був ширшим — не набагато, але достатньо, щоби волосся не ставало дибки під час проходу. Пол стукнувся об перекладку, а потім тверді гумові колеса візка плавно покотилися по плитках. Він почув якийсь кислотний запах, що неодмінно асоціювався в нього з лікарнею — може, то був лізол¹. Унітаза в кімнаті не було, але Пол не здивувався, бо звук зливання води доходив лише з верхнього поверху, і тепер він пригадав, що чув цей звук кожного разу, як Енні міняла йому судно. А тут були лише ванна, раковина та шафа для білизни з прочиненими дверцятами.

Він нашвидкуруч оглянув охайні стоси синіх рушників та махрових серветок, з якими познайомився, коли Енні обтирала його вологою губкою. Потім він знову звернув увагу на аптечку над рукомийником.

Вона була надто високо.

Як би він не намагався підвестися, аптечка лишалася за долі дев'ять дюймів від кінчиків його пальців. Він це бачив, але все одно тягнувся, не в змозі повірити, що Доля, чи Бог, чи Хто-там-іще можуть бути такими жорстокими. Він почувався, наче аутфілдер², який відчайдушно намагається зловити м'яча в хоум-рані, проте не має на те жодного шансу.

Пол болісно, спантеличено застогнав, опустив руки, а потім, важко дихаючи, відкинувся на спинку крісла. Насувалася сіра хмара. Він відігнав її, роззирнувся в пошуках чогось, що би допомогло відчинити дверцята аптечки, та примітив швабру «О-Седар» із довгою синьою ручкою, яка непорушно похилилася в кутку.

---

¹ Лізол — бактерицидний та інсектицидний розчин (залежно від концентрації).

² Аутфілдер — гравець у бейсболі, який захищає зовнішнє поле (аутфілд).

«І ти збираєшся її використати? Та невже? Ну, спробуй. Відчини дверцята аптечки, а потім просто поскидай весь той мотлох у раковину. Пляшки порозбиваються, а навіть якщо там нема пляшок (ага, мрій далі, кожен має в аптечці пляшечку лістеріну, чи скоуну¹, чи чогось подібного), тобі все одно не вдасться покласти назад усе, що ти скинеш. Тож вона прийде, побачить цей безлад, і що далі?»

— Скажу їй, що це Мізері, — кркнув Пол. — Скажу, що вона заскочила на хвилинку по тонік, який поверне її до життя.

І він розплакався... але навіть крізь сльози його очі блукали кімнатою в пошуках чогось, будь-чого, що дасть полегшення та подарує йому надію... цю довбану над...

Пол знову подивився на шафу для білизни, і йому раптом перехопило подих. Очі вирячилися.

Під час першого поверхневого огляду він помітив лише полочки зі стосами складених простирадл, наволочок, рушників та серветок. Але тепер він дивився *вниз*, а внизу стояли кілька картонних коробок. На одних був надпис «АПДЖОН», на інших — «ЛІЛІ», а деякі позначалися як «КАМ ФАРМАСЬЮТИКАЛЗ»².

Він стрімко розвернув візок, що викликало напад болю, але Полу було байдуже.

«Будь ласка, Боже, хай це буде не запас шампуню, тампонів і фотографій її любої святої паніматки, або...»

Він намацав одну з коробок, витягнув її та відкрив. Ніякого шампуню, ніяких зразків від «Ейвон»³. Нічого подібного. У картонці виявилась дика мішанина наркотичних препаратів, більшість із них у маленьких упаковках із надписом «ЗРАЗОК». На дні перекочувалися кілька різнокольорових капсул і пігулок. Деякі він знав, як, наприклад, мотрім та лопресор, ліки для гіпертоніків, які приймав його батько протягом останніх трьох років свого життя. Про інші й гадки не мав.

¹ «Listerine», «Scope» — розчини для полоскання ротової порожнини.

² «Upjohn», «Lily», «Cam Pharmaceuticals» — назви фармацевтичних компаній.

³ «Avon» — провідна американська компанія з продажу косметики по всьому світі.

— Новріл, — шепотів він, навіжено риючись у коробці, поки по обличчю стівав піт, а ноги гуділи та пульсували від болю. — Новріл, де ж цей сраний *новріл*?

Жодного новрілу. Він закрив коробку та заштовхав її назад у шафу, лише для виду намагаючись поставити її на те саме місце, де вона була. Минеться, ця шафа й так виглядала, наче звалище, щоб йому...

Перехилившись уліво, наскільки зміг, Пол підчепив другу картонку. Він відкрив її та не повірив своїм очам.

Дарвон. Дарвоцет. Дарвін Компаунд. Морфоз та морфоз комплекс. Лібріум. Валіум¹. І новріл. Десятки, десятки й десятки упаковок зі зразками. Милі упаковки. Любі упаковки. Ох, ці милі, любі, святі упаковки. Він розірвав одну та побачив у маленьких блістерах пігулки, які Енні видавала йому кожні шість годин.

«НЕ ВІДПУСКАТИ БЕЗ РЕЦЕПТУ ЛІКАРЯ» — значилося на упаковці.

— Господи Ісусе, лікар уже прийшов! — схлипнув Пол. Він розгриз целофан зубами та розжував одразу три пігулки, навіть не звертаючи уваги на гіркий до оскомини смак. Він зупинився, поглянув на п'ять капсул, які лишалися у своїх понівечених блістерах, та взяв четверту.

Він швидко роззирнувся — підборіддя притиснуте до грудини, очі хитрі, проте налякані. Хоча Пол розумів, що ще зарано відчувати якість полегшення, він його *насправді* відчував, бо *мати* пігулки виявилось важливішим, ніж *прийняти* пігулки. Йому ніби передали контроль за місяцем та припливами, або він просто сам прийшов та перебрав його на себе. Це була грандіозна, чудова думка... а також страшна, з присмаком провини та богохульства.

«Якщо вона зараз повернеться...»

— Гарзд, гарзд, я второпав.

¹ «Darvon», «Darvocet», «Darvon Compound», «Morphose», «Morphose Complex», «Librium», «Valium» — ряд знеболювальних, що викликають звикання та відпускаються за рецептом; деякі, наприклад дарвон, уже заборонені.

Він зазирнув у картонку, намагаючись порахувати, скільки упаковок зі зразками він зможе взяти, аби Енні не запідозрила, що мишеня на ім'я Пол Шелдон підточує її запаси.

Він захихотів (пронизливий звук, який, однак, свідчив про полегшення) і зрозумів, що ліки не тільки зняли біль у ногах. Він отримав свій кайф, якщо бути чесним до кінця і не зважати на вуглярність.

«Рухайся, ідіоте. У тебе немає часу кайфувати».

Пол узяв п'ять упаковок, що загалом становило тридцять пігулок. Він стримував себе, аби не забрати більше. Він перемішав решту упаковок та пляшечок, сподіваючись, що вміст коробки набув того самого хаотичного вигляду, як коли він уперше в неї зазирнув. Він закрив картонку та поставив її назад до шафи.

Почувся звук двигуна.

Пол виструнчився, очі широко розчахнулися. Руки впали на бильця крісла та міцно, панічно їх стиснули. Якщо це Енні, йому гаплик, на цьому все й скінчиться. Він ніколи не зможе вчасно прокотити цього здорового візка-переростка назад до спальні. Може, йому вдасться штурхнути Енні раз або два шваброю чи ще чимось, поки вона не скрутить йому шию, як курчаті.

Він сидів у кріслі з упаковками новрілу на колінах та ногами, нерухомо випростаними вперед, і чекав, чи заверне машина до будинку, чи проїде далі.

Звук безкінечно наростав... а потім почав віддалятися.

«Гаразд. Збираєшся чекати більш промовистого попередження, Поле-крихітко?»

Пол, власне кажучи, не збирався. Він кинув останній погляд на картонки. Здавалося, вони виглядали так само, як коли він їх уперше побачив, хоча тоді дивився на них крізь запону болю і зараз не був ні в чому впевнений. Він підозрював, що стоси коробок були не так сильно розкидані, як колись, ой, звісно ж ні. Енні була притаманна підвищена увага закінченого невротика, і вона могла чітко запам'ятати розташування всіх

коробок. Вона могла кинути один побіжний погляд у шафу й одразу, якимось потаємним чином, побачити, що сталося. Ця думка принесла не страх, а відчуття підкорення власній долі. Полу були потрібні ліки, і якимось чином йому вдалося вибратися з кімнати та дістатися до них. Якщо на нього чекають наслідки або покарання, він зможе їх прийняти, бо знає, що інакше вчинити не міг. І, судячи з усього, що вона йому заплідняла, підкорення було найгіршим відчуттям — Енні перетворила його на понівечену болем тварину без жодних моральних принципів.

Він повільно покотив візок заднім ходом, раз у раз оглядаючись, аби пересвідчитись, що не збився з курсу. Раніше він би закричав від подібних рухів, але зараз біль зникав у затишній скляній нечутливості.

Пол викотився в коридор і зупинився, коли в голові промайнув жахливий здогад: «Що, як підлога у ванній трохи волога чи навіть трохи брудна?..»

Він поглянув униз, і на якусь мить думка про те, що він залишив сліди на чистих білих кахлях, здалася такою реальною, що він дійсно їх побачив. Пол помотав головою та поглянув удруге. Жодних слідів. Але двері були прочинені трохи більше, ніж раніше. Він проїхав уперед, злегка розвернув крісло вправо, щоб нахилитися, дотягнутися до ручки та наполовину причинити двері. Потім іще раз окинув їх оком і підштовхнув двері ще ближче до одвірка. Ось, так краще.

Пол уже поклав руки на колеса з наміром розвернути візок, щоб заїхати назад у кімнату, коли усвідомив, що стоїть практично обличчям до вітальні, а у вітальні більшість людей мають телефони, і...

Наче блискавка над туманними луками, в голові сяйнула ще одна думка.

«Доброго дня, поліцейський відділок Сайдвіндера, говорить офіцер Гамбаггі.»

«Слухайте сюди, офіцере Гамбаггі. Слухайте дуже уважно та не перебивайте, бо я не знаю, скільки в мене лишилося часу.»

Мене звати Пол Шелдон. Я дзвоню з помешкання Енні Вілкс. Вона тримає мене силою вже тижні зо два, може, місяць. Я...»
«Енні Вілкс!»

«Приїздіть сюди негайно. Викличте “швидку”. І, Богом молю, дістаньтеся сюди до того, як вона повернеться.»

— До того, як вона повернеться, — простогнав Пол. — Ага, якби ж то.

«Чого ти вирішив, що в неї взагалі є телефон? Ти чув, аби вона комусь дзвонила? Та кому вона може дзвонити? Старим добрим друзям Ройдманам?»

«Те, що їй нема з ким цілий день базікати, ще не означає, що вона не усвідомлює ризику нещасного випадку. Вона може впасти зі сходів і зламати руку чи ногу, сарай може загорітися...»

«І часто ти чув, щоб цей примарний телефон дзвонив?»

«Це що, нові вимоги до користування телефоном? Щоб він дзвонив принаймні раз на день, інакше «Маунтен Беллз»¹ його відімкне? Окрім того, я не завжди був при тямі».

«Ти граєшся з вогнем. Граєшся з вогнем і знаєш про це».

Так, він знав. Але думка про телефон, про те, що він торкнеться пальцями прохолодного чорного пластику, про те, як буде клацати диск із цифрами чи пропищить короткий сигнал, якщо він натисне на кнопку виклику оператора, — таким спокусам було важко протистояти.

Пол вирівнював візок, поки не зупинився чітко навпроти вітальні, а потім покотився вперед.

Повітря в кімнаті було застояне, зіпсоване, трохи нудотне. Хоча занавіски лише наполовину затуляли аркові вікна, за якими виднівся чудовий гірський пейзаж, у кімнаті було темно, бо, як подумалося Полу, всі кольори в кімнаті були темними. Переважав темно-червоний, ніби хтось розлив тут велику кількість венозної крові.

---

¹ «Mountain Bells» («Гірські дзвіночки») — телефонна компанія-оператор у Скелястих горах.

Над камінною полицкою висів портрет під склом, на якому була зображена грізна жінка з крихітними очима, що ледве прозиралися на повному обличчі. Маленькі круглі губи були щільно стиснуті. Фотографія була оформлена в позолочену раму в стилі рококо, а розміром могла позмагатися з фотографією президента в передпокої поштового відділення якогось великого міста. Полу не потрібне було нотаріально завірене підтвердження, що це — свята матуся Енні.

Він котився далі по вітальні. Лівий бік візка випадково стукнувся об журнальний столик, заставлений керамічними дрібничками. Вони задзеленчали, а одна (керамічний пінгвін, що сидів на керамічній льодині) перевалилася за край.

Навіть не думаючи, Пол простягнув руку та впіймав її. Рух вийшов майже невимушеним... і тільки потім почалася реакція. Він міцно тримав пінгвіна в стиснутому кулаку, намагаючись силою волі відігнати тремтіння. *«Ти його зловив, не переймайся, на підлозі постелений килим, можливо, він би й так не розбився...»*

«А якби РОЗБИВСЯ?! — заволав йому у відповідь розум. — Якби РОЗБИВСЯ?! Будь ласка, повертайся до своєї кімнати, поки ти не залишив чогось... якийсь слід...»

Ні. Ще не час. Ще не час, як би страшно йому не було. Бо це й так надто дорого коштувало. Якщо настане розплата, Пол її прийме.

Він роззирнувся в кімнаті, яка була заставлена важкими, незграбними меблями. Тут мали домінувати аркові вікна, а за ними — величний краєвид Скелястих гір, а натомість у вітальні панувала картина повної жінки, ув'язненої огидною кричущою рамою з усіма її завитками, закарлючками та застиглими золотими китицями.

На столику, що розмістився по інший бік дивана, що на ньому сиділа Енні, коли дивилася телевизор, стояв простий дисковий телефон.

Обережно, не насмілюючись навіть дихнути, Пол поставив керамічного пінгвіна (на льодині був надпис «МОЇЙ КАЗОЧЦІ

КІНЕЦЬ!») на стіл до іншого дріб'язку та покотився кімнатою до телефону.

Перед диваном стояв ще один журнальний столик, і Пол здалеку його обігнув. На столику височіла потворна зелена ваза з чахлим букетиком, і вся ця конструкція здавалася такою обважнілою, ніби готова була перекинутися від найменшого подиху вітру.

Машин знадвору не було чутно, лише завивання вітру.

Він узявся рукою за телефонну слухавку та зняв її з важелів.

Пола огорнуло дивне передчуття поразки ще до того, як він підніс слухавку до вуха і нічого не почув. Він повільно поклав її на місце, і в голові виринув якийсь беззмістовний рядок зі старої пісні Джорджа Міллера: *«Ні телефону, ні басейну, ні собачки... Немає навіть сигарети в бідолах...»*¹

Він прослідкував очима за телефонним дротом і побачив маленький квадратний модульний блок на підставці, побачив, що в нього встромлений штекер. Апарат мав такий вигляд, ніби все було в робочому стані.

Як сарай із тими нагрівальними стрічками.

«Зовнішній вигляд дуже-дуже важливий».

Пол заплющив очі та побачив, як Енні виймає штекер та заливає отвір модульного блоку розчином «Елмерз Глю»². Побачив, як вона вставляє штекер на місце, прямо в мертвенно-білу масу клею, і він твердне й застигає на віки вічні. Телефонна компанія й гадки не матиме про несправність, поки хтось не спробує подзвонити Енні та не повідомить офіс про обірвану лінію, але ж до Енні ніхто не дзвонить, чи не так? Вона регулярно отримуватиме місячні рахунки за свою неробочу лінію і справно оплачуватиме їх, але телефон залишатиметься декорацією, частиною нескінченної битви за *зовнішній вигляд*, як і сарай зі свіжою червоною фарбою, кремовим обрамком та стрічками, які розтоплюють узимку кригу. Чи вона каструвала

¹ Цитується рядок із пісні Роджера Міллера «Король дороги» (Roger Miller, «King of the Road»).

² «Elmer's Glue» — американська марка клеїв ПВА, випускається з 1947 року.

свій телефон, передбачивши подібну вилазку? Чи припускала вона, що Пол зможе вибратися з кімнати? Навряд. Телефон, тобто *робочий* телефон, довів би її до сказу задовго до того, як з'явився Пол. Вона лежала б уночі без сну, дивилася б у стелю у своїй кімнаті, слухала би скиглення високогірного вітру та уявляла би людей, які думали про неї з осудом або відвертою огидою, бо світ був сповнений Ройдманів. Ці люди, будь-хто з них, у будь-який момент могли забажати подзвонити їй та прокричати в телефонну слухавку: «*Це ти зробила, Енні! Вони відправили тебе аж у Денвер, і ми знаємо чому! Невинних людей не посилають аж у Денвер!*» Звісно, вона би попросила викреслити її номер із загальнодоступних довідників, так би вчинив будь-хто, кого судили за тяжкий злочин, але зрештою зняли обвинувачення (а якщо йдеться про Денвер, то злочин був тяжким). Але навіть номер, не занесений у телефонну книгу, не дасть спокою такому пропащому невротичу, як Енні Вілкс. Усі *вони* змовилися проти неї, *вони* зможуть дістати її номер, якщо схочуть, а юристи, що виступали з боку обвинувачення, будуть раді дати його кожному, хто попросить, а люди проситимуть, о, так! Бо для неї світ був темним місцем, у якому, наче хвилі на морі, перекочувалися людські маси. То був зловісний всесвіт, що існував навколо одної-єдиної маленької сцени, яку освітлював один-єдиний, неймовірно яскравий софіт... він світив лише на Енні Вілкс. Тому краще видалити телефон, змусити його замовкнути назавжди, як би вона змусила замовкнути Пола, коли б дізналася, що він так далеко зайшов.

Паніка прорвалася у свідомість, наполягаючи, що йому *необхідно* звідси забиратися, повертатися назад у спальню, сховати пігулки, зайняти своє місце біля вікна, щоб Енні не побачила *ніякої різниці, жодної різниці*, коли приїде додому. І цього разу Пол погодився з внутрішнім голосом. Усім серцем погодився. Він обережно позадкував від телефону, а коли викотився на єдине більш-менш просторе місце у вітальні, взявся за важку справу — розвернути візок так, щоби при цьому не врізатися в журнальний столик.

Щойно він закінчив розвертатися, як почув звук мотора, що наближався до будинку, і цього разу Пол знав, просто *знав*, що це була Енні, що вона повернулася з міста.

34

Він мало не знепритомнів, охоплений найбільшим жахом, який коли-небудь відчував, жахом, що був сповнений глибокого, спустошливого почуття провини. Раптом Пол пригадав єдиний випадок у своєму житті, коли переживав подібний відчай. Йому було дванадцять років. Були літні канікули, батько пішов на роботу, а мама поїхала на день у Бостон із місіс Каспбарк, яка жила в будинку навпроти. Він знайшов мамину пачку сигарет та запалив одну. Він захоплено курив, відчуючи нудоту та задоволення, — на його думку, так мали почуватися грабіжники, які щойно обчистили банк. Він докурив сигарету до половини, і кімната вже сповнилася диму, аж раптом він почув, як мама відчиняє вхідні двері. «*Полі? Це я! Я забула сумочку!*» Він почав навіжено розвіювати руками дим, розуміючи, що то марна справа, що його зловили на гарячому, що його за це відлупцюють.

Проте цього разу Пола не просто відлупцюють.

Він пригадав сон, який нещодавно побачив, коли знепритомнів: Енні зводить курки на рушниці та промовляє: «*Якщо ти так хочеш вирватися на волю, Поле, я з радістю надам тобі таку можливість*».

Машина сповільнила швидкість, і звук двигуна почав заглухати. Це *справді* була Енні.

Пол майже не відчував рук, проте зміг вхопитися за колеса та викотитися в коридор, кинувши останній погляд на керамічного пінгвіна на льодині. Чи поставив він його на те саме місце? Він не знав і міг тільки сподіватися.

Набираючи швидкість, він мчав по коридору до дверей у спальню. Він сподівався проїхати в проріз із першої спроби, проте трохи схибив. Лише трохи... але зазор був настільки

невеликим, що достатньо було й трохи помилитися. Інвалідний візок стукнувся об правий бік одвірка і відскочив.

Свідомість закричала йому: *«Ти надщербив фарбу? Господи Боже, ти надщербив фарбу, ти залишив сліди?»*

Ніяких щербин. Лише невеличка подряпина, але не вибоїна. Хвала Господу. Він несамовито здав назад, потім уперед, намагаючись підлаштувати крісло так, щоб воно пройшло у вузький дверний отвір.

Знову почувся звук двигуна, він усе наближався, а машина їхала все повільніше. Скоро Пол почує рипіння снігу під колесами.

«Потроху... не поспішай...»

Він рушив уперед, і втулки коліс міцно застрягли між дерев'яними панелями одвірка. Він зробив іще один ривок, знаючи, що це ні до чого не призведе, що він застряг у дверному отворі, наче пробка в пляшці вина, яку не можна проштовхнути ні всередину, ні назовні...

Пол доклав останніх зусиль, його руки затремтіли, наче надміру натягнуті струни на скрипці, і візок пройшов у двері з тим самим тихим виском.

«Черокі» звернув на під'їзну доріжку.

«Вона матиме пакунки, — бурмотіла свідомість, — ризи паперу, може, ще щось, і вона йтиме обережно через ожеледицю, а ти вже тут, найгірше позаду, ще є час, є час...»

Він проїхався кімнатою, потім незграбно розвернувся, описавши дугу. Коли він підкотив візок до відчинених дверей у свою спальню, двигун «черокі» остаточно замовк.

Пол нахилився вперед, схопив ручку та спробував зачинити двері. Язичок замка, який досі стирчав, наче непіддатливий сталевий палець, ударився об одвірок. Пол спробував проштовхнути його всередину зап'ястком. Язичок почав рухатися... а потім завмер. Завмер на місці, не дозволяючи зачинити двері.

Якусь мить Пол тупо витріщався на нього, прокручуючи в голові стару армійську аксіому: *«Якщо біда МОЖЕ статися, вона станеться ОБОВ'ЯЗКОВО».*

«Прошу, Господи, досить, невже тобі мало того, що вона обірвала телефонний зв'язок?»

Він відпустив язичок, і той знову вискочив на повну довжину. Пол знову натиснув на нього та зустрів той самий опір. Він чув, як у нетрях замка щось дивно шаруділо, і зрозумів. То була половинка переламаної шпильки. Вона впала всередину та десь застрягла, не дозволяючи язичку замка повністю зайти в отвір.

Пол почув, як відчинилися дверцята «черокі». Почув, як Енні кркнула, коли вибиралася з машини. Почув шерхіт паперових пакетів, коли вона брала свої покупки.

— *Давай,* — прошепотів він і став обережно рухати туди-сюди язичком. Кожного разу той заходив на шістнадцяту частку дюйма та зупинявся. Пол чув, як усередині дзеленчить та клята шпилька. — *Давай... давай... давай...*

Він знову заплакав, не помічаючи того, піт і сльози вільно змішувалися на його обличчі. Пол невиразно усвідомлював, що йому досі сильно болить і що пізніше він заплатить високу ціну за ці маленькі фізичні вправи.

«Але не таку високу, яку змусить тебе заплатити Енні, якщо ти, Полі, не зачиниш ці кляті двері».

Він почув рипіння снігу, почув, як вона обачливо ступала доріжкою. Шерхіт пакунків... а потім брязкіт ключів від вхідних дверей, поки вона діставала їх із сумочки.

— *Давай... давай... давай...*

Він штовхнув язичок іще раз і почув глухе клацання всередині замка. Металевий стрижень ковзнув у двері ще на чверть дюйма. Не достатньо, щоб не чіплятися за одвірок... але майже.

— *Будь ласка... ну давай...*

Пол став швидше розгойдувати язичок, смикав його і прислухався, як вона відчиняє двері в кухню. А потім, ніби в жахливому повторенні того дня, коли мама застукала його з сигаретою, Енні весело гукнула:

— *Поле? Це я! Я принесла тобі папір!*

«Попався! Я попався! Боже, прошу, тільки не це, не дозволяй їй кривдити мене, Боже...»

Він сильно, судомно натиснув великим пальцем на язичок замка, і почувся приглушений тріск — шпилька зламалася. Язичок повністю зайшов у двері. З кухні долинув скрегіт собачки по застібці — Енні знімала парку.

Пол зачинив двері в спальню. Клацання замка
(«вона почула? певно, що почула!»)

прозвучало, наче постріл стартового пістолета.

Він позадкував до вікна. Він усе ще розвертав візок, коли почув у коридорі її кроки.

— Я принесла тобі папір, Поле! Ти не спиш?

«Ніколи... ніколи не встигаю... вона чує...»

Він востаннє крутонув керувальний важіль і підкотив крісло на місце біля вікна. У замковій шпарині заскреготав ключ.

«Нічого не вийде... шпилька... і вона запідозрить...»

Проте, судячи з усього, шматок чужорідного металу провалився на дно замка, бо ключ безперешкодно повернувся. Пол сидів у візку з напівзаплющеними очима і дуже сподівався, що поставив крісло туди, де воно стояло раніше (чи хоча би приблизно на те саме місце, щоб Енні не помітила різниці), сподівався, що вона сприйме його залите потом обличчя та тремтяче тіло як свідчення того, що він не отримав ліків, а більш за все сподівався, що не лишив слідів...

Тільки коли причинилися двері в кімнату, Пол поглянув униз та зрозумів, що, із такою стражденною увагою видивляючись по собі сліди, він забув про сам привід своєї експедиції — у нього на колінах досі лежали упаковки новрілу.

35

Енні принесла дві пачки паперу, тримаючи по одній у кожній руці й посміхаючись.

— Саме те, що ти просив, чи не так? «Трайд Модерн». Ось дві ризи, ще дві є на кухні, про всяк випадок. Так що...

Вона замовкла на півслові, звела брови та поглянула на Пола.

— Ти аж *мокрющий* від поту... і аж *занадто* розпашілий, — сказала вона й замовкла. — Чим ти тут займався?

Це запитання змусило маленький переляканий голос у його голові заскавчати ще гучніше про те, що він попався і викручуватися немає сенсу, що з тим самим успіхом він міг у всьому зізнатися та сподіватися на її ласку. Але Пол спромігся відповісти на підозріливий погляд Енні з виснаженою, проте іронічною інтонацією.

— Гадаю, тобі відомо, чим я тут займався, — сказав він. — Страждав.

Вона дістала з кишені спідниці серветку «Клінекс» та протерла йому чоло. Серветка наскрізь промокла. Енні посміхнулася до Пола з тою ж фальшивою, жахливою материнською ніжністю.

— Дуже болить?

— Так. Так, дуже. А тепер ти...

— Я ж *казала*, щоби ти мене не сердив. Як говорять, вік живи — вік учися. Ну, якщо ти проживеш достатньо довго, то встигнеш навчитися.

— А тепер ти даси мені ліки?

— За хвилину, — відповіла вона, не спускаючи очей з його спітнілого, блілого, наче віск, обличчя, яке вкрилося червоними хворобливими плямами. — Але спершу я хочу переконатися, чи тобі не потрібно *ще* чогось. Чи, може, стара дурна Енні щось забула, бо не знає, як містер Розумака підходить до написання своїх книжок. Хочу впевнитися, що ти не пошлеш мене назад до міста по диктофон, чи пару спеціальних письменницьких капців, чи ще по щось. Бо якщо ти схочеш, я поїду. Твоє бажання — закон. Я навіть не гаятиму часу, аби дати тобі пігулки. Просто знову заскочу в Стару Бессі та поїду. То що скажеш, містере Розумако? Тобі нічого не бракує?

— Нічого, — відповів він. — Енні, будь ласка...

— І ти не злитимеш мене більше?

— Ні, більше не злитиму.

— Бо коли я злюся, то стаю сама не своя.

Вона опустила погляд. Вона дивилася просто на те місце, де під щільно стиснутими долонями він ховав зразкові упаковки новрілу. Дуже довго дивилася.

— Поле? — лагідно спитала вона. — Поле, чому ти так тримаєш руки?

Він розплакався. Він плакав від почуття провини й ненавидів себе за це. Окрім усього того, що ця страшна жінка встигла йому заподіяти, вона ще й примусила його почуватися винним. Тож він плакав від почуття провини... а також, по-дитячому, плакав від перевтоми.

Пол підвів погляд на Енні. Сльози струменіли по його обличчю, і він виклав свій останній козир.

— Мені потрібні ліки, — сказав він, — а ще мені потрібне судно. Я тримався весь час, поки тебе не було, Енні, але більше не можу. Я не хочу знову надзюрити в штани.

Вона ніжно, співчутливо посміхнулася та прибрала пасма скуйовдженого волосся з його чола.

— Біднесенький. Енні завдала тобі стільки клопоту, правда? Забагато клопоту! Ну й злюка ця Енні! Зараз усе принесу.

36

Він би не насмівся сховати пігулки під килимом, навіть якби мав на те час, бо, хоч упаковки були маленькі, випуклості на килимі були б надто помітні. Прислухаючись до кроків Енні у ванній на першому поверсі, Пол узяв упаковки і, не зважаючи на біль, простягнув руку за спину й запхав пігулки під спідню білизну. Гострі картонні кутики врізалися в западину між сідницями.

Енні повернулася, тримаючи в одній руці судно — старомодне цинкове приладдя, що якимось неймовірним чином скидалося на фен для волосся. У другій руці вона тримала дві пігулки новрілу та склянку води.

«Ці дві пігулки, на додачу до тих чотирьох, які ти прийняв півгодини тому, можуть вести тебе в кому та вбити», — подумав Пол, і тоненький голосок одразу додав: — «Ну і нехай».

Він узяв лікі та запив їх водою.

Вона протягнула йому судно.

— Тобі допомогти?

— Я сам упораюся, — відповів він.

Вона завбачливо повернулася до Пола спиною, поки він намагався попасти пенісом в холодну металеву трубку та справити нужду. Коли в порожній ємності задзюрчала сеча, він випадково поглянув на Енні та побачив, що вона посміхається.

— Готово? — спитала вона за хвилину.

— Так.

Власне кажучи, йому дійсно дуже хотілося пісяти, проте через нервові потрясіння він навіть не мав часу про це подумати.

Вона прийняла в нього судно та акуратно поставила його на підлогу.

— А зараз давай-но покладемо тебе в ліжку, — сказала вона. — Ти, мабуть, дуже втомився... а ноги вже, певно, арії виспівують.

Пол кивнув, хоча правда полягала в тому, що він *нічого* не відчував. Нова доза ліків (на додачу до тої, що він прийняв самостійно) з наростаючою швидкістю штовхала його в прірву непритомності, і кімната почала огортатися напівпрозорими хвилями сірого туману. Він думав тільки про одне — Енні збиралася перекласти його в ліжку, а вона мала би бути сліпою та нечутливою, щоб не помітити маленькі коробочки, запхані під його спідне.

Вона підкотила його до краю ліжка.

— Ще трохи, Поле, і ти зможеш поспати.

— Енні, зачекай, будь ласка, ще п'ять хвилин, — спромігся вимовити він.

Вона поглянула на нього, її очі ледь помітно звузилися.

— Я гадала, ти знемагаєш від болю, приятелю.

— Так і є, — відповів Пол. — Болить... дуже болить. В основному коліно. Там, де ти... е-е, де тобі терпець урвався. Я ще не готовий, щоб мене піднімали. Дай мені п'ять хвилин, щоб я... щоб я...

Він знав, що хотів сказати, але слова вислизали з пам'яті. Вислизали в сірій туман. Він безпорадно поглянув на Енні, розуміючи, що його зрештою викриють.

— Щоби подіяли ліки? — спитала вона, і Пол вдячно кивнув.

— Звичайно, — погодилась Енні, — я лиш складу пару речей та повернуся.

Щойно вона вийшла, він потягнувся рукою за спину, дістав коробки та одна за одною засунув їх під матрац. Хвили туману згущалися, колір змінився з сірого на чорний.

«Засунь їх якомога далі, — машинально подумав він. — Обов'язково зроби це, щоб вона не витягла їх разом із нижнім простирадлом, коли перестелятиме білизну. Засунь їх якомога... якомога далі...»

Він запхав останню упаковку під матрац, відкинувся в кріслі та поглянув на стелю, де літери «В» п'яно кружляли по штукатурці.

«Африка», — подумав він.

«Тепер треба сполоснути», — подумав він.

«Оце я в халепу вскочив», — подумав він.

«Сліди, — подумав він. — Чи не лишив я по собі слідів? Чи не...»

Пол Шелдон знепритомнів. А коли отямився, промайнуло чотирнадцять годин, і надворі знову йшов сніг.

II

МІЗЕРІ¹

Література не *спричиняє* страждань,
вона в них народжується.

Монтень

---

¹ Misery (*англ.*) — біда, лихо, страждання, нужденність, злидні.

ПОВЕРЖЕННЯ МІЗЕРІ

Автор: Пол Шелдон

Присвячується Енні Вілкс

Розділ I

Хоча Ен Кармайкл не виїхав би з Малого Дагторпа ні за які коштовності королівської скарбниці, він мусив визнати, що дощі в Корквеллі були гірші за будь-яку зливу в іншій частині Англії.

При вході була почеплена стара рядишка, і він повісив мокрий плащ, стягнув чоботи та зняв її з гачка, щоби витерти насухо своє русяве волосся.

Здалеку, у вітальні, брикіла мелодія Шопена, і він на хвилюк застиг із рушником у руках, дослухаючись до неї.

Волога, що стікала по щоках Ена, була тепер не краплями дощу, а слізьми.

Він пригадав, як Джеффри наказував йому: не плач при ній, друже, ніколи не дозволяй собі плакати у її присутності!

Звісно, Джеффри був правий (старий добрий Джеффри рідко помилявся), але ніколи, коли Ен лишався на самоті, до нього приходило непрохане усвідомлення, що Мізері ледве вирвалася з обіймів темного Жецця, і йому було несила стримувати сльози. Він так її любив, він би помер без неї. Без Мізері для нього просто не залишиться місця в цьому житті, і життя саме його полишить.

Її пологи були довгими та складними, але, як виголовила повитуха, не довше та не складніше, ніж у незліченної кількості молодих жінок, яких вона бачила до того. Лише після півночі, за годину по тому, як Джеффри поїхав по лікаря в бурю, що швидко насувалася на їхне

малецьке містечко, аж тоді повітуха зашепокоїлася. Саме тоді почалася кровотеча.

— Старий добрий Джеффри! — цього разу промовив Ен уголос, коли зайшов у величезну кухню, оздоблену в західно-англійському стилі та наоплену так, що можна було знепритоміти.

— Ви щось мовили, мій сере? — перепитала місіс Рамадж, виходячи з комори. То була жорстока, та попри все улюблена економка Кармайклів. Як завжди, її чепчик був зсунутий набік, і від неї пахло тютюном, який вона нюхала вже багато років, гадаючи, що про її таємну пристрасть ніхто не здогадується.

— Я не до вас, місіс Рамадж, — відповів Ен.

— Судячи з того, як крапотіло з вашого плащика в передпокої, ви замалили не потопилися між сараями та хоромами!

— Так, ваша правда, — сказав Ен і подумав: «Якби Джеффри з лікарем приїхали хоч на десять хвилин пізніше, вона би померла».

Він свідомо намагався відіграти цю карту та жорстоку ідею. Думка про життя без Мізері була настільки неймовірною, що, коли вона пробиралася йому в голову, він неодмінно дивувався.

Аж раптом, розвіюючи ці похмурі розмірковування, залунав здоровий крик немовляти, його сина, який прокинувся та вже наготувався до вечері. Ен почув тихі кроки Енні Вілкс, вправної годувальниці Томаса, яка почала заспокоювати малюка та міняти йому пелюшки.

— Наша крихітка сьогодні розгукалася, — зауважила місіс Рамадж, і Ен знову, з неодмінним подивом, згадав, що він став батьком маленького хлопчика, а потім почув голос дружини, яка стояла у дверях:

— Вітаю тебе, любий.

Він підвів очі та поглянув на свою кохану Мізері. Вона стояла, трохи прихилившись до одвірка, і на її плечі щедро розкішно падало каштанове волосся, в якому світ-

ло відбивалося загадковими темно-рудими іскрами. Її обличчя було досі бліде, але *на* щоках *Єн* помітив перші ознаки рум'янцю. Її очі були темними та глибокими, і в них відблискувало світло кухонних світильників, *наче* маленькі дорогоцінні діаманти *на* чорній повсті.

— Кохана моя! — скрикнув *він* і кинувся до *неї*, як того дня в Ліверпулі, коли *він* був упевнений, що її викрали пірати, як і запрягався Божевільний Джек Вікершем.

Місіс Рамадж раптом згадала про якісь *незаікучені* справи у вітальні і лишила їх удвох. Проте вийшла *вона* з усмішкою *на* обличчі. Місіс Рамадж також *і* *коли* мимоволі замислювалася, *на* що би перетворилося *їх* життя, якби Джеффри та лікар запізналися хоч *на* годину тієї темної грозової *ночі* два місяці тому або якби *не* спрацювало експериментальне переливання крові, коли молодий хазяїн так сміливо віддав власну живу кров, щоб *вона* текла по виснажених судинах Мізері.

— Ох, жіночко, — сказала *вона* собі, поспішаючи коридором до вітальні, — про такі штуки *не* тре' й думать.

Гарна *настакова*, таку саму пораду давав собі *Єн*. Але *вони* обоє розуміли, що *гарні* поради легше давати, *ніж* слідувати їм.

На кухні *Єн* міцно обійняв Мізері, і в солодкому ароматі її теплої шкіри його душа помирала та *народжу-*валася знову й знов.

Він торкнувся її грудей та відчув сильне, розмірене биття серця.

— Якби ти померла, я би помер із тобою, — прошепотів *він*.

Вона оповила його шию руками, і долоня *Єна* щільно притиснулася до її грудей.

— Тихо, любове моя, — прошепотіла у відповідь Мізері, — *не* кажи дурниць. Я тут... я поруч. А тепер поцілуй мене! Якщо я помру, то тільки з бажанням бути з тобою.

Він уп'явся губами в її губи та запустив руки у її розкішне каштанове волосся, і на мить у світі не залишилось нікого, окрім них двох.

2

Енні поклала три друковані сторінки на нічний столик. Пол чекав, що вона скаже. Йому було цікаво, проте він не сильно переймався — зісковзнути назад у світ Мізері виявилось напрочуд легко. Її світ був банальним і мелодраматичним, але це не змінювало того факту, що повернення їй близько не було таким неприємним, як він очікував. По правді, Пол скоріше відчув загишок, ніби вдягнув пару старих домашніх капців. Тому він був так щиро та відверто спантеличений, що аж рота роззявив, коли Енні сказала:

— Це все неправильно.

— Тобі... тобі не сподобалося?

Він ледве міг у це повірити. Як вона могла любити інші романи Мізері, а цей уривок — ні? Він був настільки Мізерівським, що радше скидався на карикатуру: стара добра місєс Рамадж потайки нюхала тютюн у коморі, Ен та Мізері лапали одне одного, наче парочка збуджених підлітків після п'ятничної шкільної вечірки, а...

Тепер Енні здавалася спантеличеною.

— Не сподобалося? Звісно, сподобалося. Чудово написано. Коли Ен пригорнув до себе Мізері, я заплакала. Не змогла стриматися, — очі в Енні дійсно були трохи почервонілі, — а те, що ти назвав годувальницю малого Томаса на честь мене... це дуже мило.

Він подумав: «А ще й кмітливо — принаймні, я на те сподіваюся. І до речі, голубонько, спочатку я хотів назвати малюка Шоном, проте ім'я довелося змінити, оскільки цих довбаних пропущених «н» і так виявилось забагато».

— Тоді, боюсь, я тебе не розумію.

— Ні, не розумієш. Я не сказала, що уривок мені не *подобається*, я сказала, що він *неправильний*. Це ошуканство. Доведеться все змінити.

Невже він колись розглядав її як ідеального читача? Ото маєш. «Віддам тобі належне, Поле, коли ти помиляєшся, то на всі сто». Вірний читач щойно перетворився на Безжального редактора.

Навіть не усвідомлюючи своїх дій, Пол зобравив на обличчі щире зацікавлення, як робив завжди, коли слухав редакторів. Він називав цей вираз «чим я можу вам допомогти, пані?», тому що більшість редакторів скидалися на жінок, які приїздили на станцію техобслуговування та наказували механіку полагодити те, що видає оті дивні стуки під капотом або робить «біп-біп» у панелі приладів, і, будь ласка, зробіть мені це годину тому. Вираз щирої зацікавленості гарно спрацьовував, бо він лестив редакторам, а коли редакторам лестять, вони інколи готові поступитися своїми божевільними забаганками.

— Чому ошуканство?

— Ну, Джеффри поїхав по лікаря, — відповіла вона. — Тут *усе* правильно. Це сталося в тридцять восьмій главі «Дитини Мізері». Але, як нам добре відомо, лікар так і не приїхав, оскільки кінч Джеффри перечепився через загорожу на заставі підлого містера Кранторпа, коли Джеффри намагався її перестрибнути... сподіваюся, *цей* паскудник отримає по заслугі в «Поверненні Мізері», Поле, дуже на це сподіваюся. Джеффри зламав плече та кілька ребер і майже всю ніч пролежав під дощем, поки поруч не проходив підпасок і не знайшов його. Лікар так і не приїхав, розумієш?

— Так, — сказав Пол і раптом усвідомив, що не може відвести очей від Енні.

Він гадав, що вона намагалася сісти в крісло редактора чи навіть посягнула на трон співавтора і вже наготувалася вказувати, що і як писати. Але це було не так. Наприклад, містер Кранторп. Вона *сподівалася*, що містер Кранторп отримає по заслугі, але не вимагала цього. Енні розглядала розвиток подій у романі як дещо, що існує поза межами її впливу, незважаючи

на те, що вона повністю контролювала самого Пола. Але деякі речі були просто неможливими. Творчий підхід чи брак творчого підходу нічого не змінить, і йти цією стежкою було все одно, що видати наказ, у якому заборонялась гравітація, чи грати цеглиною в настільний теніс. Енні дійсно була Вірним читачем, проте не Вірним бовдуром.

Вона би не дозволила йому вбити Мізері... але так само не дозволить повернути її до життя обманом.

Пол знесилено подумав: «*Боже правий, але ж я її ВБИВ. Що ж мені з цим робити?*»

— Коли я була маленька, — сказала Енні, — то часто ходила на кіносеріали¹. По одній серії на тиждень. «Маскований Месник», «Флеш Гордон», навіть був один про Френка Бака, чоловіка, який їздив до Африки ловити диких звірів і навіть міг приручати левів і тигрів самим лише поглядом. Пам'ятаєш?

— Пам'ятаю, але *ти* не можеш бути такою старою, Енні. Певно, ти бачила їх по телевізору або тобі розказували старший брат чи сестра.

Біля кутиків її рота, у щільній плоті щік, на мить з'явилися ямочки, а потім зникли.

— Та годі тобі, пустунчику! Хоча в мене *дійсно* був старший брат, і кожного суботнього вечора ми ходили з ним у кіно. То було в Бейкерсфілді, штат Каліфорнія, де я виросла. І хоча я завжди любила випуски новин, кольорові мультики та, власне, кінофільми, все одно нетерпляче чекала наступного випуску кіносеріалу. Я інколи цілий тиждень розмірковувала над чудними моментами в цих епізодах. Особливо коли нудьгувала на уроках або няньчилася з тими чотирма паскудниками місіс Кренміц, що жили поверхом нижче. Як же я ненавиділа цих маленьких паскудників.

Енні замислилась і замовкла, втупивши очі в куток. Вона знову відключилася. Це сталося вперше за кілька днів, і Пол

---

¹ Кіносеріал (англ. *chapter plays*) — багатосерійні фільми, які показували в кіно-театрах (на відміну від сучасних телесеріалів) до 60-х років ХХ століття.

стривожився, чи не перейшла вона на якийсь нижній виток свого існування. Якщо так, краще тримати язика за зубами.

Нарешті вона виринула з небуття. На її обличчі з'явився вираз легкого здивування, ніби вона не очікувала, що зовнішній світ і досі тут.

— Більше за все я любила серіал про Рокетмена¹. Скажімо, наприкінці шостого епізоду «Смерть у небі» він знепритомнів, коли літак падав на землю. Або кінець дев'ятого епізоду під назвою «Шалена доля», де його прив'язали до стільця в палаючому будинку. Або він опинявся в машині без гальм, чи в кімнаті з отруйним газом, чи його било електричним струмом.

Енні говорила про ці речі з захватом, який видавався дивним через явну відвертість.

— Це називається «інтрига», — вставив Пол.

Енні насупилася:

— Я знаю, містере Розумако. Господи, інколи здається, що ти мене маєш за повну дурепу!

— Ні, Енні, нічого подібного.

Вона нетерпляче махнула на нього рукою, і Пол вирішив, що краще її не перебивати (принаймні сьогодні).

— Я намагалася здогадатися, як він вибереться з чергової халепи, — ото була втіха. Інколи здогадувалася, інколи — ні. Та я не дуже цим переймалася, якщо вони грали за правилами. Тобто люди, які писали ці історії.

Вона різко глянула на нього, ніби переконуючись, що він усе зрозумів. Пол подумав, що було би важко не збагнути.

— Як того разу, коли він опинився непритомний у літаку: отямився, а під сидінням — парашут. Він його надягнув і вистрибнув із літака — усе справедливо.

«Мила моя, з тобою би не погодилися тисячі викладачів курсів літературної майстерності», — подумав Пол. — *Те, про що ти кажеш, називається «deus ex machina»², Бог із машини —*

¹ Rocketman — супергерой із повітряним ранцем, персонаж однойменного кіносеріалу від компанії «Republic Pictures», який ішов з 1949 до 1953 року.

² Deus ex machina (лат.) — «Бог із машини», інколи «дух із машини».

прийом, уперше використаний у грецьких амфітеатрах. Коли драматург підводив героя під нерозв'язну ситуацію, згори спускався прибраний у квіточки стілець. Герой сідав на нього, і його піднімали подалі від лиха. Навіть найтупіший нікчема докумекає, що малося на увазі, — героя рятував Бог. Проте «*deus ex machina*» (який, користуючись технічною термінологією, часом називають «старим трюком із-парашутом-підсидінням») остаточно вийшов із моди приблизно 1700 року. Окрім, звісно, таких непорозумінь, як-от серії «Рокетмена» чи книги про Ненсі Дрю. Застаріла інформація, Енні».

Протягом однієї страшної, довіку незабутньої секунди Пол намагався стримати вибух сміху. Зважаючи на настрій Енні, це б напевне призвело до неприємного та болючого покарання. Він похапцем затулив рота рукою, сховавши зародки посмішки, та спромігся зімітувати напад кашлю.

Вона боляче постукала його по спині.

— Краще?

— Так, дякую.

— Я можу продовжувати, Поле? Чи ти бажаєш прочхатися на додачу? Може, відро принести? Раптом тебе виверне кілька разів?

— Ні, Енні. Продовжуй, будь ласка. Мені справді дуже цікаво.

Здавалося, вона пом'якшала — не зовсім, але хоч трохи.

— Коли він знайшов парашута під сидінням, то було чесно. Може, не зовсім *реалістично*, але чесно.

Пол замислився над цим, задивувався (він завжди дивувався, коли час від часу Енні видавала такі глибинні спостереження) і, зрештою, вирішив, що Енні права. Поняття «чесно» і «реалістично» могли бути синонімами в якомусь іншому, кращому світі, але явно не в цьому.

— Візьмемо іншу серію, — продовжувала Енні, — і саме в цьому полягає проблема з тим уривком, що ти написав учора, Поле, тому слухай мене уважно.

— Я весь обернувся на слух.

Вона знову кинула на нього різкий погляд, видивляючись, чи він жартує. Проте обличчя Пола було бліде та зосереджене,

дуже схоже на обличчя старанного школяра. Бажання сміятися зникло, коли він усвідомив, що Енні знала все про прийом «*deus ex machina*», крім самої назви.

— Гаразд, — сказала вона. — То була серія «без гальм». Погані хлопці посадили Рокетмена... тільки що він був перевдягнений в іншого героя... у машину без гальм, потім заварили всі дверцята та пустили автомобіль униз по гірському серпантину. Кажу тобі, я ледве всиділа на місці.

І зараз вона сиділа на самому краєчку ліжка. Пол влаштувався навпроти неї у візку. П'ять днів тому відбулася його експедиція у ванну та вітальню, і він оклигав від цього досвіду раніше, ніж міг на те сподіватися. Здавалося, сам факт, що його досі не викрили, діяв як надзвичайний відновлювальний еліксир.

Вона кинула неуважний погляд на календар, де хлопчик мчав на санчатах крізь нескінченний місяць лютий.

— Тож бідний-нешасний Рокетмен застряг у тому авто без свого літального ранця, навіть без шолома з дзеркальними скельцями. Він намагався викрутити кермо, зупинити машину, відчинити двері — все одночасно. Кажу тобі, справ у нього було більше, ніж в однорукого шпалерника!

І раптом Пол уявив собі цю картину та інстинктивно зрозумів, як із такої сцени, наскільки б абсурдною та мелодраматичною вона не була, можна надіти трохи напруження. Пейзаж, що нахиленою прямою загрозливо проноситься повз глядачів. Інший кадр: гальма, що мляво потопають у килимку, коли нога чоловіка (Пол чітко побачив ногу, узуту в черевик із перфорованим носком у стилі 1940-х років) із силою тисне на педаль. Ще один кадр: плече, яким чоловік намагається вибити двері. У наступному кадрі показують машину зовні, по контуру дверей тягнеться неохайна низка намистинок припою. Безглуздо, звичайно, жодної літературної цінності, але все одно можна щось утнути. Прискорити серцебиття глядачів. Аж ніяк не «Шивас Регаль»¹, скоріше художній еквівалент сільського шмурдяка.

¹ «Chivas Regal» — відоме елітне шотландське віскі, виробляється з 1801 року.

— А потім ми бачимо, що дорога веде просто в урвище, — розповідала Енні, — і всі в кінотеатрі зрозуміли: якщо Рокетмен не вибереться з машини раніше, ніж той старий «гадсон»¹ полетить у прірву, йому буде гаплик. Отакої! Мчить собі машина, у ній крутиться Рокетмен, намагаючись загальмувати чи вибити двері, а потім раз — і дорога закінчується! Машина зависла в повітрі та впала. Десь на півдорозі до землі вона вдарилася об схил, зайнялася й покотилася в океан. Потім на екрані з'явилася заключна фраза: «НАСТУПНОГО ТИЖНЯ СЕРІЯ II, “ДРАКОН ЛЕТИТЬ”».

Енні сиділа на краєчку ліжка — руки були міцно зчеплені, великі груди швидко здіймалися та опускалися.

— Ну, — сказала вона, утупивши очі в стіну й навіть не дивлячись на Пола, — після того я майже не дивилася фільм. Протягом наступного тижня я не просто час від часу згадувала про Рокетмена, я думала про нього *весь* час. Як би він міг звідти вибратися? Я й гадки не мала. Наступної суботи я прийшла під кінотеатр опівдні, хоча каса відкрилася тільки о першій п'ятнадцять, а кіно почалося о другій. Але, Поле... те, що сталося... ти ніколи не здогадаєшся!

Пол нічого не відповів, але здогадатися було не важко. Він зрозумів, як вона могла захоплюватися тим, що він написав, і все одно визнавати, що воно неправильне. Визнавати і говорити про це не сумнівними заплутаними фразами, якими подеколи користувалися літературні критики, а з чіткою та беззаперечною впевненістю Вірного читача. Він усе зрозумів, і йому стало навдивовижу соромно за самого себе. Енні була права. Те, що він написав, *справді* було ошуканством.

— Кожна нова серія завжди починалася з кінцівки попередньої. Тож нам показали, як машина мчить униз, показали урвище, показали, як він б'є у двері, намагаючись їх відчинити. Аж раптом, коли машина під'їхала до самого краю, дверцята

---

¹ «Hudson» — марка автомобілів, яка вироблялася в Детройті, штат Мічиган, із 1909 до 1954 року.

відчинилися і він викотився на дорогу! Машина полетіла у прірву, і діти в кінотеатрі зраділи, бо Рокетмен вибрався з автомобіля, але я не раділа, Поле. Я була така зла! Я закричала: «Минулого разу все не так скінчилося! Минулого разу все не так скінчилося!»

Енні зіскочила з ліжка та, опустивши голову, почала міряти кімнату швидкими кроками. Волосся обрамляло її обличчя кучерявим ореолом, очі палали, кулак раз у раз бив у долоню.

— Брат намагався мене заспокоїти, а коли нічого не вийшло, спробував затулити мені рота рукою, тож я його вкусила та продовжувала кричати: «Минулого разу все було не так! Ви що, подуріли всі чи не пам'ятаєте? Чи у вас амнезія?» А брат сказав мені: «Енні, ти з'їхала з глузду», — але я знала, що це не так. А потім підійшов менеджер та сказав, що як я не стулю пельку, то мені доведеться покинути сеанс, а я йому відповіла: «Та я й сама звідси піду, бо це брудне *ошуканство*, минулого тижня все не так скінчилося!»

Вона глянула на нього, і Пол розпізнав погляд справжнього вбивці.

— *Він так і не вибрався з тої кукурікнутої машини! Коли вона полетіла в прірву, він був усередині! Ти це розумієш?*

— Так, — відповів Пол.

— *ТИ ЦЕ РОЗУМІЄШ?*

Раптом Енні стрибнула до нього з шаленою спритністю, і Пол не ворухнувся, хоча був упевнений, що вона хотіла його скривдити (як це вже траплялося раніше), — можливо, тому що не могла дістатися тих паскудних сценаристів, які обманом витягли Рокетмена з «гадсона» перед тим, як автомобіль зірвався в прірву. Крізь вікно в минуле, яке вона щойно йому відкрила, Пол розгледів перші паростки її теперішньої неврівноваженості. Але його наче вразило громом, коли він збагнув іще одну річ — несправедливість і біль, які Енні наївно, по-дитячому переживала зараз, були цілком щирими та відвертими.

Вона не стала його бити, а натомість схопила за сорочку та потягла вгору, поки їхні обличчя не опинилися майже впритул.

— ТА НЕВЖЕ?

— Так, Енні, так.

Вона пильно вдивлялася в Пола чорним, сповненим люті поглядом, але, мабуть, повірила чесному виразу його обличчя, бо за мить зневажливо кинула його назад на спинку візка.

Він скривився від удару, мовчки перемелюючи біль, аж поки той не почав згасати.

— Тоді ти розумієш, у чому проблема, — сказала вона.

— Гадаю, що так.

«Хоча рятуй мене Боже, бо я не знаю, як це можна виправити».

І одразу повернувся інший голос: *«Не знаю, Полі, врятує тебе Бог чи ні, але я знаю от що: або ти знаходиш спосіб ожити Мізері так, щоб Енні в це повірила, або вона тебе вб'є».*

— Тоді берися до роботи, — кинула вона та вийшла з кімнати.

3

Пол поглянув на друкарську машинку. Машинка стояла на місці. «Н!» Він ніколи не уявляв собі, скільки «н» трапляється у звичайному рядочку.

«Я гадала, ти хороший, — казала машинка, і уява Пола подарувала їй глузливий юнацький голос — голос стрільця-підлітка з голлівудського вестерна, який прагне зробити стрімку кар'єру тут, у Дедвуді¹. — Не такий ти вже й хороший. Чорт, ти навіть не здатен задобрити якусь там товсту божевільну медсестру. Може, ти зламав літературний хребет у тій аварії... і ці кості ніяк не зростаються».

Пол відкинувся назад, наскільки дозволяла спинка крісла, і заплющив очі. Він би краще переживав те, що вона не прийняла вчорашній уривок, якби можна було все списати на біль. Проте правда полягала в тому, що біль нарешті почав потроху відступати.

¹ Deadwood — містечко, засноване 1876 р., під час Золотої лихоманки.

Украдені пігулки були надійно заховані в ліжку між матрацом та пружинною сіткою. Пол ще не взяв жодної, йому було достатньо самого знання, що в нього є запас на випадок критичних ситуацій з Енні. Вона би їх знайшла, аби їй спало на думку повернути матрац, але до такої можливості він уже себе підготував.

Між ними не виникало ніяких проблем після того вибуху гніву через друкарський папір. Вона вчасно приносила ліки, а він їх приймав. Пол замислювався, чи Енні здогадувалася, що він підсів на новрїл.

«Ой, та годі тобі, Полі, годі драматизувати, чи як?»

Ні, не годі. Три дні тому, коли настала ніч і Пол був упевнений, що Енні піднялася до себе, він потайки дістав одну упаковку та прочитав етикетку від початку до кінця, хоча йому все стало зрозуміло, щойно він дістався до головного компонента новрїлу. Може, «полегшення» й пишеться як «Р-О-Л-Е-Й-Д-З»¹, але правильним варіантом правопису «новрїлу» був «К-О-Д-Е-Ї-Н».

«Річ у тому, що ти починаєш одужувати, Поле. Нижче колін твої ноги мають такий вигляд, ніби їх намалювала патичком чотирирічна дитина, але ти одужуєш. Ти би міг зараз обходитися аспірином чи емпірином². Тобі не потрібен новрїл, але його жере мавпа³, яку ти вигодовуєш».

Йому треба знижувати дозу, треба починати нікати зайві пігулки. Поки Пол не почне цього робити, Енні триматиме його прикутим до інвалідного візка, на припоні — на намісті, сплетеному з капсул новрїлу.

«Гаразд. Я буду нікати по одній пігулці з тих двох, що вона мені приносить, через раз. Одну кластиму під язика, іншу ковтатиму, а потім засовуватиму першу під матрац до інших пігулок, коли вона виноситиме порожню склянку. Тільки не сьогодні. Я ще не готовий. Завтра почну».

¹ «Roloids» — медичний препарат для пригнічення болі в шлунку.

² «Empirin» — знеболювальне на основі кодеїну.

³ Ідеться про англійський вираз, у якому наркотичну залежність (чи будь-які інші залежності та негаразди загалом) порівнюють із мавпою, що ніяк не злізе зі спини своєї жертви.

Тепер у його голові зазвучав голос Червоної королеви, яка відчитувала Алісу: «Усі свої справи ми поробили вчора і завтра збираємося займатися справами, але сьогодні ми *ніколи* не працюємо».

«Ха-ха, Полі, ти просто в ударі», — сказала машинка голо-
сом самовпевненого стрільця, який він сам для неї вигадав.

— Ми, паскудники, ніколи не можемо пожартувати до ладу, проте завжди стараємося, цього в нас не відбереш, — прошепотів Пол.

Раптом він вирішив, експромтом, що почне відкладати пі-
гулки, щойно надрукує перший розділ, який сподобається
Енні, — розділ, який Енні назве чесним.

Частина його свідомості, яка з презирством слухала навіть
найкращі, найвлучніші зауваження редакторів, заперечила, що
жінка душевнохвора, що не існує жодного способу здогадати-
ся, що їй сподобається, а що — ні, що всі його намагання по-
летять кобилі під хвіст.

Але інша частина, більш поміркована, не погодилася. Справж-
ню ідею він ні з чим не сплутає. У порівнянні з тим лайном, що
він дав читати Енні вчора, з тим лайном, яке зайняло в нього
три дні та безліч фальстартів, справжня річ здавалася б сріб-
ним доларом поруч із собачими калюками. Він не розумів, що
все неправильно? Це було так на нього не схоже — муки пи-
сання, більш ніж наполовину повний кошик випадкових нота-
ток або сторінок тексту, віддрукованих до половини, що за-
кінчувалися рядками на кшталт: «Мізері обернулася до нього, її
очі горіли, а губи промовляли чарівні слова: “Тупоголовий ви-
родку, ЦЕ ВСЕ НЕ ТЕ!!!”» Він списував усе на біль або на те, що
перебуває в ситуації, коли доводиться писати не просто собі на
вечерю, а щоби зберегти власне життя. Усі ці думки були зви-
чайнісінькими побрехеньками. Правда полягала в тому, що
творчість пішла крахом, бо він нечесно грав і знав про це.

«То що, вона розкусила тебе, лайноголовий? — промовила
машинка своїм огидним, образливим тоном. — Чи не так? І що
ти тепер збираєшся робити?»

Пол не знав, але гадав, що треба діяти, і чимшвидше. Йому не було діла до того, як Енні поводитися вранці. Він вважав: йому пощастило, що вона не переламала йому ноги бейсбольною битою, або не пофарбувала нігті акумуляторною кислотою, або ще якимось подібним чином не виявила свого незадоволення з приводу того, як він розпочав її книжку. Такі критичні реакції завжди були можливими, зважаючи на унікальне світосприйняття Енні. Якщо він вибереться звідси живий, то напише листа Крістоферу Гейлу. Гейл рецензував книги для «Нью-Йорк Таймс». У листі було б сказано: «Щоразу, коли мене викликав редактор та повідомляв, що ти збираєшся написати рецензію на одну з моїх книжок для щоденного випуску «Таймс», у мене трусилися коліна. Інколи ти писав схвальні відгуки, любий друже Кріс, хоча не раз надавав мені під зад, сам знаєш. Як би там не було, я просто хотів сказати, що пиши собі досхочу, приятелю, бо я дізнався про абсолютно новий критичний прийом. Можемо назвати його «Барбекю по-колорадськи» чи «Школа мильноводної думки». У порівнянні з цим напрямом твої писульки не страшніші за коло на каруселі в Центральному парку¹».

«Це все дуже потішно, Поле, писати в уяві маленькі любовні послання критикам завжди добре, коли хочеш посміятися, але зараз тобі варто знайти іншого горищика та поставити його на вогонь, як ти гадаєш?»

Так. Справді, так.

Машинка стояла на столі та глузливо посміхалася.

— Я тебе ненавиджу, — понуро пробурмотів Пол і став дивитися у вікно.

4

Хуртовина, яка почалася наступного ранку після подорожі Пола у ванну, тривала два дні. Нападало дюймів вісімнадцять

---

¹ Central park — міський парк площею 315 гектарів у центральній частині Мангеттену.

снігу, стояла сильна заметіль. До того часу, поки сонце знову проглянуло крізь хмари, від «черокі» не лишилося нічого, окрім безформної кучугури на під'їзній доріжці.

Проте зараз сонце знову вийшло й небо прояснилося. Сонце сяяло та припікало, Пол сидів біля вікна та відчував тепло на обличчі та руках. Бурульки на сараї знову танули. Він згадав про свою машину, занесену снігом, потім узяв аркуш паперу та вставив його в «Роял». У лівому верхньому кутку він надрукував: «ПОВЕР Е Я МІЗЕРІ», у правому — цифру «1». Він стукнув по вертальному важелю чотири-п'ять разів, вирівняв каретку та надрукував: «РОЗДІЛ 1». Він бив по клавішах сильніше, ніж треба, аби Енні напевне почула, що він хоч *щось* друкує.

Тепер під рядком «РОЗДІЛ 1» був білий простір, який скидався на сніговий замет, у який Пол міг упасти та померти, залякнувши від морозу.

«Африка».

«Поки вони грали за правилами».

«Цей птах із Африки».

«Під сидінням був парашут».

«Африка».

«Тепер треба сполоснути».

Пола хилило на сон, а він знав, що не повинен спати, — якщо Енні зайде та побачить, що він куняє, а не пише, вона розсердиться. Але він усе одно засинав. Він не просто дрімав, а якимось дивним чином міркував. Дивився. *Шукав.*

«Шукав що, Полі?»

Але ж це очевидно. Літак падав на землю. Він шукав парашут під сидінням, гаразд? Це чесно?

«Чесно. Коли він знайшов парашута під сидінням, то було чесно. Може, не зовсім реалістично, але чесно».

Кілька років поспіль мати відправляла його до денного табору від Мальденського¹ громадського осередка. І вони грали в оту гру... вони сиділи в колі, а гра була схожа на серіали Енні, і Пол

¹ Мальден — місто в окрузі Данклін, штат Міссурі.

майже завжди вигравав... Як же називалася та гра? Він бачив, як п'ятнадцять чи двадцять хлопчиків та дівчат сидять колом у тінистому куточку ігрового майданчика, усі вони вдягнені у футболки з емблемою осередка, усі уважно слухають вихователя, який пояснює, як грати в цю гру... Чи ти зможеш? Гра називалася «Чи ти зможеш?» і була трохи схожа на інтриги республіканців. Гра, в яку ти тоді грав, називалася «Чи ти зможеш?», Полі. Так само називається гра, в яку ти граєш зараз, так?

Так, він подумав, що так і було.

У «Чи ти зможеш?» вихователь розпочинав історію про такого собі хлопця на ім'я Відчайдух Корриган. Відчайдух загубився в несходжених джунглях Південної Америки. Раптом він обертається і бачить за собою трьох левів... і з обох боків теж леви... і, помилуй Боже, перед ним знову леви. Леви оточили Відчайдуха Корригана... і почали насуватися на нього. Лише п'ята вечора, проте цим кошеняткам, як і іншим південноамериканським левам, байдуже до всієї тої маячні про «вечерю-о-восьмій».

Вихователь мав секундомір, і в затьмареній свідомості Пола Шелдона постав яскравий образ годинника, хоча востаннє він тримав у руці цей важкий срібний механізм понад тридцять років тому. Пол бачив тонкий мідний циферблат, найменшу стрілку вниз, яка відміряла десяти частки секунди, він бачив назву марки годинника, надруковану мініатюрними літерами, — «АННЕКС».

Вихователь дивився на дітей у колі та вибирав одного.

— Деніеле, — казав він. — А ти зможеш?

Щойно з вуст зривалося «А ти зможеш?», вихователь запус-
кав секундомір.

У Деніела було рівно десять секунд, аби продовжити історію. Якщо він не починав говорити протягом тих десяти секунд, йому доводилося виходити з кола. Але якщо йому вдавалося врятувати Відчайдуха від левів, вихователь знову дивився по колу та ставив наступне запитання по грі. Саме це запитання й нагадало теперішню ситуацію Пола. Запитання було: «Чи йому вдалося?»

Далі гра продовжувалася за правилами Енні. Реалізму не вимагалось, головне — бути чесним. Наприклад, Деніел міг сказати: «На щастя, Відчайдух прихопив із собою вінчестер та вдосталь патронів. Тож він пристрелив трьох левів, а решта повтікали». У такому разі Деніелу *вдавалося*. Він отримував секундомір та право продовжувати історію і закінчував свій епізод на тому, що Відчайдух зав'яз по вуха в сипких пісках чи щось таке подібне, а потім питав когось, чи вдасться йому або їй, та клацав по секундоміру.

Але десять секунд — то небагато, дуже легко було заплутатися... легко грати не за правилами. Наступний міг сказати щось на кшталт: «А потім прилетів такий великий птах, може, андійський кондор. Відчайдух схопився за його шия та тримався, поки птах не витягнув його з пісків».

Потім вихователь питає: «Чи вдалося йому/їй?», а ти піднімає руку, якщо дівчинка була права, або тримав долі, якщо вважав, що вона продула справу. У випадку зі стерв'ятником дитину найпевніше попросили би покинути коло.

«Чи ти зможеш, Поле?»

«Так, я цим і живу. Ось як я утримую обидва будинки, в Нью-Йорку та Лос-Анджелесі, а ще автопарк, більший, ніж деякі ярмарки потриманих автомобілів. Тому що я можу і не мушу за це вибачатися, чорт забирай. У світі існує багато хлопців, кращих романістів, ніж я, і вони мають краще розуміння людей та людської долі в цілому, я знаю, що це так. Але коли вихователь питає тих хлопців: «Чи вдалося?», лише поодинокі піднімають руки. Але вони піднімають руки за мене... або за Мізері... хоча, зрештою, це те саме. Чи зможу я? Так. Ще б пак, зможу. Я не вмю робити мільйона речей. Не можу зробити кручену подачу, навіть у старших класах не вдавалося. Не полагоджу крана, що протікає. Не вмю кататися на роликах та брати баре на гітарі, щоби звучало хоч трохи пристойно. Я двічі пробував одружуватися, і жодного разу не виходило. Але якщо ви хочете, щоби я захопив вас, злякав, залучив, змусив плакати чи сміятися, — так. Так, я зможу. Я дам вам, що схочете,

*і даватиму ще і ще, поки ви не станете криком кричати. Я зда-
тен на це. Я ЗМОЖУ».*

Він провалювався в сон, а машинка шепотіла йому навздогін
грубим голосом стрільця:

*«І все, що ми маємо в результаті, шановні, це дві речі — ку-
па розмов і білий простір».*

«Чи ти зможеш?»

«Так. Так!»

«Чи вдалося минулого разу?»

*«Ні. Ти грав не за правилами. У «Дитині Мізері» лікар так
і не приїхав. Може, решта тебе забула, що трапилося минуло-
го тижня, але кам'яні ідоли ніколи не забувають. Поле, вийди
з кола. Перепрошую. Тепер треба сполоснути. Тепер треба...»*

5

— ...сполоснути, — прошепотів Пол і сповз на лівий бік. При
цьому він трохи потягнув ліву ногу й одразу прокинувся від
різкого болю в розбитому коліні. Минуло менше п'яти хвилин.
Він чув, як Енні миє посуд на кухні. Зазвичай вона співала, коли
поралася по господарству. Але сьогодні вона мовчала, чувся
лише передзвін тарілок, час від часу шуміла в крані вода. Ще
один поганий знак. Спеціальний прогноз погоди для жителів
округу Шелдон: «Сьогодні до п'ятої вечора діє грозове попере-
дження, можливі торнадо, повторюю, можливі торнадо...»

Але час гратися вийшов, треба братися до роботи. Вона
хотіла повернути Мізері зі світу мертвих, але це мало бути
чесно. Не обов'язково реалістично, просто чесно. Якщо йому
вдасться зробити це сьогодні вранці, може, йому також удасть-
ся упередити початок депресії, яка, відчував Пол, скоро всту-
пить у свої права.

Пол підпер рукою підборіддя й поглянув у вікно. Від дрімо-
ти не лишилося й сліду, він думав швидко та напружено, хоча
й не усвідомлював того. Перші два-три шари його свідомості
(які розбиралися з питаннями на кшталт: коли він востанне

мив голову або чи вчасно Енні принесе чергову порцію знеболювальних), здавалося, повністю покинули сцену. Ця частина його мозку тихо вийшла купити собі сандвіч із житнім хлібом та пастромою¹ чи ще чогось. Через органи чуттів надходила інформація, проте Пол нічого з нею не робив — він не бачив того, на що дивився, не слухав того, що чув.

Інша частина свідомості навіжено перебирала ідеї, відкидала, намагалася поєднати їх, а потім відкидала поєднане. Він відчував, що в його голові щось відбувається, але не мав над цим безпосереднього контролю, та й не хотів його мати. Там, унизу, у заводських цехах, було надто спекотно.

Він розумів, що те, чим він займався зараз, називається «ШУКАТИ ІДЕЮ». «ШУКАТИ ІДЕЮ» було зовсім не те саме, що «ОТРИМАТИ ІДЕЮ». «ОТРИМАТИ ІДЕЮ» — то більш скромний спосіб сказати: *«Осяяло! Еврика! Моя муза заговорила!»*

Ідея «Швидких автівок» відвідала його одного дня в Нью-Йорку. Він просто вийшов купити систему відеоспостереження для свого міського будинку по Вісімдесят третій вулиці. Він проходив повз стоянки і побачив, як паркувальник намагається відбити на машині замок. І все. Пол гадки не мав, чи то було законно, чи ні, і, поки він проминув ще два квартали, йому стало байдуже. Паркувальник перетворився на Тоні Бонасаро. Пол знав про Тоні все, окрім імені, яке потім навмання вибрав у телефонній книзі. Половина історії, готова й розписана, уже існувала в його голові, і решта подій швидко ставали на свої місця. Муза прийшла, така ж бажана, як і давноочікуваний лист від друга. Пол ходив по відеокамери, а отримав щось набагато краще. Він ОТРИМАВ ІДЕЮ.

Інший процес, ПОШУКУ ІДЕЇ, був зовсім не такий натхненний чи надихальний, але від того не менш містичний... і такий самий необхідний. Бо коли ти пишеш роман, то обов'язково десь зайдеш у глухий кут, і йти далі немає сенсу, поки ти не ОТРИМАЄШ ІДЕЮ.

---

¹ Пастрома — мариноване копчене м'ясо зі спеціями, в основному яловичина.

Пол виробив для себе звичну процедуру, коли йому треба було ОТРИМАТИ ІДЕЮ, — він надягав пальто та йшов гуляти. Якщо йому не треба було ОТРИМАТИ ІДЕЮ, він брав книжку та йшов гуляти. Він визнавав, що прогулянка — то гарна фізична вправа, проте досить нудна. Якщо тобі нема з ким поговорити на прогулянці, треба брати книжку. Але якщо тобі треба було ОТРИМАТИ ІДЕЮ, то нудьга відіграла для загнаного в глухий кут роману таку ж роль, що й хіміотерапія для хворого на рак.

У середині «Швидких автівок» Тоні Бонасаро вбив лейтенанта Їрея, коли той намагався замкнути його в наручники в кінотеатрі на Таймс-сквер¹. Пол хотів, аби вбивство зійшло Тоні з рук, хоча б на деякий час, оскільки не вийде написати третій розділ, якщо Тоні сидітиме в холодній. Але Тоні не міг просто так покинути Їрея в кріслі кінотеатру, та ще й з ножом, що наполовину стирчав з-під лівої пахви, оскільки принаймні троє людей були в курсі, що Їрей пішов на зустріч із Тоні.

Проблема полягала в тому, як позбутися тіла, і Пол не знав, як її вирішити. Це був глухий кут. Це була гра. Це було *«Відчайдуш зойно вбив хлопця в кінотеатрі на Таймс-сквер, і тепер йому треба занести тіло в машину так, щоби по дорозі ніхто не гукнув: «Агов, містере! Цей хлопець справді такий мертвий чи його просто перекосило?»* Якщо він донесе труп Їрея до машини, то зможе поїхати у Квінс² і полишити його на покинутому будівельному майданчику, про який він знає. *Полі? Чи ти зможеш?»*

Звісно, обмеження в десять секунд не було, Пол не укладав контракту на цю книжку, а тому писав навмання і не хотів думати про терміни здачі. Проте обмеження в часі існували завжди, і потім ти маєш вийти з кола, більшість письменників про це знають. Якщо книжка довго стоїть у глухому куті, вона починає гнити, розкладатися, на поверхню проступають усі маленькі трюки та ілюзії.

¹ Times Square — один із центральних майданів на Мангеттені, де містяни та туристи зустрічають Новий рік.

² Queens — район Нью-Йорка, другий за кількістю населення (після Брукліну).

Пол був пішов на прогулянку, свідомо ні про що не думаючи, так само як він свідомо ні про що не думав зараз. Він пройшов три милі, поки хтось із заводських цехів не послав нагору спалах світла.

«А раптом у кінотеатрі виникне пожежа?»

Здавалося, це могло би спрацювати. Не було запаморочення чи справжнього припливу натхнення. Він почувався теслею, який дивився на шматок дерева, з якого може щось вийти.

«Він міг би підпалити набивку в сусідньому кріслі, як тобі таке? Ці чортові сидіння в кінотеатрах завжди порвані. Повалить дим. Багато диму. Він спробує сидіти в залі до останнього, а потім витягне на собі Грея. Здаватиметься, ніби Грей надихався чадного газу. Що скажеш?»

Він вирішив, що придумано непогано. Не ідеально, треба буде доопрацювати багато деталей, але непогано. Він ЗНАЙШОВ ІДЕЮ. Можна рухатися далі.

Йому ніколи не треба було ШУКАТИ ІДЕЮ для того, щоб почати роман, але він підсвідомо розумів, що це теж може спрацювати.

Пол тихо сидів у своєму кріслі, сперши підборіддя на руку та дивлячись на сарай. Якби він міг ходити, то зараз був би там, у полі. Він тихо сидів, майже дрімав, і чекав, поки щось станеться, не звертаючи уваги ні на що, окрім того, що відбувалося в цехах, де споруди фантазії зводилися, оглядалися, оцінювалися як недосконалі та руйнувалися так швидко, що й оком не змигнути. Спливло десять хвилин. П'ятнадцять. Тепер Енні ввімкнула у вітальні пілосос, але співу так і не було. Він почув гудіння, але не став аналізувати звуки. Це був непов'язаний шум, який залетів до його голови та витік назовні, наче вода канавою.

І нарешті хлопці з цехів послали нагору спалах. Вони завжди так робили. У цих бідолах аж яйця пітніли від натуги, і Пол жодним чином їм не заздри.

Він сидів тихо. Він починав ОТРИМУВАТИ ІДЕЮ. Свідомість повернулася (ЛІКАР ПРИЙШОВ) та підхопила думку,

наче листа, що падав крізь шпарину в дверях. Пол почав її вивчати. Він мало не відкинув її (чи не долинув із цехів легкий стогін?), передумав та вирішив, що половина ідеї згодиться.

Другий спалах, яскравіший за попередній.

Пол нетерпляче забарабанив пальцями по підвіконню.

Близько одинадцятої він почав друкувати. Спочатку дуже повільно, поодинокі клацання межувалися з паузами, заповненими тишею, що інколи тривали до п'ятнадцяти секунд. Це був астральний відповідник географічного архіпелагу з висоти пташиного польоту — низка невисоких пагорбів, розірвана широкими блакитними просіками.

Потроху паузи почали скорочуватися, і тепер чулися окремі вибухи ударів по клавішах. Звучало би непогано, якби Пол користувався своєю електричною машинкою, але клацання «Роял» було низьким та неприємно жвавим.

Невдовзі Пол уже не помічав «голосу» Дакі Даддлза, який лунав із машинки. Уже під кінець першої сторінки він розігрівся. Під кінець другої він гнав на повній швидкості.

Згодом Енні вимкнула пилосос та стала у дверях, спостерігаючи за ним. Пол і гадки не мав, що вона там, власне кажучи, він навіть не мав гадки, де перебуває *сам*. Нарешті він утік. Він опинився на кладовищі Малого Данторпа, вдихав вологе нічне повітря із запахом моху, землі та туману, він чув, як годинник на дзвіниці пресвітеріанської церкви¹ пробив другу, та включив це в оповідку до останньої деталі. Коли справи йшли добре, він ніби бачив крізь папір. Зараз так і було.

Енні довго дивилася на нього. На її важкому, нерухомому обличчі не було й натяку на усмішку, проте вона все одно мала задоволений вигляд. За деякий час Енні пішла. Вона важко ступала підлогою, але Пол також цього не чув.

Він працював до третьої години пополудні, а о восьмій вечора знову попросив посадити його у візок. Він писав ще три

---

¹ Пресвітеріанство — поширений у Великій Британії напрямок протестантства, що спирається на вчення Жана Кальвіна.

години, хоча близько десятої біль став нестерпним. Об одинадцятій прийшла Енні. Він попросив іще п'ятнадцять хвилин.

— Ні, Поле, годі. Ти білий як біль.

Вона поклала його в ліжку, і через три хвилини він заснув. Він безпробудно проспав цілу ніч — уперше з того часу, як вийшов із сірої хмари, і вперше — без жодних сновидінь.

Пол марив наяву.

6

ПОВЕРНЕННЯ МІЗЕРІ

Автор: Пол Шелдон

Присвячується Енні Вілк

Розділ 1

Спочатку Джеффри Аллібартон не впізнав чоловіка, який стояв у дверях, і не тільки через те, що пізній візит вирвав його з глибокої дрімоти. У сільському житті його найбільше дратувало те, що в їхньому містечку жило рівно стільки людей, щоби знати кожного стрічного в обличчя, але не пам'ятати імен. Іноколи можна було покладатися лише на сімейні риси, але, звісно ж, ця схожість не виключала великої ймовірності зустріти позашлюбних дітей. Це можна було владнати попри те, що доводилося влізати в таємниці родоvodu під час повсякденної розмови з людиною, чиє ім'я пробуєш згадати, та ніяк не можеш. Такі моменти сягали космічних масштабів незручності, коли одночасно прибували дві схожі особи, а комусь треба було їх представляти.

— Сподіваюсь, я вас не розбуркав, сер, — сказав відвідувач. Він безупинно крутив у руках дешевого полотняного кашкета, і у світлі лампи, яку підняв Джеффри,

його обличчя було зморшкуватим, пожовтілим та кеймо-вірко стривоженим, навіть наляканим. — Просто мені не хотілося йти до доктора Букінгза, а тим паче турбувати самого лорда. Принаймні поки я не поговорю з вами, якщо ви пам'ятаєте, про що я, сер.

Джеффри не тямив, але раптом зрозумів одну річ — ким виявився цей пізній відвідувач. Згадка про доктора Букінгза, священника англіканської церкви, зробила свою справу. Три дні тому доктор Букінгз відправляв Мізері в останню путь на церковному подвір'ї за приходським будинком, і цей чоловік там був, проте розважливо ховався в останніх рядах, аби рідше потрапляти на очі.

Його звали Колтер. Він був одним із церковних паламарів. А якщо бути до кінця відвертим, цей чоловік був гробокопачем.

— Колтере, — сказав Джеффри. — Чим я можу тобі допомогти?

Колтер невпевнено заговорив:

— Це все той шум, сер. Звуки з кладовища. Леді не спочиває у спокої, сер, аж ніяк, і мені страшно. Я...

Джеффри здригнувся, наче його вдарили в живіт. Він рвучко вдихнув повітря, і гарячий біль пронизав бік, де лікар Шайнбоун щільно перев'язав поламані ребра. Шайнбоун висував похмурі прогнози, що Джеффри мав невідмінно захворіти на запалення легень, оскільки пролежав усю ніч у канаві під холодним дощем. Але минуло вже три дні, а жодних ознак кашлю чи жару не було. І Джеффри знав, що не буде, оскільки Бог не відпускав винних так швидко. Він вірив, що Бог залишив його в живих, аби він іще довго згадував про своє нещасне втрачене кохання.

— Ви в порядку, сер? Чув, ви добряче забилися тої ночі... — сказав Колтер, помовчав і закінчив: — Коли паці померла.

— Зі мною все гаразд, — повільно вимовив Джеффі. — Колтере, ти казав, що чуєш звуки... ти ж розумієш, що то просто твоя уява, правда?

Колтер був приголомшений.

— Уява? — перепитав він. — Сер! Далі ви казатимете мені, що не віруєте в Христа та вічне життя! Хіба Дункан Фромзлі не бачив старого Паттерсона за два дні по його похороні, а той аж білим світвся, наче болотяний вогник (а мабуть, це воно й було, подумав Джеффі, болотяний вогник та випивка на дні пляшки Дункана)? І чи не бачила половина нашого клятого міста старого католицького монаха, що блукає по бійницях Ріджхитського маєтку? Навіть приїхали дамочки з тої клятої Лондонської спілки екстрасенсів, аби перевірити, що до чого!

Джеффі був знайомий із дамочками, про яких говорив Колтер, то була пара істеричних психічок, які саме переживали злети та падіння середнього віку та були поцятковані ряботинням, наче дитяча загадка «з'єднаєш крапки — побачиш малюнок».

— Привиди такі ж реальні, як і ми з вами, сер, — широко вів далі Колтер. — Мене не дуже бектежить сама думка про них, але ті звуки вкрай жаскі, атож! Я т'єр навіть підходити не хочу до церковного двору, а на завтра треба копати могилу для малого Ройдмана, а що ж поробиш?

Джеффі подумки молив Бога дати йому терпіння. Бажання накричати на бідного паламаря було майже непереборним. Він мирно дрімав собі біля вогню з книжкою на коліні, коли прийшов Колтер та розбуркав його... і він приходив до тями все швидше й швидше, і з кожною секундою його огортав усе глибший смуток, усвідомлення, що його кохана померла. Вона вже третій день лежала в могилі, скоро буде тиждень... місяць... рік... десять років. Джеффі подумав, що його смуток схожий на камінь на березі океану. Коли він спав, ніби приходив приплив і приносив полегшення. Сон був припливом, який топив

камінь смутку. Проте коли він прокидався, починався відплив, і камінь знову з'являвся на висоті, укритий морськими жолудями¹, беззаперечний у своїй реальності. Камінь стоятиме вічно, поки Господь не вирішить змити його в океан.

І цей дурень наважився прийти до нього та патякати про привидів!

Але обличчя чоловіка було настільки перекошеким, що Джеффри вирішив узяти себе в руки.

— Міс Мізері... наша леді... усі її дуже любили, — тихо промовив Джеффри.

— Так, сер, дуже любили, — палко погодився Колтер. Він доручив лівій руці скубти кашкета, а правою дістав із кишені величезного червоного носовичка. Паламар голосно затрубив у нього, а з очей полилися сльози.

— Ми всі сумуємо за нею, — сказав Джеффри, потягнувшись до сорочки та почав невгамовно терти щільну марлеву пов'язку, що ховалася під нею.

— Ой, сер, і ми теж, і ми теж. — Слова Колтера губилися в носовичку, але Джеффри бачив його очі — чоловік щиро плакав. Рештки егоїстичної люті розчинилися в співчутті. — Во́на була доброю леді, сер! Так, вона була гарною леді, і наш лорд так тяжко сприйняв її відхід...

— Так, вона була доброю, — лагідно відповів Джеффри та незадоволено відзначив, що сам ладе́н розплакаться, ніби набігла хмара, що хоче зіпсувати пізній літній вечір. — Колтере, буває, коли від нас ідуть найкращі, найдорожчі люди, їх важко відпустити. Ми хочемо й надалі уявляти, що вони не померли, розумієш?

— Таки-так, сер! — жваво погодився Колтер. — Але ці звуки... сер, якби ви їх чули!

---

¹ Балянуси, або морські жолуді — найпоширеніший вид вусоногих рачків, тіло яких захищене вапняними черепашками.

Джеффри терпляче відповів:

— Які звуки ти маєш *на* увазі?

Він гадав, що Колтер почне описувати шум, схожий *на* шелест вітру серед листя, тільки, звісно, підсилений його власною уявою, або шурхіт борсука, який рие ходи біля річки Малого Данторпа, що протікає повз церковний двір. Тому він був зовсім *не* готовий, коли Колтер злякако прошепотів:

— Такі звуки, *ніби* хтось шкребеться, сер! Звучить так, *наче* вона *не* померла і тепер *намагається* видертися *назад* у світ живих, от що я вам скажу!

РОЗДІЛ 2

За п'ятнадцять хвилин Джеффри знову опинився *на* самоті у власній вітальні та попрямував до буфета. Він хитався з боку в бік, *наче* матрос *на* носі корабля у штормову погоду. Він *насправді* почувався людиною, яку захопив шторм. Він міг би повірити, що радіські передбачення лікаря Шайнбоуна почали збуватися і що час платити за рахунками, але то була *не* гарячка. Гарячка *не* могла одночасно вкрити його щоки дикими трояндами рум'янцю та вибілити чоло, *наче* свічковий віск. *Не* від гарячки тремтіли його руки так, що він мало *не* впустив графин бредді, який дістав із буфета.

Якщо існує шанс, найменший шанс, що та страхітлива ідея, яку Колтер зарокив у його свідомість, правда, то йому взагалі *не* варто зволікати. Але він відчував, що як *не* вип'є, то, хитаючись, сповзе *на* підлогу.

Джеффри зробив дещо, чого *не* робив ніколи в житті та *не* збирався ніколи повторювати. Він підійняв графин просто до рота та випив з горла.

Потім він зробив крок *назад* і прошепотів:

— Подивимося. Бог свідок, ми ще подивимося. І якщо я побіжу за цим божевільним дорученням, а зрештою ви-

явиться, що то була лише уява старого гробокопача, то я повішу вуха добродія Колтера собі *на* ланцюжок від годинника, хоч би як *він* *не* любив Мізері.

РОЗДІЛ 3

Він узяв шарабач та погнав його під жаским, іще *не* зовсім потемнілим небом, *на* якому *неповний* місяць без упику виринав між стрімкими гребінцями хмарин. Удома Джеффі пробув рівно стільки, щоб *накинути* *на* плечі першу одежку, яка потрапила йому до рук у гардеробі, — то виявився темно-пурпуровий смокінг. Фалди розвівалися *на* вітру, поки *він* підганяв Мері. Старій шкапі була *не* до вподоби швидкість, якої від *неї* вимагали, а Джеффі *не* подобався біль у боці та плечі... але жодкому болю *не* можна було зарадити.

Такі звуки, ніби хтось шкребеться, сер! Звучить так, *наче вона не померла і тепер намагається видертися назад у світ живих!*

Сама по собі ця фраза *не* могла ввести його в моторошний, близький до жаху стан, проте Джеффі пам'ятав, як прийшов до Калторпського маєтку за *декіль* після смерті Мізері. *Він* та *вн* подивилися один *на* одного, і *вн* спробував усміхнутися, хоча його очі іскрилися від непролитої сліз.

— Було би трохи легше, — сказав *вн*, — аби *вона* виглядала... виглядала мертвішою. Я *знаю*, що це звучить...

— Дурниці, — відповів Джеффі, також *намагаючись* усміхнутися. — Поза сумнівом, гробокопач доклав усіх зусиль, щоб...

— Гробокопач! — мало *не* закричав *вн*, і вперше Джеффі зрозумів, що його друг перебуває *на* межі божевілля. — Гробокопач! Упир! Я *не* дозволю жодкому гробокопачу опікуватися моєю коханою, *накладати* їй рум'яна та розмальовувати, як ляльку!

— Єме! Мій любий друже! Ти не повинен... — Джеффри хотів поплескати Єма по плечу, але натомість обійняв. Двоє чоловіків ридали, наче діти, одне в одного на плечі, поки в іншій кімнаті не прокинувся та не заплакав хлопчик одного дня від народження та ще без імені. Місіс Рамадж, чие добре серце також було розбите, заспівала коліскової зламаким, сповненим сліз голосом.

Тоді, коли Джеффри був закепокоєний душевним станом Єма, він не надав великого значення словам друга. І тільки зараз, коли він підгакяв Мері до Малого Дагторпа попри влаский невгамований біль, ці слова знову виринули в його пам'яті, слідом за оповідкою Колтера: Якби вока виглядала мертвішою. Якби вока виглядала мертвішою, приятелю.

І то було не все. Того ж вечора, коли перші селяни почали потроху сходитися на Калторп-Гілл, аби віддати шану скорботному лорду, повернувся Шайнбоун. Він здавався утомленим і хворим — не дивно для чоловіка, який стверджував, що тиснув руку Веллінгтону¹, самому Залізному Дюку, коли він (не Веллінгтон, а Шайнбоун) був іще дитиною. Джеффри подумав, що історія про Веллінгтона була перебільшенням, але Старий Шинні (як вони з Ємом прозвали його в дитинстві) лікував Джеффри від самого народження, і вже тоді лікар здавався йому старим. Зважаючи на сприйняття малого хлопчика, якому двадцятип'ятирічні молодики видаються дідугаками, він прикинув, що Шинні зараз має років сімдесят п'ять.

Він був старий... пережив страшу, метушливу ніч... а чи не може старий, втомлений чоловік припуститись помилки?

---

¹ Артур Велслі, перший герцог Веллінгтон (1769—1862) — англійський полководець і державний діяч, учасник Наполеонівських війн, переможець битви під Ватерлоо.

Моторошної, невимовної помилки?

Саме ця думка примусила його вирушити в подорож цієї холодної вітряної ночі, при світлі місяця, що неспевнено майорів між хмарами.

Чи міг він припуститися такої помилки? Якась частина Джеффри, слабкодуха, боязка частина, яка скоріше ризикне втратити Мізері *казавжди*, а ніж зустрітися з немигучими наслідками помилки, заперечувала проти цього. Але тоді, коли зайшов Шинні...

Джеффри сидів із Еном, який незв'язко, безладно згадував, як вони з Джеффри визволили Мізері з підземель палацу божевільного французького віконта Леру, як вони втекли у возі з сіном і як у критичний момент Мізері відволікла одного зі стражів віконта, грайливо помакивши його чарівною оголеною ніжкою. Джеффри й сам забувся у спогадах про їхні пригоди, перебуваючи в міцких обіймах горя, і тепер він прокликав свій смуток, оскільки (як, мабуть, і Ен) майже не помітив приїзду старого Шинні.

Чи не здався йому лікар напрочуд відстороженим, на диво заклопотаним? То була лише втома чи щось інше... якась підозра?

Ні, звісно, *ні*, стривожено заперечила свідомість. Шарбак летів по Калторп-Гілл. Маєток був темним, але... о, добре!.. в котеджі місіс Рамадж досі горіло світло.

— *Ні*-ко, Мері! — вигукнув він і, здригнувшись, клацнув батоном. — Ще трохи, дівчино, і ти зможеш перепочити!

Звісно, звісно, все не так, як ти гадаєш!

Шинні, просто для годиться, оглянув зламані ребра та потягнув плече Джеффри й майже не говорив з Еном, незважаючи на його горе та часті болісні зойки. І лише під кінець свого візиту, який був не довшим, ніж того вимагали найм'якші соціальні зобов'язання, Шинні тихо спитав:

— А вока?..

— Так, у вітальні, — спромігся сказати Ен. — Моя мила лежить у вітальні. Поцілуйте її від мене, Шинні, та скажіть, що я скоро буду з нею!

Потім Ен знову розридався, і Шинні, ледь чутко пробурмотівши слова співчуття, перейшов у вітальню. Зараз Джеффірі здавалося, що старий костоправ пробув там досить довго... чи це лише його зрадлива пам'ять? Але коли лікар вийшов, то на вигляд був мало не щасливий. Тут Джеффірі пам'ять не зраджувала, він пригадав, як усе було, — той вираз надто виділявся в кімнаті, сповнений смутку та сліз, у кімнаті, де місіс Рамадж уже встигла повісити чорні похоронні завіси.

Джеффірі визвався провести старого та невпевнено заговорив до нього на кухні. Він попросив, щоб лікар виписав Ену сонний порошок, бо тому було справді зле. Проте здавалося, що Шинні цікавлять інші речі.

— Зовсім не схоже на міс Евелін-Гайд, — сказав він. — У цьому я переконався.

І він пішов до коляски, так і не відповівши на прохання Джеффірі. Джеффірі зайшов у будинок і одразу забув про зауваження лікаря, списавши дивну поведінку Шинні на похилий вік, утому та власне горе. Його думки знову полинули до Ена, і він вирішив, що без сонних порошоків просто доведеться заливати віскі Ему в горлянку, поки той не відключиться.

Забув... не зауважив.

Дотепер.

Зовсім не схоже на міс Евелін-Гайд. У цьому я переконався.

Переконався в чому?

Джеффірі не знав, але мав намір дізнатися, навіть за рахунок власного здорового глузду, хоч розумів, яка то висока ціна.

РОЗДІЛ 4

Коли Джеффри затарабанив у двері котеджу, місіс Рамадж іще не спала, хоча минуло дві години від того часу, як вона зазвичай вкладалася в ліжко. Відколи померла Мізері, місіс Рамадж з'ясувала, що відкладає час для сну все далі й далі. Якщо вона була не в змозі покласти край безкінечним крутінням-вертінням, то могла, принаймні, відкласти момент, коли ці муки починалися.

Хоча вона була зразково поміркованою та практичною жінкою, раптовий грюкіт у двері вихопив із неї зойк, і вона попеклася гарячим молоком, яке переливала з горщика в чашку. Останнім часом вона постійно перебувала на межі зриву, завжди готова закричати. То був не смуток, хоча місіс Рамадж була вщент переповнена смутком, то було дивне, громове відчуття, якого вона досі не знала. Ніколи їй здавалося, що краще не розпізнавати думок, що витали навколо, краще тримати їх за межами скорботної, знесиленої від горя свідомості.

— Хто там стука по десятій? — закричала вона до дверей. — Хто б це не був, дякую за опік, який я зара' на собі поставила!

— Це Джеффри, місіс Рамадж! Джеффри Аллібарто! Відчиніть двері, заради Бога!

У місіс Рамадж відвисла щелепа, і вона майже дійшла до дверей, коли згадала, що на ній нема нічого, окрім нічної сорочки та чепчика. Вона ніколи не чула, щоби Джеффри говорив таким голосом, і ніколи би не повірила, якби їй про це хтось розказав. Якщо й був у всій Англії чоловік із серцем, витривалішим за серце Господа Бога, то це був Джеффри, а зараз його голос тремтів, як у жінки, що впала в істерику.

— Хвильку, містере Джеффри! Я не одягнена!

— До біса! — вигукнув Джеффри. — Мені байдуже, навіть якщо ви голісінька, місіс Рамадж! Відчиняйте! Відчиняйте, іменем Ісуса!

Вона секунду подумала, потім підійшла до дверей, прийняла засув та рвучко відчинила. Вигляд Джеффри вразив її не менше, ніж голос, і вона знову почула глухий грім чорних думок, що виринали з глибини свідомості.

Джеффри стояв на ганку котеджу економки у незвичній, похилій позі, його хребет вигнувся так, ніби він був коробейником, який довгі роки носив на спині важку суму з крамом. Права рука була затиснута між лівим передпліччям та боком. Волосся скуйовдилось. Темно-карі очі горіли на білому обличчі. Одягнений він теж був химерно, як на чоловіка, який завжди дуже ретельно (дехто сказав би, вередливо) обирав собі гардероб. На Джеффри Аллібартокі висів старий, криво підперезаний смокінг, комір білої сорочки був розстебнутий, а грубі саржеві штани були б доречнішими на якомусь мандрівному садівникові, ніж на одному з найзаможніших чоловіків Малого Дакторпа. На ногах були благацькі домашні капці.

Місіс Рамадж сама не була готова до виходу у світ у довгій білій нічній сорочці та нічному чепчику з хутра ондатри. Неприбрані звивисті стрічки стирчали навколо її обличчя, наче бахрома на абажурі. Жінка споглядала Джеффри з тривогою, що наростала. Очевидно, він знову пошкодив ребра, які зламав, коли три дні тому поїхав по лікаря, але очі горіли на блідому обличчі не лише через біль. Вони палали від жаху, Джеффри ледве керував своїм поглядом.

— Містере Джеффри! Що...

— Нічого не питаєте, — прохрипів він, — поки ви... поки не відповісте на моє запитання.

— Яке запитання?

Тепер місіс Рамадж злякалася. Вона міцно стиснула ліву руку в кулак і закресла її над могутніми грудьми.

— Вам знайоме ім'я міс Евелін-Гайд?

І раптом вона здогадалася, звідки прийшло те жахливе грозове передчуття, яке оселилося в ній із ночі проти суботи. Ця думка вже виникала в якійсь частині її свідомості. Тоді місіс Рамадж її відігнала, але зараз їй не потрібні були зайві пояснення. Саме ім'я біднесенької міс Шарлотти Евелін-Гайд, покійної з селища Сто-пік-оу-Феркілл, що на захід від Малого Дакторпа, змусило жінку зайтися криком:

— Ой, святі угодушки! Ой, мій милий Ісусе! Її поховали живцем? Її поховали живцем? Мою любу Мізері поховали живцем?

І перш ніж Джеффри встиг відповісти, настала черга старої місіс Рамадж утнути дещо, чого вона ніколи до тої ночі не робила і не збиралася повторювати: вона вмить знепритоміла.

РОЗДІЛ 5

Джеффри не мав часу шукати нюхальні солі. Він усе одно сумнівався, що такий загартований борець, як місіс Рамадж, тримає їх під рукою. Але під умивальником він знайшов ганчірку, що злегка пахла аміаком. Він не просто поведив ганчіркою під носом економки, а на мить затулив нею жінці рота. Неправдоподібна здогадка, яку припустив Колтер, видавалася надто страхітливою, аби заважати Джеффри діяти рішучо.

Місіс Рамадж здригнулася, зойкнула та розплющила очі. Якусь мить вона дивилася на нього, не розуміючи, тьмяним, спактеличеним поглядом. Потім вона сіла.

— Ні, — промовила вона. — Ні, містере Джеффри, скажіть, що я помиляюся, скажіть, що це неправда...

— Я не знаю, правда це чи ні, — відповів він. — Але нам треба дізнатися якнайшвидше. Якнайшвидше, місіс Рамадж. Я не зможу відрити могилу сам, якщо таки доведеться копати...

Вона з жахом дивилася на нього, затиснувши руками рота так міцно, що побіліли нігті.

— Ви допоможете мені, якщо змадобиться? Мені нема до кого звернутися.

— Мій хазяїн, — мляво сказала вона, — мій хазяїн, містер Ен...

— ...Не має нічого знати, поки ми про щось не дізнаємося! — відказав Джеффі. — Якщо на те буде Божа ласка, він взагалі ні про що не дізнається.

Він не наважився виголосити невимовну надію, яка жевріла в його серці, надію, яка здавалася майже такою жахливою, як і його страхи. Якщо Бог буде дуже ласкавим, Ен дізнається про події, які відбудуться цієї ночі... коли Мізері, його дружина та єдине коханя, повернеться, дивом повстане з мертвих, наче Лазар.

— Ой, це жахливо... жахливо! — промовила місіс Рамадж слабким, тремтячим голосом. Ухопившись за стіл, вона спромоглася підвестися на ноги. Вона стояла, похитуючись, токемькі пасма волосся вперемішку зі стрічками чепчика звисали навколо її обличчя.

— Вам недобре? — спитав Джеффі м'якішим тоном. — Якщо так, то я спробую все зробити сам, скільки стає сил.

Вона глибоко й важко вдихнула, видихнула та припилила хитатися. Потім розвернулася та пішла до комори.

— У сараї надворі знайдеться пара лопат, — кинула вона. — А також сапа. Кидайте їх у шарабан. Тут у коморі заховано півпляшки джику. Її не торкалися звідтоді,

як Білл помер у Ламмасову ніч¹ п'ять років тому. Я трохи хильку та приєднаюся до вас, містере Джеффірі.

— Ви хоробра жінка, місіс Рамадж. *Не* баріться.

— За мене *не* хвилюйтеся, — сказала вона та схопила пляшку джину злегка тремтячою рукою. *На* пляшці *не* було пилу (*навіть* комора *не* уникнула всюдисущої гапчірки місіс Рамадж), проте етикетка «БУЗЬЄРИ КЛОФ ТА ПУР» пожовтіла. — Самі *не* баріться.

Вона все життя *ненавиділа* міцні напої, і її шлунок хотів було виплюнути джин через його ялівцевий запах та олійний присмак. Але вона втримала спиртне в собі. Сьогодні *вона* їй точно *знадобиться*.

РОЗДІЛ 6

Попід хмарами, які бігли зі сходу *на* захід тінями, чорнішими за чорне небо, попід місяцем, який уже хилився за обрій, шарабан летів до церковного двору. Зараз *ним* правила місіс Рамадж, клацаючи батоном *над* головою спантеличеної Мері, і, якби *кокі* вміли говорити, *вона* б розповіла їм, що то було *несправедливо* — о цій *нічній* годикі *вона* б мала дрімати в теплій *стайці*. Лопати та сапа *холодно* перестукувалися, і місіс Рамадж подумала, що *їхня* процесія злякала б кожного, хто їх побачить, бо були *воки*, *наче* пара докторів, котрі оживляли мерців у творах Діккенса... або *наче* один доктор, який сидить у шарабані, що *ним* править привид. Місіс Рамадж була вся в білому, бо вдома *не* витрачала часу *на* перевдягання. *Нічна* сорочка біла по її пухких го-мілках із *набряклими* венами, а стрічки чепчика дико струменіли позаду.

¹ Lammas Day (Night) — свято врожаю, яке відзначається 1 серпня в англomовних країнах Північної півкулі.

Ось і церква. Жінка спрямувала Мері на алею, яка проходила повз двір, і здригнулася від моторошого звуку вітру, що грався між карнизамі. У неї була єдиний мить, щоб загадатися, чому таке святе місце, як церква, здається таким страшним у темряві, аж потім вона збагнула, що їй страшно не від самого місця, а від справи, яку вони тут мають.

Перше, що спало на думку місіс Рамадж, коли вона отямилася, — хазяїн мусить їм допомогти, бо ж він пройшов крізь усі негоди, крізь воду та вогонь, не здавався жодного разу. Тільки потім вона зрозуміла, наскільки божевільною була ця ідея. Справа була не в хоробрості лорда Ена, а в його здоровому глузді.

Місіс Рамадж не знадобилися попередження від містера Джеффри, згадка про міс Евелін-Гайд усе зробила за нього.

Місіс Рамадж згадала, що, коли це сталося, ані містера Джеффри, ані лорда не було в Малому Данторпі. Події відбувалися навесні, майже півроку тому. Мізері увійшла в запашке літо своєї вагітності, ранкова нудота минула, їй лишалося востаннє набрати вагу та пережити пов'язаний із цим дискомфорт. тож вона зі спокійною душею відправила двох чоловіків відпочити на тиждень — пополювати на куріпок, пограти в карти, пограти у футбол... бозна-як іще можуть дуркувати чоловіки в Оак-Голлі міста Донкастер. Лорд трохи вагався, проте Мізері запевнила його, що з нею все буде добре, і мало не виштовхала за двері. У тому, що з Мізері все буде добре, місіс Рамадж не сумнівалася. Але кожного разу, як лорд та містер Джеффри від'їжджали до Донкастера, вона замислювалася, чи не повернеться хтось із них (або вони обидва) у возі ногами вперед.

Оак-Голл перейшов у спадок до Альберта Фоссінгтона, шкільного товариша Джеффри та Ена. Місіс Рамадж небезпідставно вважала його божевільним. Десь три роки

тому він з'їв свого улюбленого поки, коли той зламав обидві ноги під час гри в поло і його треба було пристре-лити. Як пояснював Альберт, то був прояв любові:

— *Навчився від якихось тумба-юмба в Кейптауні. Гріква*¹. Чудові хлопці. Вставляють собі палки та всілякі інші штуки в пашеку, а що? Деякі мають такий вигляд, ніби косять усі двамадцять томів Королівських навігаційних карт у нижній губі, ха-ха! *Навчили мене, що кожен чоловік має їсти те, що любить. Таке собі поетичне жажіття, а що?*

Незважаючи на дивну поведінку Берті, містер Джеффрі та лорд зберегли до нього велику прихильність (цікаво, чи з'їдять вони Фоссігтона, коли той помре, загадалася місіс Рамадж після одного з візитів Берті, коли він намагався пограти в крокет однією з домашніх кішок і, зрештою, розстрошив бідоласі голову), і мискулої весели компанія провела майже десять днів у Оак-Голлі.

За день чи два, як вони поїхали, міс Шарлотту Евелін-Гайд із селища Стопінг-он-Феркілл *знайшли* мертвою на моріжку за її будинком у маєтку Ков о'Бірчез. Біля її простягнутої руки лежав щойно зібраний букет квітів. Сільським лікарем був Біллфорд, вправний чоловік з усіх поглядів. Тим *не менш* він викликав старого лікаря Шайнбоуна для консультації. Біллфорд *розпізнав* у смертельній *медузі* серцевий *напад*, хоча дівчина була зовсім молодою, лише вісімнадцять років, і, здавалося, мала міцне здоров'я. Біллфорд *ніяк не міг* добрати розуму.

Здавалося, щось було *не так*. Старий Шинні також був спаттеличений, але зрештою він погодився з діагнозом. А слідом за *ним* погодилися й решта селян — у дівчини були *негаразди* з серцем, та й по всьому, рідкісний випадок, але *кожен* може пригадати *одну* чи *дві* подібні сумні історії. Можливо, саме ця *народна* змова врятувала

¹ Гріква — субетнічна група аборигенів Південної Африки.

практику Біллфорда (якщо не його голову) після того, як сталося жахливе відкриття. Хоча всі погодилися, що смерть дівчини була дивною, нікому й на думку не спало, що вона зовсім не померла.

За чотири дні після поховання стара жінка на ім'я місіс Соамз (місіс Рамадж її трохи змала) побачила щось біле на землі цвинтаря конгрегаційної церкви, коли пішла туди покласти квіти на могилу чоловіка, який помер минулої зими. Предмет здавався надто великим, аби бути пелюсткою, тож вона вирішила, що то була мертва пташка. Вона підходила все ближче і ближче й почала розуміти, що білий предмет не просто лежить на землі, а стирчить із неї. Вона зробила ще два-три нерішучі кроки та побачила руку, яка випросталася зі свіжої могили, а пальці заклакли в страшному благальному жесті. З кічка кожного пальця, окрім великого, стирчали закривавлені кістки.

Місіс Соамз із криками чкурнула зі цвинтаря й бігла аж до головної вулиці Сторпінга (а це десь миля з чвертю), де переповіла новини перукареві, який за сумісництвом служив місцевим костеблем. Потім жінка одразу ж знепритомніла. Того ж вечора вона злягла та ще місяць не підводилася з ліжка. І ніхто в селищі не поставив їй цього за провину.

Звісно, тіло мешканки міс Евелін-Гайд ексгумували, і, коли Джеффри Аллібарто зупинив Мері перед воротами англіканського цвинтаря Малого Дагторпа, місіс Рамадж уже гірко шкодувала, що наслухалася пліток про ексгумацію. Оповідки були жахливі.

Лікар Біллфорд, який сам перебував на межі безумства, діагностував каталепсію. Імовірно, бідолашка дівчина впала в транс, подібний до смерті, на кшталт того, як індійські факіри добровільно входять у стан заціпеніння, і їх можна ховати живцем або вставляти в живу плоть голки. Вона перебувала в цьому трансі

близько двох діб, може, трьох. У будь-якому разі, достатньо довго, аби прокинутися та опинитися не на моріжку за власним будинком, де вона була збирала квіти, а поховакою живцем у власній домовині.

Ця дівчина до останнього боролася за життя, і, поки місіс Рамадж слідувала за Джеффі крізь ворота в легкий туман, що перетворював могильні брили на острови, вона подумала, що героїчні поривання покійної зробили справу ще більш моторошною.

Дівчина була заручена та мала одружитися. На лівій руці (не на тій, що застигла над землею, каче рука втоплениці) вона носила обручку з діамантом. Вона прорізала нею сатинову підкладку домовини та Бог його знає скільки годин провела, роздираючи дерев'яну кришку. У кінці, коли повітря вже закінчувалося, вона, напевне, копала правою рукою, а обручку на лівій використовувала, щоби продиратися крізь ґрунт та вибирати землю. Але трохи забракло часу. Її обличчя побагровіло, а почервокілі очі витріщалися у виразі смертельного жаху.

Годинник на церковній вежі почав відбивати дванадцятку. Мати місіс Рамадж казала, що о цій порі двері між життям та смертю трохи прочиняються і покійники можуть вільно проходити між світами. Це все, що могла пригадати економка, аби не закричати та не піддатися паниці, яка не вщухатиме, а лише ростиме з кожним кроком. Вона розуміла, що як кинеється навіть оки, то бігтиме, поки не впаде без тям.

Дурепа перелякана! розізлилася вона та заходилася сварити себе: Егоїстична перелякана дурепа! Тобі зараз треба думати про хазяїна, а не про свої страхи. Ох, лорде... якщо є бодай один шанс, що наша леді...

Але ні, сама думка про це видавалася божевільною. Надто багато часу сплигло, надто, надто багато.

Джеффі привів її до надгробка Мізері. Вони стояли та дивилися на нього, ніби зачаровані. ЛЕДІ КАЛТОРПА —

значилося на могильській плиті. Окрім дат народження та смерті там стояла лише одна приписка: МИ ВСІ СУМУ—ЄМО ЗА ТОВОЮ.

Місіс Рамадж поглянула на Джеффі та промовила, наче щойно прокинулася від глибокого сну:

— Ви не принесли з'яраяддя.

— Ні, поки ні, — відповів він, розпластався на могилі та притиснув вухо до землі, де між недбало розкиданими кавалками дерну вже почали з'являтися перші паростки трави.

Якийсь час при світлі ліхтаря вона спостерігала єдиний вираз на обличчі Джеффі, той самий, що помітила, коли відчинила йому двері, — кажахакий, болючий вираз. Проте зараз його лице почало змінюватися. Новий вираз був сумішшю тотального переляку та божевільної надії.

Він підвів очі на місіс Рамадж, і його губи беззвучно заворушилися.

— Здається, вона жива, — зрештою безсило прошепотів він. — Ой, місіс Рамадж...

Раптом він перевернувся на живіт і закричав у землю, що за інших умов здавалося б комічним.

— Мізері! Мізері! МИ ТУТ! МИ ЗНАЄМО! ТРИМАЙСЯ! ТРИМАЙСЯ, МОЯ ЛЮБА!

За мить він уже скочив на ноги та хутко побіг до шарабака, де лежало з'яраяддя для копання. Його ноги ковзалися, завиваючи в маленькі баранці димку, що стелилася при землі.

Ноги місіс Рамадж підкосилися, і вона, хитаючись, упала на коліна. Здавалося, її голова сама по собі схилилася набік так, щоби притиснутися правим вухом до землі, — вона бачила, як діти в таких самих позах стоять на рейках, прислухаючись до потягів.

І місіс Рамадж почула — з-під землі доликало глухе шкрябання, не таке, як тварина рие кори та ходи, а ніби чийсь палець безпорадно дряпала по дереву.

Вона єди~~к~~им рвучким вдихом увібрала в себе повітря. Здавалося, серце зупи~~к~~илося, аж потім почало битися з~~к~~ову. Місіс Рамадж закричала:

— МИ ЙДЕМО, МОЯ ЛЕДІ! ГОСПОДИ ІСУСЕ, МОЛЮ ТЕБЕ, ХОЧ БИ МИ ВСТИГЛИ! МИ ВЖЕ ЙДЕМО ДО ВАС!

Тремтячими пальцями вона почала вигрібати з землі ~~невкорінені~~ кавалки дере~~к~~у, і, хоча Джеффри за мить по-вер~~к~~увся, встигла вирити яму вісім дюймів завглибшки.

7

Пол устиг написати дев'ять сторінок сьомої глави (Джеффри та місіс Рамадж щойно дістали Мізері з домовини та зрозуміли, що нещасна не впізнала своїх рятівників і навіть не може пригадати власного імені), коли Енні зайшла до кімнати. Цього разу Пол її почув. Шкодюючи, що його вирвали зі світу мрій, він припинив друкувати.

В опущеній руці Енні тримала оберемок із перших шести глав. Першу невдалу спробу вона пододала менш ніж за двадцять хвилин, коли на цю двадцять одну сторінку витратила годину. Пол уважно дивився на неї і зрештою зауважив, що вона трохи зблідла.

— Ну? — спитав він. — Тепер усе чесно?

— Так, — апатично відповіла Енні, ніби нічого іншого й не очікувала, а Пол припускав, що так воно й було.

— Усе чесно. *Гарно* написано. Захоплюю. Але якось жаско! Геть не схоже на інші книжки про Мізері. Та бідна дівчина, яка позирала собі нігті... — Вона похитала головою та повторила: — Геть не схоже на інші книжки про Мізері.

«Мила моя, — подумав Пол. — Людина, яка писала ці рядки, перебуває в досить жаскому становищі».

— То я можу продовжувати?

— Якщо кинеш писати, я тебе вб'ю, — відповіла вона, злегка посміхаючись. Пол не поділяв її гумору. Останній коментар, який зовсім нещодавно належав до категорії банальностей,

на кшталт: «*Ти такий гарнюня, аж з'їсти хочеться!*», тепер викликав серйозне занепокоєння.

Енні стояла у дверях, і Пол зачаровано відзначив, що її постава якось змінилася. Складалося враження, ніби вона боялась підійти ближче, ніби від нього пашіло вогнем, що міг її обпалити. Пол не мав жодних сумнівів, що історії про передчасне поховання тут ні до чого. Ні, справа в різниці між першою спробою та другою. Першого разу натхнення було не більше, ніж у восьмикласника, який пише твір на тему «Як я провів літні канікули». Цього разу все сталося інакше. Піч дала жару. Не те, щоб він написав щось геніальне: сюжет інтригував, але персонажі були стереотипні та передбачувані, як і завжди. Проте зараз Полу вдалося вдихнути в них життя, зараз між рядками пробивалося полум'я.

Він здивовано подумав: «*Вона відчула жар. Мабуть, вона боїться підходити, щоб я її не обсмалив*».

— Ну, вбивати мене не доведеться, Енні, — м'яко вимовив він. — Я хочу писати. Тож можна мені повернутися до роботи?

— Гарзд.

Енні підійшла до нього, поклала сторінки на дошку, а потім швидко відступила назад.

— То я одразу віддаватиму тобі нові розділи?

— Так! Це неначе кіносеріали, що я бачила в дитинстві! — посміхнулася Енні.

— Ну, інтриги в кінці *кожного* розділу не обіцяю, — сказав Пол. — З романом так не вийде.

— Для мене все вийде, — палко заперечила вона. — Я би хотіла дізнатися, що буде у вісімнадцятому розділі, навіть якщо сімнадцятий закінчиться на тому, що Мізері, Ен і Джеффри сидітимуть у кріслах на ганку, почитуючи газети. Мені вже кортить дізнатися, що буде далі... ні, нічого не кажи! — похапцем додала вона, ніби Пол сам запропонував їй усе розказати.

— Добре, хоча зазвичай я нікому не показую свою роботу, поки не закінчу, — зауважив він і усміхнувся до Енні. — Але

оскільки обставини в нас незвичні, я з радістю даватиму тобі читати кожний новий розділ...

«Так і почалася тисяча й одна ніч Пола Шелдона», — подумав він.

— ...Тільки в мене є одне прохання.

— Яке?

— Повставляй ці кляті «енки», — відповів Пол.

Енні просяла:

— Матиму за честь. А зараз я піду, не буду тебе відволікати.

Вона дійшла до дверей, зупинилася та озирнулася. А потім із глибокою, майже болючою нерішучістю, уперше й востаннє внесла пропозицію щодо сюжету:

— Може, то була бджола.

Пол уже опустив очі на аркуш, що стирчав із друкарської машинки, — він шукав діру. Він хотів устигнути відвезти Мізері до котеджу місіс Рамадж, поки не завалиться спати, і тепер дивився на Енні з добре прихованим роздратуванням:

— Перепрошую?

— Бджола, — повторила вона.

Пол побачив, як її шия та щоки заливаються рум'янцем. Невдовзі горіли навіть вуха.

— Одна людина з дванадцяти має алергію на бджолину отруту. Я бачила багато таких випадків... поки не звільнилася. Алергічна реакція буває різною. Інколи один укус може увігнати пацієнта в коматозний стан... подібний до того, що люди колись називали... е-е... каталепсією, — закінчила Енні й побагровіла.

Пол подумки зважив ідею та відкинув її на смітник. Дійсно, бджола могла стати причиною передчасного поховання нещасної міс Евелін-Гайд, то навіть було логічно, оскільки випадок трапився навесні, до того ж у саду. Але він уже побудував сюжет на тому, що ці два поховання були якимось чином пов'язані, а Мізері взагалі померла в себе вдома. Проблема вірогідності полягала навіть не в тому, що пізня осінь для бджіл — не сезон. Проблема полягала в рідкісності подібної каталептичної реакції. Пол вирішив, що Вірний читач не повірить, якщо дві

жінки з двох різних містечок, не пов'язані жодними кровними узами, протягом півроку опиняться похованими живцем у результаті укусу бджоли.

Він не міг сказати цього Енні, і не лише тому, що боявся її крутої вдачі. Він не хотів її ранили, бо, навіть попри весь біль, що вона йому завдала, не міг скривдити її саме таким чином. Бо сам знав, як це боляче.

Тож він удався до старого редакторського евфемізму:

— Так, ідея варта уваги. Я покладу її до свого творчого кошика, Енні, проте він уже повненький. Може не вписатися в канву сюжету.

— Ой, та я знаю, це ж ти письменник, а не я. Забудь, що я взагалі тобі щось казала. Вибач.

— Не кажи дур...

Але вона вже пішла, і в коридорі заgrimіли її важкі, покваліві кроки. Він дивився в порожній дверний проріз. Погляд опустився нижче... і Пол вибалушив очі.

На висоті восьми дюймів від підлоги, на кожному боці одвірка стояли чорні риси. Він одразу зрозумів, що їх лишили втулки на колесах, коли він намагався проштовхнути інвалідний візок у двері. Вона їх досі не помітила. Минув майже тиждень, і неухажність Енні можна було вважати маленьким дивом. Але скоро (може, завтра, а може, навіть цього вечора) вона візьметься за свій пілосос і тоді вже напевне їх помітить.

Обов'язково помітить.

Того дня Пол вичавив із себе ще кілька рядків. Діра в аркуші закрилася.

8

Наступного дня Пол лежав у ліжку, спершись на подушки, та пив ранкову каву, винувато поглядаючи на чорні риси на одвірку. Він почувався, наче вбивця, який щойно помітив закривавлену одягу, якої дивним чином забув позбутися. Раптом до кімнати увірвалася Енні. Її очі були широко розплющені. В одній

руці вона стискала брудну ганчірку. Немислимо, але в іншій вона мала пару наручників.

— Що... — тільки й устиг вимовити Пол.

Енні несамовито обхопила його за плечі та рвучко всадила у вертикальне положення. Ноги проштрикнув біль (найгірший за останній час), і Пол закричав. Чашка з кавою полетіла на підлогу й розбилася. *«Тут постійно щось б'ється, — подумав він, а потім сяйнула здогадка: — Вона побачила ризки. Ну звісно. Мабуть, уже давно».* Це була єдина причина, якою він зміг пояснити дивну поведінку Енні, — урешті-решт, вона помітила ризки, і тепер починалося нове видовищне покарання.

— *Заткайся, бовдуре,* — прошипіла вона й завела йому руки за спину. Тієї самої миті, коли пролунало клацання наручників, Пол почув, як на під'їзну доріжку завернув автомобіль.

Він розтулив рота, аби щось сказати, а може, знову закричати, проте Енні вчасно запхала йому до рота ганчірку. Тканина мала огидний присмак, від якого тягнуло блювати. Скоріш за все, «Пледж» чи «Ендаст»¹ або щось подібне.

— Ані звуку, — сказала Енні, беручи його обличчя у свої долоні та нахилиючись так близько, що пасма волосся залоскотали йому чоло та щоки. — Попереджаю тебе, Поле. Хто б це не приїхав, якщо вони почують тебе... навіть якщо я щось почую та *вирішу*, що він теж це почув, то вб'ю спочатку його чи їх, потім — тебе, а потім — себе.

Вона підвелася та витріщила очі. На обличчі блищав піт, на губах засох яечний жовток.

— Пам'ятай, Поле.

Він кивнув, але Енні цього не побачила. Вона вже вибігла з кімнати.

Позаду «черокі» пригальмував старий, проте доглянутий «Шевроле Бель Ер»². Пол почув, як десь поза вітальнею відчинилися

¹ «Pledge», «Endust» — засоби догляду за дерев'яними меблями.

² «Chevrolet Bel Air» — американський повнорозмірний автомобіль, що випускався концерном «General Motors» з 1953 до 1974 р., а названий «Bel Air» на честь одного з районів Лос-Анджелеса.

та грюкнули двері. Він здогадався, що це особливе, немов здивоване рипіння пролунало звідти, де був вихід надвір.

Чоловік, який вийшов із машини, був таким же старим і добре доглянутим, як і його автомобіль. Саме так Пол уявляв собі справжнього жителя штату Колорадо. На вигляд йому було років шістдесят п'ять, а може, й усі вісімдесят. Він міг бути старшим партнером юридичної фірми або висулуженим патріархом будівельної компанії, але, швидше за все, він працював фермером або ріелтером. Республіканець, який вважав недостойним клеїти наліпки на бампері чи носити гостроносі італійські черевики. Службовець, який приїхав із міста у справах, бо тільки нагальні справи могли стати приводом для зустрічі такого чоловіка, як він, і такої відлюдькуватої жінки, як Енні.

Пол спостерігав, як вона тупотить під'їзною доріжкою — не зустріти гостя, а перехопити його. Здавалося, фантазії Шелдона починали збуватися. До Енні приїхав не коп, але ВПОВНОВАЖЕНИЙ. Проте такий приїзд міг укоротити життя самому ВПОВНОВАЖЕНОМУ.

«Чом би тобі не запросити його в дім, Енні? — думав Пол, намагаючись не задихнутися від смердючої ганчірки. — Чом би тобі не запросити його та не показати свого африканського птаха?»

Е-е, ні. Вона скоріше відвезе Пола в Степлтонський міжнародний аеропорт¹ та купить йому квиток першого класу до Нью-Йорка, ніж запросить містера Бізнесмена Скелястих гір до себе додому.

Енні почала говорити, навіть не порівнявшись із чоловіком. Із її рота валили хмарки пари, наче бульбашки з коміксів, у яких забули прописати слова. Гість простягнув руку в тонкій елегантній рукавичці з чорної шкіри. Енні презирливо глянула на неї, а потім почала грозити пальцем, махаючи рукою просто перед

---

¹ «Stapleton International Airport» — аеровузол, розташований у Денвері, Колорадо; був найважливішим аеропортом штату з 1929 до 1995 року.

обличчям чоловіка та випускаючи з рота порожні білі хмаринки. Вона щойно накинула на себе парку й припинила погрозливо жестикулювати тільки для того, щоби застібнути блискавку.

Гість опустив руку в кишеню плаща, дістав звідти папірець і якось винувато простягнув його Енні. Хоча Пол не мав ніякої можливості дізнатися, що там було написано, він одразу здогадався, який прикметник могла би дібрати для цього Енні. *Кукуруікнутий* папірець.

Не вгаваючи, Вілкс повела чоловіка під'їзною доріжкою. Урешті вони зникли з поля зору Шелдона. Пол бачив їхні тіні, що вирізнялися на снігу, наче вирізані в білому папері силуети, але не більше. Він без жодного подиву збагнув, що вона так зробила навмисне. Якщо Пол не міг їх побачити, то в містера Скотопромисловця також не було шансів зазирнути у вікно гостьової кімнати й помітити *Пола*.

Тіні лежали на похилій кучугурі біля під'їзної доріжки протягом п'яти хвилин. Одного разу Пол почув голос Енні — то був злий, грубий окрик. Ці п'ять хвилин здалися Полу нескінченно довгими. У нього боліли плечі, і він не мав змоги повернутися, аби полегшити цей біль. Енні скувала йому руки, а ще якимось чином прив'язала їх до узголів'я ліжка.

Але найбільших неприємностей завдавала ганчірка. Від запаху полірувального воску в Пола розболілася голова, до горла підступила нудота. Він відчайдушно зосередився на тому, щоб не блювонутися, бо кому ж хочеться піти на той світ із повним ротом ригачки. Енні продовжувала сперечатися з літнім муніципальним службовцем, який, певно, раз на тиждень відвідував місцеву циркульню, а взимку неодмінно надягав калоші поверх своїх чорних оксфордів¹.

Поки вони знову вийшли з-за рогу, чоло Пола вкрилося холодним, липким потом. Тепер папірець тримала Енні. Вона йшла слідом за містером Велике Ранчо та грозилася пальцем

---

¹ Оксфордські туфлі — класичні шкіряні черевики з перфорованим візерунком та лініями.

йому в спину, виштовхуючи з рота ті самі порожні бульбашки з коміксів. Містер Велике Ранчо не обертаяся, завбачливо надавши обличчю нейтрального виразу. І тільки по його губах, стиснутих у таку тонку лінію, що вона майже зникла з лиця, можна було прочитати якісь внутрішні емоції. Злість? Можливо. Зневага? Так. Скоріше, зневага.

«Ти думаєш, вона божевільна. Ти й твої дружки, з якими ти регулярно ріжешся в покер, ви, либонь, управляєте цим бейсбольним стадіоном нижчої ліги під назвою Сайдвіндер. Ви, либонь, розіграли цей неприємний обов'язок під час партії в лоубол¹, чи що. Бо ніхто не любить приносити погані звістки божевільним. Ой, містере Велике Ранчо! Якби ти усвідомлював усю глибину її божевілья, то не повертався би до неї спиною!»

Чоловік сів у «бель ер» і зачинив дверцята. Енні стояла біля машини та грозила пальцем у підняте скло, і Пол знову почув її приглушений голос:

— ...гадаєш, ти такий розу-у-умний!

«Бель ер» почав потроху здавати назад під'їзною доріжкою. Містер Велике Ранчо демонстративно не зважав на Енні, яка скалила на нього зуби. Пролунав ще один окрик, цього разу гучніший:

— Гадаєш, ти така важниця²!

Несподівано вона копнула передній бампер автомобіля містера Велике Ранчо, копнула так сильно, що з-під колісних ніш полетіли кавалки злежаного снігу. Літній чоловік увесь цей час позирив через праве плече, обережно спрямовуючи машину геть від будинку Енні, але після удару озирнувся до неї, немов його вихопили з нейтральної зони, якої він так ретельно тримався протягом усього візиту.

— Ось що я тобі скажу, паскуднику! **МАЛЕНЬКІ СОБАЧКИ ЗАПРОСТО ХОДЯТЬ ПІД ВАЖНИЦЕЮ В ТУАЛЕТ!** Як тобі таке, га?

¹ Лоубол — різновид покеру, в якому виграє найслабша комбінація.

² Важниця — поважна особа, важлива справа; також: підставка під віз під час змашування коліс.

Проте містер Велике Ранчо не збирався ділитися враженнями від почутого — на його обличчя знову опустився байдужий вираз, наче забороло на лицарських обладунках. «Бель ер» зник із поля зору Шелдона.

Енні ще трохи постояла на під'їзній доріжці, уперши кулаки в боки, і згодом попрямувала назад до будинку. Пол почув, як двері на кухню відчинилися, а потім із грюканням захряснулися.

«От він і пішов, — подумав Пол. — Містер Велике Ранчо пішов, а я лишився тут. Ох, матінко моя, я й досі тут».

9

Цього разу Енні не стала зривати злість на Полові.

Вона зайшла до кімнати і, навіть не глянувши на нього, почала метатися з кутка в куток. Вона й досі була в парці, хоча встигла розстібнути блискавку. У руці Енні стискала папірець, яким раз у раз розмахувала перед власним носом, ніби хотіла здійснити акт самобичування.

— Каже, податки вирости на десять відсотків! Каже, недоїмка! Арешт майна за борги! Адвокати! Квартальна оплата, каже, заборгованість! *А щоб він кукурікнувся! Кукнувся! Пікакака-куку-РІКНУВСЯ!*

Пол кречнув у ганчірку, але Енні навіть оком не повела, ніби перебувала в кімнаті сама. Вона пришвидшила ходу, розрізаючи повітря своїм щільним тілом. Пол усе очікував, що вона розірве папірець, але, мабуть, їй забракло на це духу.

— *П'ятсот шість доларів!* — вигукнула вона, цього разу підсовуючи папірець під носа Шелдону, а потім недбало витягнула ганчірку з його рота та кинула на підлогу. Пол схилив голову набік, намагаючись притлумити позиви до блювання. Руки боліли так, наче їх хтось повільно викручував із суглобів.

— *П'ятсот шість доларів і сімнадцять центів!* Я їм казала, щоби до мене ніхто не їздив! Я ж казала! А тепер що? Ти тільки поглянь на це!

Пол відригнув повітрям, розпачливо борючись із нудотою.

— Обережно, Поле, у мене немає часу прибирати твої ригачки, бо, як виявляється, треба займатися більш нагальними проблемами. Він щось сказав про арешт майна, що воно таке?

— Наручники... — прохрипів Пол.

— Гаразд, гаразд, — нетерпляче відповіла Енні. — Ти інколи вередуєш, як мала дитина.

Вона дістала ключ із кишені спідниці та відсунула Пола на лівий бік. Він закричав, уткнувшись носом у простирadlo, але Енні не звернула на це уваги. Почулося клацання, і руки Пола звільнилися. Хапаючи ротом повітря, він мляво сповз на подушках, завбачливо випростовуючи ноги вперед. На зап'ястках проглядалися білі вм'ятини, що згодом почали червоніти.

Енні машинально засунула наручники в кишеню, наче в будь-якому пристойному господарстві засоби обмеження свободи зберігалися поруч із серветками «Клінекс» та вішаками для одягу.

— Що таке арешт майна? — перепитала Вілкс. — Вони що, заберуть мій будинок? Вони це мають на увазі?

— Ні, — відповів Пол. — Це означає, що...

Він прочистив горло, і рот заповнився отруйним посмаком ганчірки. Груди судомно здригнулися, але Пол зумів побороти бажання вивергнути вміст шлунку. Енні, не зважаючи на його потуги, стояла біля ліжка та нетерпляче позирала на бідолаху, очікуючи відповіді. За деякий час він спромігся сказати:

— Це означає, що ти просто не маєш права його продавати.

— Просто? *Просто?* Дивний зміст ви вкладаєте в слово «просто», містере Пол Шелдон. Хоча, певно, такому багатенькому містеру Розумаці, як ви, злигодні нещасної вдови видаються дрібницями.

— Аж ніяк. Я вважаю, що твої проблеми — це *мої* проблеми, Енні. Я просто мав на увазі, що арешт майна дійсно видається дрібницею в порівнянні з тим, що вони *можуть* зробити в разі подальшої недоїмки. Ти ж *уже* пропустила термін?

— Недоїмки. Тобто заборгованості?

— Так, заборгованості, прострочення платежів...

— Я не якась там канюка-жебракка! — Енні задерла верхню губу, зблизнувши зубами. — Я завжди сплачую рахунки! Просто... просто цього разу...

«Ти забула, чи не так? Так само, як забуваєш змінити лютий на березень на тому клятому календарі. Але заборгованість із квартальної оплати за житло — то вже набагато серйозніше, ніж гортання календарних сторінок. І ти злишся, бо вперше забула про таку важливу річ. Бо твій стан дедалі погіршується, Енні, чи не так? Із кожним днем тобі стає трохи гірше. Психопати певною мірою здатні функціонувати в реальному світі, інколи їм навіть удається виходити сухими з дуже каламутної води, як ти вже сама переконалася. Але між керованою та некерованою психопатією пролягає дуже тонка межа. І з кожним днем ти невпинно наближаєшся до цієї межі... і знаєш про це».

— Просто з голови вилетіло, — похмуро пояснила Енні. — Я тут із тобою мотаюся, наче однорукий шпалерник.

Полові сяйнула думка — дуже непогана думка. Вона містила необмежений потенціал, так би мовити, вислужитися перед начальством.

— Я знаю, — досить відверто мовив він. — Я завдячую тобі життям, а завдаю лише прикрості. У моєму гаманці лежать чотири сотні баксів, і я хочу, аби ти витратила їх на погашення заборгованості.

— Ой, Поле... — сказала Енні, поглядаючи на нього знічено, проте задоволено. — Я не можу брати гроші в тебе ...

— Вони вже не мої, — посміхнувся Пол, надаючи своєму обличчю виразу «нумо, крихітко, я ж тебе люблю!», а подумки розмірковуючи: «Чого я дійсно хочу, так це щоби ти позабувала все на світі, а я отримав змогу дістатися до одного з твоїх кухонних ножів. Будь певна, мені не забракне сил і жвавості скористатися ним. Ти горітимеш у неклі секунд десять, поки не помреш».

— Вони твої. Можеш вважати це першим внеском за лікування, якщо хочеш, — сказав він, помовчав і зрештою ризикнув

додати: — Якщо тобі здається, що я не відчуваю жодної подяки за врятоване життя, то ти й справді божевільна.

— Поле... Ну, я не знаю...

Він посміхнувся ще ширше і спробував («*Боже, поможи мені*») щиросердно передати чарівливість своїх намірів.

— Я серйозно. Ти врятувала життя не лише *мені* — якби не ти, Мізері би й досі лежала у своїй могилі.

Тепер Енні сяяла від радості та геть забула про папірець, який тримала в руці.

— А ще ти побачила всі мої вади, допомогла стати на шлях істини. За це я тобі винен набагато більше, ніж чотириста баксів. І, якщо ти не візьмеш гроші, я ображуся.

— Ну, я... гаразд... дякую.

— Це я *тобі* маю дякувати. Можна поглянути на той документ?

Вона віддала йому папірець без жодних заперечень. То було повідомлення про прострочення заборгованості з оплати податків. Попередження про арешт майна виявилось звичайною формальністю. Пол швидко пробіг очима текст, а потім віддав аркуш Енні.

— У тебе є гроші на рахунку?

Вона відвела погляд і відказала:

— Є трохи заощаджень, але не в банку. Я банкам не довіряю.

— Тут сказано, що на твоє майно буде накладено арешт, якщо ти не погасиш заборгованість до двадцять п'ятого березня. Яке сьогодні число?

Вона насупилася та глипнула на календар.

— Ой, лишенько! Це ж неправильна дата!

Енні відкинула сторінку. Хлопчик на санчатах пропав, і з цього приводу Пол відчув безглуздий жаль. На березневій сторінці білий потічок стрімко прокладав собі дорогу між сніговими заметами.

Вілк підсліпувато шулилася на календар і зрештою заявила:

— Двадцять п'яте березня — це *сьогодні*.

«Як пізно, Господи, як пізно, невже стільки часу минуло?» — подумав Пол і сказав:

— Ну звісно, ось чому він сюди приїхав...

«Він же не казав, що вони вже наклали арешт на твоє майно, Енні. Він намагався пояснити, що їм доведеться накласти арешт, як сьогодні до закриття банків ти не розв'яжеш калитку. Власне, чоловік намагався зробити тобі послугу».

— Але якщо ти встигнеш заплатити п'ятсот шість доларів до того...

— І сімнадцять центів, — обурено вставила Енні. — Не забувай про ці кукурікнуті сімнадцять центів.

— Гарзд, і сімнадцять центів. Якщо ти сплатиш борг сьогодні, до того як у місті позакриваються фінансові установи, то арешту не буде. І якщо городяни ставляться до тебе так, як ти кажеш, Енні...

— Вони мене ненавидять! Вони всі проти мене, Поле!

— ...то вони зможуть підкопатися під тебе саме через податки. Погрожувати арештом майна за одне-єдине прострочення квартальної оплати — досить підозріла річ. Щось тут нечисто. Смердить аж до неба. А якщо ти пропустиш кілька оплат, вони зможуть забрати твій будинок та пустити його з аукціону. Звучить неймовірно, але юридично вони матимуть на це право.

Енні засміялася уривчастим, гавкаючим сміхом:

— Хай лише спробують! Я їм кишки випущу, ось що я тобі скажу! Ото так! Ото так-перетак!

— Зрештою, кишки випустять із тебе, — тихо вимовив Пол, — але справа не в тому.

— А в чому?

— Певно, в Сайдвіндері знайдуться люди, які роками не сплачують податків. І ніхто не забирає їхні будинки, ніхто не виставляє їхнє майно на аукціон у міській ратуші. Найгірше, що може трапитися з такими громадянами, це відключення водопостачання. Візьмемо для прикладу Ройдманів, — зауважив Пол і пильно глянув на Енні. — Гадаєш, вони вчасно сплачують податки?

— Ота біла наволоч? — вискнула Енні. — Не сміши мене!

— Здається, вони хочуть тебе звідси вижити, Енні, — сказав Пол, і він дійсно так вважав.

— Я ніколи звідси не поїду! Лишуся туточки, їм на зло! Житиму туточки й плюватиму їм просто в очі!

— Ти знайдеш ще сто шість баксів, до тих чотирьох сотень із гаманця?

— Так, — обережно, проте з полегшенням відповіла вона.

— Добре, — сказав Пол. — Тоді я раджу сплатити цей довбаний податок не пізніше, ніж сьогодні.

«А поки тебе не буде, я подбаю про ті кляті ризики на одвірку. А коли розберуся з ними, стану шукати спосіб забратися звідси на хрін, Енні. Бо я вже трохи втомився від твоєї гостинності».

Пол натягнуто посміхнувся.

— Сімнадцять центів, напевне, знайдуться в тумбочці біля мого ліжка, — додав він.

10

Енні Вілкс мала власні принципи й чітко їх дотримувалася, якими б дивними вони не були. Вона могла напоїти Пола брудною водою з відра, могла не давати ліків, прирікаючи його на страждання, могла закувати в наручники та запхати до рота ганчірку, що смерділа полірувальним воском, і, зрештою, вона змусила його спалити єдиний примірник нового роману. Але Енні не змогла витягнути гроші з чужого гаманця. Вона принесла його Полу (старий потертий «Лорд Бакстон», який був у нього ще з коледжу) та вклала до рук.

Будь-які документи, що засвідчували особу Пола, зникли. Ними Енні не погребувала. Він не став питати про їхню долю. Здавалося, так буде краще.

Посвідчення пропали, але гроші були на місці — свіжі, хрумкі банкноти, здебільшого номіналом у п'ятдесят доларів. Пол здивувався, коли в уяві постала ясна, але дещо зловісна

картина: за день до закінчення «Швидких автівок» він підїжджає на своєму «камаро» до віконця Боулдерського банку та подає чек на чотириста п'ятдесят доларів. Отримує готівку, ставить підпис на квитанції та кладе її назад у тацю (і йому здається, що чорнороби в заводських цехах уже гомонять про відпустку). Чоловік, який здійснив тоді цю операцію, був вільним, здоровим, добре почувався та гадки не мав цінувати маленькі радощі життя. Той чоловік зацікавлено поглядав на касирку — високу блондинку в червоній сукні, що ревню підкреслювала її принадливі вигини. Жінка також оглядала його з інтересом. Пол загадався, що би вона подумала про цього чоловіка зараз — легшого на сорок фунтів, старшого на десять років, з двома покрученими, нікчемними жажіттями замість ніг?

— Поле?

Він глянув на Енні, досі стискаючи в руці гроші. Загалом у гаманці виявилось чотириста двадцять доларів.

— Так?

Вона знову дивилася на Пола тим самим ніжним, материнським поглядом, від якого він ніяковів. Можливо, через суцільну, щільну чорноту, що пролягала по інший бік її очей.

— Ти що, плачеш, Поле?

Він провів рукою по щоці — дійсно, пальці були мокрі. Він посміхнувся та простягнув їй гроші:

— Розчулився трохи. Думав про те, скільки добра ти мені зробила. Гадаю, більшість людей не зрозуміє... але я знаю.

Очі Енні також бриніли від сліз, коли вона нахилилася та ніжно поцілувала Пола в губи. Він відчув її дихання, її запах, що походив із темних, затхлих камер у її нутрі, схожий на сморід мертвої риби. Він був у тисячу разів гірший за смако-запах брудної ганчірки. Пол згадав її подих,

(«*дихай чорт забирай ДИХАЙ!*»)

що колись увірвався в його горло, наче вітер із самого пекла. Шлунок звело судомою, але Пол усміхнувся до Енні.

— Я люблю тебе, мій милий, — сказала вона.

— Ти не посадиш мене в крісло перед тим, як підеш? Я хочу писати.

— Звісно, — відповіла вона й обійняла його, — звісно, мій милий.

11

Ніжності Енні вистачило лише на поцілунок, бо коли вона вийшла з кімнати, то замкнула за собою двері. Проте це не стало проблемою для Пола. Цього разу він не знемагав від болю та ломки. А ще він заповідливо зібрав був із підлоги чотири шпильки та запхнув їх під матрац до пігулок, наче білочка, що запасалась горішками на зиму.

Коли Пол переконався, що Енні поїхала, а не вештається навколо будинку, перевіряючи, чи він не «лаштує каверз» (іще один вілксизм у його лексиконі), він підкотив візок до ліжка та дістав шпильки. Прихопивши графин із водою та упаковку «Клінекс», що стояла на нічному столику, він поїхав до дверей. Хоча на перекинутій через бильця дошці вместилися «Роял», обертати колеса було не важко — Пол уже добряче підкачав собі м'язи. Енні Вілкс, мабуть, здивувалася би, якби дізналася, *наскільки* сильними стали його руки, і Пол сподівався, що одного дня вона таки дізнається.

«Роял» була лайняною друкарською машинкою, проте гантель із неї вийшла непогана. Пол почав піднімати й опускати її кожного разу, як опинявся в кріслі, а Енні виходила з кімнати. П'ять підйомів на шість дюймів — от і все, на що він спромігся з самого початку. Тепер він робив вісімнадцять-двадцять підйомів без перерочки. Непогано, зважаючи на те, що ця байстрючка важила принаймні п'ятдесят фунтів.

Він колупався однією шпилькою в замок, тримаючи дві запасні в роті, як це робить кравчиня, що підрублює сукню. Пол подумав, що на заваді може стати уламок першої шпильки, який загубився десь усередині механізму, але обійшлося. Він

майже одразу намацав важілець та натиснув на нього, одночасно рухаючи язичком замка. На якусь мить Пол замислився, чи Енні часом не навісила зовні засувку, — він докладав усіх зусиль, аби виглядати слабшим і кволішим, ніж почувався насправді, проте ніколи не треба недооцінювати підозрливість справжнього параноїка. Двері відчинилися.

Пол знову відчув тривогу, провину та бажання *чимшвидше* покітчити з цією справою. Вуха були налаштовані на гарчання Старої Бессі, що завертає на під'їзну доріжку, хоч Енні поїхала не більше сорока п'яти хвилин тому. Він дістав жмуток серветок, умочив його в графин і незграбно перехилився через бильце крісла, стискаючи в долоні промоклий папір. Скрегочучи зубами та не зважаючи на біль, він почав відтирати відмітини з правого боку одвірка.

Пол відчув неймовірне полегшення, коли побачив, що слід легко відмивався. Він боявся, аби колісні втулки не зішкрябали шар фарби, проте ризики виявилися поверхневими.

Він відкотився від дверей, розвернув крісло та під'їхав ближче, аби витерти іншу відмітину. Коли справу було зроблено, він здав назад і подивився на одвірок, намагаючись оглянути його з точки зору надміру підозрливої Енні. Відмітини й досі були там, але бліді, ледь помітні. Пол вирішив, що все буде гаразд.

Він *сподівався*, що все буде гаразд.

— Як в ураганному бункері, — сказав Пол, облизав губи та сухо засміявся. — Тож якого біса, пані та панове.

Він підкотився до дверей та визирнув у коридор. Зараз, коли відмітини зникли, Пол не відчував потреби просуватися далі, наражаючи себе на небезпеку. Може, наступного разу. Він зрозуміє, коли трапиться нагода.

Зараз йому хотілося писати.

Він замкнув двері, і клацання здалося надміру гучним.

«Африка».

Цей птах із Африки.

«Не плач через цього птаха, Полі. Минув час, і він забув, як пахне вельд¹ опівдні, забув крики антилоп гну біля водойми та різкий, уїдливиий запах дерева ека-ека, що росло на великій галлявині на північ від Великого Шляху. З часом він забув вишневі кольори неба, коли світило опускалося за Кіліманджаро. З часом він призвичаївся до брудного, туманного заходу сонця в Бостоні — ось і все, що він пам'ятав. Ось і все, що він хотів пам'ятати. З часом у нього зникло бажання повертатися додому, і якби хтось привіз його в Африку та випустив на волю, то птах лише перелякано тупцював би на місці. Він би хворів і сумував за домівкою, що була в двох невідомих, невідворотних напрямках, допоки хтось не позбавив би його життя».

— Ох, Африка, от лайно, — промовив Пол тремким голосом.

Зі сльозами на очах він підкотив візок до сміттєвого кошика та заховав мокрий кавалок «Клінекса» під пожмаканим папером. Потім він повернувся до вікна та заправив чистий аркуш у «Роял».

«До речі, Полі, як гадаєш, бампер твоєї машини вже виглядає з-під снігу? Чи він виглядає, радісно зблискуючи на сонечку, чекаючи, поки його вгледить якийсь перехожий, тоді як ти сидиши тут і марнуєш останній шанс на втечу?»

Пол із сумнівом поглянув на чисту сторінку в друкарській машинці.

«Зараз я все одно не зможу писати. Настрій зіпсовано».

Але в якийсь спосіб саме цей настрій ніколи не вдавалося зіпсувати. Він розумів, що для цього треба дуже постаратися, бо, незважаючи на видиму вразливість, творчий процес був найбільш сталою та витривалою річчю в його житті. Ніщо не могло забруднити колодязь його божевільних мрій: ні наркотики, ні випивка, ні біль. І тепер він знову припав до цього колодязя, наче спрагла тварина виходить у сутінках до водойми, і пив із нього — тобто знайшов діру в папері та з вдячністю в неї провалився. Коли Енні повернулася додому, годинник показував чверть на шосту, а Пол уже дописував п'яту сторінку.

¹ Вельд (від нідерл. Veld — поле) — посушливі плато в Південній Африці.

12

Протягом трьох наступних тижнів довкола Пола Шелдона панував незбагнений, наелектризований спокій. У роті завжди було сухо. Звуки видавалися надто гучними. Бували дні, коли він почувався так, наче міг гнути ложки самим лише поглядом. Потім наставали моменти, коли йому хотілося ридма ридати.

Але попри дивну атмосферу, попри глибинну, скажену сверблячку в ногах, що починали загоюватися та жили своїм окремим життям, Шелдон продовжував працювати. Стос паперу праворуч від «Роял» ставав дедалі вищим. До того як Пол вскочив у цю химерну халепу, він вважав чотири сторінки на день своєю оптимальною нормою (коли він писав «Швидкі автівки», то видавав по три, а загалом по дві сторінки, поки не вийшов на фінішну пряму). Але протягом трьох останніх наелектризованих тижнів, які закінчилися зливою п'ятнадцятого квітня, Пол писав у середньому по *дванадцять сторінок на день*: сім уранці, ще п'ять під час вечірньої сесії. Якби хтось у його попередньому житті (а саме так він підсвідомо називав проміжок часу до аварії) сказав, що він здатен працювати такими темпами, то Пол сприйняв би таку заяву як жарт. На той час, коли пішов дощ, він написав двісті сімдесят сім сторінок «Повернення Мізері». Звісно, то був чорновий варіант, але Пол проглядав його та дивувався, як мало правок доведеться робити пізніше.

Частково причиною його неймовірної працездатності стало напрочуд тверезе життя. Жодних довгих, шалапутних ночей, коли він стрибав від бару до бару, жодних довгих, шалапутних днів, коли він пив каву з апельсиновим соком, заїдаючи вітаміном В (дні, коли від самого погляду на друкарську машинку його пробирали дрижаки і він скоренько опускав очі в підлогу). Жодних ранків, коли він прокидався поруч із рослою блондинкою чи рудоволосою кралею, котрих він десь підібрав минулої ночі. Ті дівахи опівночі виглядали, як королеви, а о десятій

ранку вже скидалися на гоблінів. Жодних сигарет. Одного разу він несміливо спитався в Енні дозволу закурити, але вона окинула його таким поглядом, що він похапцем забрав свої слова назад. Він став містером Тверезником. Жодних шкідливих звичок (звісно, за винятком кодеїнової залежності, до цього в нас іще не дійшли руки, так, Полі?), жодних відволікань. «*Vimайте першого у світі монаха-наркомана*», — одного разу подумав він. Підйом о сьомій. Дві таблетки новрілу з соком. О восьмій починався сніданок, який вельмишановному пану подавали просто в ліжку. Потім у крісло. До вікна. Діра в папері. Падіння в дев'ятнадцяте століття, коли чоловіки були чоловіками, а жінки носили турнюри. Ланч. Пообідній сон. Знову підйом, інколи редагування, інколи просто читання. В Енні було повне зібрання творів Сомерсета Моема¹ (колись Шелдон почав розмірковувати, чи не стоїть на її книжковій полиці перший роман Джона Фаулза², проте вирішив, що краще такого не питати), і Пол почав методично перечитувати всі двадцять із гаком томів творчого здобутку Моема. Його зачарувала майстерність, із якою автор вкладав глибинний зміст у свої короткі оповідки. З роками Пол усе більше при звичаювався до тої обставини, що ніколи не зможе сприймати оповідання так, як у дитинстві. Ставши письменником, він прирік себе на вічний аналіз художніх творів. Але Моему вдалося спокусити його та знову перетворити на дитину, і це було добре. О п'ятій Енні приносила легку вечерю, а о сьомій вкочувала в його спальню чорно-білий телевізор, і вони разом дивилися «Польовий шпиталь» і «Радіостанцію «Дабл'ю-кей-ар-аі» в Цинциннаті». Коли серіали закінчувалися, Пол знову сідав

---

¹ Somerset Maugham (1874—1965) — британський письменник і драматург, один із найбільш популярних та високооплачуваних свого часу («Місяць і мідяки», «На жалі бритви», «Тягар пристрастей людських»).

² John Fowles (1926—2005) — англійський романіст, есеїст, один із найвідоміших письменників-постмодерністів. У романі «Колекціонер» («The Collector», 1963) ідеться про колекціонера метеликів, який покохав дівчину, а потім викарав її та ув'язнив у власному підвалі, сподіваючись, що вона відповідь на його почуття.

за роботу, а коли ставив крапку, то поволі підкочував візок до ліжка (він міг пересуватися набагато швидше, але не хотів, щоби про це дізналася Вілкс). Енні чула його рухи, заходила до кімнати та вкладала його спати. Ще пігулки. Бум! Свідомість згасала, наче лампочка. Наступного дня все повторювалося. І наступного. І наступного.

Тож незламний графік і тверезість мали неабиякий вплив на дивовижну плідність письменника, проте основним стимулом була Енні. Зрештою, саме її нерішуче зауваження про бджолиний укукус сформувало основну ідею роману та викликало в Пола потребу писати про Мізері, коли він уже гадав, що такої потреби не виникне ніколи.

Спочатку він не мав жодних сумнівів — не існувало *ніякого* повернення Мізері. Просто він зосереджено шукав спосіб підняти цю сучку з могили так, щоби все було чесно. Але потім Енні надихнула його клізмою з битим склом, якщо можна так сказати. І такі дрібниці, як сюжет і зміст нової книжки, залишилися на периферії.

Протягом двох днів після того, як Енні поїхала в місто сплатити податки, Пол намагався забути, як утратив тоді чудову нагоду вирватися з полону, та натомість вирішив зосередитися на тому, як доправити Мізері до котеджу місіс Рамадж. Везти її до Джеффри не було сенсу. Його слуги (а особливо балакучий дворецький Тайлер) усе би побачили та почали би плескати язиками. Окрім того, Полові треба було детально описати амнезію, яку Мізері отримала після поховання живцем. Амнезія? А щоб йому, ця краля не могла й двох слів зв'язати. І то було зовсім непогано, зважаючи на дурниці, які зазвичай видавала Мізері.

То що ж далі? Сучка вибралася з могили, а як розвивався *сюжет* у подальшому? Чи варто Джеффри та місіс Рамадж розповідати Ену, що Мізері жива? Пол так не вважав, проте не був упевнений. А йому було добре відомо, що *невпевненість* — це глухий кут у чистилищі, у який потрапляють письменники, що

стрімголов кинулися творити, не знаючи до пуття, куди їх заведе обрана дорога.

«Ні, не Єну, — думав Пол, поглядаючи на сарай. — Не Єну, ще не час. Спочатку лікарю. Тому старому засранцю з нескінченними «енками» в прізвищі, Шайнбоуну».

Думка про лікаря примусила його пригадати зауваження Енні щодо бджоли, і це трапилося далеко не вперше. Коментар час від часу спливав у його пам'яті. *«Одна людина з двадцяти...»*

Але щось тут не сходилося. Дві жінки з двох різних містечок, не пов'язані жодними кровними узами, мали однакову, рідкісну алергічну реакцію на бджолину труту — чи таке можливо?

Через три дні після Великої операції з Податкового порятунку Енні Вілкс Пол мирно спочивав по обіді, коли чорнороби з цехів подали сигнал, і неабиякий. Цього разу відбувся не просто спалах, а вибух водневої бомби.

Пол різко сів у ліжку, незважаючи на біль, що пронизав його ноги.

— Енні, — заволав він, — Енні, ходи сюди!

Він чув, як вона перестрибувала по дві сходинки за раз, а потім потупцювала коридором. Перелякана Енні залетіла в кімнату й вирячила на Пола очі.

— Поле! Що сталося? У тебе почалися судоми? У тебе...

— Ні, — відказав він, хоча мозок дійсно проймали судоми. — Ні, Енні. Вибач, якщо я тебе налякав, але ти маєш посадити мене у візок. Їбанутися! Ось воно!

Лайка злетіла з його вуст, перш ніж він устиг опанувати себе, проте це не мало значення — Енні дивилася на нього з повагою, якщо не з благоговійним трепетом. Вона стала свідком п'ятдесятницького вогню¹, який матеріалізувався просто перед її очима.

---

¹ П'ятдесятництво — один із напрямків протестантства, основний догмат якого пов'язаний зі сходженням Святого Духа (у вигляді божественного вогню) на апостолів Христа через сім днів після Великодня.

— Звісно, Поле.

Вона покvapливо пересадила його в крісло та почала котити візок до вікна, проте Пол нетерпляче похитав головою.

— Я недовго, — сказав він. — Але це дуже важливо.

— Це щодо книжки?

— Це і є *сама* книжка. Помовч, будь ласка, не говори зі мною.

Проігнорувавши друкарську машинку (Пол ніколи не користувався ними, аби робити нотатки), він схопив кулькову ручку та блискавично покpив чистий аркуш кривульками, які не розумів ніхто, окрім нього:

Вони БУЛИ родичами. Вони мали однакову реакцію на бджолиний укус, оскільки БУЛИ родичами. Мізері — сирота, і... здогадайтеся самі! Крихітка Евелін-Гайд була СЕСТРОЮ МІЗЕРІ! Може, лише по одному з батьків. Так буде краще. Хто перший здогадався? Шинні? Ні. Шинні бовдур. Місіс Р. Вона піде до мами Шарл. Е-Г і...

У голові Пола промайнула здогадка, така чудова (принаймні, з погляду сюжету), що він витріщив очі та роззявив рота.

— Поле? — занепокоєно гукнула Енні.

— Вона *знала*, — прошепотів Пол. — *Звісно*, знала. Принаймні, мала певні підозри. Але...

Він знову схилився над аркушем.

вона — місіс Р. — одразу зрозуміла, що місіс Е-Г якось дізналася про кровний зв'язок між М. та своєю дочкою. Однаковий колір волосся, чи що. Не забудь, що персонаж матусі Е-Г виступає на перший план. Треба доопрацювати. Місіс Р. розуміє, що місіс Е-Г **ЗНАЛА, ЩО МІЗЕРІ ПОХОВАНО ЖИВЦЕМ! ЛАЙНО МЕНІ В ГУЗНО! ЧУДОВО!** Можливо, стара пані здогадалася, що Мізері з'явилася на світ у результаті любовних походеньок молоді місіс Е-Г...

Він поклав ручку, подивився на аркуш, потім неквапливо підібрав ручку знов і нашкрябав іще кілька рядків.

Три основні позиції:

1. Як місіс Е-Г відреагує на підозри місіс Р? Захоче її вбити чи перелякається до всирачки? Мені подобається переляк, проте Е-Г, скоріш за все, обрала б убивство, тому гаразд, убив.

2. Як до цього поставиться Єн?

3. Амнезія Мізері?

І ще одна тема для роздумів — чи дізнається Мізері, що її мама знала й мовчала про те, що *обидві* її дочки поховані живцем?

Чому?

— Будь ласка, переклади мене в ліжку, — сказав Пол. — Як що тобі здалося, що я розізлився, то вибач мені. Просто я був дуже схвильований.

— Усе гаразд, Поле, — так само благоговійно промовила Енні.

Відтоді робота просувалася шаленими темпами. Енні була права — сюжет виявився набагато похмурішим у порівнянні з іншими романами про Мізері. Перший моторошний розділ був не випадковістю, а передвісником. Фабула стала більш вибагливою, персонажі — більш правдоподібними. Останні три книжки з серії «Мізері» були звичайними пригодницькими романами з рясними вкрапленнями пікантних постільних сцен, якими так утішалися жінки. Але Пол починав усвідомлювати, що зараз він пише готичний роман, тому сюжет був важливішим за описи окремо взятих ситуацій. Він постійно кидав виклик сам собі. Питання «Чи ти зможеш?» постало

не лише на початку книжки, воно виникало мало не кожного дня... і Пол знав, що він *міг*.

Але потім пішов дощ, і все змінилося.

13

З восьмого до чотирнадцятого квітня Пол насолоджувався незмінно ясною погодою. Сонце посилало свої промені з безхмарного неба, а температура інколи сягала за шістдесят градусів. На полі за чепурним сараєм Енні стали проглядатися коричневі клаптики землі. Пол із головою поринув у роботу і намагався не думати про свою машину, яку вже давно мав хтось знайти. Ці думки не впливали на творчий процес, страждав лише його настрій. Із кожним днем Пола дедалі більше огортало відчуття, що він живе в атмосферній бульбашці та дихає густим туманом, у якому шугають електричні розряди. Кожного разу, як у його думки закрадався «камаро», Пол викликав наряд Мозкової поліції, порушника сковували по руках і ногах і вели геть. Проблема полягала в тому, що негіднику завжди вдавалося втекти, тож ця думка раз у раз навідувалася до Пола під тим чи іншим приводом.

Однієї ночі йому наснилося, що містер Велике Ранчо повернувся до будинку Енні. Він вийшов зі свого доглянутого «бель ера», тримаючи в одній руці бампер «камаро», а в другій — кермо. «*Це ваше?*» — спитав він Енні уві сні.

Тоді Пол прокинувся в зовсім не веселому настрої.

Енні ж, навпаки, протягом цих сонячних тижнів ранньої весни була радісна як ніколи. Вона прибирала, готувала складні страви (хоча вся її їжа мала якийсь фабричний присмак, наче роки харчування в лікарняних їдальнях спалюжили в ній будь-який кулінарний талант). Кожного вечора вона загортала Пола у велику синю ковдру, вдягала йому на голову зелену мисливську шапочку та викочувала візок на ґанок із чорного ходу.

Зазвичай на ці прогулянки Пол брав із собою Моема, проте рідко читав його, оскільки перебування на свіжому повітрі

було такою чудовою, рідкісною нагодою, що він не міг думати ні про що інше. У більшості випадків він просто сидів у кріслі, вдихав солодке прохолодне повітря замість затхлих запахів власної спальні, що радше нагадувала лікарняну палату. Він прислухався до крапання талої води, що невпинно стікала з бурульок, і спостерігав за тіннями від хмар, що повільно ковзали по полю. Від цього він отримував куди більше задоволення, ніж від читання.

Енні наспівувала своїм дивним, безбарвним голосом, хоча й попадала в ноти. Вона, наче маленька дівчинка, гиготіла над витівками персонажів із «Полювого шпиталю» та «Дабл'ю-кей-ар-пі», особливо над пласкими жартами, яких у другому серіалі було вдосталь. Вона невтомно вписувала «енки» в дев'ятому і десятому розділах «Повернення Мізері».

На ранок п'ятнадцятого квітня небо затягнули хмари, здійнявся вітер, і настрої Енні змінилися. Пол вирішив, що в усьому винне падіння атмосферного тиску. Проте причин могло бути безліч.

Вона принесла йому ліки аж о дев'ятій, і до того часу Пол уже почав знемагати. Власне, йому стало настільки зле, що він збирався зазирнути до свого запасу під матрацом. Сніданок не прибав, самі лише пігулки. Енні й досі була у своєму рожевому стьобаному халаті. Червоні рубці на її щоках та зап'ястках вибликали в Пола погані передчуття. Він побачив у неї на халаті засохлі плями від їжі, помітив, що вона вдягнула лише одну пантофлю. *Човг-шльоп!* Енні наближалася до ліжка Пола. *Човг-шльоп, човг-шльоп, човг-шльоп.* Неприбране волосся затуляло її обличчя. Жодного блиску в тьмяних очах.

— Ось, — вимовила Енні та кинула Полу пігулки. Її руки були також укріті різнобарвними патьоками. Червоні, коричневі, білі липкі плями. Пол гадки не мав, що воно таке, і не бажав з'ясовувати. Пігулки впали йому на груди та покотилися на коліна. Енні повернулася до нього спиною, збираючись іти геть. *Човг-шльоп, човг-шльоп, човг-шльоп.*

— Енні?

Вона зупинилася, але не озирнулася. Вілкс здавалася кремезною — під рожевим халатом випиналися округлі плечі, волосся утворювало навколо її голови побитий бойовий шолом. Вона скидалася на пілтдаунську¹ жінку, що згорбилася у своїй печері.

— Енні, з тобою все гаразд?

— Ні, — байдуже відповіла вона та повернулася обличчям до Пола. Вона глянула на нього порожніми очима та затиснула нижню губу між великим і вказівним пальцем правої руки. Потім відтягнула, викрутила її та вщипнула себе за ясна. Між губами заструменіла кров, а потім полилася по підборіддю. Енні знову повернулася до Пола спиною та мовчки вийшла з кімнати, перш ніж Пол зумів переконати себе, що все це відбувалося насправді. Вона зачинила за собою двері... та замкнула на ключ. Він чув, як вона човг-шльопає по коридору у вітальню. Він чув, як зарипіло її улюблене крісло. І все. Ніякого телевізора. Ніякого співу. Ніякого клацання столових приборів по керамічних тарілках. Вона просто сиділа в кріслі. І з нею було не все гаразд.

Потім таки *пролунав* звук. Він не повторився, але Пол усе одно його гарно розчув. То був ляпас. Збіса потужний ляпас. І, оскільки вони перебували по різні боки замкнених дверей, не треба було бути Шерлоком Голмсом, аби здогадатися, що Енні заліпила ляпаса сама собі. Добрячого, сильного ляпаса, судячи зі звуку. Пол уявив, як вона відтягує губу та заривається короткими нігтями в ніжну рожеву плоть.

Йому раптом пригадалися нотатки, що він робив до першої книжки про Мізері, де основний перебіг подій відбувався в лондонській божевільні «Бедлам» (куди Мізері помістила одна надміру ревнива злодійка). *«Коли особа з маніакально-депресивним розладом починає занурюватися в депресивний стан, — записав тоді Пол, — одним із симптомів можна вважати акти*

---

¹ Пілтдаунська людина — археологічна містифікація ХХ ст.; у 1912 р. поблизу англійського кар'єру Пілтдаун знайшли скам'янілі рештки давньої людини, яка нібито була «загубленою ланкою» в людській еволюції. Тільки 1953 р. було встановлено, що ті кістки — майстерна підробка.

самобичування: вони б'ють себе, щипають, дають ляпасів, опалюють шкіру сигаретними недопалками тощо».

Раптом Полу стало дуже страшно.

14

Пол пригадав есе Едмунда Вілсона¹, у якому автор у притаманній йому недобррозичливій манері розмірковував над постулатами Вордсворта² щодо написання гарної лірики — сильні емоції мають відтворюватися протягом періодів спокою. Вілсон стверджував, що подібний метод непогано спрацьовує в художній літературі для опису драматичних ситуацій. Можливо, так воно й було. Пол знав письменників, які після невеличкої сімейної сварки втрачали здатність творити, і він сам не міг писати в поганому настрої. Але траплялися випадки, коли несприятливі обставини спричиняли протилежну дію: інколи Пол брався за роботу, бо це був єдиний спосіб утекти від негараздів. Він удавався до цього засобу, коли не міг безпосередньо вплинути на причину, з якої сталося лихо.

І зараз був саме один із таких випадків. Коли пробило одинадцять ранку, а Енні так і не заявила, щоби пересадити Пола в крісло, він вирішив перебратися в нього самостійно. Зняти друкарську машинку зі столу йому би не стало сил, проте він міг писати від руки. Він був певен, що зможе пересісти у візок, хоча розумів, що краще б Енні *не знати* про його здібності. Але Пол відчував потребу в іншому наркотику, чорт забирай, а писати в ліжку було незручно.

Він сповз до краю, переконався, що візок стояв на гальмах, а потім ухопився за бильця та поволі посунувся в крісло. Йому стало боляче лише тоді, коли він перетягував ноги на підпори. Пол підкотив візок до вікна та взяв рукопис.

---

¹ Edmund Wilson (1895—1972) — американський письменник, літературний і соціальний критик, особливо відомий нищівним відгуком на «Володаря перснів» Дж. Р. Р. Толкіна.

² William Wordsworth (1770—1850) — один із найбільш значущих англійських поетів-романтиків, представник «озерної школи».

У замковій шпарині заскреготав ключ. Енні дивилася на Пола, і її очі скидалися на дві чорні дірки, пропалені в обличчі. Права щока набрякла, наступного ранку на ній мав з'явитися неабиякий синець. Навколо рота й на підборідді засохла якась червона субстанція. Спочатку він вирішив, що то кров, яка витекла з понівеченої губи, проте потім помітив насіння. То була не кров, а малиновий джем чи начинка. Енні дивилася на нього. Пол дивився на неї. Деякий час вони мовчали. Перші краплі дощу застукотіли по віконній шибці.

— Якщо ти сам можеш пересідати в крісло, Поле, — зрештою промовила Енні, — то гадаю, що ти сам зможеш вписувати свої йобані «енки».

Вона зачинила двері та знову замкнула їх на ключ. Пол довго витріщався на них, ніби там можна було щось видивитися. Він був надто приголомшеним, аби займатися чимось іншим.

15

Пол не бачив Енні до пізнього вечора. Після її вранішнього візиту працювати стало неможливо. Він зробив кілька марних спроб, зіжмакав аркуші та здався. Усе одно нічого не виходило. Він покотив візок через кімнату. Коли він спробував перебраться з крісла в ліжку, руки зісковзнули з билець і Пол мало не впав. Йому довелося впертися лівою ногою в підлогу, і, хоча вона перейняла на себе вагу тіла та врятувала від падіння, біль був просто пекельним. Полу здалося, що йому в кістку увігнали одразу дюжину болтів. Він закричав, ухопився за спинку в узголів'ї та врешті-решт опинився на ліжку, підтягуючи за собою пульсуючу ногу.

«Тепер вона неодмінно прийде, — подумав він. — Захоче дізнатися, чи то Пол перетворився на Лучано Паваротті¹, чи то просто навчився так галасувати».

¹ Luciano Pavarotti (1935—2007) — один із найвідоміших оперних співаків ХХ ст., належав до групи «трьох тенорів» (разом з іспанцями Пласідо Домінго та Хосе Каррерасом).

Але вона не прийшла, і Пол більше не міг терпіти пронизливого болю в лівій нозі. Він незграбно перекоотився на живіт, застромив руку під матрац і витягнув упаковку новрілу. Він проковтнув дві пігулки та занурився в напівсон.

Коли Пол отямився, то спочатку не міг второпати, чи він досі спить, чи вже прокинувся. Відчуття реальності покинуло його, як і тої ночі, коли Енні вкотила до кімнати жаровню. Тепер Вілкс сиділа біля нього на ліжку. Вона поставила на нічний столик склянку, наповнену капсулами новрілу. В руці вона тримала мишоловку фірми «Віктор», а в ній звивався щур. Великий щур зі скуйовдженою темно-коричневою шерстю. Мишоловка переламала тварині хребта. Задні лапи звисали з краю дощечки та час від часу здригалися. На вусах застигли краплі крові.

Це був не сон. Просто черговий день у будинку розваг Енні Вілкс.

Її подих ніс у собі трупні запахи, сморід гнилої їжі.

— Енні? — гукнув Пол, спираючись на подушки та переводячи погляд із тваринки на жінку. Надворі сутеніло — дивні, сині сутінки, сповнені дощем, що закривав шибки щільною водяною завісою. Сильні пориви вітру потрясали будинок, який рипів у відповідь.

Що би там не коїлося з нею вранці, надвечір її стан тільки погіршився. *Набагато*. Пол збагнув, що вперше побачив її такою — справжня, внутрішня Енні, яка поскидала всі маски. Шкіра на її обличчі, яка раніше здавалася страхітливо щільною, тепер обвисла, наче безживне тісто. Очі спорожніли. Енні перевдяглася, проте нап'яла спідницю навиворіт. По всьому тілі з'явилося ще більше вм'ятин, на одязі — ще більше плям. Коли вона рухалася, то спливала такою кількістю запахів, що годі було рахувати. Один із рукавів її кардигана був майже повністю просякнутий напівзасохлою речовиною, від якої тхнуло м'ясною підливою.

Енні підняла мишоловку.

— Коли починається дощ, вони лізуть у підвал.

Пришпилений щур слабко пискнув, клацнув зубами та закотив чорні оченята, у яких жевріло більше життя, ніж у зіницях жінки, що його впіймала.

— І я розставляю пастки. Бо мушу. Змазую мишоловки смальцем. Завжди попадається по вісім чи дев'ять щурів. Інколи я знаходжу ще кількох...

Вона відключилася. Завмерла майже на три хвилини, тримаючи щура в піднятій руці, наче в класичному випадку кататонічного ступору. Пол дивився на неї, дивився на тваринку, яка скиглила та пручалася, а потім збагнув, як сильно він помилявся, коли вважав, що гірше вже не буде. Ото брехня. Ото брехня, щоб йому.

Нарешті, коли він уже вирішив, що Енні без зайвого галасу відпливла у вічне забуття, вона опустила мишоловку та продовжила фразу, ніби й не зупинялася:

— ...потонулих по кутках. Бідолахи.

Вона глипнула на щура, і на його потьмянілу шерсть упала сльоза.

— Бідолахи, бідолахи...

Енні обхопила щура своїми сильними пальцями, а іншою рукою відтягнула пружину на пастці. Тварина забилася в залізній хватці Енні, намагаючись укусити свою полонительку. Щур пронизливо, моторошно пищав. Пол прикрив тремтячі губи тильною стороною долоні.

— Як б'ється його серце! Як відчайдушно він намагається вирватися на волю! Як і ми, Поле. Як і ми. Ми вважаємо, що нам усе відомо, проте ми знаємо не більше, ніж оцей щур у мишоловці — щур із переламаною спиною, який гадає, що й досі хоче жити.

Рука, в якій Енні тримала щура, стиснулася в кулак. Її очі так само вдивлялися в далеку порожнечу. Пол хотів відвести погляд, але не міг. На внутрішній стороні її руки понапиналися сухожилля. Раптом зі щурячої пащеки полилася тонка цівочка крові. Пол почув, як хруснули кістки, а потім цупкі подушечки пальців Енні уп'ялися в тіло тваринки, заглибившись на цілу фалангу. На підлогу скрапувала кров. Щур вибалушив згасаючі очі.

Енні жбурнула тільце в куток і безтямно витерла руку об простирadlo, залишивши на ньому довгі червоні плями.

— Тепер він віднайшов спокій, — сказала вона, знизала плечима та засміялася. — Поле, може, мені варто принести рушницю? Може, інший світ кращий за цей? І для щурів, і для людей, бо насправді між нами немає ніякої різниці.

— Я ще не закінчив книжку, — сказав Пол, старанно вимовляючи кожне слово. Йому було важко говорити, бо рот занімів так, наче в шоку вкололи новокаїн. Він уже познайомився з наслідками психічного розладу Енні, але *такого* ще не бачив. Він замислився, чи траплялися настільки серйозні розлади раніше. Саме так поведуться люди з депресією перед тим, як перестріляти всіх членів своєї родини і себе наостанок. Саме так психопатична жінка, доведена до відчаю, наряджає своїх дітей у найкраще вбрання, купляє їм морозиво, а потім веде до найближчого місточка, бере їх під обидві руки та стрибає в річку. Особи з депресивним розладом тяжіють до самогубства. А особи з психопатичними розладами, які заколисують себе в отруйних люльках власного «я», хочуть зробити оточуючим велику послугу та затягнути їх на той світ разом із собою.

«Зараз я ближчий до смерті, ніж будь-коли, — подумав Пол, — бо вона серйозно налаштована. Ця сучка налаштована дуже серйозно».

— Мізері? — спитала Енні, ніби вперше в житті вимовила це слово. Але її очі на мить зблиснули, чи не так? Принаймні, Полу так здалося.

— Так, Мізері.

Він відчайдушно добирав вдалі фрази, аби продовжити розмову. Будь-яке слово могло спровокувати вибух.

— Я згоден, що в більшості випадків наш світ — доволі лайняне місце, — нарешті сказав Пол і, не подумавши, додав: — Особливо, коли дощить.

«Ох, ідіоте, годі базікати!»

— Я маю на увазі, що за останні кілька тижнів зазнав багато болю, і...

— Болю? — вимовила Енні та глянула на нього з хворобливим презирством. — Ти не знаєш, що таке біль. І *гадки* не маєш, Поле.

— Ні... напевно, що ні. У порівнянні з тобою.

— Атож.

— Але я хочу дописати книжку. Хочу побачити, чим усе скінчиться, — відповів Пол і додав: — І мені би хотілося, щоби ти також дочекалася її завершення. Немає сенсу писати роман, якщо його ніхто не прочитає, розумієш?

Він лежав у ліжку й вдивлявся у її жахливе, скам'яніле обличчя. Серце важко гупало в грудях.

— Енні, ти мене розумієш?

— Так, — зітхнула вона. — Я *теж* хочу дізнатися, чим усе скінчиться. Мабуть, це єдине, чого я хочу в цьому житті.

Вона почала повільно злизувати з пальців щурячу кров, явно не усвідомлюючи своїх дій. Пол стиснув щелепи та суворо наказав собі в жодному разі *не блювати, не блювати, не блювати*.

— Я неначе чекаю на наступний випуск кіносеріалу, — додала Енні, а потім зненацька обернулася до Пола. Її губи були вимазані кров'ю, ніби червоною помадою.

— Дозволь повторити мою пропозицію, Поле. Я візьму рушницю та покладу кінець нашим стражданням. Ти не дурний. Ти розумієш, що я ніколи тебе не відпущу. Ти вже давно про це знаєш, чи не так?

«Не виказуй свого страху. Не показуй свого відчаю, інакше вона одразу тебе вб'є».

— Так, але життя все одно закінчиться, рано чи пізно. Урешті-решт ми всі помremo.

Кутики її губ здригнулися в примарній посмішці. Вона легко, ніжно торкнулася його обличчя.

— Ти, певно, думаєш про втечу. Про те саме думає щур у мишоловці, тільки по-своєму. Але в тебе нічого не вийде, Поле. Якби ти жив в одному зі своїх романів, то ще би були якісь шанси. Але це реальне життя. Я не можу дозволити тобі піти... але ти можеш піти зі мною.

Раптом, на якусь частку секунди, Полові закортіло сказати їй: «Гаразд, Енні, неси рушницю. Давай покінчимо з цим». Але потреба та бажання вижити (а Полу вдалося зберегти в собі як перше, так і друге) втрутилися та відігнали короткочасну слабкість духу. Слабкість, ось що воно таке. Слабкість і боягузтво. На щастя чи на лихо, він не страждав на психічний розлад, аби дозволити собі підтримати пропозицію Енні.

— Дякую, — відповів він, — але я хочу закінчити те, що розпочав.

Вона зітхнула та підвелася з ліжка.

— Гаразд. Гадаю, я задалегідь знала, що ти мені скажеш, бо принесла пігулки, хоча сама цього не пам'ятаю.

Вона розсіялася. То був короткий, навіжений смішок, що вихопився з її застиглого обличчя, намов із дерев'яного лица ляльки-черевомовця.

— Мені треба на деякий час піти, — сказала Енні. — Якщо я не піду, то наші з тобою бажання не матимуть жодного значення. Бо я здатна на деякі вчинки. І коли мені хочеться щось накоїти, я тікаю в одне місце в горах. Ти читав казки дядечка Римуса¹, Поле?

Він кивнув.

— Пам'ятаєш, як братик Кролик розповідав братикові Лису про Місце для Сміху?

— Так.

— Саме так я називаю свою гірську схованку. Місце для Сміху. Пригадуєш, як я розповідала, що поверталася з Сайдвіндера, коли знайшла тебе?

Пол знову кивнув.

— Ну, то були вигадки. Я це все вигадала, бо ще не знала тебе до пуття. Насправді я поверталася з Місця для Сміху. Там на дверях навіть висить табличка: «МІСЦЕ ДЛЯ СМІХУ ЕННІ». Інколи я дійсно сміюся, коли туди приїжджаю. Але в основному просто кричу.

---

¹ Uncle Remus — вигаданий персонаж та оповідач у збірках афроамериканських народних казок, які укладав Джоель Чендлер Гарріс із 1881 р. (загалом вийшло сім збірок).

— Енні, ти надовго поїдеш?

Вона вже рухалася до виходу, повільно, наче сомнамбула.

— Не знаю. Я принесла тобі ліки. З тобою все буде гаразд. Приймай по дві пігулки на шість годин. Чи по шість кожні чотири години. Або випий усі разом.

«А що я їстиму?» — хотів спитати Пол, але не наважився. Йому аж ніяк не кортіло зайвий раз привертати до себе увагу Енні. Він бажав, аби вона поїхала. Поки вона лишалася в кімнаті, Пол немов перебував у присутності Янгола Смерті.

Він довго, непорушно лежав у ліжку та прислухався до її рухів: спочатку нагорі, потім — на сходах, потім — у кухні. Він усе чекав, що вона передумає та повернеться до нього з рушницею. Він не зміг розслабитися, навіть коли почув грюкіт вхідних дверей, скреготання замка та чвакання кроків на ганку. Вона могла возити рушницю у своєму «черокі».

Загарчав, завівся мотор Старої Бессі. Енні люто тиснула педаль газу. Виринули два віялоподібні промені автомобільних фар і освітили блискучу сріблясту дощову завісу. Потім вони розвернулися та згасли — Енні поїхала. Цього разу вона попрямувала не вниз дорогою, до Сайдвіндера, а стала підніматися в гори.

— Подалася у своє Місце для Сміху, — крєкнув Пол та й собі засміявся. У неї було своє місце, а Пол зі свого навіть не виходив. Несамовиті напади хихотіння урвалися, щойно він угледів понівечене тільце щура, яке валялося в кутку.

Тоді в голові майнула думка.

— А хто сказав, що вона не лишила мені поїсти! — спитався він у порожньої кімнати та знову зареготав.

Звуки, що лунали в Місці для Сміху Пола Шелдона в будинку Енні Вілкс, можна було почути хіба що в палаті божевільні.

За дві години Пол знову відімкнув замок та вдруте проштовхнув візок у завузький одвірок. Як він сподівався, востаннє. На колінах у нього лежала пара ковдр. Усі пігулки, що він їх зберігав під

матрацом, Пол загорнув у серветку «Клінекс» та запхав у труси. Попри дощ він мав серйозні наміри вибратися звідси — як з'явилася нагода, треба нею скористатися. До Сайдвіндера доведеться спускатися вниз дорогою, а вона, скоріш за все, буде дуже слизькою через негоду. Окрім того, надворі вже стане темно, як у копальні, але Пол усе одно хотів спробувати. Він не був святим або героєм, але не збирався помирати, наче заморський птах у зоопарку.

Йому пригадався один вечір, який він провів за бесідою з драматургом на ім'я Бернстайн. Вони пили шотландський віскі в «Левовій голові», що у Віллідж¹ (якщо йому пощастить знову опинитися у Віллідж, то він стане на те, що залишиться від колін, та цілуватиме брудний асфальт Крістофер-стріт). Тоді розмова зайшла про євреїв, які мешкали в Німеччині протягом неспокійних чотирьох-п'яти років, що передували захопленню Польщі, коли почалися нечувані веселощі вермахту. Пол згадав, що сказав Бернстайну, в якого тітка та дідусь загинули в Голокост, — він поцікавився, чому німецькі євреї (чорт забирай, те саме можна спитати про євреїв по всій Європі, але з Німеччини — *в першу чергу*) не забралися з країни, поки мали змогу. Бо ж дурними їх не назвеш, аж ніяк, і багатьох уже давно переслідували. Вони не могли не розуміти, до чого все йде. Тож чому вони лишилися?

Відповідь Бернстайна здалася Полові легковажною, жорсткою та незбагненною: *«У багатьох були піаніно. Євреї дуже прив'язуються до своїх піаніно. Коли ти маєш такий громіздкий музичний інструмент, переїжджати дуже важко».*

Тепер він збагнув. Атож. Спочатку зламані ноги, розтрощений таз. Потім, Господи поможи, Пол почав працювати над книжкою і якимось дивним чином навіть отримував від цього задоволення. Надто легко перекласти всю провину на зламані кістки та наркотичну залежність, коли основну причину затримки становила *книжка*. Книжка та монотонна вервечка днів

---

¹ The Village (Greenwich Village) — район на заході Нижнього Мангеттену, Нью-Йорк, відомий як «столиця богеми».

із безхитрисним лікарняним розпорядком. Усе це (а в основному ця клята дурнувата *книжка*) було його власним піаніно. Що зробить Енні, коли повернеться зі свого Місця для Сміху та зрозуміє, що Пол утік? Спалить рукопис?

— До біса книжку, — сказав він і майже не покривив душею. Якщо він виживе, то зможе написати інший роман або навіть відтворити цей, якщо заманеться. Але мрець не напише нової книжки, так само як не купить нового піаніно.

Він покотився у вітальню. Раніше там було прибрано, але тепер усі доступні горизонтальні поверхні були заставлені брудним посудом. Полові здалося, що Енні позносила сюди всі свої тарілки. Вочевидь, під час депресії вона не тільки щипала та била себе. Скидалося на те, що вона мала звичку обжиратися, не турбуючись прибирати за собою. Пол згадав смердючий вітер, який потрапив у його горло, ще коли він перебував у хмарі, і шлунок одразу здригнувся. Більшість недоїдків позалишалися від солодощів. У нескінченних мисках засохло або ж починало засихати морозиво. На тарілках були крихти тістечок і плями начинки, що витекла з пирогів. На телевізорі височіла гора лаймового «О-Джелло» під потрісканою кіркою зі збитих вершків, а поруч прилаштувалися пепсі в пластиковій пляшці та соусник. Пляшка видавалася завбільшки з боєголовку ракети «Титан-2»¹. Пластик був тьмяним, замацаним, майже непрозорим. Пол здогадався, що Енні жлуктила просто з горла, а за пляшку бралася руками, вимаганими підливою та морозивом. Він не чув ляскання столових приборів, тому не здивувався, коли не побачив жодних ножів, виделок або ложок. Самі миски, тарілки та чашки. На килимі та дивані виднілися засохлі цятки й плями, знову ж таки від морозива.

«Ось що було на її халаті. Уся ця їжа. І в диханні теж». Знову виринув образ Енні в подібні пілтдаунської жінки. Вона сиділа

---

¹ «Титан» («Titan») — сімейство американських балістичних ракет і ракет-носіїв, які випускалися до 2005 року. Модифікація «Титан-2» — міжконтинентальна балістична ракета приблизно 31 м заввишки та потужністю ядерного заряду в 9 мегатонн.

у вітальні та жменями поглинала морозиво або ж вмочувала пальці в желеподібну підливу, запивала її пепсі, просто їла та пила, полинувши в глибокий депресивний сон.

Пінгвін на льодині так само стояв на журнальному столику, але Вілкс пожбурила більшість фігурок у куток, де й досі валялися уламки кераміки — маленькі гострі гачки та скалки.

Пол знову побачив, як пальці Енні заглиблюються в тільце щура. Як на простирадлі з'являються довгі криваві плями. Як вона облизує кров із пальців — так само безтямно, як, певно, пізніше поглинала морозиво, «О-Джелло» та бісквітні рулети з джемом. Моторошні видіння, проте вони давали чудовий привід не баритися.

Букет сухих квітів розсипався по столику, що стояв по інший бік дивана. Під столом Пол ледве розгледів миску з підсохлим заварним кремом і велику книжку, на якій було написано: «ДОРОГА СПОГАДІВ». *«Енні, прогулюватися дорогою спогадів під час депресії — не дуже вдала ідея. Але після всього, що відбулося у твоєму житті, ти вже мала про це здогадатися».*

Пол проїхав вітальню та попрямував на кухню. Праворуч виявився короткий коридор, що вів до вхідних дверей. Там же починалися сходи, що вели на другий поверх. Креснувши по них поглядом (засохлі бризки морозива на килимі, що встеляв сходинок, та плями глазури на бильцях), Пол покотився до дверей. Він був вирішив, що єдиний шлях на волю, зважаючи на інвалідний візок, пролягав крізь двері в кухні — саме цим виходом користувалася Енні, коли йшла годувати худобу чи зустрічала непроханих гостей, як, наприклад, містера Велике Ранчо. Але центральний вхід усе одно варто було перевірити. Раптом на нього чекає приємна несподіванка?

Але ні.

Сходинок на ганку були дуже крутими, як він і передбачав, але навіть якби там виявився з'їзд для візків (а він би нізащо не повірив у це, граючи в «Чи ти зможеш?», і другові би не піддався), Пол усе одно не міг би ним скористатися. На дверях

було три замки. Із поліцейським засувом¹ він би ще впорався, але на двох інших стояв штамп фірми «Крейгс», а то були найкращі замки у світі, якщо вірити його другу та колишньому копу Тому Твайфорду. А де ж ключі? Гм-м... стривайте. Мабуть, ідуть до Місця для Сміху Енні Вілкс? *«Ото так-перетак! Дайте цьому добродію сигару та паяльну лампу замість запальнички!»*

Він розвернув візок, намагаючись подолати паніку та нагадуючи собі, що від вхідних дверей він і так нічого не очікував. У вітальні Пол іще раз крутнув крісло та покотився на кухню. То була старомодно обставлена кімната з яскравим лінолеумом на підлозі та бляшаними плитками на стелі. Холодильник був старим, проте не дзеленчав. На дверцятах висіли три-чотири магніти — ясна річ, усі у формі солодощів: жувальна гумка, шоколадна плитка «Гершиз», цукерка «Тутсі Ролл». Шафки були прочинені, і Пол помітив полички, охайно вистелені вошчанкою. Над раковиною розташувалися великі вікна, які пропускали багато світла навіть у похмуру погоду. Затишна могла би вийти кухня, подумав Пол, проте не так сталося, як гадалося. На підлозі валялося перекинute помийне відро, від якого йшов теплий сморід зіпсованих харчів. І справа була не лише в помийному відрі, і запах звідти линув не найгірший.

Полу здавалося, що інший запах існував лише в його уяві, але від цього він був не менш реальним. *«Parfum de Wilkes»*², трунок манії та психозу. На кухні виявилось троє дверей, двоє — ліворуч і одні — на протилежному кінці кімнати, між холодильником та стінною шафою.

Спочатку він подався наліво. Одні двері вели в комору. Пол це знав іще до того, як побачив плащі, капелюхи, шарфи та черевики, — здогадався з короткого дзявку завіс. Крізь інші двері Енні виходила надвір, і, знову ж таки, на них висіли два

---

¹ Поліцейський засув (замок) — зазвичай так називають замки, у яких два горизонтальні стрижні виступають за межі дверного полотна та кріпляться на скобах по обидва боки одвірка.

² «Аромат від Вілкс» (з фр.).

замки «Крейґс» та поліцейський засув. Не заходьте, Ройдмани. Не виходь, Поле.

Він уявив, як Енні регоче.

— Йобана сука!

Він ударив кулаком по одвірку, скрикнув від болю та притиснув ребро долоні до рота. Пол ненавидів себе за те, що з очей полилися сльози, на мить роздвоївши в полі зору всі образи, поки він не кліпнув. Він не міг собі зарадити. Внутрішній голос заходився в паніці, питав, що ж йому тепер робити, що ж йому тепер *робити*, заради Бога, це ж його останній шанс...

«Що робити? Спочатку треба ретельно все оглянути, — похмуро наказав собі Пол. — Звісно, якщо зможеш тримати себе в руках. То що, здається, боягузе сраний?»

Він витер очі (сльози все одно не допоможуть вибратися з халепи) та визирнув у вікно, що утворювало верхню половину дверей. То було не одне суцільне скло, а шістнадцять маленьких шибок. Він міг би їх порозбивати, але тоді довелося б ламати рами, а без пилки це могло би зайняти години, бо вони були міцні на вигляд. А потім що? Стрибок камікадзе на ганок? Чудова затія. Може, йому вдасться зламати хребет і це хоч на якийсь час відволіче його від болю в ногах? Він лежатиме під рясним дощем і невдовзі помре від переохолодження. Ото він непогано викрутиться з цієї клятої халепи.

«Нізащо. Ні хріна подібного. Може, я й сконаю, але Богом присягаюся, що це станеться не раніше, ніж я розповім своїй найпалкішій шанувальниці, як мені було приємно з нею познайомитися. І це не просто обіцянка, а непорушна клятва».

Думка про помсту привела Пола до тями швидше, ніж будь-які докори та лайки. Він трохи заспокоївся та клацнув вимикачем, що висів біля замкнених дверей. Зовні загорілося світло, і Пол зміг роздивитися подвір'я, бо поки він досліджував будинок, останні сонячні промені встигли зникнути. Під'їзна доріжка Енні була затоплена, а двір скидався на грузьке болото. Повсюди стояла вода з маленькими острівцями відталого снігу. Відкотивши візок ліворуч від одвірка, Пол уперше зміг

роздивитися дорогу, що пролягала повз будинок Енні. Нічого особливого — чорне асфальтоване покриття на дві смуги, що проглядало поміж талих снігових заметів, наче блискуча спинка морського котика, омила весняною відлигою та дощами.

«Може, вона замкнула двері від Ройдманів, але їй не треба жодних замків, аби утримати вдома мене. Якби я виїхав туди у своєму візку, то через п'ять секунд загруз би по самі колісні втулки. Нікуди ти не підеш, Полі. Не сьогодні й, мабуть, не в найближчі кілька тижнів. Бейсбольний сезон триватиме цілий місяць, поки земля затвердне достатньо, аби ти зміг виїхати в кріселку на дорогу. Звісно, якщо ти не хочеш розбити вікно та поповзти туди рачки».

Ні, цього Полу не хотілося. Він надто легко уявляв, як болітимуть ноги через десять-п'ятнадцять хвилин у холодних калюжах і талому снігу, в яких він плазуватиме, наче помираючий пуголовок. І навіть якщо він зможе дістатися дороги, які в нього шанси зупинити машину? За весь цей час він чув лише два автомобілі: Стару Бессі та «бель ер» містера Велике Ранчо. А, була ще одна, що проїжджала повз будинок Енні та до смерті його налякала, коли він уперше вибрався зі свого «готельного номера».

Пол вимкнув світло на ганку та покотився до інших дверей — тих, що були між холодильником і стінною шафою. На них також виднілися три замки, а вона навіть не виходила надвір, принаймні безпосередньо. Біля одвірка був іще один вимикач. Пол клацнув важільцем і побачив охайну прибудову вздовж підвітряної стіни будинку. В одному кутку лежали стос дров та колода, посеред якої стирчала сокира. В іншому кутку стояв стіл, над яким по гачках були розвішані інструменти. Зліва — ще одні двері. Лампочка світила не дуже яскраво, але достатньо, щоби Пол розгледів на них черговий поліцейський засув і два замки «Крейтс».

«Ройдмани... усі... проти мене...»

— Не знаю щодо всіх, — промовив Пол у порожній кухні, — але я — точно.

Він облишив двері та покотився до комори. Перш ніж шукати на полицях харчі, він пригледів сірники. Дві пачки сірників у книжечках і принаймні дві дюжини коробок «Даймонд Блю Тіп», дбайливо складені в стосики.

Спочатку Полу закортіло пустити червоного півня, проте він відкинув цю напрочуд безглузду ідею, хоч на мить повернувся до неї, коли помітив у глибині комори ще одні двері, цього разу без замків.

Він відчинив їх і побачив круті розхитані сходинокки, що вихляли вниз, у підвал. Із темряви здіймався поганий дух гниючих овочів і застоюної води. Пол почув тихе пицання і пригадав слова Енні: *«Коли починається дощ, вони лізуть у підвал. І я розставляю пастки. Бо мушу»*.

Він поспіхом затраснув двері. По скроні поточилася крапля поту та потрапила в кутик правого ока. Повіки запекло, і Пол утерся зап'ястком руки. Дізнавшись, що двері ведуть у підвал і що замків на них немає, він іще раз загадався спалити будинок — тепер ідея вже не видавалася такою безглуздою, бо він міг сховатися внизу. Але сходинокки були надто крутими, а ще існувала можливість, що палаючий будинок Енні завалиться до того, як встигне приїхати пожежна бригада з Сайдвіндера, а ще там бігали щури... і їхнє пицання було просто нестерпним.

«Як б'ється його серце! Як відчайдушно він намагається вирватися на волю! Як і ми, Поле. Як і ми».

— Африка, — сказав Пол, але не почув власних слів. Він почав переривати комору в пошуках консервів та пакунків із харчами, намагаючись брати речі, відсутність яких Енні, скоріш за все, не помітить наступного разу, як сюди зайде. На рівні підсвідомості Пол розумів, що означають подібні перестороги: він більше не збирався нікуди тікати.

«Поки що», — заперечив його неспокійний розум.

«Ні, — невблаганно відповів інший, глибинний голос. — Ти залишишся тут назавжди, Поле. Назавжди».

— Я ніколи не здамся, — прошепотів він. — Чуєш мене? Ніколи.

«Кажеш, ні? — саркастично зауважив голос циніка. — Ну... то подивимося, чи не так?»

Так. Подивимося.

17

Комора Енні радше скидалася на бомбосховище на випадок ядерної війни. Пол здогадувався, що потяг до накопичування можна було певною мірою пояснити умовами життя: жінка усамітнено мешкає в гірській місцевості, де варто очікувати, що якийсь період часу (може, лише один день, а може, аж кілька тижнів) ти можеш бути відрізаний від навколишнього світу. Скоріш за все, навіть ті кукурікнуті Ройдмани мали таку комору, від вигляду якої в жителів інших штатів брови би на лоба полізли... але він сумнівався, що ті кукурікнуті Ройдмани чи ще якісь сусіди Енні мали щось подібне до цього складу. То була не комора, а цілий супермаркет, чорт забирай. Полу здалося, що в коморі Енні простежувався деякий символізм — ряди харчів свідчили про розпливчастість кордону між Суверенною Державою Реальності та Народною Республікою Параної. Проте в його становищі такі розмірковування не варті жодної уваги. У пизду символізм. Хапай наїдки!

Так, але обережно. Справа не лише в тому, що вона помітить нестачу. Усе одно Пол узяв би не більше, ніж зміг би надійно захвати на випадок її несподіваного повернення... бо як же вона *ще* може повернутися? Телефон не працював, і Полу здавалося, що Енні навряд чи стане надсилати телеграми чи замовляти по дроту букет квітів¹. Але, зрештою, що вона побачить у його кімнаті чи чого не знайде в коморі — не має значення. Він же мав якось харчуватися. Їжа також була його залежністю.

Сардини. Удосталь сардин у таких маленьких прямокутних бляшанках, де під паперовою обгорткою ховається ключ. Їх він

¹ Flowers by Wire (Floral wire service) — міжміська служба доставки квітів та інших послуг, яка працює в США з 1910 року. Агенти та флористи тримали зв'язок через телеграф, звідси й назва.

точно візьме. Консервована шинка під гострим соусом. Ключів не було, проте він міг відкрити кілька бляшанок просто тут, на кухні, з'їсти та поховати порожню тару в горах сміття. Пол побачив розпакований блок родзинок «Сан-Мейд»: у середині були маленькі коробочки, а на розірваному целофані стояла наліпка «міні-прикуски». Він додав чотири прикуски до купи, що росла в нього на колінах, а також кілька маленьких упаковок кукурудзяних і пшеничних пластівців. Пол не знайшов жодної пачечки підсолоджених пластівців. Якщо вони колись тут були, то Енні вмолила їх під час останнього нервового зриву.

На одній із верхніх полицок охайним стосом (як дрова в сараї) стояли пачки «Слім Джима»¹. Він узяв чотири палички, намагаючись не порушити пірамідальну конструкцію, та жадібно з'їв одну просто на місці, насолоджуючись солоним, жирним присмаком. Він засунув обгортку собі під штани, аби позбутися пізніше.

Починали боліти ноги. Пол вирішив, що як він не збирається тікати чи спалити цей будинок, то треба повертатися до своєї кімнати. Біль ще не розгулявся на повну, проте скоро йому стане непереливки. Варто було би ковтнути пару пігулок і писати, поки очі не позлипаються. Потім можна буде поспати. Він сумнівався, що Енні повернеться того ж вечора, окрім того, насувалася гроза. Пола надзвичайно вабила перспектива спокійно писати, мирно спати та знати, що він сам-один і що Енні не заскочить будь-якої миті в кімнату з черговою несамовитою ідеєю чи божевільною вимогою, — тоді навіть біль у ногах буде здаватися не таким сильним.

Пол виїхав із комори, зупинив візка, аби вимкнути світло, нагадуючи собі, що треба

(«сполоснути»)

---

¹ «Slim Jim» — американський бренд джеркі (маринованого сушеного м'яса) або в'ялених сосисок, що зазвичай упаковуються по одному шматочку в довгасті упаковки.

поставити все на свої місця перед тим, як піти. Якщо в нього закінчиться їжа, перш ніж повернеться Енні, він завжди зможе роздобути ще,

(«неначе голодний пацюк, правда, Полі?»)

але не варто забувати про обережність. Не треба забувати одну просту істину — він ризикує життям кожного разу, як вибирається зі своєї кімнати. Про це аж ніяк не треба забувати.

18

Коли він викотився у вітальню, йому в очі знову впала книжка під кавовим столиком. «ДОРОГА СПОГАДІВ». Вона була завбільшки з фоліант шекспірівських п'єс та завтовшки з родинну Біблію.

Полу стало цікаво — він підібрав книгу та розгорнув її.

На першій сторінці розмістилася невеличка газетна замітка під назвою: «ШЛЮБ ВІЛКС І БЕРРІМАН». На фотографії було зображено блідого чоловіка з вузьким обличчям і жінку з темними очима та щільно стиснутими губами. Пол перевів погляд від фотографії на портрет над камінною полицкою. Жодних сумнівів. Жінка, яку, згідно зі статтею, звали Крісільда Берріман («*Ото ім'я! Варте того, щоби звучати в романах про Мізери*», — подумалося Полу), була матір'ю Енні. Під вирізкою стояв охайний підпис, зроблений чорними чорнилами: «“Часопис Бейкерсфілда”, 30 травня, 1938».

На другій сторінці було оголошення про народження дитини: Пол Емері Вілкс з'явився на світ у пологовому будинку Бейкерсфілда 12 травня 1939 року. Батько: Карл Вілкс, мати: Крісільда Вілкс. Пол здригнувся, коли прочитав, як звали брата Енні. Мабуть, той самий, з яким вона ходила в кіно дивитися серіали. Її брата також звали Полом.

Третя сторінка містила замітку про народження Енн Марі Вілкс, д. н. 1 квітня 1943 року. Тобто Енні щойно виповнилося сорок чотири роки. Пол також не випустив з уваги той факт, що вона народилася в День усіх дурнів.

Надворі шумів вітер. У вікна бився дощ.
Забувши про біль, Пол зачаровано перегорнув сторінку.
Наступна вирізка займала цілу шпальту «Часопису Бейкерсфільда». На фотографії виднілися силуети пожежників на фоні полум'я, що виривалося з вікна каркасного будинку.

П'ЯТЕРО ОСІБ ЗАГИНУЛО ВНАСЛІДОК ПОЖЕЖІ У БАГАТОКВАРТИРНОМУ БУДИНКУ

П'ятеро людей, четверо з яких — члени однієї родини, померли, задихнувшись димом під час пожежі третього ступеня, що сталася рано-вранці у середу у багатоквартирному будинку по Вотч-Гілл-авеню, що в Бейкерсфільді. Серед загиблих було троє дітей: Пол Кренміц (8 років), Фредерік Кренміц (6 років) і Елісон Кренміц (3 роки). Четвертою жертвою виявився їхній батько, Едріан Кренміц (41 рік). Містер Кренміц устиг врятувати свою четверту дитину, Лорін Кренміц (1,5 року). За словами місіс Джесіки Кренміц, чоловік передав їй у руки наймолодшу дочку та мовив: «Я повернуся з іншими за хвилину чи дві. Молися за нас». «Більше я його не бачила», — сказала вона.

П'ятою жертвою став Ірвін Тальман (58 років), холостяк, який мешкав на останньому поверсі. Під час пожежі квартира на третьому поверсі виявилась порожньою. Родина Карла Вілкса, яку спочатку оголосили зниклою без вісти, поїхала з дому у вівторок увечері через протікання труб на кухні. «Я співчуваю місіс Кренміц та її втраті, — сказала Кріссіда Вілкс кореспонденту «Часопису», — але я дякую Богові, що він врятував мого чоловіка та двох дітей».

Начальник центрального пожежного відділу містер О'Вун повідомив, що пожежа почалася в підвалі будинку. Щодо можливості підпалу він зауважив: «Скоріш за все, у підвал пробрався якийсь пропийка, добряче хильнув і випадково пустив півня сигаретним недопалком. Можливо, він утік, замість того щоби спробувати загасити вогонь, від якого померло п'ятеро людей. Сподіваюся, ми його впіймаємо».

Щодо зачіпок для слідства начальник відповів: «У нас є декілька, і ми йдемо по гарячому сліду, запевняю вас».

Тими самими чорними чорнилами, тим самим охайним почерком під статтею був виведений напис: «28 жовтня 1954 року».

Пол підвів очі. Він сидів абсолютно непорушно, тільки серце гупало в горлянци. У животі стало гаряче й млосно.

«Маленькі паскудники».

«Серед загиблих було троє дітей».

«Паскудники місис Кренміц із квартири поверхом нижче».

«Ні, о Боже, ні».

«Як я ненавиділа цих маленьких паскудників».

«Вона була зовсім малою! Її навіть не було вдома!»

«Її було одинадцять. Достатньо доросла й достатньо розумна, щоби, принаймні, розлити трохи керосину біля пляшки дешевого лікеру, потім запалити свічку та встановити її посередині керосинової калюжі. Може, вона навіть не думала, що це спрацює. Може, вона гадала, що пальне випарується ще до того, як догорить свічка. Може, вона сподівалася, що вони встигнуть вибратися... просто хотіла налякати сусідів. Але вона зробила це, Поле, зробила, щоб їй, і ти це знаєш».

Так, він знав. Хто би міг запідозрити Енні?

Пол перегорнув сторінку.

Ще одна вирізка з «Часопису Бейкерсфілда», цього разу від 19 липня 1957 року. Вона містила фотографію Карла Вілкса, трохи старшого на вигляд. Одне було ясно одразу: старшим він уже не стане. У статті наводився його некролог.

БУХГАЛТЕР ІЗ БЕЙКЕРСФІЛДА ПОМЕР УНАСЛІДОК НЕЩАСНОГО ВИПАДКУ

Карл Вілкс, уродженець Бейкерсфілда, помер учора ввечері, невдовзі після того, як його доправили в Центральну лікарню Ернандеса. Вочевидь, він спускався з другого поверху, щоби відповісти на телефонний дзвінок, і пере-чепився через полишену на сходах купу білизни. Лікар

Френк Кенлі, черговий терапевт, сказав, що містер Вілкс помер від численних черепно-мозкових травм і зламаной шиї. Йому було 44 роки.

У Вілкса лишилися дружина Крісілда, син Пол (18 років) і дочка Енн (14 років).

Коли Пол перегорнув сторінку, йому спочатку здалося, що Енні вклеїла дві однакові вирізки батькового некрологу — через скорботу чи неухважність (він вирішив, що останній варіант більш імовірний). Але в статті йшлося про інший епізод, і причина схожості була дуже простою: обидві смерті були зовсім не випадковими.

Пол відчув, як серце похололо від страху.

Під вирізкою стояв напис, зроблений тим самим охайним почерком: «“Новини Лос-Анджелеса”, 29 січня 1962 року».

СТУДЕНТКА УНІВЕРСИТЕТУ ПІВДЕННОЇ КАЛІФОРНІЇ

ПОМЕРЛА ВНАСЛІДОК НЕЩАСНОГО ВИПАДКУ

Учора ввечері до шпиталю Мерсі, що на півночі Лос-Анджелеса, доставили тіло Андреї Сент-Джеймс, яка вчилася на медсестру в Університеті Південної Каліфорнії. Вочевидь, смерть настала внаслідок нещасного випадку. Міс Сент-Джеймс винаймала помешкання по Делорм-стрит разом з ще однією студенткою медичного факультету, Енн Вілкс, уродженкою Бейкерсфілда. Близько одинадцятої години вечора міс Вілкс почула крик, за яким пролунало «жахливе гупання». Міс Вілкс, яка саме робила домашнє завдання, кинулася на сходовий майданчик третього поверху та побачила, що міс Сент-Джеймс лежить унизу «в неприродній позі».

Міс Вілкс зауважила, що коли поспішила подрузі на допомогу, то сама мало не впала. «У нас жив кіт на ім'я Пітер Ганн, — сказала вона, — проте він не з'являвся вже кілька днів, тож ми вирішили, що його забрали в притулок,

бо ми все забували повісити йому на нашійник жетон із адресою. Його тільце лежало на сходинках, тож Андреа перечепилася через kota. Я накрила її своїм светром, а потім подзвонила в лікарню. Я збагнула, що вона вже мертва, але не знала, кому ще можна подзвонити».

Міс Сент-Джеймс, уродженці Лос-Анджелеса, був 21 рік.

— Господи Ісусе, — без перестану шепотів Пол, гортаючи сторінки. Руки жахливо тремтіли. На наступному розвороті була ще одна замітка з «Новин», у якій стверджувалося, що kota двох студенток-медсестер було отруєно.

Пітер Ганн. Пол подумав, що то було гарне ім'я для kota.

У домовласника в підвалі водилися пацюки. За рік до того інспектор Держтехнагляду зробив йому попередження через скарги мешканців. На черговому засіданні Міської ради домовласник став причиною скандалу, який широко висвітлювали газети. Енні мала про це знати. Депутати Ради, які хотіли зберегти гарну репутацію, пригрозили домовласнику величезним штрафом, і той усяв підвал щурячою отрутою. Кіт їсть отруту. Кілька днів кіт вештається по підвалу. Потім кіт, відчуваючи близьку смерть, повзе до хазяйок, убиваючи при цьому одну з них.

«Ото іронія долі! — подумав Пол і зареготав, наче несповна розуму. — Можу закластися, що Пол Гарві¹ зробив із цього випадку головну новину для свого щоденного випуску».

Ладно придумано. Дуже ладно.

«Але ж ми знаємо, що Енні набрала в підвалі отрути та нагодувала нею з рук свого kota, а якщо старий Пітер Ганн не бажав їсти, то, скоріш за все, вона палкою запхала йому отруту в горлянку. Коли тварина померла, вона поклала її на сходинки та стала сподіватися на успішне завершення свого

---

¹ Paul Harvey (1918—2009) — американський радіодиктор, який працював більш ніж на тисячі радіостанцій та інколи збирав аудиторію в 24 мільйони слухачів на тиждень. Відомий випусками скандальних новин і передачею «Решта історії» («The Rest of the Story»).

плану. Може, вона знала, що її сусідка прийде додому трохи напідпитку. Мертвий кіт, купа брудного одягу. Той самий метод скоєння злочину, як сказав би Том Твайфорд. Але чому, Енні? Ці вирізки можуть повідомити мені все, окрім причини. ЧОМУ?»

Протягом останніх кількох тижнів інстинкт самозбереження змусив частину свідомості Пола *перетворитися* на свідомість Енні, і тепер вона промовляла до нього сухим, категоричним тоном. Вона говорила божевільні, проте беззаперечно логічні речі.

«Я її вбила, бо вона слухала радіо по ночах.

Я її вбила, бо вона придумала тупе ім'я для кота.

Я її вбила, бо втомилася дивитися, як вона взасос цілується зі своїм бойфрендом на дивані, як він засовує їй руку під спідницю, так далеко, ніби шукає золоті злитки.

Я її вбила, бо побачила, що вона списує.

Я її вбила, бо вона побачила, що я списую.

Деталі не мають значення, чи не так? Я її вбила, бо вона була кукурікнутою паскудою, а це вже вагома причина».

— А може, тому, що вона була Міс Розумакою, — прошепотів Пол. Він закинув голову та видав ще одне пронизливе, перелякане іржання. Отака в Енні «Дорога спогадів»? Які ж дивні, отруйні квіти росли обабіч її тихого, непримітного шляху!

«Невже ніхто не здогадався провести паралелі між двома нещастями? Між випадковими падіннями її батька та сусідки? Та облиште!»

Але Пол не міг цього облишити. Між смертями був проміжок майже в п'ять років, вони сталися у двох різних містах. Про них писали в різних газетах густонаселених штатів, де, певно, люди кожного дня падають зі сходів і ламають собі шії.

«І вона ладно, дуже ладно все продумала».

Енні Вілкс — хитра, як сам Диявол. Хоча зараз вона починала втрачати колишню хватку, Полу було би мало втіхи, якби Енні нарешті постала перед судом через убивство письменника Шелдона.

Він перегорнув сторінку та натрапив на ще одну вирізку з «Часопису Бейкерсфілда» — останню, як потім з'ясувалося. Заголовок свідчив про те, що «МІС ВІЛКС ОТРИМАЛА ДИПЛОМ МЕДСЕСТРИ». Землячка робить успішну кар'єру. На фото була молода, усміхнена, напрочуд приваблива Енні Вілкс, вдягнена в халат і шапочку медпрацівника. Звісно ж, то була фотографія з університетського випускного. Вона закінчила курс із відзнакою. *«А заради цього їй також довелося убити свою сусідку»*, — подумав Пол і знову заіржав високим, сполоханим сміхом. Ніби у відповідь, об стіну будинку вдарився шквал вітру. Портрет матінки Енні затремтів на своєму гвіздку.

Наступна вирізка була з газети «Юніон Лідер», що випускалася в Манчестері, штат Нью-Гемпшир. Друге березня 1969 року. Звичайний некролог, який, на перший погляд, не мав жодного стосунку до Енні Вілкс. Ернест Гоняр (79 років) помер у лікарні Святого Джозефа. Причину смерті не наведено. *«Після тривалої хвороби»* — йшлося в замітці. У нього лишилися дружина, дванадцятьоро дітей і сотні чотири онуків і правнуків. *«Ніщо не порівняється з календарним методом контрацепції, коли хочеш наробити собі силу-силенну нащадків»*, — подумав Пол і знову заіржав.

«Вона його вбила. Ось що сталося з добрим старим Ерні. Чого б іще тут опинився його некролог? Це ж Книга Мертвих Енні Вілкс, чи не так?»

Чому, заради всього святого? ЧОМУ?»

У випадку з Енні Вілкс на це запитання не існувало раціональної відповіді. Про що було неважко здогадатися.

Наступна сторінка, ще один некролог із «Юніон Лідера». Дев'ятнадцяте березня 1969 року. Жінку звали Гестер «Квіні» Боліфант. На фотографії вона була схожа на істоту, чії скам'янілі рештки підняли з глибин бітумних озер Ранчо Ла-Брея¹. Квіні спіткало те саме лихо, що й Ерні. Скидалося на те, що

¹ La Brea Tar Pits — район парку Генкок у Лос-Анджелесі, штат Каліфорнія, де в природному асфальті, який піднімається на поверхню з глибин землі, часто знаходять рештки вимерлих тварин.

люди завели собі лайняну звичку помирати від «тривалої хвороби». Як і Ерні, вона померла у Святому Джо. Прощання відбудеться 20 березня, з 14.00 до 18.00, у похоронному залі «Фостерз». Погребіння — 21 березня, о 16.00, на цвинтарі Мері Сір.

«Тільки бракувало замовити пісню «Прийди до мене, Енні»¹ у виконанні мормонського табернакального хору²», — подумав Пол і знов удав коня.

На наступних сторінках містилося ще три некрологи з «Юніон Лідер». Двоє літніх чоловіків померли від незмінного фаворита — Тривалої Хвороби. Третьою була сорокашестирічна жінка на ім'я Полетт Сімо. Полетт померла від очікуваного претендента на друге місце — Швидкоплинної Хвороби. І хоча фото, надруковане в останньому некролозі, було дуже зернисте та розмите, Пол розгледів, що Квіні Боліфант у порівнянні з Полетт Сімо здавалася Дюймовочкою. Він подумав, що недуга дійсно могла бути напрочуд швидкоплинною — скажімо, раптовий інфаркт, потім відбулася поїздка до Святого Джо, а потім... потім що? Що саме?

Полу не хотілося думати про подробиці... але в усіх трьох некрологах лікарня Святого Джозефа зазначалася як місце смерті.

«А якщо ми зазирнемо до журналу чергувань медсестер за березень 1969 року, то чи не знайдемо там прізвище ВІЛКС? Любі друзі, чи кукурікають ведмеді в лісі?»

Ця книга... Боже правий, ця книга була величезною.

«Годі, прошу. Я більше не хочу цього бачити. Але в мене виникла ідея. Я покладу цю книгу точно на те місце, де знайшов. І поїду до себе у спальню. Гадаю, що писати все одно не вийде, тому просто закинуся ще однією пігулкою та ляжу спати. Назвемо це запобіжником від нічних кошмарів. Але, будь ласка, я не хочу більше гуляти Дорогою Спогадів Енні. Будь ласка, ну будь ласочка».

¹ Перефразування назви християнського гімну «Прийди до мене, Ісусе» («Jesus, won't you come by here»).

² «Mormon Tabernacle Choir» — церковний хор Церкви Ісуса Христа Святих останніх днів, до якого входять 360 добровольців. Нагороджений преміями «Греммі» та «Еммі».

Але його руки набули власного розуму та волі, вони продовжували гортати сторінки, усе швидше й швидше.

Ще дві коротенькі замітки про смерті в «Юніон Лідер»: одна сталася наприкінці вересня 1969 року, друга — на початку жовтня.

Дев'ятнадцяте березня 1970 року. Цього разу з газети «Геральд», місто Гаррісбург, штат Пенсильванія. Остання сторінка. «НОВИЙ МЕДИЧНИЙ ПЕРСОНАЛ У ЛІКАРНІ». На фото був зображений лисіючий чоловік в окулярах, який, мабуть, потайки наминав власні шмарклі, як подумалося Полу. Окрім нового керівника відділу зв'язків із громадськістю (тобто лисіючого чоловіка в окулярах), лікарня Ріверв'ю набрала двох лікарів, вісьмох медсестер, а також кухарів, прибиральників і одного вахтера.

Енні була однією з медсестер.

«На наступній сторінці, — подумав Пол, — я побачу маленьку замітку про смерть літнього чоловіка чи жінки, які випустили дух у лікарні Ріверв'ю міста Гаррісбург, штат Пенсильванія».

Точно. Старий нікчема, який сконав за допомогою визнаного фаворита — Тривалої Хвороби.

Далі — літній чоловік, який помер від рук вічної подружки — Швидкоплинної Хвороби.

Далі — трирічна дитина, яка впала у колодязь, отримала жахливі травми голови та була доставлена в Ріверв'ю у стані коми.

Пол зацікавився гортав сторінки, поки вітер і дощ кидалися на стіни будинку. Її графік був невблаганним: вона отримувала посаду, вбивала людей, а потім переїжджала до іншого міста.

Раптом в уяві Пола зринув образ зі сну, який свідомість уже позабула, тож видіння набуло дельфійського відчуття «*déjà vu*»¹. Він побачив Енні Вілкс у довгій сукні з фартухом та чепчиком, що прикривав її волосся. Енні в подоби медсестри з лондонської божевільні «Бедлам». В одній руці вона тримала кошик. Занурювала в нього долоню. Діставала пісок і кидала в обличчя людей, повз яких проходила. То був не заспокійливий, сонний

¹ «Уже бачене» (з фр.).

пісок, а отруйний. Вона їх убивала. Коли їхньої шкіри торкався пісок, обличчя бліднули, а лінії, що відображали кволий пульс, ставали пласкими.

«Припустімо, вона вбила малих Кренміців, бо вони були паскудниками... і свою сусідку... можливо, навіть власного батька. А інші?»

Але Пол знав. Його внутрішня Енні знала. Старі та хворі. Усі вони були старі та хворі, окрім місіс Сімо, яка, напевне, перетворилася на овоч ще до того, як дісталася до лікарні. Місіс Сімо та малий, який упав у колодязь. Енні вбила їх, бо...

— Бо вони були щурами, що попалися в мишоловку, — прошепотів Пол.

«Бідолахи».

Звісно. Саме так. З погляду Енні, усі люди на світі поділялися на три категорії: паскудники, бідолахи... та Енні.

Вона невпинно рухалася на захід. Із Гаррісбурга — до Піттсбурга, Дулута, Фарго. Потім, 1978 року, Енні дісталася Денвера. Події незмінно відбувалися в однаковому порядку: «привітальна» стаття, де згадувалось ім'я Енні (Пол вирішив, що вона пропустила манчестерську вітальну замітку, бо не знала, що такі новини друкуються в місцевих газетах), потім дві-три непримітні смерті. Далі цикл починався знову.

Тобто до Денвера.

Спочатку все було як завжди. У статті, цього разу вирізаній із вісника Денверської лікарні швидкої допомоги, перераховувалися нові працівники, серед яких також знайшлося ім'я Вілкс. Згідно з акуратною приміткою Енні, вісник називався «Ноші».

— Чудова назва для лікарняної газети, — повідомив Пол порожній кімнаті. — Дивно, що ніхто не додумався охрестити її «Зразок калу».

Він знову безтямно зайшовся своїм моторошним іржанням, а потім перегорнув сторінку. Перший некролог із «Новин Скелястих гір». Лора Д. Ротберг. Тривала хвороба. Двадцять перше вересня 1978 року. Денверська лікарня швидкої допомоги.

Аж раптом усталений порядок урвався.

На черговій сторінці містилося оголошення, але не про похорон, а про весілля. На фотографії була Енні, проте не в лікарняній уніформі, а в білій сукні з накрохмаленого мережива. Поруч із нею стояв чоловік на ім'я Ральф Дуган і тримав Енні за руки. Дуган працював фізіотерапевтом. «ШЛЮБ ДУГАНА І ВІЛКС» — зазначалося в заголовку. «Новини Скелястих гір» від другого січня 1979 року. Дуган був чоловіком досить неприємним, окрім однієї риси: він скидався на батька Енні. Пол подумав, що якби йому зголити ті дурнуваті вусики, які зазвичай носять завідники холостяцьких барів, то він би став викапаням Карлом Вілксом (напевне, щойно скінчився медовий місяць, Енні змусила його позбутися рослинності на обличчі).

Пол прогорнув решту сторінок альбому — до кінця було неблизько. Певно, Ральфу Дугану варто було почитати собі гороскоп (перепрошую, *горескоп*) на той день, коли він одружився з Енні.

«Гадаю, я маю непогані шанси знайти про тебе коротку замітку на тих непрочитаних сторінках. Деяким людям судилося поїхати на побачення в Самарру¹, і ти отримав своє запрошення разом із купою білизни чи мертвим котом на сходах. Мертвим котом із милою кличкою».

Але Пол помилився. Наступною виявилась вирізка про новосельців із Недерлендської газети. Недерленд був невеликим містом на захід від Боулдера. Зовсім недалеко звідси, як вирішив Пол. Спочатку він не міг відшукати Енні в цій короткій, сповненій імен статті, але потім збагнув, що шукає не те прізвище. Вона була тут, проте зараз стала частиною соціо-статтевого об'єднання під назвою «Містер і місіс Ральф Дуган».

Пол різко підвів голову. Невже машина їде? Ні... просто вітер. Звісно, вітер. Пол опустив очі в альбом Енні.

---

¹ «Appointment in Samarra» (1934) — перший роман американського письменника Джона О'Гара. Назва твору — посилання на оповідку Сомерсета Моема про торговця, який, сам не усвідомлюючи, поїхав на побачення зі Смертю в іракське місто Самарра.

Ральф Дуган знову допомагав кволим, кульгавим і сліпим в Арапагоській окружній лікарні, а Енні, скоріш за все, повернулася до споконвічного покликання медсестри: опікуватися недужими та втішати важкохворих пацієнтів.

«Зараз почнуться вбивства, — подумав Пол. — Тільки от питання щодо Ральфа: він піде на початку, у середині чи під кінець?»

Але він знову помилився. Замість некрологу на наступній сторінці була приклеєна ксерокопія оголошення з продажу нерухомості. У верхньому правому кутку містилася фотографія будинку. Пол упізнав його тільки за сараєм — зрештою, він ніколи не бачив дому ззовні.

Унизу стояла приписка твердим, охайним почерком Енні: *«Перший внесок зроблено 3 березня 1979 року. Документи отримано 18 березня 1979 року».*

Вона хотіла перебраться туди, коли вийде на пенсію? Навряд чи. Літня резиденція? Ні, Дугани не могли дозволити собі таку розкіш. Тож?..

Ну, може, це нісенітниця, але чом би й ні? Може, вона посправжньому покохала свого Ральфа Дугана. Може, минув цілий рік, а вона так і не знайшла в ньому ніякої кукуріаки. Щось *мало* змінитися, бо некрологів не було...

Він зазирнув на попередню сторінку.

Відтоді, як у вересні 1978 року померла Лора Ротберг. Енні припинила вбивати приблизно в той самий час, коли зустріла Ральфа. Але минають дні, Енні стає дедалі важче. Повертаються напади депресії. Вона дивиться на старих... на смертельно хворих... і думає про те, які ж вони бідолахи, вона розмірковує: *«Мене гнітить обстановка. Нескінченні кахляні коридори, запахи, рипіння каучукових підшос і стогони людей, що конують у муках. Якщо я поїду звідси, то все буде гаразд».*

Вочевидь, саме тому Ральф і Енні повернулися на лоно природи.

Пол перегорнув наступну сторінку та вражено кліпнув очима.

Внизу аркуша було вишкрябано: «43 СЕРПНЯ 1880 ПІШОВ НА ХУЙ!»

Товстий альбомний папір був порваний у декількох місцях від оскаженілої руки, яка була водила по ньому ручкою.

Тут була колонка «РОЗЛУЧЕННЯ» з Недерлендської газети, але, щоби знайти потрібні імена, Полу довелося перевернути книгу, бо стаття була вклеєна догори дригом.

Так, ось вони. Ральф і Енні Дуган. Підстава: психічна неврівноваженість.

— Розлучився після швидкоплинної хвороби, — пробурмотів Пол і знову підвів очі, бо йому вчувся звук двигуна. Вітер, усього лиш вітер... Усе одно, треба чимшвидше повертатися до своєї безпечної спальні. І справа була не лише в наростаючому болю в ногах, Пол наближався до стану смертельного переляку.

Він знову схилився над книгою. Якимось дивним чином вона видалася надто цікавою, аби її покинути. Наче роман — такий огидний, що його конче треба дочитати.

Шлюб Енні розпався більш цивілізовано, ніж того очікував Пол. Проте, як він правильно зауважив, розлучення *дійсно* сталося після швидкоплинної хвороби, півтора року сімейного щастя — то не так уже й багато.

Вони купили будинок у березні, а так рідко вчиняють, коли шлюб розвалюється. Що сталося? Пол не знав. Він міг би вигадати якусь історію, але вона так і лишилася б вигадкою. Але згодом, перечитуючи статтю, він побачив натяк: «Анжела Форд із Джоном Фордом. Кірстен Фроулі зі Стенлі Фроулі. Данна Маклорен із Лі Маклореном». І...

«Ральф Дуган із Енн Дуган»

«В Америці є такий звичай, правда? Ніхто про нього не розповідає, але він існує. Чоловіки пропонують руку й серце при місячному сяйві, а жінки подають на розлучення через суд. Тож про що нам говорить ця граматична конструкція? Анжела каже: "Щур тобі пек, Джеку!", Кірстен каже: "Не влаштовуй мені сцен, Стене!", Данна каже: "Віддавай ключі, Лі!" А що каже

Ральф, єдиний чоловік, чиє ім'я стоїть перед іменем дружини? Гадаю, він кричить: "Заберіть мене з цього некла!"»

— Може, він побачив мертвого kota на сходах, — прошепотів Пол.

Наступна сторінка. Ще одна стаття про новосельців. Цього разу з «Об'єктива», що виходив у Боулдері, штат Колорадо. Там була фотографія дюжини нових робітників, які згуртувалися на моріжку перед Боулдерською лікарнею. Енні стояла в другому ряду, її обличчя проглядалося порожнім білим колом під шапочкою з чорною стрічкою на закоті. Починалося чергове шоу. Дев'яте березня 1981 року. Вона повернула собі дівоче прізвище.

Боулдер. Ось де Енні збожеволіла *по-справжньому*.

Він дедалі швидше гортав сторінки, його проймав жах, у голові крутилися лише дві думки: «Чому її досі не викрили?» і «Як, заради всього святого, їй удавалося виходити сухою з води?»

10 травня 1981-го — тривала хвороба. 14 травня 1981-го — тривала хвороба. 23 травня — тривала хвороба. 9 червня — швидкоплинна хвороба. 15 червня — швидкоплинна. 16 червня — тривала.

Швидкоплинна. Тривала. Тривала. Швидкоплинна. Тривала. Тривала. Швидкоплинна.

Сторінки висковзали з-поміж пальців. Пол відчував слабкий запах сухої друкарської фарби.

— Боже, скільки людей вона вбила?

Якщо припустити, що кожен некролог у книзі Енні дорівнював убивству, то її рахунок сягав понад тридцяти жертв на рік до кінця 1981-го... і жодного занепокоєння з боку керівництва. Звісно, більшість загиблих були старі, інші — важкохворі, але ж... хтось міг би здогадатися...

Урешті-решт 1982 року Енні зробила промах. У вирізці з «Об'єктива» від чотирнадцятого січня була низькоякісна фотографія порожнього, скам'янілого обличчя Енні, над якою містився заголовок: «ОГОЛОШЕНО НОВОГО ЗАВІДУВАЧА ПОЛОГОВИМ ВІДДІЛЕННЯМ».

Двадцять дев'ятого січня почалися смерті немовлят.

Енні старанно занотувала всю історію. Полу було нескладно слідкувати за перебігом подій. *«Якби людям, які полювали на тебе, Енні, потрапила до рук ця книга, то ти б уже сиділа в тюрмі чи божевільні, до самого Судного дня».*

Перші дві смерті немовлят не викликали підозр, в історії хвороби однієї дитини навіть значився серйозний вроджений дефект. Але немовлята, з дефектами чи ні, — не те саме, що старигани, які помирають від ниркової недостатності, або жертви автокатастроф, що якимось чином продовжують дихати, коли їм знесло півголови чи нутрощі вивалюються з рани в животі розміром із зерно. А потім вона почала вбивати здорових разом із хворими. Пол припускав, що Енні, яка стрімко опускалася по психопатичній спіралі, почала розглядати всіх людей як бідолашних створінь.

До середини березня 1982 року в Боулдерській лікарні сталося п'ять дитячих смертей. Почалося повноцінне розслідування. В «Об'єктиві» від двадцять четвертого березня ймовірним підозрюваним оголосили «неякісну дитячу суміш». Цитували «надійне джерело з лікарні», і Пол загадався, чи то була не Енні Вілкс власною персоною.

Ще одна дитина померла в квітні. Дві — у травні.

Потім — перша шпальта газети «Денвер Пост» від першого червня:

СТАРШУ МЕДСЕСТРУ ДОПИТАЛИ З ПРИВОДУ ДИТЯЧИХ СМЕРТЕЙ

Обвинувачень не висунуто «поки що», як стверджує речник шерифа.

Автор: Майкл Літ

Енн Вілкс (39 років), старшу медсестру пологового відділення Боулдерської лікарні, допитали сьогодні з приводу восьми смертей немовлят, які сталися протягом кількох останніх місяців. Усі діти померли після призначення міс Вілкс на посаду голови відділення.

На запитання, чи перебуває міс Вілкс під вартою, речник шерифа Тамара Кінсолвін відповіла, що ні. На запитання, чи міс Вілкс прийшла у відділок з доброї волі, аби дати свідчення у справі, міс Кінсолвін відповіла: «Мушу визнати, що ні. Справа виявилася складнішою, ніж ми очікували». На запитання, чи висунуто міс Вілкс які-небудь обвинувачення, міс Кінсолвін відказала: «Ні. Поки що».

Решта статті присвячувалася огляду кар'єри Енні. Одразу кидалось в очі, що вона багато переїжджала, але не було й натяку на те, що пацієнти витягали ноги в усіх лікарнях, де працювала Енні (а не лише в Боулдері).

Пол зачаровано дивився на фотографію, що ілюструвала статтю.

Енні під вартою. Боже правий, Енні під вартою. Ідол не впав, але вже хитається... хитається...

З отупілим, позбавленим будь-якого виразу обличчям, вона здіймалася кам'яними сходами в супроводі кремезної жінки-поліцейського. На ній була сестринська уніформа та білі черевики.

Наступна сторінка: «ВІЛКС ВИЙШЛА НА ВОЛЮ, НЕ ПРОМОВИВШИ ЖОДНОГО СЛОВА НА ДОПИТІ».

Їй усе зійшло з рук. Якимось чином їй усе зійшло з рук. Настав час зникнути, перебратися до іншого штату: Айдахо, Юта, може, Каліфорнія. Натомість Енні повернулася до роботи. Тож замість статті про новосельців із якоїсь західної газети Пол виявив на наступній сторінці першу шпальту «Новин Скелястих гір» від другого липня 1982 року. Заголовок було набрано величезними літерами:

Жах триває:
У БОУЛДЕРСЬКІЙ ЛІКАРНІ
ПОМЕРЛИ ЩЕ ТРИ ДИТИНИ

За два дні поліція заарештувала пуерториканця, який працював у лікарні прибиральником, але за дев'ять годин його

відпустили. Потім, дев'ятого липня, «Денвер Пост» і «Новини Скелястих гір» повідомили про арешт Енні. На початку серпня відбулося коротке попереднє слухання. Дев'ятого вересня вона постала перед судом за вбивство немовляти, Дівчинки Крістофер, яка прожила всього один день. Окрім Дівчинки Крістофер, Вілкс підозрювали в іще семи вбивствах першого ступеня. У статті зазначалося, що деякі можливі жертви Енні навіть прожили достатньо довго, аби отримати справжні імена.

Серед звітів про судову справу траплялися листи, які читачі надсилали головним редакторам газет Денвера та Боулдера. Пол розумів, що випадок із Енні в першу чергу викликав реакцію в найбільш агресивних громадян (які тільки зміцнили її сприйняття людства як «гомо паскудус»), але послання були злостиві понад усяку міру. Громада погоджувалася в одному: смерть через повішання була би надто м'яким покаранням для Енні Вілкс. Один із читачів охрестив її Леді Драконом, і це ім'я причепилося до Енні до самого кінця судового процесу. Більшість сходилася на тому, що Леді Дракона треба заколоти до смерті розжареними вилами, і більшість, знову ж таки, зазначали, що залюбки попрацювали б коліями.

Біля одного такого листа стояв кривий, жалюгідний коментар Енні, який був так не схожий на її звичну впевнену манеру: *«Палки мені можуть кістки поламати, та недобрим словом мене не здолати».*

Було очевидно, що Енні припустилася найбільшої помилки, коли не змогла зупинитися після того, як люди *щось* запідозрили. Справи були кепські, але, на жаль, не вкрай погані. Ідол лише хитався. Обвинувачення базувалось на самих побічних доказах, місцями таких водянистих, що хоч газету крізь них читай. Окружний прокурор мав відбиток руки, знятий з обличчя та горла Дівчинки Крістофер. Він збігався за розміром із долонею Енні, а також містив слід від кільця з аметистом, яке вона носила на підмізинному пальці правої руки. Також О. П. роздобув список працівників, які входили чи виходили з палати

новонароджених приблизно в той час, коли помирали немовлята. Але Енні була старшою медсестрою, тому вона *постійно* заходила та виходила з того відділення. Адвокати змогли навести дюжину прикладів, коли Енні побувала в палаті й зрештою *нічого* не трапилося. Пол подумав, що це дуже схоже на доводи про те, як метеорити ніколи не падають на землю — якщо розглядати проміжок часу в п'ять днів, за які жоден метеорит не впав на північне поле фермера Джона. Але подібний аргумент захисника все одно мав справити на присяжних неабияке враження.

Обвинувачення, як могло, плело навколо Енні тенета, але відбиток руки з кільцем виявився єдиним, кращим доказом, який прокурори зуміли нарити. Завдяки тому факту, що уряд штату Колорадо взагалі притягнув Енні до суду (враховуючи низькі шанси на ув'язнення через брак доказів), Пол дійшов одного припущення та одного переконання. Припущення полягало в тому, що під час перших усних допитів Енні наговорила багато підозрілих, може навіть компрометаційних речей, але її адвокату вдалося не пропустити запис цих розмов до судової зали. Переконання полягало в тому, що рішення Енні відмовитися від офіційного захисту на попередніх слуханнях було дуже нерозумним. Адвокат не зумів приховати від суду саме *ці* свідчення (хоча старався, аж зі шкіри видирався), і протягом трьох серпневих днів, коли Енні «свідчила в Денвері», вона так і не визнала своєї провини. Проте Пол вирішив, що насправді вона в усьому зізналася.

Деякі фрази з опублікованих допитів були справжніми перлами:

Чи вони викликали в мене жаль? Звісно, що викликали.
Враховуючи те, в якому світі ми живемо.

Мені нема чого соромитися. Мені ніколи не буває соромно. Усі мої вчинки остаточні, я ніколи не оглядаюся на минуле.

Чи я відвідувала похорони дітей? Звісно, ні. На похоронах мені стає моторошно та сумно. Окрім того, я не вірю, що в немовлят є душі.

Ні, я ніколи не плакала.

Чи було мені шкода? Це філософське питання, чи не так?

Звісно, я зрозуміла останнє запитання. Я розумію *всі* ваші запитання. Я знаю, ви всі проти мене.

«Якби вона наполягла на тому, аби свідчити в суді самотійно, — подумав Пол, — то адвокату, мабуть, довелося би її пристрелити, аби вона не напаякала зайвого».

Тринадцятого грудня 1982 року справу передали присяжним. Статтю з «Новин Скелястих гір» ілюструвала фотографія, на якій Енні спокійно сиділа в камері для підсудних і читала «Пригоди Мізері». Коментар під фото питає: *«МІЗЕРНА? ТІЛЬКИ НЕ ЛЕДІ ДРАКОН. Енні безтурботно читає, очікуючи на вирок».*

І зрештою, шістнадцятого грудня, з'явилися кричущі заголовки: *«ЛЕДІ ДРАКОН НЕВИННА»*. У статті наводилися пояснення одного з присяжних, який побажав лишитися невідомим: *«У мене є дуже великі сумніви щодо її невинуватості. На жаль, я маю такі самі сумніви щодо її провини. Сподіваюся, її знову притягнуть до відповідальності, але за іншою статтею. Можливо, обвинуваченню вдасться зібрати більш переконливі докази».*

«Усі знали, що вона винна, але ніхто не зміг цього довести. Тому вона вийшла сухою з води».

Протягом трьох-чотирьох наступних сторінок справа добігла кінця. О. П. заявив, що Енні *неодмінно* будуть судити за іншими статтями. За три тижні він відмовився від своїх слів. У лютому 1983 року окружна прокуратура випустила заяву, що, хоча справа щодо вбивства немовлят у Боулдерській лікарні розслідується повним ходом, справу проти Енні Вілкс закрито.

Вийшла сухою з води.

Її чоловік не давав жодних свідчень у суді. Цікаво, чого б це?

До кінця книги залишалося чимало сторінок, проте вони височіли таким охайним, незайманим стосом, що Пол здогадався — поки що історія Енні закінчилася. Хвала Господу.

На наступній сторінці була вирізка з «Вісника Сайдвіндера» від дев'ятнадцятого листопада 1984 року. У східній частині Грайдерського заповідника туристи знайшли понівечене, розчленоване тіло молодого чоловіка. Через тиждень репортери з'ясували, що це був двадцятирічний Ендрю Померой з Колд Стрім Гарбор¹, штат Нью-Йорк. У вересні, за рік до трагедії, Померой подався автостопом у Лос-Анджелес. П'ятнадцятого жовтня батьки отримали від нього останню звістку. Він зробив їм дзвінок за рахунок співрозмовника, коли перебував у Джулсбурзі². Тіло Ендрю знайшли в пересохлому руслі річки. У поліції припускали, що насправді Помероя могли вбити біля траси № 9, а тіло дісталось заповідника вже під час весняного водопілля. Звіт патологоанатома свідчив про те, що рани були завдані сокирою.

Пол замислився, цього разу зі щирим інтересом, як далеко розташовувався Грайдерський заповідник від будинку Енні.

Він перегорнув сторінку та побачив останню (принаймні, поки що) газетну вирізку, і раптом йому забило дух. Після страшного, майже нестерпного блукання серед некрологів, що всівали попередні аркуші, Пол неначе стикнувся з оголошенням про *власну* смерть. Не зовсім, але...

— Але могилу вже можна копати, — хрипко й тихо промовив Пол.

Стаття з «Ньюзвік». Колонка «Зміна статусу». Під заміткою про розлучення однієї телевізійної акторки та кончину сталего магната з Середнього Заходу стояв абзац:

---

¹ Видозмінена назва невеличкого поселення Колд Спрінг Гарбор (Cold Spring Harbor) в окрузі Саффолк, штат Нью-Йорк.

² Julesburg — окружний центр Седжвіка, штат Колорадо.

ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ЗНИКНЕННЯ: Пол Шелдон (42 роки), найкраще відомий низкою сентиментальних романів про сексуальну, легковажну та нездоланну Мізері Честейн, про що повідомив його агент, Брайс Белл. «Гадаю, з ним усе гаразд, — сказав Брайс, — але я би хотів, щоби він вийшов на зв'язок і приніс спокій у моє життя. А його колишні дружини хочуть, аби він також вийшов на зв'язок і приніс кошти на їхні банківські рахунки». Востаннє Шелдона бачили сім тижнів тому в Боулдері, штат Колорадо, куди він поїхав закінчувати свій останній роман.

Статтю було надруковано два тижні тому.

«Повідомлення про зникнення, та й по всьому. Просто повідомлення про зникнення. Я ще не помер, це не те саме».

Але дуже схоже. Раптом Полу конче знадобилися пігулки, і не лише тому, що боліли ноги. Боліло *все*. Він обережно поклав книгу на те саме місце, звідки взяв, та покотив візок до гостьової кімнати.

Надворі потужні, як ніколи, пориви вітру несли на будинок холодний дощ, і Пол стогнав і здригався від цих ударів. Йому було страшно, і він докладав останніх зусиль, щоби не розридатися.

19

За годину, коли Пол накачався наркотиками та потроху засинав, завивання вітру стало скоріше заспокійливим, ніж погрозливим. Він подумав: *«Мені не втекти. Ніяк. Що там казав Томас Гарді в «Непомітному Джуді»¹? «Хтось би міг прийти хлопцеві на допомогу, але ніхто не йшов... бо так не буває». Точно. Правильно. Корабель не зайде в порт, бо йому немає*

---

¹ «Jude the Obscure» (1895) — останній завершений роман англійського письменника Томаса Гарді, в якому йдеться про каменяря Джуда, який хоче стати вченим.

міся. Самотній Рейнджер готує рекламні сніданки з пластівців, а Супермен знімає кіно в Блискучому місті¹. Ти сам по собі, Полі. Сам-самісінький. Може, воно на краще. Бо ти вже знаєш можливий вихід із цієї ситуації, чи не так?»

Так, звісно, Пол знав.

Якщо він хоче втекти, йому доведеться вбити Енні.

Так. Отакий вихід. Здається, єдиний. Час грати в нашу стару гру, Полі?.. «Чи ти зможеш?»

Він відповів без жодних вагань. Так, зможу.

Повіки непомітно зімкнулися. Пол заснув.

20

Гроза тривала весь наступний день. Увечері вітер розігнав хмари і трохи розвиднілося, але температура різко впала з шістдесяти до двадцяти п'яти градусів. Надворі все геть заледеніло. Починалася друга доба, як Пол лишився на самоті. Він сидів біля вікна своєї спальні, визирав на блискучий, крижаний ранковий світ і слухав, як у сараї вищить свиня Мізері та ревуть корови.

Він часто чув тварин. Вони були такою ж частиною звукового фону, як і бій годинника у вітальні. Але такого вищання Пол іще не пригадував. Йому здавалося, що він уже колись чув це гучне коров'яче мукання, але то був далекий, лихий звук із лихого сну, коли його переповнював власний біль. Це трапилося того разу, коли Енні вперше поїхала, лишивши його без пігулок. Пол виріс у передмісті Бостона і майже все життя прожив у Нью-Йорку, але він здогадувався, що означають ці болісні крики. Одну з корів треба було подоїти. Іншу певно, що ні, оскільки Енні висотала її своїми нерегулярними доїннями.

А свиня?

Голодна. Ось і все. Цього було досить.

---

¹ Tinsel Town — інша назва Голлівуду.

Сьогодні тваринам не полегшає. Пол сумнівався, що Енні дістанеться додому в той же день, навіть якби захотіла. Зовнішній світ у цій частині країни перетворився на одну велику ковзанку. Він трохи здивувався глибині свого співчуття до худоби та навіть розізлився на Енні, яка так безвідповідально та егоїстично покинула її мучитися у стійлах.

«Якби твої тварини вміли говорити, Енні, вони б розповіли тобі, хто тут СПРАВЖНЯ птаха-нетіпаха».

Пол, навпаки, почувався цілком затишно. Він споживав консерви, пив воду з нового графина, регулярно приймав ліки, дрімав по обіді. Казка про Мізері, її амнезію та нововідкритий (до того ж напрочуд спаскуджений) родовід неухильно прямувала в бік Африки, де мали відбуватися події другої половини роману. Іронія полягала в тому, що Енні примусила його написати без перебільшення найкращу книгу про Мізері. Єн і Джеффрі подалися до Саутгемптона¹, щоби готувати до відплиття шхуну під назвою «Лорелей». Мізері, яка продовжувала впадати в каталептичні транс в найбільш неслухні моменти (і, звісно, якби її ще хоч раз у житті вкусила бджола, то вона б одразу померла), мала зцілитися або загинути саме на Чорному континенті. За сто п'ятдесят миль від Лозтауна, маленького голландсько-британського селища у крайній північній точці ворожого, серпастого узбережжя Барбарії², жили бурка, найнебезпечніші аборигени Африки. Інколи бурка називалися бджолиними людьми. Не багатьом білим, які відправлялися в землі бурка, судилося повернутися, і поодинокі щасливчики розповідали неймовірні легенди про жіноче обличчя, що випинається з боку високого крихкого плоскогір'я. Безжальне обличчя з роззявленим ротом і величезним рубіном посеред кам'яного чола. Ходила ще одна легенда (звісно, просто чутка, але напрочуд популярна), що в печерах-

¹ Southampton — англійське місто й порт на березі Ла-Маншу, на півдні Великої Британії.

² Барбарія — назва прибережних земель Північної Африки, якою користувалися європейці з XVI до XIX століття.

стільничках, які заповнювали порожнину під інкрустованим чолом ідола, жили гігантські бджоли-альбіноси. Вони роїлися навколо своєї матки, желеподібного чудовиська з невичерпною отрутою... та неосяжними чарами.

Удень Пол розважався цими приємними вигадками, а по вечорах тихо сидів, дослухаючись до свинячого вищання та розмірковуючи, як йому вбити Леді Дракона.

Він збагнув, що в реальному житті змагання «Чи ти зможеш?» істотно відрізнялося від забавки, в яку він грався в дитячому таборі, сидячи навколішки в колі, чи в дорослому віці перед друкарською машинкою. Коли це була просто гра (навіть якщо тобі платили гроші, вона все одно лишалася грою), можна було вигадувати чудернацькі речі та вважати їх правдоподібними — наприклад, зв'язок між Мізері Честейн і міс Шарлоттою Евелін-Гайд (як виявилось, вони були сестрами від однієї матері, а батько Мізері весь цей час зависав у Африці з бджолиними людьми бурка). У реальному житті казкова магія втрачала свою силу.

Звичайно ж, Пол шукав відповідь. У ванній кімнаті на першому поверсі зберігалася маса наркотиків, і він міг би ними скористатися, аби розібратися з Енні, чи не так? Принаймні, знешкодити її на той час, поки буде з нею розбиратися. Взяти хоча б новріл. Якщо підсипати їй достатню дозу, то навіть *не доведеться* нікого вбивати. Енні сама полине в інший світ.

«Гарна ідея, Поле. Ось що ми зробимо. Візьмемо жменю цих капсул і понатикаємо їх у відерце з морозивом. Вона вирішить, що то фісташки, та проковтне ліки за милу душу.»

Ні, звісно, цей план не спрацює. Навіть якщо він відкриє капсули та домішає порошок у м'яке морозиво. Пол добре знав смак цих таблеток. Чистий новріл був надзвичайно гірким. Енні одразу розпізнає його серед очікуваної солодкості... *«А потім, Поле, буде тобі горе. Ой, горе.»*

Ідея була надзвичайно вдалою як на літературний прийом. Проте в реальному житті нічого б не вийшло. Пол був не впевнений, що насмілився би ризикнути, навіть якби порошок

усередині капсул не мав ніякого смаку. Це було надто непевно, надто небезпечно. Це була не гра, а його життя.

Інші ідеї, які спадали на думку, Пол вибраковував ще швидше. Одного разу він вирішив почепити щось (одразу пригадалася друкарська машинка) над дверима, щоби, коли Енні зайде, вибити з неї дух чи, принаймні, тяму. Іншим разом він хотів натягнути дріт біля сходів. Але проблема була та сама, що й у старому доброму фокусі з новрілом-у-морозиві: обидва способи були ненадійними. Він не хотів навіть уявляти, що станеться, коли він спробує її вбити та не зможе.

Другої ночі Мізері продовжувала безугавно верещати (свиня рипіла, наче незамкнені ржаві двері на протязі), коли Боссі № 1 раптом замовкла. Пол мимохіть замислився, чи не розірвалося в бідної тварини вим'я, в результаті чого настала смерть від втрати крові. Якоїсь миті уява

«така багата!»

спробувала подарувати йому образ мертвої корови, що лежала в калюжі з молока та крові. Пол швидко відігнав видіння, наказавши собі не бути ідіотом — корови так не помирають. Але внутрішньому голосу бракувало впевненості. Він не мав жодного поняття, помирають чи ні. Менше з тим, проблема полягала не в корові, правда?

«Усі твої химерні ідеї вказують на одну річ — ти хочеш убити її дистанційно, не хочеш замастити руки в крові. Ти схожий на любителя товстих стейків, який і години не протримається на скотобійні. Чуєш, Полі, давай дещо з'ясуємо: ти мусиш зустрітися з реальністю — або зараз, або ніколи. Жодних химер. Жодних вигадок. Домовилися?»

Домовилися.

Він знову поїхав на кухню та став ритися по шухлядах, поки не знайшов ножі. Він вибрав найбільший кухонний топірець і поїхав до себе, не забувши витерти з обох сторін одвірка риски від втулок. Сліди його походеньок ставали дедалі чіткішими.

«Не має значення. Якщо вона ще раз їх не помітить, то це буде востаннє».

Пол поклав ніж на нічний столик, перетягнув себе до ліжка, а потім запахав зброю під матрац. Коли Енні повернеться, він попросить у неї склянку доброї холодної води, а коли вона нахилиться ближче, він засадить їй ножа в горло.

Нічого вигадливого.

Пол заплющив очі та провалився в сон. Він не почув, що о четвертій ранку на під'їзну доріжку прокрався «черокі» з ви-мкненим двигуном і фарами. Поки Пол не відчув, як під шкіру заходить голка шприца, поки не побачив перед собою її обличчя, він не мав жодного уявлення, що Енні повернулася.

21

Спочатку він вирішив, що марить про власну книжку, що темрява була уявним мороком печер під величезним кам'яним чолом Бджолиної богині бурка і що за руку його вжалила бджола...

— Поле?

Він щось незв'язно пробурмотів — це щось означало «іди звідси, примарний голосе, зникни».

— *Поле.*

Це був не примарний голосе, це була Енні.

Він насилу розплющив очі. Так, це була вона, і на мить його огорнула паніка. Але потім відчуття просто сплигло, наче рідина крізь забруднений водостік.

«Якого біса?»

Пол геть не розумів, що відбувалося. Енні стояла там, у напівмороку, ніби нікуди не їздила. На ній була одна з шерстяних спідниць та мішкуватий светр. Пол угледів у її руці голку та зрозумів, що то був не укус, а укол. Яка, в біса, різниця, це те саме. Богиня впіймала його. Але що вона...

Знову блискавично спалахнула паніка, але імпульс одразу згас. Пол почувався так, наче дізнався про якесь несподіване відкриття. А ще виник науковий інтерес із приводу того, як тут опинилася Енні та чому саме зараз. Він спробував підняти

руки, і вони відірвалися від простирадла... *трохи*. Здавалося, що до них прив'язано невидимі тягарці. Руки впали на ліжко з глухим тихим стуком.

«Не має значення, що вона мені вколола. Це схоже на останню сторінку в книжці. Що би там не було написано, це КІНЕЦЬ».

Думка не викликала страху. Натомість Пол відчув легку ейфорію.

«Принаймні, вона спробувала позбавити мене болю... спробувала...»

— Ага, ось і ми! — промовила Енні та додала з незграбною грайливістю: — Я тебе бачу, Поле... бачу ці блакитні очі. Я колись казала, які в тебе гарні очі? Але, гадаю, ти дізнався про це від інших жінок — набагато красивіших, ніж я, набагато відвертіших щодо своїх почуттів.

«Повернулася. Прокралася вночі та вбила мене голкою для ін'єкцій чи бджолиним жалом, тому ніж під матрацом не знадобиться. Я тепер лише останній здобуток у чималому списку жертв Енні Вілкс». А згодом, коли зростаюча ейфорія від уколу розливалася його тілом, Пол мало не кепкував із самого себе, коли подумав: «Виявляється, погана з мене вийшла Шехерезада».

Йому здалося, що за мить він знову засне, цього разу назавжди, але сон не йшов. Пол бачив, як Енні поклала шприц до кишені спідниці та сіла на ліжко... проте не там, де сідала зазвичай. Вона сіла в ногах і на секунду повернулася до Пола своєю міцною, непроникною спиною, потім нахилилася, ніби щось перевіряла. Він почув стук дерева, клацання металу, а згодом пролунав знайомий шерхіт. Пол одразу згадав, де його чув. *«Візьми сірники, Поле».*

«Даймонд Блю Тіп». Він не знав, що ще вона мала там, у ногах ліжка, але серед цих речей напевне була коробка сірників *«Даймонд Блю Тіп».*

Енні повернулася до Пола й знову посміхнулася. Які б зміни не відбулися з Вілкс, апокаліптичний напад депресії минув.

Вона кокетливо прибрала за вухо неслухняний локон. Але жест видався недоладним через брудний, тьмяний напівблиск волосся...

«Брудний тьмяний напівблиск ну ти даєш треба запам'ятати не так уже й погано ото я зараз навалений все лайно до цього було прологом крихітко а тепер ти стоїш на межі ой бля оце вона мене зашмаляла це ж смертельно потужне лайно і я несуся на хвилі заввишки з милі їду на припливі...»

— Що ти хочеш почути перше? — спитала Енні. — Хороші новини чи погані?

— Спочатку хороші, — вимовив Пол та розплився в широченній дурнуватій усмішці. — Мабуть, погані новини полягають у тому, що це КІНЕЦЬ, атож? Мабуть, тобі не дуже сподобалася книжка, атож? Шкода, а я старався. У мене навіть непогано виходило. Я тільки починав... ну, розумієш... входити в раж.

Енні докірливо поглянула на нього.

— Мені дуже подобається твоя книжка, Поле. Я тобі це вже казала, а я ніколи не брешу. Вона мені настільки подобається, що я хочу кинути читати розділи до того часу, поки ти її не допишеш. Вибач, тобі доведеться самотужки вписувати всі «енки», але... я не хочу зазирати наперед.

Здоровенна усмішка на обличчі Пола розпливлася ще ширше. Він подумав, що скоро кутики рота зустрінуться на потилиці і верхня половина його бідолашної макітри просто відвалиться геть. Може, вона приземлиться прямо в судно, що стоїть біля ліжка. З якогось глибокого, темного закутка свідомості, куди ще не дістався кайф, почали надходити сигнали тривоги. Їй сподобалася книжка, отже, вона не збиралася його вбивати. Що б зараз не відбувалося в цій кімнаті, Енні не збиралася його вбивати. І якщо він не помиляється у своїх судженнях щодо цієї жінки, то вона наготовила для нього щось набагато гірше.

Світло в спальні перестало бути тьмяним, тепер воно здавалося напрочуд прозорим, сповненим сірих зловісних чарів. Пол уявляв, як одноногі крани височіють над гірськими озерами

в цьому свинцевому тумані або як слюдяні уламки вивергаються з гейзерів на гірських луках, що переливаються в тому світлі нерівномірним блиском затягнутих морозом шибок, він уявляв у тому світлі ельфів, які хазяйновито вишикувалися в черги до сповнених росю листочків молодого плюща...

«НІЧОГО я собі навалений», — подумав Пол і тихенько загіготів.

Енні осміхнулася у відповідь.

— *Хороші* новини — це те, що твоєї машини більше немає. Я дуже непокоїлася через твою машину, Поле. Я розуміла, що треба дочекатися завірюхи, аби її позбутися, а навіть тоді могло не спрацювати. Весняна відлига розібралася з тим нетіпахою, Помероєм, але ж автомобіль набагато важчий за людину, чи не так? Навіть за таку набиту кукурікаками людину, як він. Але завірюха та відлига зробили свою справу. Твоєї машини більше немає. І це — *хороші* новини.

— Що?..

Знову тихенько задзвонили сигнали тривоги. Померой... знайоме ім'я, але він не міг зрозуміти, де його чув. А потім здогадався. Померой. Великий покійний Ендрю Померой двадцяти трьох років, що народився у Колд Стрім Гарбор, штат Нью-Йорк. Знайдений у Грайдерському заповіднику, де б це не було.

— Годі, Поле, — сказала Енні манірним тоном, який він так добре знав, — не треба прикидатися. Я знаю, що ти знаєш, хто такий Ендрю Померой, бо я знаю, що ти читав мою книгу. Гадаю, я навіть сподівалася, що ти її прочитаєш, інакше чого б я її виклала на видному місці? Але я поставила запобіжні засоби — сам розумієш, я завжди дбаю про безпеку. І, як я й очікувала, нитки були порвані.

— Нитки... — мляво повторив Пол.

— О, так! Я колись вичитала один спосіб, як переконатися напевне, чи ніхто не нишпорить по твоїх шухлядах. Треба наліпити на них тоненькі ниточки, а коли ти прийдеш і побачиш, що якісь із них розірвані, то... відповідь очевидна, сам розумієш. Одразу ясно, що хтось був нишпорив. Бачиш, як усе легко?

— Так, Енні.

Пол слухав, але більш за все йому хотілося відплисти в забуття на хвилі дивовижного світла.

Енні нахилилася, аби перевірити щось, що ховалося в ногах ліжка. Знову почулося тихе та лунке клацання, ніби дерев'яний предмет стукнувся об метал, а потім Енні повернулася до Пола та бездумно прибрала волосся з чола.

— Те саме я зробила зі своєю книгою, тільки то були не нитки, розумієш? Я вирвала волосини з власної голови. Натягнула їх на сторінки в трьох різних місцях, а коли я сьогодні повернулася додому — прокралася з раннього ранку, наче мишеня, щоби тебе не розбудити, — то всі три волосини були розірвані. Тож я знала *напевне*, що хтось гортав мою книгу.

Вона замовкла та посміхнулася. Це була дуже задоволена посмішка як на Енні, але вона також викликала якесь незбагненне, неприємне відчуття. Вілкс продовжувала:

— Я не дуже здивувалася. Я вже знала, що ти був вибрався зі своєї кімнати. А це і є погані новини. Я вже давно про це знаю, Поле, *дуже* давно.

Пол вважав, що мав відчувати злість і відчай. Таке враження, що вона все знала з самого початку... але він відчував лише сонливу, плавну ейфорію, і слова Енні здавалися йому зовсім неважливими у наростаючому потоці величного світла, яке передує народженню нового дня.

— Проте, — мовила Енні, ніби повертаючись до нагальних справ, — ми говорили про твою машину. Я маю шипові шини, а у своїй гірській схованці тримаю набір із десяти колісних ланцюгів. Учора надвечір мені стало набагато краще, бо більшість часу я провела на колінах, ревно молячись. І відповідь, як завжди, прийшла і, як завжди, виявилася дуже простою. Звертай свої молитви до Господа, Поле, і він відповість тобі стократ. Тож я почепила ланцюги та стала обережно спускатися схилом. Було нелегко, я розуміла, що можу потрапити в аварію попри шипи та ланцюги. Я також розуміла, що на тих

закручених гірських дорогах «незначні аварії» трапляються рідко. Але я не переймалася, бо відчувала, що виконую волю Божу.

— Як натхненно, Енні, — кркнув Пол.

Вона кинула на нього здивований погляд підозріливо примружених очей... але потім розслабилася та всміхнулася.

— Поле, я маю для тебе подарунок, — м'яко вимовила вона, і, не встиг Пол спитатися, що за подарунок вона йому наготувала, Енні продовжила: — Дорога дійсно була дуже слизькою. Двічі я мало не зірвалася... За другим разом Стара Бессі ковзала до наступного повороту, прямо вниз схилом!

Енні весело засміялася та повела далі:

— А потім я загрузла в кучугурі, що сталося десь опівночі, але на допомогу прийшли хлопці з Комунального департаменту «Юстіс». Вони саме посипали дорогу піском.

— Оплески Комунальному департаменту «Юстіс», — думав сказати Пол, але натомість вийшло: «Умлеси Кунальмудераменту “Юсіс”».

— За дві милі від окружного шосе трапилася особливо складна ділянка. Окружне шосе, як ти розумієш, це траса № 9. Та сама дорога, на якій ти розбився. Зараз вона щедро виспана піском. Я зупинилася там, де ти з'їхав, і стала шукати твою машину. І я вже знала, що маю робити, коли її побачу. Бо виникнуть запитання, і першою почнуть опитувати саме мене, сам знаєш чому.

«Я давно про це здогадався Енні, — подумав Пол. — Прокрутив у голові сценарій ще тижні три тому».

— Я забрала тебе до себе додому, бо відчула, що то був не просто збіг обставин... Мене неначе вела рука Провидіння.

— Куди тебе вела рука Провидіння, Енні? — вичавив Пол.

— Ти потрапив у аварію в тому самому місці, де я скинула тіло опудала Помероя. Який представився художником.

Вона презирливо махнула рукою та заворушила ногами. Знову пролунав той самий дерев'яний перестук, коли вона копнула якусь річ на підлозі.

— Я підбрала його, коли верталася додому з парку Естес. Там був ярмарок керамічних виробів. Люблю керамічні фігурки.

— Я помітив. Особливо мені сподобався пінгвін на льодині, — відповів Пол. Здавалося, що його голос долинав із відстані в сотні світлових років. *«Капітане Кірк¹! На субефірній частоті проривається якийсь голос»*, — подумав він і потайки гмикнув. Глибинна частина свідомості Пола (та, до якої не дістався кайф) намагалася довести, що варто заткнути собі рота, просто заткнутися, але ж яка з цього буде користь? Вона про все дізналася. *«Звісно, дізналася... Бджолина богиня бурка знає все»*.

— Дякую, Поле... він такий милий, правда?.. Померой подорожував автостопом. З рюкзаком на спині. Сказав, що він художник, хоча згодом я дізналася, що він — усього лиш обдובбаний, брехливий гіпі-нетіпаха, що останні кілька місяців мив посуд у парку Естес. Коли я повідомила, що маю будиночок у Сайдвіндері, він зрадів нагоді. Сказав, що також їде до Сайдвіндера. Сказав, що має замовлення від нью-йоркського журналу. Збирався піти до старого готелю та зробити замальовки руїн. Мав виконати ілюстрації до статті, що її готували в редакції. То був старий готель, відомий під назвою «Оверлук», який згорів десять років тому. Його спалив наглядач. З'їхав з глузду. Так кажуть усі городяни. Проте яка різниця, він уже помер... Тож я дозволила Померою пожити в мене. Ми стали коханцями.

Енні подивилася на Пола своїми чорними очима, що горіли на скам'янілому, проте блідому та одутлому обличчі, і він подумав: *«Якщо в цього Помероя встав на Енні, то він був таким самим божевільним, як і наглядач, що спалив готель»*.

— Потім я дізналася, що в нього не було ніякого завдання малювати той готель. Він робив ескізи сам для себе, сподіваючись пізніше їх продати. Він навіть не знав, чи робить якийсь

---

¹ Captain James Tiberius Kirk — персонаж науково-фантастичного серіалу «Зоряний шлях» («Star Trek») про космічні подорожі зорельота «Ентерпрайз».

журнал статтю про «Оверлук». Про *це* я швидко дізналася! А як дізналася, то вирішила зазирнути в його альбом. Гадаю, у мене було на те повне право. Зрештою, він їв мої харчі та спав у моєму ліжку. В альбомі виявилось усього вісім чи дев'ять замальовок, і вони були *жахливими*.

Енні наморщила обличчя, і на мить Полу здалося, що вона хрокнула, вдаючи свиню.

— Навіть я намалювала би краще! Він зайшов, коли я проглядала альбом, і розсердився. Сказав, що я нишпорка. А я відповіла, що так не вважаю, бо переглядаю речі у власному будинку. І додала, що коли він — художник, то я — мадам Кюрі. Він розреготався. Сміявся з мене. І я... я...

— Убила його, — промовив Пол глухим старечим голосом.

Енні ніяково посміхнулася, обернувшись до стіни.

— Ну, мабуть, щось таке. Я погано пам'ятаю. Тільки коли він уже помер — це я добре пригадую. Пам'ятаю, як мила його.

Пол дивився на неї, і його починав огортати млосний, тягучий жах. До нього прийшло видіння: у ванній, що на першому поверсі, лежить голе тіло Помероя, наче кавалок сирого тіста. Його голова похилена на кахлі, розчахнуті очі витріщаються в стелю.

— Я *мусила*, — сказала Енні, злегка вишкірившись. — Ти, мабуть, не здогадуєшся, що може зробити поліція з одноюєдиною ниточкою, чи брудом під нігтями, чи навіть пилом у волоссі покійного! Ти про це не здогадуєшся, але я все своє життя працювала в лікарнях, тож я знаю! *Знаю!* Знаю я вашу *кримінал-ЛІС-тику!*

Вона накручувала себе, наближаючись до одного з Нападів люті Енні Вілкс, і Пол усвідомлював, що йому треба щось сказати, аби хоч на деякий час її заспокоїти, але губи застрягли та відмовлялись рухатися.

— Вони всі проти мене, усі! Гадаєш, вони би стали дослухатися, якби я розповіла, як усе сталося насправді? Так? Гадаєш, так? О, ні! Вони, напевне, взяли би торочити якусь маячню про те, як я зробила йому зауваження, а він мене висміяв і тому я його вбила! Вони, напевне, щось *таке* би сказали!

«А знаєш що, Енні? Знаєш, що? Можливо, ти зовсім недалеко від істини».

— Місцеві птахи-нетіпахи зроблять усе, аби дошкулити мені, аби зганьбити моє ім'я.

Вона замовкла, не встигнувши захекатися, проте її дихання було важким, погляд був важким, ніби Енні припрошувала Пола заперечити їй. «Тільки спробуй!»

Вілкс зуміла якось опанувати себе та заговорила тихіше:

— Я помила... ну... те, що від нього лишилося... і одяг теж. Я знала, що треба робити. Пішов сніг, перший справжній сніг тої зими, і до ранку мало намести цілий фут. Я склала його одягу в пакет, загорнула тіло в простирадла, а після заходу сонця повезла це все до висохлого русла, що біля траси № 9. Я спустилася схилом на мильо від того місця, де ти розбився. Ішла, поки не дісталася лісу, там усе й покинула. Ти, певно, вважаєш, що я сховала тіло, але я нічого не ховала. Я вирішила, що невдовзі його вкриє сніг, а весняна повінь віднесе останки вниз річкою, бо я лишила їх у самому руслі. Саме це й сталося, але я не думала, що він заплаве так далеко. Ну, тіло знайшли аж через рік. Власне, краще би тіло залишилося десь поближче, бо в Грайдерському заповіднику завжди повно туристів та орнітологів. У наших лісах майже ніхто не ходить.

Енні всміхнулася.

— І тепер твоя машина теж там, Поле, десь між трасою № 9 і Грайдерським заповідником, десь у лісі. Достатньо далеко, аби з дороги було не помітно. Я встановила на Старій Бессі ліхтар, і він досить потужний, тож я переконалася, що твій автомобіль віднесло течією в хащі. Гадаю, мені варто сходити туди пішки, коли вода трохи спаде, але я майже цілком упевнена, що машини вже немає. Через два, п'ять або сім років її знайдуть мисливці, вона буде вкрита іржею, а бурундуки облаштують собі гнізда в сидіннях. Але на той час ти вже закінчиш писати мою книжку й повернешся до Нью-Йорка, або Лос-Анджелеса,

чи куди захочеш, а я тихо-мирно житиму собі тут. Може, ми навіть будемо інколи листуватися.

Тепер Енні всміхалася замріяно — наче жінка, яка бачить у небі чудовий замок, але усмішка зникла, і Вілкс знову перейшла до справи.

— Тож я поїхала додому, а дорогою дещо обмірковувала. Я мала добре все обдумати, бо твою машину не знайдуть, а це означає, що ти таки зможеш лишитися, зможеш закінчити мою книжку. Часом я була не певна, що все вийде, розумієш, хоча ніколи не казала тобі, бо не хотіла засмучувати. Почасти мені не хотілося тебе засмучувати, бо я розуміла, що ти втратиш натхнення й не будеш так гарно писати. Але насправді, мій милий, причина набагато глибша. Знаєш, спочатку я полюбила ту частину тебе, яка пише чудові історії, бо це все, що в мене було. Про решту тебе я нічого не знала й гадала, що вона може виявитися досить неприємною. Я не якась там дурепа. Я читала про деяких так званих «відомих письменників» і збагнула, що серед них трапляються *дуже* неприємні особи. Наприклад, Ф. Скотт Фіцджеральд, Ернест Гемінгвей і той селяк із Міссісіпі, Фолкнер¹, чи що, — може, вони й отримували Пулітцерівські премії² і таке інше, але все одно лишалися кукурікнутими п'яничками. Та й решта якщо не пишуть захопливих оповідок, то напиваються, обдовбуються, волочаться за жінками та бозначим іще займаються. Але ти не такий. З часом я пізнала решту Пола Шелдона і — сподіваюся, ти правильно зрозумієш мої слова — полюбила його цілком і повністю.

— Дякую, Енні, — промовив він, пливучи на вершечку золотистої блискучої хвилі, і подумав: *«Знаєш, мабуть, ти поми-*

---

¹ F. Scott Fitzgerald (автор роману «Великий Гетсбі»), Ernest Hemingway (автор повісті «Старий і море», роману «Прощавай, зброе!»), William Faulkner (автор вищезгаданого роману «Галас і шаленство», лауреат Нобелівської премії з літератури) — усі ці письменники відомі зловживанням алкогольними напоями.

² Pulitzer prize — одна з найпрестижніших нагород у галузі літератури, журналістики й театру в США, заснована видавцем Джозефом Пулітцером.

ляєшся щодо мене. Тобто в цій оселі вкрай бракує ситуацій, які можуть ввести чоловіка в гріх. Важкувато веештатися по барах, коли в тебе зламано обидві ноги, Енні. А щодо наркотиків, то я регулярно отримую свій кайф від Бджолиної богині бурка».

— Але чи ти захочеш лишитися? — підсумувала Енні. — Я постійно загадувалася цим питанням, і, як би мені не хотілося завести на очі запону, я знала відповідь. Знала ще до того, як побачила відмітини на одвірку.

Вона вказала на двері, і Пол подумав: *«Можу побитися об заклад, що вона знала з самого початку. Заводити запони? Хто завгодно, тільки не ти, Енні. Тільки не ти. Я робив це за нас обох».*

— Пам'ятаєш, як я вперше поїхала? Після тої дурної сварки через папір?

— Так, Енні.

— Саме тоді ти вперше вибрався з кімнати, так?

— Так, — погодився Пол. Заперечувати не було сенсу.

— Атож. Ти хотів знайти ліки. Я мала передбачити, що ти здатен на все, аби роздобути пігулки, але коли я злюся, то стаю... сам знаєш.

Вона знервовано загіготіла. Пол не поділяв її веселощів, навіть не всміхнувся. Він надто добре пам'ятав болісну, нескінченну інтерлюдію з голосом примарного коментатора, який наживо освітлював події.

«Так, я знаю, — подумав Пол. — Ти стаєш бякотою».

— Спочатку я була не зовсім упевнена. Звісно, я помітила, що хтось переставив фігурки на маленькому столику у вітальні, але вирішила, що сама це зробила. У мене трапляються провали в пам'яті. Хоча мені спало на думку, що ти вибрався зі спальні, потім я вирішила: *«Ні, це неможливо. Йому так боляче, окрім того, я замкнула двері».* Я навіть перевірила ключ у кишені спідниці — він був на місці. Аж раптом я згадала, що ти сидів у кріслі. І, може...

Я пропрацювала медсестрою десять років і добре вивчила одне правило: якщо в чомусь не певна — перевір. Тому я зазирнула

до коробок, що стоять у ванній на першому поверсі. В основному там зберігаються зразки препаратів, що я повиносила їх додому з лікарень. Ти би *бачив*, скільки їх валяється без нагляду, Поле! Тож я час від часу брала... ну... що *погано* лежить... і не я одна. Але в мене вистачало клепки не торкатися ліків на основі морфіну. Їх тримають під замком та слідкують за кількістю. Ведуть облік. І якщо їм привидиться, що якась медсестра, ну, нишпорить, як вони кажуть, то будуть стежити за нею, поки не переконаються. А потім — бах!..

Енні розрубала рукою повітря.

— Їх виставляють за двері, і більшість ніколи вже не вдягають сестринської форми. Але зі мною таке не пройде... Ті картонні коробки виглядали так само, як і фігурки на столику у вітальні. Мені здалося, що вміст трохи перемішаний, що одна з картонок стояла була внизу, а тепер опинилася нагорі, але я була *не впевнена*. Я могла сама їх переставити, коли... ну... коли думала про щось інше.

Потім, за два дні, коли я вже вирішила про все забути, то зайшла до тебе, аби дати ліки. Ти спав. Я спробувала повернути дверну ручку, але вона застрягла, ніби двері були замкнені. Коли вона таки провернулася, я почула всередині замка якесь дзеленчання. Потім ти заворушився, тому я просто дала тобі пігулки, нічого не питаючи. Ніби нічого не запідозрила. Мені це добре вдається, Поле. Далі я посадила тебе в крісло, щоби ти брався до роботи. І коли того вечора я пересаджувала тебе у візок, то почувалася, наче святий Павло дорогою в Дамаск¹. Немов уперше розплющила очі. Я помітила, що ти вже не такий блідий. Побачила, що ти рухаєш ногами. Тобі дуже боліло, і ворухив ти ними потроху, але все одно вони рухалися. І руки також ставали сильнішими. Я зрозуміла, що ти *майже* одужав.

---

¹ Біблійна легенда, згідно з якою апостол Павло подорожував у Дамаск, дорогою осліп і, зрештою, був вилікуваний християнином Ананією, що відіграло неабияку роль у його навершенні в християнство. У переносному сенсі вираз «дорога в Дамаск» означає поворотний пункт, подію, яка спричиняє важливі історичні зміни.

Саме тоді мені сяйнуло, що ти можеш наробити мені клопоту, навіть якщо ніхто не почне тебе шукати. Я поглянула на тебе й збагнула, що не я одна вмю приховувати таємниці. Тієї ж ночі я дала тобі трохи сильніші, ніж завжди, ліки і коли переконалася, що ти не прокинешся, навіть якщо біля твого ліжка розірветься граната, то дістала з підвалу скриньку з інструментами та розібрала замок. Дивися, що я там знайшла!

Енні дістала з кишені своєї безрозмірної спідниці якусь маленьку темну штучку та поклала на заляклу долоню Пола. Він підніс предмет ближче до очей і вирячився на нього, наче пугач. Це був покручений, зігнутий уламок шпильки. Пол загіготів. Нічого не міг із собою вдіяти.

— Що смішного, Поле?

— Того дня, коли ти поїхала сплачувати рахунки. Мені знову знадобилося відімкнути двері. Візок... він виявився захищеним... після нього лишилися чорні риси. Я хотів їх стерти, якщо вийде.

— Аби я їх не помітила.

— Так. Але ти вже встигла їх помітити, чи не так?

— Після того, як знайшла в замку одну зі своїх шпильок? — посміхнулася Енні у відповідь. — А щоби тобі курка на ногу наступила, звісно, помітила.

Пол кивнув та засміявся ще дужче. Він реготав так сильно, що з очей бризнули сльози. Усі його зусилля... усі переживання... нічого не варті. Ситуація здавалася напрочуд кумедною. Він сказав:

— Я боявся, що мене видасть цей уламок шпильки... але ж ні. Я навіть ніколи не чув, як він там дзеленчить. І на це була причина, чи не так? Він ніколи не дзеленькав, бо ти його виїняла. Ну ти й пустунка, Енні.

— Так, — відповіла вона й тонко посміхнулася, — ото я пустунка.

Вона знову щось копнула. У ногах ліжка почулося глухе дерев'яне клацання.

22

— Скільки разів ти виходив із кімнати загалом?

Топірець. О, Господи, топірець.

— Двічі. Ні, стривай. Я ще вибирався вчора, десь о п'ятій вечора. Аби наповнити графин.

Пол не збрехав, йому дійсно треба було набрати води. Але він не зауважив справжньої причини своєї вилазки. А вона лежала під матрацом. Принцеса на горошині. Полі та іграшковий меч.

— Тричі, якщо рахувати поїздку по воду, — сказав він.

— Кажі правду, Поле.

— Клянуся, всього тричі. Я й не думав тікати. Заради Ісуса Христа, я ж тут нібито книжку пишу, якщо ти не помітила.

— Не промовляй ім'я Господа всує.

— А ти — моє, тоді і я не буду. Першого разу боліло так, наче хтось занурив мене по коліно в пекло. А хтось таки занурив. Це ти, Енні.

— Заткнися!

— За другим разом я просто вирішив знайти щось попоїсти, а ще набрати харчів із собою — на той випадок, якщо ти затримаєшся, — продовжував Пол, не зважаючи на Енні. — Потім мені захотілося пити. Ось і все. Жодних таємниць.

— І, я так розумію, ти ніколи не шукав телефон, не придивлявся до замків на дверях, бо ти весь такий хороший, слухняний хлопчик.

— Звісно, я хотів подзвонити. Звісно, я оглянув замки... все одно, навіть якби двері були розчехнуті навстіж, я би далеко не заїхав по тому болоту.

Хвилі кайфу ставали все важчими й важчими, і тепер Полу хотілося тільки, аби Енні заткнулася та пішла. Вона так його задурманила, що він навіть брехати не міг і боявся, що згодом за це доведеться розплачуватися. Але зараз йому просто хотілося спати.

— Скільки разів ти виходив?

— Я вже сказав...

— Скільки? — Енні підвищила голос. — *Кажи правду!*

— *Я й кажу!* Тричі!

— *Скільки разів, бодай тебе чорти вхопили!*

Попри слонячу дозу наркоти, яку ввела йому Енні, Пол починав відчувати страх.

«Принаймні, якщо вона щось мені зробить, я не відчую болю... і вона хоче, аби я дописав книжку... сама так сказала...»

— Не брешти мені, я не дурна.

Пол помітив, що шкіра Енні блищала, наче полімерний пластик, туго натягнутий на кам'яну брилу. Здавалося, на її обличчі геть не було пор.

— Енні, присягаюся!

— О, брехуни вміють присягатися! Обожнюють! Тож давай, брешти мені далі, якщо твоя ласка. Гаразд. Брешти собі на здоров'я. Поводься з жінкою, як із дурепою, і вона завжди буде у виграші. Дай-но я тобі дещо скажу, Поле. Я понапинала нитки та волосини зі своєї голови по *всьому* будинку, а згодом виявила, що багато з них були обірвані. Обірвані чи зникли взагалі... ніби й не було! Не тільки на моїй книзі з вирізками, а й у коридорі, а також на шухлядах шафи, що на другому поверсі... у дровнику... *повсюди*.

«Енні, як я міг потрапити у дровник, коли ти понавішувала такі замки на двері?» — хотілося спитати Полу, але він не встиг, бо Енні вела далі:

— А тепер ти лежиш тут і торочиш мені, що виходив усього три рази, містере Розумако. Зараз я доведу, хто з нас дурень.

Пол спантеличено, одурманено вирячився на Енні. Він не знав, що їй відповісти. Це якась параноя... божевілля.

«Боже мій, — подумав він, раптом забувши про дровник, — на другому поверсі? Вона сказала, НА ДРУГОМУ ПОВЕРСІ?»

— Енні, як, заради всього святого, я міг дістатися на другий поверх?

— *ДІЙСНО!* — вигукнула вона надтріснутим голосом. — *ЗВІСНО!* Пару днів тому я прийшла до тебе, а ти вже перебрався в крісло *самостійно!* Якщо тобі це вдалося, то ти й на другий поверх проберешся! *Доповзеи!*

— Ага, зі зламаними ногами та розтщеним коліном, — відповів Пол.

Знову з'явилося чорне *провалля*, навіжений морок під луками. Енні Вілкс зникла. Прийшла Бджолина богиня бурка.

— Не мудруй зі мною, Поле, — прошепотіла вона.

— Ну, Енні, хтось із нас має поводитися мудро, а в тебе не дуже виходить. Якби ти тільки спробувала уявити, як...

— *Скільки разів?*

— Три.

— Першого разу — по ліки?

— Так, по новріл.

— Другого — по їжу.

— Точно.

— Третього — аби набрати води в графин.

— Так, Енні, у мене голова йде обертом.

— Ти наповнив його у ванній кімнаті, що на першому поверсі.

— Так...

— Одного разу — по ліки, потім — по їжу, і ще раз — по воду.

— Так, кажу ж тобі! — спробував заволати Пол, але з нього вийшов лише безсилий хрип.

Енні знову засунула руку в кишеню спідниці та дістала кухонний топірець. Гостре лезо блищало в яскравих променях ранкового сонця. Раптом Енні розвернулася вліво та кинула ніж. Жбурнула його зі смертельною, недбалою грацією циркового артиста. Ніж увійшов у штукатурку під фотографією Тріумфальної арки, лезо затремтіло.

— Я обслідувала твоє ліжко перед тим, як зробити премедикацію¹. Я гадала, під матрацом будуть лише пігулки, і ніж

¹ Премедикація — підготовчі процедури перед операцією, анестезія.

виявився цілковитою несподіванкою. Я мало не порізалася. Але ж ти його туди не клав, чи не так?

Пол нічого не відповів. Думки шугали та крутилися в його голові, наче безконтрольні американські гірки в парку розваг. Премедикація. Так вона сказала? *Премедикація?* Несподівано до Пола прийшла впевненість, що зараз Енні витягне ніж зі стіни та каструє його.

— Ні, *ти* його туди не клав. Ти виходив по ліки, по їжу та по воду. А ніж... ну, мабуть, він *прилетів* та сам ковзнув під матрац. Так ось що сталося насправді!

Енні видала високий, іронічний смішок.

«ПРЕМЕДИКАЦІЯ??? Боже милий, саме так вона й сказала?»

— Хай тобі місця мало буде! — закричала Енні. — Хай тебе Бог покарає! *Скільки разів?*

— Гаразд, гаразд! Я взяв ножа, коли поїхав по воду! Зізнаюся! Якщо ти вважаєш, що я ще колись вибирався з кімнати, то піди заповни бланк по пунктах! Якщо думаєш, що було п'ять разів, то буде п'ять. Як забажаєш двадцять, п'ятдесят, сто разів — так воно і буде. Усе визнаю. Скільки захочеш, стільки разів я й виходив.

На якусь мить, забувшись у злості та наркотичному сп'янінні, Пол позбавився туманного, погрозливого відчуття, яке викликала фраза про *премедикацію*. Йому нестримно хотілося все їй пояснити, хоча він розумів, що такий навіжений параноїк, як Енні, відкидатиме всі логічні доводи. Було волого. Липка стрічка вогкості не любила, тож, безумовно, маленькі ладламівські¹ пастки частенько відклеювалися та відлітали геть із першим протягом. А ще в домі водилися пацюки. Підвал затопило, хазяйка маетку поїхала, і Пол чув, як вони шурхотіли в стінах. Звісна річ. Вони господарювали в будинку, приваблені всією тією бякотою, яку Енні скрізь позалишала. Скоріш за все, щури й були тими гремлінами,

¹ Ладламівський — прикметник, утворений від прізвища американського автора трилерів Роберта Ладлама (Robert Ludlum), вживається для опису хитрих, зарозумілих поворотів сюжету.

які порозривали більшість ниточок Енні. Але вона все одно цьому не повірить. У її уяві Пол був готовий подолати нью-йоркський марафон.

— Енні... Енні, що ти мала на увазі, коли говорила про премедикацію?

Але Вілкс зосередилась лише на одній думці:

— Я вважаю, що сім. Принаймні, сім. Так? — м'яко спитала вона.

— Якщо хочеш сім, хай буде сім. Що ти мала на увазі...

— Бачу, ти впертий понад усяку міру, — відказала Енні. — Мабуть, такі люди, як ти, настільки призвичаїлися фантазувати за гроші, що не можуть зупинитися навіть у реальному житті. Але все гаразд, Поле. Бо *правила* не змінюються, скільки б разів ти не виходив: сім, сімдесят чи сім разів по сімдесят. *Правила* незмінні, і *наслідки* також.

Пол плив і плив, зринав геть. Він заплющив очі та слухав, що вона говорила йому з далекого далека... наче потойбічний голос, що долинав з хмари. «*Богиня*», — подумалося йому.

— Поле, ти коли-небудь читав, як раніше велося на діамантовому родовищі Кімберлі¹?

— Та я цілу книжку про це написав, — вихопилося в Пола, і він засміявся.

(«*премедикація? премедикація?*»)

— Інколи місцеві робітники крали діаманти. Вони загортали їх у листя та засовували собі в задній прохід. Якщо їм вдавалося вибратися з Великої діри та не попастися, вони пускалися навтьоки. І знаєш, що робили з ними британці, якщо хапали втікачів до того, як вони перепливуть Оранжеву річку до країни бурів²?

— Гадаю, страчували, — відповів Пол, не розтуляючи повік.

---

¹ Велика діра — величезне, на наш час недіюче, діамантове родовище в місті Кімберлі, Південна Африка.

² Оранжева річка — найдовша річка в Південній Африці; Бурські держави — низка республік, утворених голландцями на північно-східному кордоні Капської провінції Південної Африки.

— О, ні! Це наче здати дорогу машину на брукхт через поламану пружину. Коли їх ловили, наглядачі все одно хотіли, аби робітники мали змогу працювати... а *також* аби вони не могли більше втекти. Це називається «культгання», Поле, і саме це я збираюся зробити з тобою. Заради власної безпеки... а також заради твоєї. Повір, тебе треба захищати від себе самого. Не хвилюйся, буде трохи боляче, а потім усе мине. Тримайся цієї думки.

У дурмані промайнув жах, наче різкий порив вітру, що ніс собі гострі леза. Пол розчохнув очі. Енні підвелась і відкинула ковдру, що прикривала покручені ноги та голі ступні.

— Ні, — промовив він, — ні... Енні... що б ти не замислила, ми можемо все обговорити, чи не так?.. Будь ласка...

Вона нахилилася, а коли випросталася, то тримала в одній руці сокиру з дровника, а в іншій — пропановий пальник. Зблиснуло лезо. Збоку пальника стояло слово «Бенз-О-матиК». Енні знову нахилилася і цього разу дістала темну пляшку та коробку сірників. На темній пляшці виднілася етикетка, на якій було написано слово «Бетадин»¹.

Пол ніколи не зміг забути ці речі, ці слова, ці назви.

— *Ні, Енні!* — закричав він. — *Енні, я залишуся тут! Навіть із ліжка не вставатиму! Прошу тебе! Господи, прошу, не рій мене!*

— Усе буде добре, — відповіла вона, і її обличчя посіріло, ніби Енні знову вимкнули з розетки. То був вираз запаморочливої порожнечі. Перш ніж свідомість Пола зникла в ненаситному полум'ї паніки, він устиг подумати, що, коли все скінчиться, в Енні залишаться тільки неясні спогади про те, що вона накоїла, — так само вона призабула, як убила дітей, старих, смертельно хворих і Ендрю Помероя. Зрештою, ця жінка десять хвилин тому оголосила, що працювала медсестрою лише десять років, хоча вдягла уніформу далекого 1966 року.

---

¹ Бетадин — протимікробний, антисептичний розчин для профілактики та лікування інфікованих ран, а також підготовки операційного поля.

«Цією самою сокирою вона зарубала Помероя. Я точно знаю».

Пол вищав і молив без упину, але його слова зливалися в нерозбірливе бурмотіння. Він спробував перевернутися на інший бік, подалі від Енні, і ноги одразу дали про себе знати. Він хотів підтягнути їх до грудей, зробити менш вразливими, і тоді запротестувало коліно.

— Ще хвилинку, Поле, — сказала Енні, відкупирила бетадин і змастила червоно-коричневою рідиною кісточку на лівій нозі. — Ще хвилину, і все скінчиться.

Вона крутонула в руці сокиру, і на її сильному правому зап'ястку понапиналися вени. Пол помітив, як блимнув аметист на пероні, що вона тепер носила на мізинці. Енні змастила один бік леза бетадином. Пол відчув його запах — запах лікарні. Він свідчив про те, що зараз тобі зроблять укол.

— Болітиме не сильно, Поле. Зовсім трошки.

Енні перевернула сокиру іншим боком та хлюпнула розчин на другий бік леза. Перед тим як липка маса залила поверхню, Пол угледів рідкі паростки іржі, що вкривали метал.

— *Енні Енні о Енні прошу прошу ні прошу не треба Енні клянуся я буду слухняним Богом присягаюся буду слухняним дай мені ще один шанс О ЕННІ БУДЬ ЛАСКА ДАЙ МЕНІ ШАНС УСЕ ВИПРАВИТИ...*

— Болітиме не сильно. Давай уже покінчимо з цією марудною справою, Поле.

Вона жбурнула відкриту пляшку бетадину через плече. Її обличчя було порожнім і водночас беззаперечно суцільним. Енні опустила праву руку майже до сталевого обуха сокири, лівою схопилася трохи вище по руків'ю та розставила ноги в боки, наче лісоруб.

— *ЕННІ ПРОШУ БУДЬ ЛАСКА НЕ КРИВДЬ МЕНЕ!*

Її погляд затьмарився, розфокусувався.

— Не хвилюйся, — відповіла Енні. — Я маю відповідну кваліфікацію.

Сокира зі свистом опустилася та вгризлася Полу в ногу одразу над кісточкою. Тілом прокотився гігантський розряд

болю. Лице Енні поплямувала темно-червона кров, неначе бойове розфарбування індіанців. Бризки полетіли на стіни. Пол чув, як лезо заскреготало об кістку, коли Енні витягала сокиру з рани. Він дивився на себе та не вірив власним очам. Кров заливала простирadlo. Він бачив, як здригаються пальці на нозі. Він бачив, як Енні знову занесла та опустила сокиру. Із зачіски повипадали шпильки, волосся затуляло спорожніле лице.

Пол намагався відповзти, незважаючи на біль у нозі та коліні, і збагнув, що нога рухалася, а стопа — ні. Він тільки розширив рану, вона розчахнулася, наче роззявлений рот. Він устиг зрозуміти, що стопа з'єднувалася з ногою лише м'язами гомілки, і потім лезо знову опустилося прямісінько в рубану рану, остаточно відділивши стопу та глибоко зайшовши в матрац. Рипнули, вискнули пружини.

Енні підняла сокиру та безтямно відкинула її вбік. Якусь мить вона задумливо дивилася на обрубок, а потім взяла коробку сірників і запалила один. Далі вона підбрала пропановий пальник, на якому стояв надпис «Бенз-О-матиК», та викрутила вентиль. Пальник зашипів. Кров лилася з того місця, де колись був Пол. Енні акуратно піднесла сірник до сопла «Бенз-О-матиКа». Почулося шипіння — фуф! — з'явився жовтий вогник. Енні викрутила його до потужного синього полум'я.

— Накласти шви не вийде, — сказала вона. — За браком часу. Як і зупинити кровотечу джгутом. Немає точки, аби затиснути судину. Треба

(«сполоснути»)

припекти.

Вона нахилилася. Пол закричав, коли вогонь лизнув відкрити, кровоточиву рану. Здійнявся дим. Він був солодким. Пол провів свій перший медовий місяць на Мауї¹ та відвідав луау². Цей запах був схожий на той, що йшов від свині, яку цілий день

¹ Острів Мауї — другий за величиною острів архіпелагу Гаваї.

² Луау — вечірка, бенкет на Гавайських островах із традиційною кухнею і танцями.

запікали в земляній ямі. Порося було посаджене на рожен, а жирне чорне м'ясо відпадало з кісток.

Боляче було до крику. І Пол кричав.

— Майже закінчила, — повідомила Енні та ще більше викрутила вентиль на пальнику. Зайнялося простираadlo навколо обрубка, який припинив кровоточити. Він почорнів, наче свиняча шкіра, коли тушу дістали з землі. Енні відвернулася, але Пол зачаровано спостерігав, як легко відділяється хрумка, запечена шкіра, наче промокла сорочка від тіла футболіста після матчу.

— Майже кінець...

Енні вимкнула пальник. Навколо ноги звивалися язика полум'я, а крізь них маячила відрубана стопа. Вілкс нахилилася та взяла старого доброго друга — жовте пластмасове відро. Вона вилила його вміст на вогонь.

Пол усе кричав і кричав. Біль! Богиня! Біль! О, Африка!

Енні стояла й дивилася на нього, дивилася на темні, закривавлені простираadla, і в її очах читався неусвідомлений жах — такий вигляд має жінка, яка почула по радіо, що десь у Пакистані чи Туреччині землетрус погубив десятки тисяч людей.

— З тобою все буде гаразд, Поле, — раптом вимовила вона переляканим голосом. Очі безцільно забігали по кімнаті, як і тоді, коли їй здалося, що від палаючих сторінок роману може статися пожежа.

Несподівано Енні зупинила на чомусь погляд і трохи розслабилася.

— Треба винести сміття.

Вона підбрала ступню. Пальці досі смикалися. Вона понесла ступню до виходу. Поки дійшла до дверей, пальці завмерли. Пол побачив шрам на внутрішній стороні стопи та згадав, як його отримав. У дитинстві він наступив на розбиту пляшку. Невже це сталося на пляжі Ревер? Так, саме там. Він пригадав, як заплакав і батько сказав йому, що рана невелика. Батько сказав, аби він припинив поводитися так, наче йому відрізали ту довбану ногу. Енні зупинилася у дверях та озирнулася на

Пола, який вищав і звивався в обсмаленому, просякнутому кров'ю ліжку. Його обличчя смертельно побіліло.

— Тепер ти кульгавий, — сказала вона, — і я тут ні до чого. Ти сам у всьому винен.

Її силует загубився в темряві.

І свідомість Пола — теж.

23

Хмара повернулася. Пол сягнув їй назустріч, не розбираючи, що вона несе в собі цього разу: смерть чи просто забуття. Він сподівався на смерть. Тільки не... не біль, будь ласка. Ніяких спогадів, ніякого болю, ніякого страху, ніякої Енні Вілкс.

Він сягнув до хмари, він *пірнув* у неї, дослухаючись до власних приглушених криків і вчуваючи запах власної смаженої плоти.

Поки свідомість згасала, він устиг подумати: *«Богиню! Убити! Богиню! Убити! Богиню!»*

А потім не було нічого, крім самого нічого.

III

ПОЛ

Нічого не виходить. Останні півгодини я намагався заснути, але не зміг. Коли я пишу, то ніби перебуваю під впливом наркотиків. І це єдине, чого я прагну. Сьогодні ввечері я перечитав написане... Напрочуд живі образи, як на мене. Але я знаю, так тільки здається, оскільки моя уява заповнює всі пробіли, які можуть спантеличити іншу людину. Певно, я зарозумілий. Але ж це магія... я не можу жити в реальному світі. Я просто божеволію.

Джон Фаулз. «Колекціонер»

I

РОЗДІЛ 32

— Господи Ісусе, — простог ав Є і зробив судом ий ривок уперед. Джеффри схопив друга за руку. Мо ото ий бараба ий дріб пульсував у його голові, аче спів маяч ого вбивці. авколо их пролітали бджоли, але жод а е зупи ялася. Комахи мчали повз их до галяви и, іби їх при ягував маг і . Здригаючись, Джеффри зрозумів, що ак

2

Пол підняв машинку та потрусив її. Невдовзі на дошку, перекинуту через бильця візка, випав маленьких шматок металу. Пол узяв його до рук і роздивився.

Це була літера «т». Друкарська машинка щойно скинула літеру «т».

Пол подумав: *«Поскаржусь керівництву. Я не просто попрошу нову машинку, я її, бляха, вимагатиму. У неї є гроші, це я напевне знаю. Скоріш за все, вона їх никає серед консервації в сараї або ж заховала десь за стінною обшивкою в Місці для Сміху. Але грошенята в неї є. А «т», Боже мій, це ж друга найуживаніша літера в алфавіті!»*

Звісно, він не стане ні про що просити Енні, а тим паче вимагати. Колись він був чоловіком, здатним хоча би *просити*. Тому чоловікові боліло набагато сильніше і не було чого втрачати, а насамперед не було цієї лайняної книжки. Той чоловік *просив*. Яким би нестерпним не був тоді біль, Пол хоча би *наважувався* виступати проти Енні Вілкс.

Колись *він* був цим чоловіком. Соромно визнавати, але *той* чоловік мав дві великі переваги над теперішнім Полом: у *того* чоловіка було дві ноги... і великі пальці на обох руках.

Пол замислено сидів у візку, а потім перечитав останній рядок (подумки заповнюючи пропуски) і повернувся до роботи.

Краще так.
 Краще не просити.
 Краще не злити.
 За вікном гуділи бджоли.
 Настав перший день літа.

3

воно й було.

— Пустити мене, — загарчав Ен і, смискаючи правицю в кулак, кинувся на Джеффри. Він навіть не вирячив очі, обличчя смертельно зблідло, і, здавалося, він навіть не розумів, хто не пускав його до коханої. Джеффри все холоднокровно обміркував і збагнув: коли Гезекая розсунув гілки кущів, Енові відкрилася картина, яка практично позбавила його здорового глузду. Він досі балансував на межі божевілля, і найменшого поштовху було би достатньо, аби він перейшов ту межу. Якби це сталося, він би забрав Мізері з собою.

— Ене...

— Пустити мене, кажу!

Докладаючи шалених зусиль, Ен іще раз смикнувся, і Гезекая з острахом засмогнав:

— Ні, маса, ти бджоли подуріють, вони пожалять Міз'ві...

Ен, здавалося, не чув. Із дикими, порожніми очима він накинувся на Джеффри, зарядивши старому другові по вилиці. У Джеффри в голові здійнялася згряя чорних зірок.

Попри запаморочення він помітив, що Гезекая почав розгойдувати смертоносну гошу — вишукано оздоблену сумку бурка, наповнену піском. Джеффри всмиг прошипіти:

— Ні! Я сам із цим розберуся!

Гезекая неохоче припинив розмахувати торбинкою, і гоша заколихалася на шкіряному ремені, наче уповільнений маятник.

Раптом голова Джеффри відкинулася назад від нового удару. Цей лящ розквасив йому губи, і він відчув теплий, солохо-солодкий присмак крові, що просочилася до рота. Почулося різке рипіння, і верхня сорочка Ена, яка встигла побіліти на сонці та порватися в добрій дюжині місць, стала розповзатися в руках Джеффри. Ще мить, і Ен звільниться. Джеффри приголомшено зрозумів, що це була та сама сорочка, яку Ен вдягнув на вечерю до барона й баронеси три ночі тому... звісно, саме вона. Відтоді в них не було можливості перевдягнутися — акі в Ена, акі в решти. Усього три ночі тому... але сорочка виглядала так, ніби Ен був носив її принаймні роки три, а Джеффри почувався так, ніби від званої вечері проминуло принаймні три століття. Усього три дні тому, оступіло подумав він, а потім Ен обрушив кулаки на його обличчя.

— Пустя мене, чорт забирай!

Ен без упику молотив Джеффри закривавленою пра-вицею — бив власного друга, за якого він міг би померти, якби був при тямі.

— Хочеш виявити свою любов до Мізері, вбивши її? — тихо запитав Джеффри. — Якщо хочеш так вчинити, приятелю, то прошу, забий мене до нестями.

Кулак Ена завис у повітрі. Якесь частинка здорового глузду повернулася в його кажахакі, божевільні очі.

— Я мушу піти до неї, — пробурмотів він, наче сомкамбула. — Вибач, що я тебе побив, Джеффри, мені справді шкода, мій любий друже, і, я впевнений, ти це сам знаєш... але я мушу... тільки поглянь на неї...

Він знову обернув очі до коханої, немов задля того, щоби зайвий раз переконатися в жахливості видовища, і знову потягнувся туди, де Мізері, зі зведеними над головою руками, була прив'язана до стовпа на галявині серед джунглів. На її зап'ястях виднівся мерехтливий предмет, що прикував її до найнижчої гілки евкаліпта,

єдиного дерева на тій галявині. Очевидно, блискуча річ упала в око бурка перед тим, як вони відправили барона Гедзіга просто в рот ідолу, де його, безсумнівно, чекала страшна смерть. Ті були барокові каручки з воронової сталі.

Цього разу Ен захопив Гезекаю, але раптом куці зашуміли знов, і Джеффі подивився на галявину. Повітря на мить застрягло в його горлі, наче тжанина, що чіпляється за шипи. Він почувався так, наче йому треба було піднятися на скелястий пагорб, тримаючи в руках вантаж із прострочених, а через те смертельно небезпечних вибухівок. Один укус, подумав він. Тільки один укус, і для неї все скінчиться.

— Ні, маса не мусить, — терпляче, проте перелякано повторював Гезекаю. — Це, як каже той маса... Якщо ви підете тамтуди, ті бджоли прокинуться від сну. І якщо ті бджоли прокинуться, то нема різниці, чи її прожне одне жало, чи ціла хмара жал. Якщо ті бджоли прокинуться від сну, ми всі помрем, але вона помре перша, страшно помре.

Поступово Ен розслабився, повис на руках між двома чоловіками — одним чорним, другим білим. Неохоче, зі страхом він повернув голову в бік галявини, ніби не хотів туди дивитися, але не міг втриматися.

— Ті що ж нам робити? Як ми можемо зарадити моїй бідній Мізері?

Не знаю, хотілося сказати Джеффі, і він був ледве в змозі промовчати, бо й сам перебував на межі нервового зриву. Уже не вперше йому спало на думку, що, привласнивши жінку, яку Джеффі так само любив (хоча й приховував свої почуття), Ен із часом опустився до потворного егоїзму і майже жіночої істерії, яких Джеффі не міг собі дозволити. Зрештою, для всього світу він був лиш другом Мізері.

Так, просто друг, думав він із нервозною іронією, а потім його очі знову обернулися до галявинки. До друга.

На Мізері не було й кляптика одежки, але Джеффри подумав, що навіть пуританська селянка, яка ходить до церкви тричі на тиждень, не стала би звинувачувати її в непростійності. Скоріш за все, гіпотетична стара ханжа пущилася би з криками навітьоки від одного погляду на Мізері, і той вереск був би радше сповнений жаху й відрази, аніж праведного обурення. На Мізері не було й кляптика одежки, але вона була далеко не голою.

Вона була одягнена в бджіл. Від кінчиків ніг до каштанового волосся на голові вона була одягнена в бджіл. Її кеначе загорнули в дивну чернечу сукану — дивну, бо вона рухалася по вигину грудей і стегон, хоча вітру геть не було. Так само здавалося, що її лице сховане під запоною мусульманської паранджі — тільки її блакитні очі визирали з-під бджолиної маски. Комахи неквапливо виповзали на її обличчя, замуляючи рот і ніс, підборіддя і брови. Інші бджоли, гігантські коричневі африканські особини, найбільш отруйні й злі серед бджіл у всьому світі, сновигали туди-сюди по сталевих браслетах, зливаючись у живі рукавички на руках Мізері.

Джеффри дивився, як дедалі більше й більше бджіл зліталася на галявинку з усіх сторін світу, — і навіть попри сум'яття він зрозумів, що більшість комач прибувала з заходу, де маячіло велике, темне, кам'яне обличчя богині.

Барабани відбивали монотонний дріб, від якого хотілося спати ще більше, ніж від сонного гулу бджіл. Але Джеффри знав, наскільки оманлива ця сонливість, бо бачив, що сталося з баронесою, і дякував Богові, що Єна не спіткала її доля... Сюді сонний гул перейшов у лютий

вереск пилки... звук, що спочатку приглушив, а потім потопив відчайдушні крики вмираючої жінки. Вона була маркославною, зарозумілою істотою і, окрім того, небезпечною — баронеса мало не вбила їх, коли була звільнила чаклуна Бджолиного Жала, — але маркославка чи ні, зарозуміла чи ні, небезпечна чи ні, жодна жінка або чоловік не заслуговували на таку смерть.

Джеффри подумки повторив питання Ена: Що нам робити? Як ми можемо зарадити нашій бідолашній Мізері?

Гезекая сказав:

— Зараз нічо' не можна зробити, маса. Але вона в безпеці. Поки б'ють ті барабани, бджоли сплять. І місус, вона теж спатиме.

Шепер бджоли укрили Мізері товстою рухливою ковдрою. Здавалося, її очі, розплющені, але незрячі, закурюються в ожилу печеру із бджіл, що повзали по ній, потикалися й гуділи.

— А якщо барабани замовкнуть? — запитав Джеффри глухим, майже безсилим голосом, і саме тоді вони й замикли.

а ми ь во и зб ж н

4

Пол дивився на останній рядок і не міг повірити своїм очам. Потім він підняв «Роял» (одному Богові відомо, чому він продовжував вправлятися цією химерною гантеллю, коли Енні не було в кімнаті) і знову потрусив машинку. Клавіші заторохтіли, а потім на дошку, що слугувала йому за стіл, випав ще один шматок металу.

Знадвору лунало ревіння яскраво-синьої газонокосарки Енні — вона старанно підрізала траву на моріжку перед будинком, аби ці кукурікнуті Ройдмани не мали зайвого приводу пускати плітки в місті.

Пол поставив машинку, а потім перекинув її, щоби дістати новий подарунок. Він дивився на нього в яскравому вечірньому світлі, що пробивалося крізь шибки. Вираз невіри не полишав його обличчя.

На голівці літерного важеля виступали злегка вимазані чорнилом символи:

Е

е

Ніби для розваги, стара «Роял» тепер скинула найбільш уживану в мові літеру.

Пол глянув на календар. На картинці виднілися квіточки на лузі — місяць травень, але Пол уже давно почав відмічати дати на чернетці, і, згідно з його саморобним календарем, сьогодні було двадцять перше червня.

«Ідуть ліниві, млисті, божевільні літні дні»¹, — кисло подумав він і пожурих літерний молоточок у напрямку сміттевого кошика.

«Ну, то що мені тепер робити?» — подумав він, хоча, звісно ж, знав, що на нього чекає. Треба писати від руки. Ось що доведеться робити.

Але не зараз. Хоч зараз йому писалося зі швидкістю вогню, який за кілька секунд пожирає цілий будинок, — Пол поспішав доправити Єна, Джеффі та безжурного Гезекаю в засідку бурка, аби вся компанія перемістилася в печери за обличчям ідола і відбулася розв'язка. Але раптом Пол втомився. Діра в папері закрилася з гучним гуркотом.

Завтра.

Він писатиме від руки завтра.

«Від руки? Та до пизди. Треба скаржитись керівництву, Поле».

---

¹ Цитується рядок із пісні «Those Lazy, Hazy, Crazy Days of Summer» з однойменного альбому Нет Кінг Коула.

Але нічого подібного він робити не збирався. Енні поводи-лася надто дивно.

Він слухав монотонне гарчання газонокосарки, бачив її тінь, і, як це часто траплялося, коли він розмірковував про те, що Енні стає геть безконтрольною, у його свідомості виринув образ сокири, що піднімалася й опускалася. Образ жакливого, байдужого обличчя Енні, забризканого його власною кров'ю. Чіткий, ясний образ. Кожне слово, що вона промовляла, кожен крик, який виривався з нього, виск сокири, яка видобувалася з потрощеної кістки, кров на стіні. Кристально ясний образ. І, що також часто траплялося, Пол спробував заблокувати цей спогад, але трохи не встиг.

У «Швидких автівках» поворотний момент сюжету стосувався жакливої аварії, яка мало не відправила на той світ Тоні Бонасаро, коли він робив останню відчайдушну спробу втекти від поліції (ця сцена перетікала в епілог, у якому наводився жорсткий допит, що його проводив напарник покійного лейтенанта Грея просто в лікарняній палаті Тоні). Пол спілкувався з кількома жертвами автокатастроф. Знову й знову він чув ту саму річ. Вона подавалася в різному вигляді, але завжди зводилася до одного: *«Я пам'ятаю, як сів у автомобіль, а потім пам'ятаю, як прокинувся в лікарні. Решту пригадати не можу»*.

Чому так не трапилося з ним?

«Тому що, Поле, письменники пам'ятають усе. Особливо біль. Роздягніть письменника догола, укажіть на шрами, і він розповість вам історію кожної маленької подряпини. З великих народжуються романи, а не амнезія. Якщо ви хочете стати письменником, трохи таланту не завадить, але єдина реальна вимога полягає в здатності запам'ятовувати історію кожного шраму».

«Мистецтво полягає в збереженні спогадів».

Хто це сказав? Томас Сас¹? Вільям Фолкнер? Сінді Лопер²?

¹ Thomas Szasz (1920—2012) — американський психіатр, автор робіт «Міф душевної хвороби», «Фабрика божевілля».

² Syndi Lauper (нар. 1953) — американська співачка (поп, нова хвиля, блюз) та акторка, лауреат музичних премій «Греммі», «Еммі», «Тоні».

Останнє прізвище викликало асоціації, болючі та нещасливі за цих обставин. То був спогад про Сінді Лопер, яка весело гикала пісеньку «Дівчатка просто хочуть розважатися», і її голос звучав так ясно, наче Пол його чув на власні вуха: *«Тату, милий-любий, не свари мене дарма. / Дівчатка хочуть веселитись! / І я їду гуляти, як робочий день мина. / Дівчатка просто хочуть розважа-гатись!»*

Раптом йому закортіло послухати рок-н-рол — навіть більше, ніж коли-небудь хотілося викурити сигарету. Не обов'язково Сінді Лопер. Кого завгодно. Господи Ісусе, згодився би навіть Тед Наджент¹.

Сокира опускається.

Шепіт сокири.

«Не думай про це».

Але дарма. Він постійно вмовляв себе про це не думати, хоча розумів, що згадка про сокиру застрягла в голові, наче кістка в горлі. Чи він збирався полишити її там, чи набереться духу й вивергне з себе цей йобаний образ?

Потім прийшов інший спогад. Мабуть, сьогодні був день Шлягерів по Заявках Пола Шелдона. Йому згадався фільм Девіда Кроненберга «Виводок»² і Олівер Рід у ролі божевільного вченого, який вкрадливо нав'язував пацієнтам свою волю. Рід припрошував їх до Інституту Психоплазматика (Пол вважав цю назву напрочуд потішною), щоби вони «Пройшли через це! Пройшли через це до самого кінця!»

Ну... може, це не така вже й погана порада.

«Я вже колись через це проходив. Одного разу досить».

Лайно собаче, ось що це таке. Якби було достатньо переживати все по одному разу, то він би став якимось йобаним продавцем пілососів, як його батько.

¹ Ted Nugent (нар. 1948) — американський рок-співак і гітарист. Пік його популярності з хітами «Stranglehold», «Cat Scratch Fever», «Wango Tango» припав на 1960—1970-ті роки.

² «Breed» (1979) — канадський науково-фантастичний жахастик. Психіатр учить пацієнтів переводити почуття гніву та люті у фізіологічну площину, у результаті чого одна з хворих починає народжувати дітей-мутантів.

«То пройди через це. До самого кінця, Поле. Почни з Мізері».

«Ні».

«Так».

«Іди в сраку».

Пол відкинувся назад, затулив рукою очі й, по волі чи по неволі, зібрався в путь.

Аби пройти через це до самого кінця.

5

Тоді він не помирав, не спав, і лише згодом після того, як Енні зробила з нього каліку, біль ушух. Пол дрейфував по невидимих хвилях, почувачись відірваним від власного тіла, наче повітряна куля чистої думки, що попри мотузку лине до неба.

Чорт забирай, чого він переймався? Вона була провела операцію, і весь час між «тоді» й «тепер» був сповнений болю, нудьги та нечастих потугів над тупою мелодраматичною книжкою, яка рятувала його від перших двох відчуттів. Усе це було безглуздо.

«Ні, не безглуздо — тут проглядається певна послідовність, Поле. Наче нитка, що з'єднує всі події. Ця нитка вкаже тобі правильний шлях. Хіба не бачиш?»

Звичайно, Мізері. Саме вона була тією ниткою, що супроводжувала Пола в цій пригоді, але правильний шлях вона вказувала чи хибний — яке це, в біса, мало значення?

Як загальний іменник це означало біль, як правило, тривалий і часто безглуздий; як власне ім'я це означало персонажа й сюжет, причому останній був іще тривалішим і безглуздішим, адже мав дуже скоро закінчитися. Мізері супроводжувала його останні чотири (чи, може, п'ять) місяців життя, це точно — досхочу Мізері, Мізері день у день, без кінця й краю. Занадто простим усе здається...

«О, ні, Поле. З Мізері нічого не буває просто. Хоч би там як, ти зобов'язаний їй своїм життям... зрештою, ти став Шехерезадою, чи не так?»

Він знову спробував відвернутися від цих думок, але не зміг. Збереження спогадів і все таке. Писаки хочуть розважатися. Потім несподівано прийшла ще одна ідея, яка відкрила Полу новий спосіб мислення.

«Ти вперто не помічаєш одного факту через його кричущу очевидність — ти був і є Шехерезадою сам для себе».

Він кліпнув очима, нахилив голову й тупо вирячився в літо, до якого навіть не сподівався дожити. Промайнула тінь Енні, а потім зникла знов.

То це правда?

«Сам собі Шехерезада», — знову подумав Пол. Якщо так, то він зіткнувся з ідіотизмом колосальних масштабів: він завдячував своїм життям тій обставині, що хотів закінчити лайно, в яке його втягнула Енні. Він мав би померти... але не міг. Поки не дізнається, чим усе скінчилося.

«Ти, бляха, геть здурів».

«Ти впевнений?»

Ні, він більше не був упевнений. Ні в чому.

За одним винятком: усе його життя залежало й залежить від Мізері.

Він пустив думки на самоплив.

«Хмара, — згадав він. — Почни з хмари».

6

Цього разу хмара була темніша, щільніша, але м'якша. Пол почувався так, наче не плив, а ковзав. Іноді приходили думки, іноді — біль, а іноді він чув далекий голос Енні, що звучав так само, як і тоді, коли палаючий рукопис у жаровні погрожував вийти з-під контролю:

— Випий це, Поле... Ти мусиш!

«Ковзав?»

Ні.

«Ковзав» — не зовсім доречне дієслово. Правильно було б ужити дієслово *«відходив»*. Пол згадав телефонний дзвінок

о третій ранку, який пролунав, коли він іще вчився в коледжі. Заспаний черговий четвертого поверху гуртожитку тарабанив у двері, промовляючи, що йому треба піти й відповісти на той клятий дзвінок. На дроті була його мати. *«Ідь додому чимшивидше, Полі. У твого батька стався інсульт. Він відходить»*. І він був приїхав так швидко, як тільки зміг, розганяючи старий фургон «форд» до сімдесяти миль, незважаючи на вогник на панелі приладів, який вмикався на швидкостях за п'ятдесят. Але, врешті-решт, усе було марно. Коли він прибув, його батько вже не відходив, а відійшов.

Як далеко зайшов сам Пол у ніч сокири? Він не знав, але той факт, що протягом тижня після ампутації він майже не відчував ніякого болю, досить чітко вказував на те, як далеко. Цей факт, а також паніка в голосі Енні.

Спочатку він перебував у напівкоматозному стані, насилу зводячи дух через ліки, що пригнічували дихальну функцію, а в його вену знову була вставлена голка, по якій скрапувала глюкоза. І саме бій барабанів і гудіння бджіл вивели його з цього стану.

Барабани бурка.

Бджоли бурка.

Сни бурка.

Повільно та невблаганно Пол просочувався в землю племені, що ніколи не виходило за межі аркуша, на якому він писав.

Сни про богиню, про *обличчя* богині, яке чорніло над зеленими джунглями, задумливе та вкрите тріщинами. Чорна богиня, Чорний континент, повна бджіл кам'яна голова. І на всі ці видіння накладався образ, який із часом ставав усе чіткішим (наче гігантський слайд, спроектований на хмару, в якій лежав Пол). Це був образ галявини, на якій стояв самотній старий евкالیпт. З найнижчої гілки дерева звисала пара старомодних сталевих наручників із ворованої сталі. По них повзали бджоли. Наручники були порожні. Вони були порожні, бо Мізері... Втекла? Вона втекла, чи не так? Чи не так повинна була розвиватися історія?

Саме так було *раніше* — але тепер Пол не був упевнений. Що *насправді* означали ті порожні наручники? Може, Мізері забрали? Повели до ідола? Повели до бджолоїної матки, Великої Кралі бурка?

«Ти сам собі Шехерезада».

«Кому ти розповідаєш цю історію, Поле? Кому ти її розповідаєш? Енні?»

Звісно, ні. Він дивився крізь діру в папері не для того, аби побачити Енні чи догодити Енні... він дивився крізь папір, аби *втекти* від Енні.

Потім почався біль. І свербіж. Хмара знову стала світлішати й розсуватися. Пол почав розрізняти речі у своїй кімнаті, яка була поганою, та Енні, яка була ще гіршою. Одначе він вирішив жити. Якась частина його свідомості, що, як і Енні в дитинстві, полюбляла кіносеріали, вирішила: він не помре, поки не побачить, чим усе закінчиться.

Може, вона втекла за допомогою Єна та Джеффри? А може, її забрали в голову богині. Смішно, але на ці дурні запитання треба було знайти відповідь.

7

Енні не хотіла, щоби Пол повертався до роботи — принаймні, спочатку. По її неспокійних очах він здогадався, що за останнім разом вона неабияк перелякалася і їй досі було страшно. Пол побував на межі життя й смерті, і тепер Вілкс опікувалася ним понад усяку міру: міняла пов'язки на плакучому обрубку кожні вісім годин («А спочатку, — повідомила вона з таким виглядом, ніби розуміла, що ніколи не отримає заслужену медаль за всі свої старання, — спочатку Енні робила перев'язку кожні чотири години»), обмивала його губкою, натирала спиртом, ніби заперечувала вчинок, що була скоїла. Вона говорила, що працювати буде боляче. *«Біль заважатиме тобі писати, Поле. Я би не стала брехати, повір. Бо ти хоча б знаєш, що буде далі, а я... до смерті хочу довідатися, чим усе закінчиться».* Вияви-

лося, що, поки він стояв однією ногою в могилі, вона прочитала все, що він устиг написати, — увесь його доопераційний здобуток, так би мовити. Понад три сотні сторінок рукопису. Він не заповнював «енки» на останніх сорока чи близько того; Енні зробила це за нього. Вона показала йому ці аркуші з тривожною, зухвалою гордістю. Її «н» були каліграфічно акуратними і сильно відрізнялися від його власного почерку, що ряснів горбатими карлючками.

Хоча Енні ніколи не заводила про це мови, Пол вважав, що вона заповнила «енки», щоби вкотре засвідчити свою турботу: *«Як ти можеш казати, що я жорстоко вчинила з тобою, Поле, коли ти бачиш, що я заповнила всі “енки”?»* Або це був акт спокути чи навіть псевдорелігійний обряд: достатньо міняти пов'язку, достатньо обтирати губкою, достатньо заповнювати «енки» — і Пол виживе. *«Бджолина жінка бурка поробила кренку магію, маса, позаповняла ті кукурікнуті «енки», аби все знову було гаразд».*

Так усе починалося... але потім втрутилося «мушу». Пол упізнав усі симптоми. Енні не жартувала, коли сказала, що до смерті хотіла довідатися, чим усе закінчиться.

«Ти маєш на увазі, що сам вижив заради того, аби дізнатися розв'язку?»

Божевільна, непристойна, абсурдна здогадка, але Пол вирішив, що то була правда.

«Мушу».

Він розсердився, коли збагнув, що в книжках про Мізері міг генерувати цю штуку, майже не напружуючись, але в його серйозній роботі це траплялося рідко або взагалі ніколи. Він не знав напевне, де знайдеться те *мушу*, але завжди знав, коли знаходив. Воно пересувало стрілку якогось внутрішнього лічильника Гейгера до кінця шкали. Навіть сидючи перед друкарською машинкою з похмілля, п'ючи одну чашку кави за іншою та клацаючи «Ролейдом» кожні пару годин (знаючи, що він повинен відмовитися від тих чортових сигарет, принаймні в першій половині дня, але не в змозі змусити себе дотримувати

тися цього правила), за місяці до закінчення книжки та за світлові роки від публікації, він завжди знав, коли траплялося те *мушу*. Від його появи Пол почувався трохи ніяково — ніби він кимось маніпулював. Але ще він почувався так, неначе отримував винагороду за творчі зусилля. Господи, траплялося, що минали дні, діра в папері була невеликою, світло — тьмяним, почуті бесіди — безцільними. Полу не лишалося нічого, як писати далі. Конфуцій сказав, що перед тим, як виростити один рядок кукурудзи, потрібно перелопатити тонну перегною. Тож потім, в один прекрасний день, діра розширилася до формату «ВастаВіжн»¹, і світло сяяло, наче сонячні промені в епосі Сесіля Б. Демілля², і він знав, що в гості завітало *мушу*, живе й здорове.

Мушу, як у: «Я думаю, що посиджу ще хвилин п'ятнадцять-двадцять, моя солоденька, бо *мушу* дізнатися, чим скінчиться цей розділ». Навіть незважаючи на те, що хлопець, який це каже, цілий день на роботі мріяв про секс і чудово розуміє, що, скоріш за все, його дружина буде спати, коли він нарешті завітає до спальні.

Мушу, як у: «Я знаю, що повинна розпочати готувати вечеру — він збожеволіє, якщо знову отримає ТБ-обід³, але я *мушу* дізнатися, чим усе закінчиться».

Я *мушу* дізнатися, чи вона виживе.

Я *мушу* дізнатися, чи він впіймає поганця, який убив його батька.

Я *мушу* дізнатися, чи вона дізнається, що її краща подруга трахається з її чоловіком.

Мушу. Огидне, наче мінет у дешевому барі, прекрасне, наче ніч із найталановитішою повією у світі. Ой, як добре, ой, як

¹ VastaVision — широкоекранна кінематографічна система, яка дозволяє отримувати високоякісне зображення.

² Cecil Blount DeMille (1881—1959) — американський режисер і продюсер, лауреат премії «Оскар» за картину «Найвеличніше шоу на землі» (1952).

³ TV-dinner — заморожені чи охолоджені страви, розфасовані порційно на одну персону, куди зазвичай входить м'ясо, гарнір та десерт. Концепція ТБ-обідів виникла в 50-х роках у США.

погано, але, зрештою, немає значення, було то грубо чи любо, бо, як співають Джексоны, не зупиняйся, поки не отримаєш усе¹.

8

«Ти був Шехерезадою сам собі».

Тоді він не зміг чітко сформулювати цю думку, не кажучи вже про те, щоб її збагнути; йому надто сильно боліло. Але він знав, знав уже тоді, чи не так?

«Не ти, а хлопці в цехах. Вони знали».

Так. Це вже більше скидалося на правду.

Ревіння газонокосарки стало гучнішим. На мить у полі зору з'явилася Енні. Вона подивилася на Пола, побачила, що він також дивиться на неї, і підняла руку. Пол підняв свою (ту, на якій зберігся великий палець) у відповідь. Вона знову зникла з очей. І нехай.

Нарешті він зміг її переконати, що повернення до роботи не зашкодить, а допоможе йому одужати... Його переслідували примарні, проте напрочуд детальні образи, які виманили його з хмари, і слово «*примарні*» було дуже влучним: поки відіння не були записані, вони залишалися тінями, що ширяли без діла.

І хоча Енні не повірила Полу (принаймні, тоді), вона все одно дозволила йому повернутися до роботи. Не тому, що він переконав її, а через власне *мушу*.

Спочатку робота просувалася болісними, короткими сплесками по п'ятнадцять хвилин, можливо, по півгодини, якщо історія дійсно цього вимагала. Навіть незначні рухи спричиняли агонію. Будь-які зміни положення тіла збуджували в обрубку яскравий, живий біль, наче тліючий прапор охоплювало полум'я, коли віяв вітерець. Боліло люто, поки Пол писав, але це було не найгірше — гірше ставало через годину-дві, коли

---

¹ «Don't Stop 'Til You Get Enough» — хіт Майкла Джексона, записаний 1979 р., який увійшов до альбому «Off the Wall».

кукса, що починала загоюватися, відбивала йому розум докучливим свербінням, неначе в носі роїлися сонні бджоли.

Він мав рацію, а не вона. Повністю він так і не одужав (імовірно, у такій ситуації йому б і не вдалося), але здоров'я покращилося, частково повернулися сили. Пол розумів, що горизонт його інтересів звузився, але сприймав це як плату за виживання. Те, що він узагалі вижив, було справжнім дивом.

Сидячи тут, перед цією машинкою з її поганими зубами, і озираючись назад, на період, у якому не відбувалося нічого, окрім роботи, Пол кивнув. Так, він гадав, що був Шехерезадою сам собі, так само як сам для себе грав роль примарної жінки, коли розпускав руки та дрович у гарячковому ритмі власних фантазій. Полу не потрібна була консультація психіатра, аби визнати, що творчість має певний аутоеротичний бік — просто замість плоті письменник молотить по друкарській машинці, але обидві дії залежать від кмітливості, швидкості та повної відданості мистецтву вигадки.

Але чи не відбувалося також свого роду статевого акту, бодай уявного та недолугого? Бо тільки він знову почав писати... ну, Енні не заважала йому працювати, але, щойно Пол виконував свою денну норму, вона одразу забирала нові уривки — нібито щоби заповнити відсутні літери, але насправді щоби отримати свій кайф. Щоби задовольнити своє *мушу*. Він знав це так само, як сексуально активні чоловіки знають, яке побачення доведе до ліжка цього вечора, а яке — ні.

«Кіносеріали. Так. Повернемося до них. Хіба що протягом останніх кількох місяців вона ходила в кіно щодня, а не просто по суботах після обіду. А Пол, який брав її на сеанси, був ручним письменником, а не старшим братом».

Набіги на машинку ставали тривалішими, біль повільно відступав, Пол набирався сил... але все одно у нього не виходило писати так швидко, щоби задовольнити потреби Енні.

Мушу, яке тримало їх обох на цьому світі (і це було насправді так, бо без *мушу* Енні вже давно би порішила і його, і себе),

також призвело до втрати пальця. Було жахливо, але при цьому трохи кумедно. «*Де твоє почуття гумору, Поле? Сміятися корисно для здоров'я*».

Подумай про те, що все могло би бути набагато гірше.

Наприклад, Енні могла би відтяти йому пеніс.

— А в мене він усього один, — сказав Пол і дико зареготав у порожній кімнаті, сидячи перед ненависною «Роял» зі щербатою посмішкою. Він сміявся, поки не заболіли нутроці й обрубок. Він сміявся, поки не заболів його *розум*. Згодом регіт перетворився на жахливі хрипкі ридання, які розбурхали біль навіть у куксі великого пальця на його лівій руці, і, коли це сталося, Пол нарешті зміг зупинитися. Він якось апатично почав розмірковувати про те, що перебуває на межі божевілля.

А ще він збагнув, що насправді це не має ніякого значення.

9

Одного разу, незадовго до ампутації пальця (можливо, навіть менш ніж за тиждень), Енні прийшла з двома гігантськими порціями ванільного морозива, банкою шоколадного сиропу «Гершиз», балончиком вершків «Редді-Віп» і баночкою криваво-червоних коктейльних вишень, що плавали в соку, неначе біологічні зразки.

— Я вирішила зробити нам санді¹, Поле, — сказала Енні. Її тон був оманливо веселим. Полу він не сподобався. Ані її тон, ані зняковілий погляд її очей. «*Я погана дівчинка*», — говорив цей погляд. Він викликав у Пола побоювання, примушував нашорошити вуха. Йому було надто легко уявити, що Енні мала такий самий вираз обличчя, коли підкладала купу одягу на сходах в одному випадку і мертвого kota — в іншому.

— Ой, дякую, Енні, — сказав Пол і став спостерігати, як вона наливає сироп і вичавлює з балончика хмаринки збитих

---

¹ Санді — десерт із морозива, збитих вершків, сиропу та фруктів, створений у США ще у XIX столітті.

вершків. Вона виконувала ці завдання напрацьованою, важкою рукою заслуженого цукроголика.

— Нема за що. Ти на це заслуговуєш. Ти так важко працював.

Вона подала йому санді. Десерт став нудотно солодким уже після третьої ложки, але Пол продовжував їсти. То був свідомий вчинок, бо одним із основних правил виживання тут, на мальовничому Західному схилі, було: *«Коли Енні пригощає, краще не відмовлятися»*. Деякий час вони мовчали, а потім Енні поклала ложку, тильною стороною долоні витерла суміш шоколадного сиропу й підталого морозива з підборіддя й улесливо промовила:

— Розкажи, що буде далі.

Пол поклав свою ложку.

— Перепрошую?

— Розкажи, чим усе закінчиться. Я не можу чекати. Просто не можу.

Неначе він не знав, як воно все обернеться? Знав. Якби Енні принесли всі двадцять бобін плівки з новими епізодами про Рокетмена, чи стала би вона чекати, відкриваючи по одному пакунку раз на тиждень або навіть раз на день?

Він подивився на над'їдену лавину її морозива: одна вишня майже сховалася в збиті вершки, інша плавала в шоколадному сиропі. Він згадав, як бачив вітальню, заставлену тарілками з засохлою цукровою глазур'ю.

Ні. Енні не стала би чекати. Енні передивилася б усі двадцять серій за одну ніч, навіть якби підірвала собі зір та отримала напад головного болю.

Бо Енні любила солоденьке.

— Не можу, — відповів Пол.

Її обличчя відразу потемніло, але на ньому також промайнула тінь полегшення, чи не так?

— Невже? Чому ж ні?

«Тому що на ранок ти втратиш до мене всяку повагу», — подумав він і подавив смішок. Насилу подавив.

— Бо я — кепський оповідач, — натомість відповів він.

Енні проковтнула решту санді п'ятьма величезними ложками, від чого горло Пола похололо, неначе вкрилося памороззю. Тоді вона поставила тарілку і сердито подивилася на нього, ніби він був не великий Пол Шелдон, а якийсь недолуга, який насмілювався критикувати великого Пола Шелдона.

— Якщо ти такий кепський оповідач, як же ти пишеш бестселери, а мільйони людей захоплюються твоїми книжками?

— Я й не кажу, що я кепський письменник. Гадаю, з цим я насправді вправляюся досить непогано. Але як оповідач я пасу задніх.

— Ти просто знайшов собі велике кукуруікнуте виправдання.

Обличчя Вілкс одразу потемніло. Вона затиснула цупку тканину спідниці в лиснючих кулаках. У кімнату повернувся Ураган Енні. Історія повторювалася. Проте зараз усе було трохи інакше, так? Він і досі боявся Енні, але зараз її влада над ним послабшала. Здавалося, життя Пола втрачало свою цінність, мушу чи не мушу. Він тільки боявся, що Вілкс знову може його скривдити.

— Це не виправдання, — відповів він. — Це дві різні речі, як яблука та апельсини, Енні. Люди, що вміють розповідати, як правило, не можуть писати. Якщо ти дійсно думаєш, що вправні письменники вміють збіса гарно говорити, то ти ніколи не бачила тих бідолашних романістів, які ледве можуть зв'язати два слова на інтерв'ю в «Тудей шоу»¹.

— А я не хочу чекати, — надулася Енні. — Я зробила тобі гарне санді, і ти хоч трохи мені віддячиш, якщо розповіси бо-дай де що. Гадаю, в деталі вдаватися не треба, але... барон убив Калторпа?

Її очі блищали.

— Це єдина річ, яку я дійсно хочу знати. І що він зробив із тілом, якщо убив? Порубав на шматки та сховав у скриню, з якої його дружина не спускає очей? Я так думаю...

---

¹ «Today» («Today Show») — американське ранкове ток-шоу, яке виходить на каналі «NBC» з 1952 року.

Пол похитав головою, але не для того, щоби заперечити Енні, а для того, аби ще раз висловити свою відмову розкривати таємниці.

Вона стала ще чорнішою. Тим не менше її голос залишався м'яким:

— Ти мене дуже злиш, Поле. Сам знаєш, чи не так?

— Звісно, знаю. Але я не можу нічого з собою вдіяти.

— Я би могла тебе *змусити*. Я би могла *допомогти* тобі пригадати. Я би могла змусити тебе *говорити*.

Але Енні здавалася розчарованою, бо розуміла, що нічого в неї не вийде. Вона могла змусити його говорити про що завгодно, тільки не про розв'язку книжки.

— Енні, пам'ятаєш, ти колись казала мені, що чує мама від свого маленького синочка, коли бачить, що він грається чистильним засобом, який знайшов під раковиною, і хоче покласти край небезпечній забаві? «*Мамо, ти злюка!*» Хіба зараз ти говориш не те саме? «*Поле, ти злюка!*»

— Якщо ти розізлиш мене ще більше, я за себе не відповідатиму, — сказала Енні, але Пол відчував, що криза вже минула: Вілкс ставала на диво уразливою, коли мова заходила про дисципліну та правила поведінки.

— Не виключатиму такої можливості, — відповів він, — але я, наче та мама, кажу «ні» не для того, щоби зайвий раз тебе позлити. Я кажу «ні», бо дійсно хочу, щоби ти отримала насолоду від книжки... і якщо я все розкажу, а тобі не сподобається, то ти не захочеш читати далі. — «*І що тоді буде зі мною, Енні?*» — подумав він, але не мовив уголос.

— Хоча б скажи, чи *знає* той ніггер Гезекая, де батько Мізері! Хоч це скажи!

— Тобі потрібен роман чи заповнений бланк із відповідями?

— Негайно облиш свій сарказм!

— Тоді не вдавай, що ти мене не розумієш! — крикнув Пол.

Енні здивовано, стривожено відсахнулася від нього, рештки чорноти випарувалися з її обличчя, і тепер на Пола знічено

позирала маленька дівчинка, в очах якої читалося зізнання: «Я погано поводитися».

— Ти хочеш зарізати золотого гусака! Ось до чого все зводиться! Але коли фермер з тої казки нарешті здійснив, що задумав, то не отримав нічого, крім мертвого гусака та купки тельбухів!

— Гаразд, — сказала Енні. — Гаразд, Поле. Ти будеш доїдати санді?

— Ні, апетит пропав, — відповів він.

— Розумію. Я тебе засмутила. Мені дуже шкода. Гадаю, ти правий. А я була неправа, що спитала.

Енні знову заспокоїлася. Пол чатував на черговий вибух гніву чи початок глибокої депресії, але нічого не сталося. Вони просто повернулися до заведеної рутини: Пол писав, Енні кожного дня читала написане, і між суперечкою та ампутацією пальця сплигло стільки часу, що Пол навіть не подумався пов'язати ці події між собою. Дотепер.

«Я комизився через машинку», — думав він, позираючи на «Роял» і прислухаючись до гудіння косарки. Зараз воно звучало тихіше, і Пол підозрював, що це не Енні віддалялася від будинку, а він сам почав віддалятися. Він задрімав. Тепер він часто дрімав, неначе якийсь дідизний бздун у будинку престарілих.

«І що з того, ну, покомизився разок. Але одного разу було достатньо, чи не так? Більш ніж достатньо. Коли це сталося? За тиждень після того, як вона принесла своє бякотне санді? Десь так. Лише одна комиза на тиждень. Поскаржився, що стукіт цієї мертвої клавіші зводить мене з розуму. Я ж навіть не казав, щоби вона бігла купляти ще одну вживану машинку з цілими літерними важелями в Ненсі Курвонгер, чи як її там. Я просто сказав, що це клацання зводить мене з розуму, аж раптом — на тобі! Я й оком не встиг зморгнути, коли справа дійшла до великого пальця лівої руки. Оп! — і нема, мов лизень злизав. Хоча насправді Енні так вчинила не тому, що я комизився через машинку, атож? Вона відрубала мені пальця, бо я їй

був відмовив і їй довелося визнати свою неправоту. То була гнівна помста. Лють як результат усвідомлення. Усвідомлення чого? Того, що вона не мала наді мною влади — а я, натомість, мав над нею перевагу. Сила мушу. Врейти-реши із мене вийшла непогана Шехерезада».

Маячня. Сміховинна маячня. Але така вже наша реальність. Мільйони людей залягли б од сміху, але тільки тому, що вони не розуміють, як поширюється вплив мистецтва — навіть такого нікчемного, як популярна література. Домогосподарки лаштують свій денний розпорядок навколо мильних опер. Якщо вони повертаються на роботу, то купівля відеомагнітофона стає для них головним пріоритетом, аби вони мали змогу дивитися ті мильні опери вночі. Коли Артур Конан Дойл убив Шерлока Голмса на Райхенбахському водоспаді, уся вікторіанська Англія, як один, повстала та зажадала повернення героя. Тон читацьких протестів достеменно нагадував Енні — не розпука через втрату, а обурення. Дойла лаяла власна мати, коли він розповів їй у листі про намір покінчити з Голмсом. Її обурена відповідь прийшла в такому посланні: «Убити нашого хорошого містера Голмса? Нісенітниця! Не смій!»

Або, наприклад, випадок із його другом, Гері Рудманом, який працював у громадській бібліотеці Боулдера. Одного разу Пол зайшов до нього в гості, але побачив тільки чорні завіси на вікнах і чорний пуховий кріп на дверях. Пол стривожився й почав тарабанити, поки Гері не відповів. «*Іди геть*, — сказав Гері. — *У мене депресія. Дехто помер... Він для мене багато важив*». Коли Пол спитався про небіжчика, Гері стомлено відповів: «*Ван дер Валк*». Пол чув, як його друг іде від дверей, і, хоча він знову постукав, Гері не повернувся. Ван дер Валк, як виявилося, був вигаданим детективом, якого створив (а тоді знищив) письменник на ім'я Ніколас Фрілінг.

Пол вирішив, що реакція Гері була дещо перебільшеною і радше скидалася на претензійний арт-проект. Коротше кажучи, Гері став у позу. Пол продовжував так вважати аж до

1983 року, коли прочитав «Світ за Гарпом»¹. Він припустився помилки, коли незадовго до сну взявся за сцену, де молодший син Гарпа вмирає від того, що його проштрикують важелем від коробки передач. Після цього Пол довго не міг заснути. Та сцена не йшла йому з голови. Поки він крутився та вертівся в ліжку, йому не раз спадало на думку, що горювати за вигаданим персонажем — це безглуздя. Адже Пол саме горював. Усвідомлення, однак, не допомогло йому заснути, натомість він почав думати, що недооцінив глибину почуттів Гері Рудмана щодо смерті Ван дер Валка. Це викликало інший спогад: як одного спекотного літнього дня, коли йому було дванадцять років, він дочитав «Володаря мух» Вільяма Голдінга², поки йшов до холодильника по склянку освіжаючого лимонаду... аж раптом він круто змінив напрямок та припустив до ванної кімнати. Там він нахилився над унітазом, і його вивернуло.

Пол почав згадувати інші випадки цієї дивної манії: кожен місяць, коли приходили пакунки з продовженням «Маленької Дорріт» або «Олівера Твіста» Діккенса, у доках Балтимора збирався цілий натовп (деякі покупці навіть тонули, але це не бентежило решту). Або стара жінка ста п'яти років, яка заявила, що житиме, поки містер Голсуорсі не закінчить «Сагу про Форсайтів», — і вгадайте, хто помер усього за годину після того, як їй прочитали останню сторінку останнього тому? Або молодий альпініст, госпіталізований із нібито смертельним випадком гіпотермії, чії друзі без упину, цілодобово, читали йому «Володаря перснів», поки він не вийшов із коми. І сотні інших подібних інцидентів.

---

¹ «The World According to Garp» (1978) — четвертий роман американського письменника Джона Ірвінга, який був бестселером кілька років поспіль, отримав Національну книжкову премію США та був екранізований 1982 р. (у головній ролі — Робін Вільямс).

² «The Lord of the Flies» (1954) — дебютний роман лауреата Нобелівської премії Вільяма Голдінга, в якому йдеться про підлітків, що опинилися на безлюдному острові без дорослих, і несвідоме людське зло, через яке кілька дітей помирають страшною смертю.

Пол вважав, що будь-який автор художніх бестселерів міг би навести власні приклади того, як читачі з головою поринають у вигадані світи, що їх створюють письменники... *прикладі комплексу Шехерезади* — так розмірковував Пол, дрімаючи під ревіння косарки Енні, що долинали та відступало, відбиваючись луною вдалині. Він згадав, як отримав два листи, в яких пропонувалося створити парк розваг, присвячений Мізері, на кшталт світів Діснея чи інших луна-парків. В одному з цих листів він навіть знайшов кілька грубих креслень. Але пальма першості дісталася місіс Роман Д. Сендпайпер III, яка мешкала в Інк Біч, штат Флорида (і вона посідала місце переможця до того моменту, поки в житті Пола не з'явилася Енні Вілкс). Місіс Роман Д. Сендпайпер III, яку серед людей звали Вірджинією, перетворила свою спальню на другому поверсі у Вітальню Мізері. Вона надіслала полароїдні знімки Прядки Мізері, Секретера Мізері (на якому виднівся незакінчений лист подяки містеру Фаверею, в якому Мізері обіцяла відвідати вечір випускників двадцятого листопада і який був виписаний не плавними округлими літерами, а старомодним каліграфічним безстатевим почерком, який навряд чи пасував його героїні), Канапа Мізері, Вишивки Мізері («*Нехай любов керує тобою, але не смій керувати любов'ю!*») і тощо, і тощо. Усе меблювання, як зазначалося в листі місіс Роман Д. («Вірджинії») Сендпайпер, було автентичним, а не підробленим. А оскільки Пол не мав причин сумніватися, то відразу вирішив, що так воно й було насправді. У такому разі це було дуже коштовне втілення фантазій, що мало обійтися місіс Роман Д. («Вірджинії») Сендпайпер у тисячі доларів. Місіс Роман Д. («Вірджинія») Сендпайпер поспішила запевнити його, що вона не використовувала персонажа Пола Шелдона з метою отримання прибутку й у жодному разі (борони Боже!) не збирається цього робити надалі. Їй *просто* хотілося, щоби він продивився фотографії і вказав на неточності, яких, на її думку, мало бути дуже багато. Місіс Роман Д. («Вірджинія») Сендпайпер також сподівалася почути його відгук. Від цих знімків у Пола виникло дивне, майже невловне

відчуття, ніби хтось сфотографував картини з його власних фантазій. Він усвідомив, що кожного разу, як він уявлятиме собі маленьку вігальню-кабінет Мізері, в голові одразу вискакуватимуть полароїдні знімки місіс Роман Д. («Вірджинії») Сендпайпер, що будуть затьмарювати його власну ілюзію життєрадісною, проте одновимірною конкретністю. Сказати їй, які були неточності? Що за нісенітниця! З того моменту саме Пол мав мучити себе питаннями про неточності. Тож він написав їй короткого листа, в якому висловлював свої привітання та захват, але не наважився поставити запитання, які хвилювали його найбільше: наприклад скільки здорового глузду лишилося в місіс Роман Д. («Вірджинії») Сендпайпер. Потім він отримав наступного листа із новим набором полароїдних світлин. Перше послання місіс Роман Д. («Вірджинії») Сендпайпер складалося з двох сторінок, списаних від руки, та сімох фотографій. Другий лист містив десять сторінок і *сорок* фотографій. Він являв собою вичерпний (а тому жахливо стомливий) опис того, де місіс Роман Д. («Вірджинія») Сендпайпер знайшла кожен артефакт, скільки за нього заплатила та скільки пішло на реставрацію. Місіс Роман Д. («Вірджинія») Сендпайпер розповідала, як розшукала чоловіка на ім'я Маккіббон, якому належала стара мисливська рушниця дрібного калібру, і як вона вмовила його поцілити в стіну, біля якої стояло крісло Мізері. Місіс Роман Д. («Вірджинія») Сендпайпер не могла заприсягтися, що то була відповідна рушниця, але вона знала напевне, що калібр саме той. На фотографіях були всілякі дрібниці, взяті крупним планом. І якби не пояснювальні надписи на зворотному боці світлин, вони би скоріше нагадували шаради з журналів, на кшталт: «Що ви бачите на цьому малюнку?», де максимально збільшений дріт канцелярської скріпки нагадував величезний стовп, а кільце на кришці пивної банки було схоже на скульптуру Пікассо. Пол не став відповідати на друге послання, але це не зупинило місіс Роман Д. («Вірджинію») Сендпайпер, яка написала йому ще п'ять листів (до перших чотирьох вона додала ще більше знімків), перш ніж спантеличено, ображено замовкла.

Останній лист був сухо підписаний «Місіс Роман Д. Сенд-пайпер». Незграбний натяк називати її просто Вірджинією відпав сам по собі.

Хоча нав'язливі ідеї, які опанували цю жінку, ніколи не сягали масштабів параноїдальної манії Енні Вілкс, Пол усе одно підозрював, що по суті це були ті самі почуття. Комплекс Шехерезади. Підсвідома, непоборна сила *мушу*.

Пол став поринати в сон. Зрештою він заснув.

10

Останнім часом Пол часто поринав у дрімоту, що зазвичай трапляється зі стариганами. Він засинав раптово, а іноді — у зовсім недоладний час, та й спав так само, як сплять старигани, тобто від зовнішнього реального світу його відділяла лише тоненька плівочка. Він досі чув гарчання газонокосарки, але звук ставав глибшим, грубішим, різкішим: тепер він нагадував виск електроножа.

Пол був вибрав невдалий день, щоби комизитися з приводу машинки, з якої випала літера «н». І, звісно, слушної нагоди заперечувати Енні Вілкс *не існувало* взагалі. Покарання можна було відстрочити... але не уникнути.

«Ну, якщо це клацання так тебе дратує, то я знаю спосіб відволікти тебе від цих нещасних “енок”». Він почув, як Енні шарудить на кухні, розкидаючи речі та проклинаючи все на світі своєю чудернацькою мовою. Через десять хвилин вона увійшла в кімнату зі шприцом, бетадином і електричним ножом. Пол одразу ж почав кричати. Певною мірою він почувався собакою Павлова. Коли Павлов дзвонив у дзвін, у собаки виділялася слина. Коли Енні входила до спальні зі шприцом, пляшкою бетадину і гострим ріжучим предметом, Пол починав кричати. Вона вставила штекер ножа в розетку біля візка, а Пол усе благав її, кричав і обіцяв добре поводитися. Коли він спробував ухилитися від шприца, вона наказала йому сидіти спокійно і бути слухняним, бо те, що має статися, станеться все одно, але вже без усілякої

анестезії. Але Пол продовжував нити, бламати та увертатися від голки, і тоді Енні запропонувала випробувати ніж на його горлі та покінчити з усім разом, якщо він не заспокоїться.

Після цього він утихомирився і дозволив їй зробити укол. Цього разу бетадин разом із лезом ножа потрапили на великий палець лівої руки Пола (коли вона увімкнула ніж і лезо почало швидко рухатися туди-сюди, повітря сповнилося дрібними пурпуровими крапельками бетадину, але здавалося, що Енні цього не помічала), і зрештою по кімнаті розсіялося безліч крапель навіть глибшого червоного кольору. Тому що коли Енні бралася до діла, то не полишала його, поки не закінчувала. На Енні не діяли благання чи крики. Вона неухильно трималася обраного плану дій.

Коли стугонливе, вібруюче лезо врізалося у м'яку плоть між «майже-колишнім» великим пальцем і вказівним, Енні знову запевнила його у своїй любові таким голосом, який означав, що «мамі болить набагато більше, ніж Полі».

Тоді, тієї ночі...

«Це не сон, Поле. Ти розмірковуєш про такі речі, про які навіть не смієш думати, коли не спиш. Отже, прокинься! Заради бога, ПРОКИНЬСЯ!»

Але він не міг прокинутися.

Вона відрізала йому палець уранці і того ж вечора весело увірвалася до його кімнати, де він сидів, притиснувши до грудей забинтовану ліву руку, одурманений наркотиками й болем, а вона притягла торт і заводала: «Вітаю з днем народження!» своїм позбавленим мелодійності голосом, і, хоча в нього не було ніякого дня народження, весь торт був уतिकаний свічками, а в самому центрі, неначе велика додаткова свічка, стирчав із глазури його палець, його сірий відрубаний палець, на якому ніготь завжди був трохи шорстким, тому що Пол мав звичку гризти нігті, поки підшукував потрібне слово, і вона сказала йому: «Якщо ти обіцяєш гарно поводитися, Поле, я відріжу тобі шматочок іменинного торта і тобі не доведеться їсти мою особливу свічку», тож він пообіцяв гарно поводитися, тому

що йому не хотілося їсти особливу свічку, а також тому (і в першу чергу тому), що Енні така добра Енні така чудова давайте подякуємо їй за найдки а також за те що ми не повинні їсти свічки дівчатка просто хочуть розважатися але гряде щось страшне прошу не змушуй мене їсти власний палець Енні матусю Енні богиня коли Енні поруч краще не брехати вона знає коли ти спиш вона знає коли ти прокидаєшся вона знає чи буди ти хорошим чи поганим тому будь хорошим заради Бога краще не кричати краще не вередувати не волати не кричати не кричати не кричати не кричати не...

Тоді він не став кричати.

Він закричав лише зараз, коли прокинувся, коли різко смикнувся вперед, від чого по всьому тілу прокотився біль, і Пол майже не усвідомлював, що його губи щільно зціплені, аби стримати крик, хоча ампутація пальця сталася понад місяць тому.

Він був дуже заклопотаний думкою про те, аби не закричати, і навіть не одразу помітив, що з'явилося на під'їзній доріжці, а коли помітив, то вирішив, що це міраж.

То була патрульна машина поліції штату Колорадо.

11

За ампутацією пальця почався сутінковий період, коли єдиним найбільшим досягненням Пола, крім роботи над романом, було невтомне слідкування за зміною дат. Він став проявляти до цього патологічний інтерес і, бувало, хвилин по п'ять задумливо перераховував і прокручував у пам'яті дні, ніби перевіряючи, чи він нічого не пропустив.

«Пам'ять починає зраджувати, точно як в Енні», — одного разу подумав він.

І розум стомлено відповів: *«А що вдієш?»*

Він чудово вправлявся зі своєю книжкою після ампутації ноги, під час «періоду одужання», як манірно називала це Енні. Ні, прислівник «чудово» не був напускнуою скромністю, якщо

взагалі існувало таке поняття. Робота рухалася *навдивовижу* добре як для людини, яка колись вважала неможливим писати, коли закінчувалися сигарети або хоч трохи починала боліти голова чи спина. Полу хотілося думати, що він поведився героїчно, але насправді він вважав, що це була єдина можливість втекти від реальності, оскільки біль був просто нестерпним. Коли нарешті розпочався процес одужання, він подумав, що свербіж у фантомній, відсутній нозі був навіть гіршим за сам біль. Найбільше його турбував вигин відсутньої стопи. Раз у раз він прокидався посеред ночі й великим пальцем правої ноги намагався почухати простір на чотири дюйми нижче того місця, де тепер закінчувалося його тіло.

Але він усе одно працював.

Після ампутації пальця й того химерного іменинного торту, який скоріше нагадував старі декорації до фільму «Що б не сталося з крихіткою Джейн»¹, смітєвий кошик знову почав наповнюватися пожмаканими папірцями. Утрата ноги, близька смерть, повернення до роботи. Потім він утратив палець, і почалася смуга неприємностей. Хіба так усе мало відбуватися?

Ну, припустімо, у нього підвищилася температура, через що він провів цілий тиждень у ліжку. Але недуга була несерйозною, температура не перевищувала 100,7 градуса, і через таку дрібницю не варто було розігрувати мелодраму. Лихоманка, скоріше за все, почалася через загальну перевтому й слабкість і не була викликана якоюсь певною інфекцією. Для Енні не існувало проблем у боротьбі з бякотною температурою. Серед численних лікарняних сувенірів у її схованках знайшлися кефлекс і ампіцилін². Вона накачала його ліками, і Полу стало краще... у будь-якому разі, настільки краще, наскільки це взагалі було можливо за таких дивних обставин. Але щось було не в порядку. Здавалося, він утратив якусь життєдайну

---

¹ «Whatever Happened to Baby Jane» (1962) — фільм жахів американського режисера Роберта Олдріча.

² Ампіцилін — антибіотик, який призначають при бронхітах, ангінах, а також інфекціях шлунково-кишкового тракту.

силу, у результаті чого відбувся загальний колапс. Він спробував звинуватити в цьому «енки», але то вже була стара історія, і, дійсно, що значила якась там відсутня «н» у порівнянні з відсутньою ногою, а тепер, на додачу до всього, і пальцем?

Але, яка б не була причина, щось порушило його сон, щось поволі руйнувало діру в папері, крізь яку він дивився на світ. Колись (і він міг запрягтися в цьому) діра була завширшки з тунель Лінкольна¹. Тепер вона стала не більша за шпарину від сучка в паркані, крізь яку можна з тротуару позирнути на якусь архітектурну цікавинку. Треба було вдивлятися й пригинатися, аби хоч щось побачити, і найчастіше найбільш цікаві події відбувалися за межами поля зору... і не дивно, враховуючи те, наскільки воно звузилося.

Теоретично Пол розумів, що відбулося слідом за ампутацією пальця та нападом лихоманки. Мова книжки знову стала надміру пишною та витіюватою. Це не була пародія (принаймні, поки що), але він невпинно рухався в тому напрямку і не знав, як зупинитися. То тут, то там почали з'являтися помилки, неначе хитрі щури, що плодилися по кутках підвалу: за якихось тридцять сторінок барон устиг перетворитися на віконта з «Пригод Мізері». Полу довелося повертатися назад і все виправляти.

«Нічого страшного, Поле, — говорив він собі знову й знову невдовзі перед тим, як машинка відригнула «т», а потім «е», — просто ця клята штука вже зовсім розвалюється». І це дійсно було так. Робота на «Роял» перетворилася на суцільну муку, але завершення роману означало кінець його життя. І другий варіант почав здаватися більш привабливим у порівнянні з першим, про що також свідчили вищезазначені погіршення стану тіла, розуму й духу. Але робота над книжкою просувалася незважаючи ні на що, незалежно ні від чого. Помилки в тексті були прикрими, але незначними. У нього виникло більше клопоту з фантазією, ніж будь-коли раніше, і гра

---

¹ Lincoln Tunnel — один із трьох тунелів під Гудзоном, діаметр отвору якого становить понад шість метрів.

«Чи ти зможеш?» тепер здавалася надважкою вправою, а не легкою розвагою. І все ж таки сюжет розвивався, попри всі жахливі тортури, яким піддала його Енні. Пол міг комизитися з того приводу, що разом із півпінтою крові, втраченої під час ампутації пальця, з нього витекло ще щось (можливо, його завзяття). І все ж, чорт забирай, у нього виходив непоганий роман, кращий з усієї серії про Мізері. Сюжет був мелодраматичним, але вдало побудованим і навіть досить захопливим. Коли розраховував, що Пол опублікує його де-небудь іще, окрім Видавництва Енні Вілкс (перше видання, в єдиному примірнику), то книжка матиме шалений успіх. Так, він сподівався, що пройде крізь усі випробування, якщо ця клята машинка не розвалиться.

«Ти ж нібито така крута? — подумав він одного разу, поки невпинно піднімав і опускав «Роял». Худі руки тремтіли, кукса великого пальця жахливо боліла, на чолі виступив піт. — Ти була сильним молодим стрільцем, який бажав обдурити стомленого, старого, мерзенного шерифа, чи не так? Тільки ти вже скинула одну літеру, і я помічаю, що деякі інші — «т», «е», «г», наприклад, — теж починають хитатися... нахиляються то в один бік, то в інший, іноді залізають трохи вище рядка, іноді опускаються нижче. Боюся, що в цьому сенсі старий мерзенний шериф виявиться переможцем, мій любий друже. Як би цей мерзотник не забив тебе до смерті... але, схоже, стара відьма все передбачила. Саме тому вона відрізала мій лівий палець. Як ідеться у старій приказці, вона божевільна, але не дурна».

Утомлено, проте уважно Пол подивився на машинку.

«То давай. Давай, ламайся. Я все одно закінчу книжку. Якщо вона захоче знайти мені заміну, я тільки щиро подякую, а як ні, то я все одно закінчу, хоч у своєму клятому блокноті.

Єдине, чого я не буду робити, то це кричати.

Я не закричу.

Я.

Нізащо».

12

«Я не закричу!»

Пол сидів біля вікна. Він уже зовсім прокинувся, прокинувся настільки, аби усвідомити, що машина, яка завертала на під'їзну доріжку, — така ж реальна, якою колись була його ліва нога.

«Кричи! Чорт забирай, кричи!»

Він хотів, але здоровий глузд виявився сильнішим — навіть занадто сильним. Пол не міг розтулити рота. Він спробував і побачив, як із-під леза ножа пирскають коричнюваті краплі бетадину. Він спробував і почув, як задзвеніла сокира, коли вдарилася об його кістку, і м'який звук «фуф!», коли від сірника в руці Енні спалахнув пальник.

Він спробував відкрити рота і не зміг.

Спробував підняти руки. Теж не вийшло.

Між зціплених губ вихопився жахливий стогін, і руки легенько, навмання, затарабанили по боках машинки. Ось і все, що він міг зробити для свого порятунку. Ніщо (за винятком, мабуть, того моменту, коли він зрозумів, що його ліва ступня лишалася на місці, у той час як ліва нога рухалася) не могло зрівнятися з цією клятою непорушністю. Ці думки промайнули в голові за лічені секунди (за п'ять, можливо, десять митей), хоча Полу Шелдону здалося, що спливли роки.

Неозброєним оком було видно, що це його порятунок: усе, що треба було зробити, це розбити вікно, зламати клямку, на яку ця курва замкнула його рот, і заверещати: *«Допоможіть мені, допоможіть, врятуйте мене від Енні! Врятуйте мене від богині!»*

У той же час інший голос волав: *«Я буду хорошим, Енні! Я не буду кричати! Я буду хорошим, я буду хорошим, заради всього святого! Я обіцяю не кричати, тільки більше нічого від мене не відрубуй!»* Чи він усвідомлював раніше, наскільки вона його залякала чи якої частини його сутності (разом із печінкою та хоробрістю) вона встигла його позбавити? Він знав, що його постійно тероризують, але чи розумів, наскільки звузилася

його суб'єктивна реальність, яку він колись вважав непохитною та сприймав як належне?

Напевне він знав тільки одне: у нього були набагато важливіші проблеми, ніж параліч язика, — так само набагато більше проблем становили нещодавно написані розділи, а не відсутні літерні важільці, чи лихоманка, чи ляпсуси в сюжеті, або навіть втрата сили волі та завзяття. А правда була такою простою, що аж страшно ставало. Він відмирав дюйм за дюймом, але подібна смерть не лякала його так сильно, як він того очікував. Проблема полягала в тому, що він *відходив* поступово, і це було жахливо, бо нагадувало недоумство.

«*Не кричи!*» — пролунав панічний голос тієї самої миті, коли коп відчинив двері патрульної машини і вийшов, поправляючи свого рейнджерського капелюха. Це був молодик років двадцяти двох чи двадцяти трьох, у сонцезахисних окулярах із такими темними й блискучими скельцями, що вони нагадували калюжі необробленої нафти. Він трохи забарився, поправляючи складки на своїх формених брюках кольору хакі, перебуваючи всього за тридцять ярдів від чоловіка з блакитними очима, що визирали з блідого, зарослого, старечого обличчя, який витріщався на нього крізь віконну шибку, стогнувши крізь стиснуті губи і безпорадно тарабанячи руками по дошці, що лежала на бильцях візка.

не кричи

(«*так, кричи*»)

кричи, і на цьому все закінчиться, кричи, і всьому настане край
(«*ніколи ніколи не буде кінця поки я не помру цьому хлопцеві не справитися з богинею*»)

Поле, о Боже, ти вже помер? *Кричи*, лайно ти залякане! **КРИЧИ, ЯК НА СМЕРТЬ!!!**

Його губи розтиснулися, випускаючи короткий хрипкий звук. Він ривком набрав повні легені повітря й заплющив очі. Він не мав жодного уявлення, що з нього вийде і чи вийде взагалі, поки не пролунав крик:

— **АФРИКА!** — заволав Пол.

Його тремтячі руки злетіли вгору, як наполохані птахи, і обхопили голову, ніби утримуючи мозок, який от-от мав вибухнути:
— Африка! Африка! Допоможіть! Допоможіть! Африка!

13

Його очі широко розчахнулися. Коп озирнувся на будинок. Пол не бачив очей Рейнджерського Капелюха крізь окуляри, проте нахил голови видавав деяке сум'яття. Він зробив крок уперед і зупинився.

Пол подивився на дошку. Зліва від машинки стояла важка керамічна попільничка. В інші часи вона була б наповнена недопалками, але тепер у ній не було нічого шкідливого для здоров'я — самі обрізки паперу та біла замазка для друкованого тексту. Пол схопив її і пожував у вікно. Скло розлетілося вщент. Для Пола цей звук означав лише волю та порятунок. «*Стіни впали*», — подумав він і, мало не непритомніючи, закричав:

— Сюди! Допоможіть! Обережно з жінкою! Вона божевільна!

Коп виривався на Пола. У нього відвисла щелепа. Потім він поліз у нагрудну кишеню і витягнув звідти щось, що могло бути тільки фотографією. Він звірився з нею і попрямував до узбіччя. Там він виголосив єдині чотири слова, які Пол від нього почув, останні чотири слова, які *взагалі* хтось від нього чув. Після них він видав тільки низку невиразних звуків, які словами вважати не можна.

— Лайно собаче! — вигукнув коп. — Це ви!

Увага Пола була цілком і повністю зосереджена на поліцейському, і він не помічав Енні, поки не стало запізно. Коли ж він її помітив, то застиг від справжнього святобожного жаху. Енні *перетворилася* на богиню, на щось середнє між людиною та газонокосаркою, на дивного кентавра жіночої статі. З її голови злетів бейсбольний кашкет. На обличчі застиг злобний вишкір. В одній руці вона тримала дерев'яний хрест. Він стояв на могилі Боссі (Пол не пам'ятав, яка саме Боссі, № 1 чи № 2, зрештою припинила мукати).

Та Боссі таки померла, і, коли навесні земля стала достатньо м'якою, Пол спостерігав зі свого вікна, іноді німіючи від страху, іноді долаючи істеричні напади сміху, як Енні спочатку копала могилу (на це в неї пішов майже цілий день), а потім волочила з-за сараю Боссі (яка теж устигла розм'якшитися). Для цього Енні використовувала ланцюг, що прилаштувала до гаку на бампері «черокі». Інший кінець ланцюга вона обв'язала поперек Боссі. Пол уклав сам із собою парі, що Боссі розірветься навпіл, перш ніж Енні дотягне її до могили, але цього разу програв. Енні зіштовхнула Боссі в яму й почала флегматично засипати її землею. Коли вона покінчила з цією справою, уже зовсім посутеніло.

Пол спостерігав, як вона встановила хреста і потім прочитала над могилою молитву при світлі молодого весняного місяця.

Тепер вона тримала хреста як спис, і потемнілий від землі кінець вертикальної стійки дивився просто в спину копа.

— *Позаду! Обережно!* — вискнув Пол, усвідомлюючи, що вже запізно.

Видавши пронизливий верескливий крик, Енні встромила хреста Боссі у спину патрульного.

— АГ! — вихопилося в копа, і він повільно побрів на моріжок, вигнувши пробиту спину і випнувши черево. Його обличчя нагадувало обличчя людини, у якої виходив нирковий камінь чи стався гострий напад метеоризму. Хрест почав падати долі, коли коп підійшов до вікна, в якому сидів Пол із посірілим, хворобливим лицем, що його обрамляли уламки розбитої шибки. Коп повільно підняв і простягнув до нього обидві руки. Він дивився на Пола так, наче з усіх сил намагався почухати місце, до якого ніяк не міг дотягнутися.

Енні зістрибнула з косарки й застигла, притиснувши розчепірені пальці до грудей. Потім вона рвонула вперед і висмикнула хреста зі спини поліцейського.

Він повернувся до неї, намагаючись вихопити службовий пістолет, але Енні спрямувала вістря хреста йому в шлунок.

— ОГ! — сказав іще раз поліцейський і впав навколішки, обхопивши руками живіт.

Коли він зігнувся вперед, Пол побачив розріз на його коричневій форменій сорочці, куди припав перший удар.

Енні знову висмикнула хреста (загострений кінець відламався, залишаючи нерівний скалковий уламок), а потім всадила його молодика поміж лопаток. Вона була, наче жінка, що намагається вбити вампіра. Перші дві рани, мабуть, були не дуже глибокими і не завдали би йому великої шкоди, але останнього разу вертикальна стійка хреста увійшла в спину уклінного копа щонайменше на три дюйми. Він повалився на землю немов підкошений.

— *Ось ТОБІ!* — крикнула Енні, висмикуючи меморіального хреста Боссі з його спини. — *ЯК ТОБІ ТАКЕ, ПТАХО-НЕТПАХО?*

— *Енні, припини!* — закричав Пол.

Вона глянула на нього. Її темні очі блищали, як монети, лице оповило брудне розпатлане волосся, у куточках рота застигла щаслива усмішка сновиди, який хоча б на мить розірвав узи, що його сковували. Енні перевела погляд униз, на поліцейського.

— *Ось ТОБІ!* — закричала вона і знову встромила хреста в його спину, в гузно, в стегно, в шию, в пах. Вона вдарила його разів шість, викрикуючи «ось тобі!» кожного разу, як опускалося вістря. Потім стійка хреста розкололася.

— *Ось тобі!* — промовила вона майже буденним тоном і попрямувала туди, звідки прибігла. Перш ніж зникнути з очей Пола, вона відкинула закривавленого хреста вбік, ніби він її більше не цікавив.

14

Пол поклав руки на колеса візка, не маючи жодного уявлення, куди йому прямувати та що взагалі робити, коли він туди потрапить. Може, треба було їхати на кухню, за ножем? Ні, не для того, щоб убити Енні. Вона просто гляне на ніж у його руці та піде до дровника по пістолет 30-го калібру. Не вбити, а захиститися від її помсти, порізавши собі вени. Він не був упевнений у тому,

наскільки остаточним був цей намір, але ідея йому збіса подобалася, оскільки більш слушної нагоди для *виходу* зі сцени було годі чекати. Полу набридло втрачати шматки свого тіла через її сказ.

Потім він побачив те, що змусило його завмерти на місці. Коп.
Коп був досі живий.

Він підвів голову. Окуляри впали з його носа. Тепер Пол зміг роздивитися його очі. Тільки зараз він побачив, яким молодим був цей поліцейський, яким молодим, пораним і переляканим. Кров струменіла по його обличчю. Йому вдалося стати на руки й коліна, потім він повалився вперед і знову насилу підвівся. Він поповз у напрямку своєї патрульної машини.

Він уже був на півдорозі між порослим травою схилом і доріжкою, коли втратив рівновагу і впав на спину. Хвилину він лежав там із задерними ногами, так само безпорадно, як перевернута черепаха. Потім повільно перекотився на бік і взявся до страшної роботи — знову підвестися на коліна. Його формена сорочка й штани темніли від крові — маленькі цятки повільно розповзалися, зливалися з іншими, і пляма розросталася просто на очах.

Капельох доповз до під'їзної доріжки.

Раптом гарчання газонокосарки посилилося.

— *Обережно!* — закричав Пол. — *Обережно, вона наближається!*

Коп повернув голову. Він схаменувся й знову потягнувся по свій пістолет. Зрештою він вихопив зброю — велику чорну пушку з довгим стволом і коричневим руків'ям, а потім з'явилася Енні, сидючи у високому сідлі газонокосарки та несучись на копа з неблаганною швидкістю.

— *ПРИСТРЕЛЬ ЇЇ!* — закричав Пол. Але замість того, щоб застрелити Енні Вілкс зі свого великого пістолета,

(*«ото птаха-нетіпаха»*)

коп спочатку довго намацував спусковий гачок, а потім узагалі впустив зброю.

Молодик простягнув руку по пістолет. Енні повернула косарку й наїхала на його долоню та пістолет разом. Із отвору

для виходу трави бризнула кров. Молодик у поліцейській формі закричав. Пролунав різкий ляск, коли обертовий ніж косарки наткнувся на пістолет. Потім, розвертаючи косарку на моріжку, Енні на мить затримала погляд на Полі, і він збагнув, про що говорили її очі. Спочатку Капелюх, потім ти.

Хлопець знову лежав на боці. Коли він побачив, що косарка мчить просто на нього, то перекотився на спину і почав несамовито відштовхуватися чоботями по брудній доріжці, намагаючись заповзти під свою машину, де Енні не могла його дістати. Але він навіть не дістався автомобіля. Вілкс натиснула на газ, косарка вискнула та переїхала його голову.

Пол зловив останній погляд переляканих карих очей, побачив жмути коричневої форменої сорочки, що звисали з руки, що він її підняв у невдалій спробі захиститися, і, коли очі зникли, Пол відвернувся.

Мотор косарки несподівано заглух, і пролунало дивне, глухе булькання.

Пол заплющив очі, і його вивернуло на підлогу, поруч із кріслом.

15

Він розплющив їх тільки тоді, коли почув брязкіт ключів на кухні. Двері в його спальню були відчинені. Він бачив, як вона йшла по коридору в своїх старих коричневих ковбойських черевиках і блакитних джинсах, чув, як дзеленчать ключі на зв'язці, що звисала з її ременя, він бачив, що чоловіча футболка Енні заплямована кров'ю. Пол відсахнувся. Він хотів сказати: *«Якщо ти відріжеш від мене ще щось, Енні, я помру. Я не переживу шоку від чергової ампутації. Навмисне помру»*. Але з нього не вихопилось ані слова, лише нажахані, хрипкі звуки, від яких йому стало гидко.

Енні так і не дала йому можливості заговорити.

— З тобою я розберуся пізніше, — сказала вона і зачинила двері. Один із ключів повернувся в шпарині нового замка

Крейга (перед яким був безсилим сам Том Твайфорд, як подумалося Полу). Потім вона пішла широким кроком по коридору, і глухий стукіт її підборів затих.

Пол повернув голову й тупо вирячився у вікно. Він бачив тільки частину тіла поліцейського. Його голова все ще перебувала під косаркою, яка, у свою чергу, п'яно похилилася до патрульної машини. Газонокосарка являла собою маленький трактор, призначений для підрізання скоріше великих, аніж середніх моріжків. Вона погано тримала рівновагу й могла перекинутися, якщо під неї потрапляло каміння, колоди або голови поліцейських. Якби патрульна машина не була припаркована саме там, де зараз, і якби поліцейський не встиг так близько до неї підповзти, цілком імовірно, що косарка перекинулася б разом із Енні. Мабуть, великої шкоди це б їй не завдало, але й могло досить серйозно поранити.

«У неї диявольське везіння», — з жахом подумав Пол і побачив, як вона увімкнула нейтральну передачу, а потім одним потужним ривком з'їхала з поліцейського. Косарка пройшлася боком по патрульній машині і здерла з неї фарбу.

Тепер, коли хлопець помер, Пол зміг його роздивитися. Коп був, наче велика лялька, яку попотягав цілий гурт неслухняних дітлахів. Пол відчув страшенне, болюче співчуття до цього безіменного молодика, але до цієї емоції домішалася інша. Він спробував розібратися в ній і не дуже здивувався, коли з'ясував, що то була заздрість. Коп ніколи не повернеться додому, до дружини та дітей, якщо вони в нього були, але, з іншого боку, він утік від Енні Вілкс.

Вона схопила його закривавлену руку і потягла тіло під'ізною доріжкою, просто до прочинених дверей сараю. Коли вона вийшла звідти, то розчахнула їх навстіж. Потім вона попрямувала до патрульної машини. Енні рухалася спокійно, майже безтурботно. Вона завела машину й відігнала її в сарай. Коли вона вдруге вийшла з сараю, то майже повністю зачинила двері, залишаючи достатньо широку щілину, в яку могла прослизнути сама.

Вона пройшлася доріжкою й роззирнулася навколо, уперши руки в боки. І знову Пол помітив на її обличчі вираз надзвичайної безтурботності.

Дно косарки було заляпане кров'ю, переважно навколо отвору, з якого вилітала трава, — з нього й досі скрапувала кров. Маленькі клаптики форми кольору хакі валялися на доріжці та майоріли серед свіжоскошеної трави на моріжку. Плями та бризки крові були повсюди. У пилюці валявся пістолет поліцейського з довгою блискучою вм'ятиною на металевому дулі. Квадратний клаптик щільного білого паперу зачепився за колючки маленького кактуса, що його Енні посадила в травні. Розщеплений хрест Боссі лежав на дорозі, неначе свідчення цієї огидної сцени.

Енні зникла з очей, знову прямуючи до кухні. Коли вона зайшла до будинку, Пол почув її спів: *«Вона правитиме шістьма білими кіньми, коли ПРИЙДЕ!.. Вона правитиме шістьма білими кіньми, коли ПРИЙДЕ! Вона правитиме шістьма білими КІНЬМИ, шістьма білими КІНЬМИ... Вона правитиме шістьма білими КІНЬМИ, коли ПРИЙДЕ!»*¹

Коли він знову побачив Енні, в руках у неї був великий зелений мішок для сміття, а ще три або чотири стирчали із задніх кишень джинсів. На її футболці темніли великі плями поту, вони виднілися під пахвами й на комірі. Коли Енні відвернулася від Пола, він побачив пляму, що трохи нагадувала дерево, яке виростало просто в неї на спині.

«Забагато мішків для самого лише одягу», — подумав Пол, але він розумів, що Енні збиралася покласти туди ще багато всього іншого.

Вона підбрала обривки форми, потім хрест, переламала його на дві частини й кинула в пластиковий пакет. Неймовірно, але потім вона впала навколішки. Енні підняла пістолет, крутнула барабан, висипала кулі, сховала їх у кишеню джинсів, вставила барабан назад різким відпрацьованим жестом і засунула

---

¹ Наводиться рядок із народної афроамериканської пісні «Вона приїде з-за гір» («She'll Be Coming Round the Mountains»).

пістолет за пояс. Потім зірвала клаптик паперу з кактуса сагуаро і задумливо подивилася на нього. Вона засунула його до іншої кишені джинсів і попрямувала до сараю, кинула сміттеві пакети в прочинені двері, а потім повернулася до будинку.

Ідучи моріжком до дверей у підвал, що розташовувалися майже під вікном Пола, вона звернула увагу на якийсь предмет. Ним виявилася попільничка. Енні підняла її й увічливо подала Полу крізь розбите вікно.

— Тримай.

Він мовчки взяв попільничку.

— Я зберу папір пізніше, — сказала вона так, ніби він цим дуже переймався.

У якийсь момент Пол вирішив кинути важку керамічну попільничку їй у голову, щойно вона нагнеться, розколоти їй череп і випустити хворобу, що поїдала її мозок. Потім він подумав, що тоді станеться з ним, що *може* статися з ним, якщо він тільки поранить її, тож тремтячими руками поставив попільничку на місце.

Енні глянула на нього.

— Знаєш, я його не вбивала.

— Енні...

— *Ти* його вбив. Якби ти тримав свого рота на замку, я б дозволила йому спокійно поїхати. Він був би зараз живий, і не було би всієї цієї бякоти, яку доведеться прибирати мені.

— Так, — сказав Пол. — Він би поїхав собі спокійно, а що було б зі мною, Енні?

Вона витягувала шланг з підвалу й намотувала його на руку.

— Не розумію, про що ти.

— Усе ти розумієш, — незважаючи на шок, йому вдавалося зберігати спокій. — У нього була моя фотографія. Вона зараз у твоїй кишені, чи не так?

— Не питай мене нічого, і я не буду тобі брехати.

На стіні будинку, зліва від вікна Пола, стирчав водопровідний кран. Енні почала насаджувати на нього шланг.

— Поява представника поліції штату з моєю фотографією означає, що мою машину знайшли. Ми обоє знали, що рано чи пізно це станеться. Я тільки дивуюся, що минуло стільки часу. У романі машину безслідно би змило течією, і я гадаю, що мені б навіть вдалося переконати в цьому читачів. Однак у реальному житті це неможливо. Але ми продовжували брехати самі собі, чи не так, Енні? Ти — через книжку, а я — щоби зберегти своє життя, яким би мерзенним воно не було.

— Не розумію, про що ти говориш, — сказала Енні та відкрутила кран. — Я тільки знаю, що ти вбив цього бідолашного хлопця, коли жбурнув попільничку з вікна. Тепер ти плутаєш те, що могло статися з *тобою*, з подіями, які вже сталися з *ним*.

Вона вишкірилась. Її посмішка світилася безумством, але Пол також помітив у ній дещо, що по-справжньому його налякало. Він побачив свідоме зло — демона, що ховався в її очах.

— Ах ти курва, — промовив він.

— *Божевільна* курва, ти це хотів сказати? — запитала вона, так само посміхаючись.

— О, так, ти *божевільна*, — відповів він.

— Ну, ми ще поговоримо про це, чи не так? Коли в мене буде більше часу. *Довго* будемо про це говорити. А зараз я дуже зайнята, сам бачиш.

Вона розмотала шланг і повернула важіль. Приблизно півгодини вона змивала кров з косарки, з доріжки, з моріжка, а у водяних бризках виблискували різнокольорові веселки.

Потім вона закрутила важіль і пішла вздовж шланга, намотуючи його на руку. Було ще світло, але тінь Енні вже волочилася слідом за нею. Шоста година вечора.

Вона від'єднала шланг від крана, відчинила підвал і кинула туди зелену пластикову змію. Потім зачинила дверцята, перекинула засув і зробила крок назад, щоб оглянути вкриту калюжами під'їзну доріжку й траву, що мала такий вигляд, наче на ній випала рясна роса.

Енні знову підійшла до косарки, забралася на неї, завела мотор і здала назад. Пол злегка всміхнувся. Їй диявольськи щастило, і коли Енні була в скруті, то ставала майже диявольськи розумною — але *майже* було ключовим словом у цьому реченні. Якось вона вже забула сплатити рахунки, але вислизнула з усіх негараздів, головним чином завдяки везінню. Тепер вона знову дещо забула. Пол це помітив. Вона змила кров з косарки, але забула про ножі внизу. Вона могла згадати про це потім, але Пол так не думав. Бувало, що безпосередньо після страшних подій у неї з пам'яті випадали деякі речі. Йому спало на думку, що розум і косарка мали багато спільного: усе, що на виду, перебувало в повному порядку. Але якщо їх перекинути та поглянути на механізми, то можна було побачити залиту кров'ю вбивчу машину з надзвичайно гострим лезом.

Енні повернулася до дверей на кухню та знову зайшла в будинок. Вона піднялася нагору, і Пол почув, як вона почала переривати речі в кімнаті. Потім вона спустилася вниз, цього разу повільніше, тягнучи за собою щось м'яке й важке. Після хвилиних роздумів Пол підкотив візок до дверей і притулив до них вухо.

Глухі, неясні кроки — вони віддалялися. Їх супроводжувало м'яке гупання, неначе щось раз у раз падало на підлогу. Аж раптом його мозок заповонила панічна здогадка, і від жаху кров припливла до голови.

«Дровник! Вона пішла в дровник по сокиру! Знову сокира!»

Але це був лише хвилиний регрес, тож Пол, не вагаючись, відкинув його. Енні йшла не в дровник, вона прямувала в підвал. Волочила щось у підвал.

Пол почув, як вона знову піднімається сходами, і відкотив візок до вікна. Коли кроки Енні завмерли біля його дверей, а потім у шпарині заскреготав ключ, він подумав: *«Вона прийшла, щоб убити мене»*. І єдиною реакцією на цю думку були втома й полегшення.

16

Двері відчинилися. Енні стояла на порозі, задумливо роздивляючись Пола. Вона переодяглася в свіжу білу футболку й бавовняні штани. Через плече висіла невеличка сумка кольору хакі (завелика як на гаманець, проте замала як на рюкзак).

Коли вона увійшла, Пол із подивом виявив, що до нього повернулася здатність говорити, і промовив навіть із деякою гідністю:

— Давай, убий мене, Енні, якщо вже вирішила. Але вияви хоч якийсь співчуття і зроби це швидко. Не відріжай нічого від мене.

— Я не збираюся вбивати тебе, Поле, — сказала вона, помовчала й додала: — Принаймні, якщо мені хоч трохи щаститиме й надалі. Тебе було би *слід* убити, це я знаю, але ж я божевільна, правда? А божевільні часто не дотримуються власних інтересів, так?

Вона обійшла його ззаду, розвернула візок і викотила з кімнати в коридор. Пол чув, як сумка важко плескала по її боці, і йому спало на думку, що він ніколи раніше не бачив цієї торбинки. Якщо Енні вирушала в місто в сукні, то брала з собою величезний, безрозмірний гаман, на кшталт тих, що незаміжні жіночки носять по церковних розпродажах. Якщо ж на ній були штани, то вона вирушала з гаманцем у кишені, як чоловік.

Сонячне світло, що проникало в кухню, було яскравим і золотавим. Тіні від ніжок стола лежали на лінолеумі горизонтальними смугами, нагадуючи тюремні ґрати. Згідно з годинником, що висів над плитою, було чверть на сьому, і, хоча Пол мав усі підстави вважати, що Енні забуває наводити час так само, як перегортати сторінки календарів (власне, той, що висів на кухні, дістався травня), начебто все було правильно. Він чув, як десь у полі заводили пісню перші вечірні цвіркуни.

«Я чув цей самий звук, коли був іще маленьким, безжурним хлопчиком», — подумав він і мало не заплакав.

Вона штовхнула візок у комору, і Пол побачив прочинені двері в підвал. Жовті промені насилу здіймалися сходами та мертвенно зблискували на підлозі. Тут ще чувся запах дощу, який наприкінці зими затопив підвал.

«Там, унизу, павуки, — подумав він. — Там миші. Там щури».
— Е, ні, — сказав він, — і не думай.

Вона глянула на нього з повною байдужістю, і Пол зрозумів, що після вбивства копа вона знову майже прийшла в норму. Принаймні, на перший погляд. Обличчя в неї було заклопотане, ніби вона поспіхом готувалася до велелюдної вечірки.

— У тебе все одно немає вибору, — мовила вона. — Тож вибирай: або я спущу тебе на спині, або полетиш туди сторчачка.

— Перше, — не вагаючись, погодився він.

— Дуже мудро, — сказала вона й повернулася так, щоби він міг обхопити її руками за шию. — І не роби ніяких дурниць на кшталт спроб задушити мене, Поле. Я отримала розряд з карате в Гаррісбурзі. Я ним непогано володію. Я тебе скину. Підлога внизу земляна, але досить тверда. Ти зламаєш собі спину.

Енні легко підняла Пола. Його ноги мляво повисли в повітрі. Шин на них уже не було, але кінцівки зрослися криво й огидно — таке можна було побачити тільки в цирковому наметі потвор. Ліва нога з сольовим куполом замість коліна була на цілих чотири дюйми коротша за праву. Він якось був спробував встати на праву ногу, і йому вдалося, хоч і ненадовго, але від цього прокинувся дикий, агонізуючий біль, який не відпускав Пола кілька годин. Навіть ліки не полегшили цих мук, від яких, немов у плачі, здригалося все нутро.

Вона понесла його вниз, назустріч задушливому запаху старого каміння, дерева, застоюної води і гниючих овочів. У підвалі було три лампочки без абажурів. Між балок, наче подірявлені гамаки, звисало старе павутиння. Кам'яні стіни були побілені так неохайно, що здавалося, ніби їх розмалювала вапном дитина. Тут було прохолодно, але це був неприємний холод.

Він ще ніколи не перебував так близько від Енні, як зараз, коли вона несла його на спині вниз крутими сходами. Досвід

виявився не дуже приємним. Він відчував сморід її поту після нещодавніх фізичних вправ, і, хоча раніше йому подобався такий запах (який він асоціював з працею та людськими зусиллями, що він їх так поважав), дух Енні був огидним, мускусним, схожим на запах брудних простирадл, на яких товстим шаром засохла сперма. А під ним ховався сморід давно не митого тіла. Він подумав, що Енні так само недбало ставилася до особистої гігієни, як і до зміни місяців на календарі. Він побачив темно-коричневу сірку в її вусі і з легкою огидою загадався, як вона може хоч щось, у біса, чути.

Унизу, біля однієї з кам'яних стін, лежало джерело м'якого стуку, що він чув на сходах, — матрац. Поруч нього Енні поставила складену підставку для телевізора. На ній стояло кілька бляшанок і пляшок. Вона підійшла до матраца, повернулася й присіла.

— Злізай з мене, Поле.

Він обережно розтиснув руки й плюхнувся на матрац. Пол стривожено спостерігав за Енні, поки вона рилася у своїй сумочці кольору хакі.

— Ні, — відразу сказав Пол, щойно розгледів у тьмяному, жовтому, підземельному світлі шприц із голкою. — Ні. Ні.

17

— Ой, леле, — вигукнула вона. — Ти вирішив, що в Енні сьогодні бякотний настрій. Можеш *розслабитися*, Поле.

Вона поклала шприц на підставку для телевізора.

— Це скополамін, наркотик на основі морфію. Тобі пощастило, що в мене взагалі є морфій. Я розповідала, як ретельно його охороняли на лікарняних складах. Я лишаю його тобі, бо тут дуже сиро і твої ноги можуть страшно розболітися, перш ніж я повернуся... Хвилиночку.

Вона змовницьки підморгнула Полу, і в цьому підморгуванні був якийсь тривожний підтекст. Так один конспіратор може підморгувати іншому.

— Ти кидаєш одну кукурікнуту попільничку, а я мотаюся, наче однорукий шпалерник. Зараз повернуся.

Вона піднялася нагору і незабаром повернулася з диванними подушками з вітальні та ковдрами з його власного ліжка. Вона поставила подушки за ним так, аби він міг більш-менш зручно сидіти. Але навіть крізь них просотувався гнітючий кам'яний холод, що тільки й чекав нагоди прослизнути до тіла та заморозити його.

На складаній підставці стояли три пляшки пепсі. Вона дістала відкривачку, що висіла в неї на зв'язці ключів, відкупорила дві й подала одну Полу. Свою вона перевернула догори дном і випила півпляшки, не відриваючись. Потім вона по-дамськи процідила крізь зуби відрижку, прикривши рота рукою.

— Нам треба поговорити, — заявила вона. — Або, скоріше, це я маю говорити, а ти маєш слухати.

— Енні, коли я сказав, що ти божевільна...

— Тихо! Ні слова про це. Може, ми поговоримо на цю тему пізніше. Але я не збираюся тебе ні в чому переконувати. Ти ж містер Розумака, який заробляє на життя вигадками. Усе, що я зробила, так це витягла тебе з розбитої машини, перш ніж ти замерз у ній на смерть, і наклала шини на твої бідні зламані ноги, і дала тобі ліки, щоби полегшити твої страждання, і доглядала за тобою, і вмовила тебе знищити погану книжку й написати найкращу. І якщо це божевілья, то відправ мене у жовтий дім.

«О, Енні, якби ж то це комусь вдалося», — подумав він і, перш ніж зміг зупинити себе, випалив:

— А ще ти, блядь, відрізала мені ногу!

Її рука зметнулася, як батіг, і голова Пола відкинулася вбік від ляпасу.

— Не лайся при мені, — наказала вона. — Мене гарно виховали, на відміну від тебе. Скажи спасибі, що я не відрізала твого прутня. А я, до речі, про це думала.

Він подивився на неї. Його шлунок похолов, наче хтось увімкнув морозильну камеру.

— Я знаю, Енні, — тихо мовив він.

Її очі широко розчахнулися, і якусь мить вона здавалася одночасно здивованою і винуватою — Неслухняна Енні замість Злої Енні.

— Послухай мене, Поле. Послухай мене уважно. З тобою все буде в порядку, якщо ніхто не стане шукати цього хлопця до сутінків. Через півтори години зовсім стемніє. Якщо ж хто-небудь з'явиться раніше...

Вона схопила сумку кольору хакі й витягла з неї поліцейський пістолет 44-го калібру. Світло підвальних ламп відбилося на дулі, вихопивши подряпину у формі блискавки, яку залишила газонокосарка.

— Ось що в мене є, якщо хто-небудь з'явиться раніше, — сказала вона. — Хто б не прийшов — спочатку тебе, а потім себе.

18

Енні сказала, що, як тільки стемніє, вона віджене патрульну машину в Місце для Сміху. Поруч із хижкою тулилася прибудова, де вона могла заховати автомобіль подалі від чужих очей. Вона вважала, що машину можуть помітити тільки на трасі № 9, але навіть там ризик малий, бо вона проїде по цій ділянці лише чотири милі. Вона з'їде з траси № 9 і подається в гори поміж луками по безлюдних дорогах (багато шляхів практично не використовувалися, тому що тепер у цьому високогір'ї мало хто тримав худобу). Кілька доріг, за словами Енні, були перекриті. У неї та Ральфа були ключі від цих замків, які вони отримали, коли купили будинок. Їм навіть не треба було просити. Власники ділянки між дорогою та хижкою в горах самі їх віддали. Ось як вчиняють *добропорядні* сусіди, сказала вона Полу, примудрившись вкласти в це приємне слово стільки несподіваних нюансів: підозра, презирство, гірка радість.

— Я би взяла тебе з собою, просто щоби не випускати з очей, оскільки ти вже довів, що тобі не можна довіряти. Але, на жаль, нічого не вийде. Дорогою нагору тебе можна було б заховати в багажнику патрульної машини, а от доправити назад було б

неможливо. Мені доведеться поїхати моторолером Ральфа. Може, я впаду з нього та зламаю свою кукурикнуту шию!

Вона весело засміялася, уявляючи собі цю кумедну прикрість, але Пол не приєднався до її веселоців.

— Якби це сталося, Енні, що було б зі мною?

— З тобою все буде добре, Поле, — безтурботно сказала вона. — Боже, чого ти так переймаєшся?!

Вона підійшла до одного з підвальних вікон і трохи постояла поряд, позираючи надвір і оцінюючи, наскільки стемніло. Пол понуро спостерігав за нею. Він не вважав, що з ним усе буде добре, якщо вона дійсно впаде з Ральфового моторолера або розіб'ється на одній з небрукваних гірських доріг. У що він дійсно вірив, так це в те, що помре тут собачою смертю, а коли йому настане кінець, він послугує обідом для пацюків, які й зараз, безсумнівно, стежать за цими непроханими двоногими, що ступили на їхню територію. На дверях комори висів замок, а ще засув завтовшки із зап'ясток. Вікна підвалу, ніби відображаючи параною Енні (і Пол подумав, що в цьому не було нічого дивного, хіба всі будинки не починали через якийсь час відображати індивідуальність їхніх мешканців?), являли собою не більше ніж брудні амбразури дюймів двадцять на чотирнадцять. Він не думав, що зміг би пролізти крізь них навіть у ті часи, коли перебував у чудовій фізичній формі, а тепер — тим паче. Може, вийде розбити вікно й покликати на допомогу, якщо хто-небудь з'явиться тут до того, як він помре з голоду. Але це малоімовірно.

Перші напади різкого болю просочилися в ноги, наче отруйна вода. І потреба. Його тіло благало про новріл. Це було *мушу*, чи не так? Звісно, що так.

Повернулася Енні й узяла третю пляшку пепсі.

— Я принесу ще дві перед відходом, — сказала вона. — Зараз мені необхідний цукор. Ти не заперечуєш?

— Звісно, ні. Моя пепсі — твоя пепсі.

Вона зірвала кришечку та присмокталася до пляшки. Пол подумав: «*Ковть-і-буль, ковть-і-буль, будеш ти кричати "Хай-*

де-хоу!»). Хто це був? Роджер Міллер¹, так? Кумедно, які нісенітниці інколи спадають на думку. Померти зо сміху можна.

— Я покладу його в патрульну машину і відвезу в своє Місце для Сміху. Заберу всі його речі. Зажену машину в прибудову та поховаю його разом із, ну, його *мотлохом*... у лісі.

Пол мовчав. Він усе думав про Боссі, яка мукала, мукала й мукала доти, доки вже більше не змогла мукати, бо померла. Ще одна з великих аксіом Життя на Західному схилі — *мертві корови не мукають*.

— У мене є ланцюг. Я перекрию ним під'їзну доріжку. Якщо з'явиться поліція, це може викликати підозру, але краще хай вони щось запідозрять, ніж під'їдуть до будинку й почують, як ти тут кукурикаєш. Я хотіла вставити тобі в рота кляп, але це небезпечно, особливо тому, що ти приймаєш ліки, які пригнічують дихальну функцію. Або тебе може вивернути. Чи схопиш нежить через те, що тут так вогко. Якщо в тебе закладе носа, а в роті буде кляп...

Вона відвела погляд і вимкнулася. Вона мовчала, неначе каміння в стінах підвалу, і її погляд був таким же порожнім, як і пляшка з-під щойно випитої пепсі. «*Будеш ти кричати "Хай-де-хоу!"*». А сьогодні Енні вже кричала «Хай-де-хоу!»? Лайно мені в гузно, ще б пак! О, брати мої, Енні кричала «Хай-де-хоу!» доти, доки весь двір не загруз у бякоті. Пол засміявся. Вона не дала взнаки, що почула його.

Через деякий час Енні почала отямлюватись. Вона озирнулася на Пола, кліпаючи очима.

— Я хочу ввіткнути записку в одну зі стільничок сітчастого паркану, — повільно промовила вона, збираючись на думці. — За тридцять п'ять миль звідси є одне містечко, Стімбоут Гевен². Чи не кумедна назва для населеного пункту? Там на цьому тижні відбудеться те, що зветься Найбільшим у Світі Розпродажем. Він проводиться щоліта. Там завжди дуже багато лотків

¹ Roger Dean Miller (1936—1992) — американський кантрі-співак і композитор.

² Steamboat Haven — з англ. «Рай для пароплавів».

із керамікою. Я напишу в записці, що поїхала в Стімбоут Гевен по кераміку і що збираюся там переночувати. І якщо хто-небудь потім запитає, де я зупинилася, аби перевірити списки гостей у готелях, я скажу, що гарних виробів там не побачила й поїхала додому. Тільки втомилася дорогою. Ось що я скажу. Скажу, що зупинилася на узбіччі, щоби трохи подрімати, бо боялася заснути просто за кермом. Скажу, що я припаркувала машину, аби трошки перепочити, але так натомилася, що проспала всю ніч.

Пола збентежила ця метка підступність. Він несподівано зрозумів, що Енні робила саме те, чого не міг він: вона грала в гру «Чи ти зможеш?» у справжньому житті. «*Може, — подумав він, — ось чому вона не пише книжок. Їй це не потрібно.*

— Я хочу повернутися додому чимшвидше, бо поліція обов'язково сюди приїде, — додала вона.

Ця перспектива, здавалося, жодною мірою не порушила дивного спокою Енні, хоча Пол не міг повірити в те, що бодай у глибині свідомості вона не знала, що кінець гри вже дуже близько.

— Я не думаю, що вони завітають сьогодні, хіба проїздом, але вони *таки* колись приїдуть. Щойно вони зрозуміють, що їхній молодик пропав. Вони вирушать його маршрутом, намагаючись з'ясувати, де він зупинявся, куди заїжджав. Як гадаєш, Поле?

— Так.

— Мені *слід* повернутися до їх прибуття. Якщо я з першими променями сонця сяду на моторолер, то, може, навіть устигну повернутися до полудня. Я повинна випередити їх, тому що коли той коп вирушив на патрулювання з Сайдвіндера, то міг зробити безліч зупинок перед тим, як дістатися сюди. До того часу, як вони приїдуть, ти знову сидітимеш у своїй кімнаті, ніби нічого не сталося. Я не збираюся тебе прив'язувати, Поле, чи затикати тобі рота кляпом, чи ще щось подібне. Ти можеш навіть трохи підглядати, коли я піду з ними розмовляти. Тому що мені здається, що наступного разу їх буде двоє. Принаймні двоє, як гадаєш?

Пол був згоден.

Вона задоволено кивнула.

— Але я впораюся з двома, якщо доведеться, — сказала вона й поляскала по сумці кольору хакі. — Я хочу, щоби ти пам'ятав про пістолет того хлопця, поки будеш за нами спостерігати, Поле. Я хочу, щоби ти пам'ятав, що він лежатиме тут, у мене, коли завтра чи післязавтра я розмовлятиму з поліцейськими. Я не стану застібати сумку. *Ти* зможеш побачити *їх*, але якщо *вони* побачать *тебе*, Поле, — або випадково, або тому, що завтра ти спробуєш утнути те саме, що втнув сьогодні, тож, якщо таке станеться, я одразу вихоплю з сумки пістолет і почну стріляти. На твоїй совісті вже є смерть одного хлопця.

— Лайно собаче, — мовив Пол, розуміючи, що вона може його скривдити, але йому було вже байдуже.

Проте вона нічого йому не зробила, тільки всміхнулася своєю суворою материнською усмішкою.

— Ти сам знаєш, що це правда, — сказала вона. — Я геть не думаю, що ти якось цим *переймаєшся*, але це *правда*. Я навіть не думаю, що тебе могли би збентежити ще два вбивства, якби з'явився шанс вирватися на волю... Але ж це не допоможе, Поле. Бо якщо мені доведеться прикінчити двох, то я і з чотирма впораюся. Спочатку *їх*... потім нас. І знаєш що? Я думаю, що тебе досі хвилює власна шкура.

— Не дуже, — відповів він. — Чесно кажучи, Енні, щодалі мені все більше й більше хочеться вислизнути з власної шкіри.

Вона засміялася.

— О, *це* я вже чула. Але коли ти перекриваєш їхні старі б'якотні респіратори... Зовсім інша річ! Так! Коли вони *це* бачать, то починають кричати й плакати, тоді вони стають справжніми *наскудниками!*

«Але *це* тебе ніколи не зупиняло, чи не так, Енні?»

— Хоч би там як, — продовжила вона, — я тільки хотіла, щоби ти був у курсі наших справ. І якщо тобі дійсно байдуже, то хоч криком кричи, коли вони приїдуть. Роби, як знаєш.

Пол нічого не відповів.

— Коли вони приїдуть, я стоятиму просто тут, на доріжці, і скажу, що так, до мене був заїжджав патрульний поліцейський. Скажу, що він приїхав якраз тоді, коли я вже збиралася вирушати до Стімбоута по кераміку. Скажу, що він показував мені твою фотографію. Скажу, що я тебе не бачила. Потім один із них запитає мене: «Це ж було минулої зими, міс Вілкс, як ви можете бути певні?» А я відповім: «Якби Елвіс Преслі був ще живий і ви бачили його минулої зими, то ви б про це *не забули*?» І він відповість: так, імовірно так, але як це стосується вартості кави в Борнео, і я скажу йому, що Пол Шелдон — мій улюблений письменник і я багато разів бачила його фотографії. Я мушу сказати це, Поле. І знаєш чому?

Він знав. Її підступність продовжувала його вражати. Він гадав, що йому слід уже припинити дивуватися, але не міг. Він згадав заголовок під фотографією Енні в камері для підсудних, яку зробили в перерві між завершальною частиною судового слухання та нарадою присяжних. Він пам'ятав його слово в слово: *«МІЗЕРНА? ТІЛЬКИ НЕ ЛЕДІ ДРАКОН. Енні безтурботно читає, очікуючи на вирок»*.

— Тоді, — вела вона далі, — я скажу, що поліцейський записав усе у свою записну книжку й подякував мені. Скажу, що запрошувала його на чашку кави, хоча дуже поспішала, і вони запитають мене чому. Я скажу, що він, імовірно, знав про мої колишні біди і я хотіла переконати його, що в мене тут усе гаразд. Але він відмовився від кави й сказав, що йому потрібно їхати далі. Тож я запропонувала взяти з собою пляшку холодної пепсі, бо день був дуже спекотний, і він погодився та подякував мені за люб'язність.

Вона допила другу пляшку пепсі й поставила порожню тару між ними. Через прозорий пластик її око здавалося величезними і тремтливим, ніби в циклопа. Збоку на її голові виросла хвиляста, гідроцефальна гуля.

— Я зупинюся приблизно за дві милі вище дорогою та кину пляшку в канаву, — продовжувала вона. — Але, звісна річ, спочатку я поставлю на ній відбитки пальців поліцейського.

Вона сухо осміхнулася до Пола.

— Відбитки пальців, — повторила вона. — Тоді вони знатимуть, що він звідси поїхав. Або *гадатимуть*, а це вже не важливо, чи не так, Поле?

Його сум'яття посилилося.

— Отже, вони поїдуть дорогою в гори й не знайдуть його. Він просто зникне. Ніби ті йоги, які грають на флейтах доти, доки з їх кошиків не вилізуть мотузки, а потім видираються по них угору та зникають. Чпок!

— Чпок, — сказав Пол.

— Скоро вони повернуться. Я знаю. Врешті-решт якщо вони не знайдуть жодного сліду, за винятком порожньої пляшки в рівчаку, то вирішать, що краще мене ще раз перевірити. Я ж божевільна, чи не так? Усі газети про це писали. Відбігла розумом! Але спочатку вони мені повірять. Не думаю, що вони захочуть зайти в будинок і обшукати його. Принаймні, не одразу. Вони шукатимуть деінде, перевірятимуть щось інше, перш ніж повернуться сюди. У нас ще є трохи часу. Може, навіть цілий тиждень.

Енні оцінно подивилася на нього.

— Ти повинен писати швидше, Поле, — підсумувала вона.

19

Стемніло, але поліція не приїхала. Однак Енні не сиділа з Поллом аж до сутінків, бо хотіла засклити вікно у його спальні, а ще зібрати папір і осколки, розкидані по моріжку. «Коли завтра копи приїдуть у пошуках свого загубленого ягняти, — сказала вона, — то ми ж не хочемо, щоб вони побачили тут щось підозріле, правда, Поле?»

«Дай їм тільки зазирнути під газонокосарку, дитинко. Дай їм тільки зазирнути туди, і вони побачать багато підозрілого».

І як би Пол не намагався змусити працювати свою багату уяву, він не спромігся вигадати сценарій, за яким це все відбувалося.

— Тебе не дивує, чому я тобі це розповідаю, Поле? — спитала вона перед тим, як піднятися нагору лагодити шибки. — Чому я розкрила тобі свої плани, та ще й у таких подробицях?

— Ні, — несміливо відповів він.

— Частково тому, що я хотіла, аби ти добре розумів усі можливі наслідки, а також що ти повинен робити, аби залишитися живим. Іще я хотіла, аби ти знав, що я просто зараз могла би покласти всьому край. Якби не книжка. Мені не байдуже до книжки.

Вона всміхнулася. Усмішка була одночасно сяючою і сумною.

— Це справді найкраща історія про Мізері з усіх твоїх романів, і я дуже хочу дізнатися, чим усе скінчиться.

— Я теж, Енні, — запевнив він.

Вона здивовано глянула на нього.

— Але ж... але ж ти *знаєш*, чи не так?

— Коли я починаю писати книжку, мені завжди *здається*, ніби я знаю, чим усе скінчиться. Але насправді жоден роман не закінчувався *точно* так, як я уявляв. І не дивно, якщо подивитися на це з іншого боку. Створення книжки трохи нагадує запуск міжконтинентальної балістичної ракети... тільки вона подорожує в часі, а не в просторі. У книжковому часі, який проживають герої роману, і в реальному часі, який письменник проводить за написанням твору. Якщо роман вийде такий самий, як задумувалося на початку, то це буде схоже на запуск ракети «Титан», яка пролетіла півсвіту та якимось чином влучила просто в баскетбольне кільце. На папері це досить вірогідно, і люди, які конструюють подібні штуки, скажуть вам, що це просто, як два на два (навіть бровою не поведуть *при цьому*), але насправді все це дуже малоімовірно.

— Так, — сказала Енні, — я розумію.

— Мабуть, у мене нівроку гарна навігаційна система, бо зазвичай я дуже близький у своїх здогадках, а якщо в боеголовці досить вибухової речовини, то цього буде достатньо. Зараз я бачу *два* можливі варіанти закінчення книжки. Один дуже сумний. В іншому, хоча він і не схожий на класичний голлівудський хеппі-енд, є хоч якась надія на майбутнє.

Енні здавалася стривоженою... і несподівано грізною.

— Ти не збираєшся *знову* її вбити, правда, Поле?

Він злегка всміхнувся.

— А що б ти зробила, якби я так вчинив, Енні? Убила мене?

Мене це аніскільки не лякає. Може, я ще не знаю, що станеться з Мізері, але вже знаю, що буде зі мною... і з тобою. Я напишу «КІНЕЦЬ», ти дочитаєш книжку, а потім *сама* напишеш «КІНЕЦЬ», чи не так? Наш кінець. Це ясно, як Божий день. Правда не дивніша за вигадку, що б там не говорили. У більшості випадків можна напевне здогадатися, чим усе скінчиться.

— Але...

— Гадаю, я вже вирішив, яким буде кінець. Я впевнений відсотків на вісімдесят. Якщо все станеться саме так, тобі сподобається. Але навіть якщо все закінчиться так, як я хочу, все одно ніхто не дізнається всіх подробиць, поки я їх не запишу, адже так?

— Мабуть, так.

— Ти пам'ятаєш, що зазвичай говориться в рекламі старого автобуса «Грейгаунд»¹? «Прибуття — це половина задоволення».

— У будь-якому разі, кінець уже близько, правда?

— Так, — погодився Пол, — зовсім близько.

20

Перш ніж поїхати, вона принесла йому ще пепсі, коробку крекерів «Рітц», сардини, сир... і підкладне судно.

— Якщо ти принесеш мій рукопис і один з тих жовтих блокнотів, я зможу писати від руки, — сказав він. — Аби згяти час.

Вона подумала, а потім з жалем похитала головою.

— Якби ж то я могла, Поле. Але для цього потрібно ввімкнути хоча б одну лампочку, а я не можу так ризикувати.

Він подумав, що залишиться в підвалі сам, і відчув, як від паніки кров прилила до обличчя, але тільки на мить. Потім

---

¹ «Grayhound» — міжміський автобусний перевізник, який працює в США (з 1929 року), а також у Канаді та Мексиці.

воно охолело. Шкіра Пола вкрилася дрібними частими сиротами. Він уявив щурів, які ховалися по своїх норах та переходах у стінах. Уявив, як вони виходять із них, коли в підвалі гасне світло. Уявив, як вони вчувають його безпорадність.

— Не залишай мене в темряві, Енні. Будь ласка, не роби цього.

— Я мушу. Якщо хтось помітить світло в моєму підвалі, то може зупинитися, щоб роздивитися, незалежно від того, перекрита доріжка ланцюгом чи ні, є записка в паркані чи ні. Якщо я залишу тобі ліхтарик, ти можеш почати ним сигналізувати. Якщо я дам тобі свічку, ти можеш спробувати підпалити будинок. Ось бачиш, як добре я тебе знаю?

Він ледве насмілювався згадувати про той час, коли вибирався зі своєї кімнати, бо це завжди доводило її до сказу. Але перспектива залишитися тут самому, у темряві, розв'язала Полу язика:

— Якби я хотів підпалити будинок, Енні, то вже давно б це зробив.

— Тоді все було інакше, — кинула вона. — Мені шкода, що тобі не подобається сидіти в темряві. Вибач, але іншого виходу немає. Ти сам у всьому винен, тому не будь таким паскудником. Я маю йти. Якщо ти відчуєш потребу в ін'єкції, то коли себе в ногу.

Вона глипнула на нього.

— Або в дупу.

Енні попрямувала до сходів.

— Тоді затули вікна! — закричав він їй услід. — Візьми якийсь папір... або... або... пофарбууй їх у чорне... або... або... Боже, Енні, шури! Шури!

Вона зупинилася на третій сходинці, дивлячись на нього зверху вниз очима, що нагадували брудні десятицентовики.

— У мене немає часу цим усім займатися, — сказала вона. — І пацюки все одно не зроблять тобі нічого поганого. Вони навіть можуть взяти тебе за свого, Поле. Чи усиновити.

Енні засміялася. Піднімаючись сходами, вона реготала сильніше й сильніше. Клацнув вимикач, і світло згасло, а Енні

все сміялася, і Пол наказав собі, що не буде кричати, не стане благати, але він уже мало цим переймався. Сирі, потворні тіні та гул її сміху — це вже було занадто, і він заверещав, аби вона не залишала його, але вона тільки сміялася, а потім почулося гупання дверей, і її сміх став приглушеним, але його й досі було чути, він звучав по інший бік дверей, де було світло, а потім клацнув замок, зачинилися ще одні двері, і її сміх став зовсім тихим (але все одно долинав до Пола), клацнув іще один замок, брязнув засув, її сміх віддалявся, її сміх звучав знадвору навіть після того, як вона завела патрульну машину, виїхала, перекрила доріжку ланцюгом і подалася геть, а йому так само здавалося, що він чує її регіт. Йому здавалося, що він чує, як вона все сміється, і сміється, і сміється.

21

У центрі кімнати темніли нечіткі обриси печі. Вона скидалася на восьминога. Пол подумав, що, якби ніч була тихою, він би почув бій годинника у вітальні, але дув сильний літній вітер, як це часто траплялося останніми ночами, існував лише час, що спливав у безкінечність. Коли вітер стихав, він чув цвіркунів, які співали просто попід стінами будинку... а потім, трохи згодом, пролунав скрадливий звук, якого Пол так страшився: тихий і швидкий шерхіт щурів.

Тільки його лякали не щури, чи не так? Він боявся копа. Його до біса багата уява рідко малювала такі жахіття, але коли це траплялося, залишалося тільки молитися. Борони Боже, аби фантазія не розгулялася. Але марно — вона вже встигла прогрітися та мчала повним ходом. Його думки були безглуздими, але в темряві це не мало жодного значення. У темряві все раціональне ставало тупістю, а логіка — сном. У темряві він мислив шкірою. Перед його очима стояв коп, що повертався до життя — до якогось *особливого різновиду* життя. Там, у сараї, він підводився, і сіно, яким його прикрила Енні, опадало йому на коліна. Його обличчя перетворилося на криваве місиво, поора-

не ножами косарки. Пол бачив, як коп виповзає з сараю та сунеться під їзною доріжкою до дверцят у підвал, бачив, як на вітру тріпоче дрантя уніформи. Бачив, як коп якимсь магічним чином просотується крізь ляди і вже в підвалі набирає людської подоби. Бачив, як він повзе уторованою долівкою, і тихий шурячий шурхіт, який чувся Полу, перетворився на плазування копа, і в його мертвому, похололому мозку жевріла єдина думка: *«Ти вбив мене. Ти відкрив свого рота і вбив мене. Ти кинув попільничку і вбив мене. Ти, кукурікнутий сучий сину, ти мене вбив».*

Одного разу Пол відчув, як мертві, лоскотливі пальці ковзнули по його шиї, і він голосно закричав, смикнувши ногами, від чого кінцівки заволали від болю. Він почав панічно обмацувати обличчя, але змахнув не мертві пальці, а величезного павука.

Незграбний порух Пола урвав хитке перемир'я з болем у ногах та потребою прийняти ліки, але жах дещо розсіявся. Його очі майже звикли до темряви, і він почав розрізняти предмети, чому неабияк зрадів. Хоча на що тут дивитися — піч, рештки запасу вугілля, стіл із банками та усіляким приладдям, а праворуч щось угорі... що це за обриси? Отам, біля полиць? Він *знав* ці обриси. Щось *погане* було в цьому силуеті. Воно стояло на трьох ніжках. Мало округлу форму. Воно нагадувало машину смерті з роману Веллса «Війна світів», тільки мініатюрну. Пол замислився, задрімав, прокинувся, знову поглянув на силует і подумав: *«Ну, звісно, я з самого початку мав здогадатися. Це дійсно машина смерті. І якщо на Землі є хоч один марсіанин, то це Енні Вілкс, щоб вона була жива-здорова. Це ж її жаровня. Той самий крематорій, у якому вона примусила мене спалити "Швидкі автівки"».*

Він трохи поворухнувся, бо відсидів собі дупу, і застогнав. Прокинувся біль у ногах (особливо в рештках лівого коліна), а також у тазі. Скоріш за все, це означало, що чекає посправжньому скрутна ніч, бо таз не болів уже місяців зо два.

Він намацав шприц, узяв його, а потім поклав назад. Вона сказала, що доза дуже легка. Краще зберегти на потім. Він почув

легкий шерхіт і швидко глипнув у куток, очікуючи побачити поліцейського, який підкрадався до нього, вирячивши єдине каре око з кривавого місива, яке колись було обличчям. *«Якби не ти, я би сидів зараз удома, дивився телевізор і гладив би дружину по ніжці».*

Ніякого копа. Тільки неясні обриси, може, просто плід уяви, але найпевніше це шури. Полу дуже хотілося розслабитись.

О, яка ж довга ніч його чекає.

22

Він ненадовго задрімав, а коли прокинувся, то зрозумів, що сильно сповз на лівий бік, а голова звисилась, наче в п'янички. Він випростався, і ноги голосно послали його під три чорти. Він узяв своє підкладне судно, випорожнивсь та з легким занепокоєнням зрозумів, що, мабуть, підхопив інфекцію сечовивідних шляхів. Він став таким уразливим. Уразливим до, бляха, *усього*. Він відклав судно й знову взявся за шприц.

«Легка доза скополаміну, як сказала Енні. Ну, може й так. А може, вона влила туди вбивчу дозу якоїсь наркоти. Як вона зробила з тими бідолахами, на кшталт Ерні Гоняра та Квіні Боліфант».

Він злегка всміхнувся. Невже це так погано? Пролунала гучна відповідь: *«НІ, ЧОРТ ЗАБИРАЙ!»* Було б навіть добре. Палі зникли б назавжди. Не було би відпливів. Ніколи.

З цією думкою Пол намацав пульс на лівому стегні і, хоча ніколи раніше не робив собі уколів, зараз управився вміло, навіть хвацько.

23

Він не помирав і не засинав. Біль пішов, і Пол полинув геть, почуваячись відірваним від власного тіла, наче куля чистої думки на довгій мотузці.

«*Ти сам собі Шехерезада*», — подумав він і поглянув на жаровню. Йому уявлялися марсіяни, що палили Лондон смертоносними променями.

Раптом він згадав пісню, дискотечну мелодію, здається, групи «Траммпс»¹: «*Палай, лялечко, палай, гори, мамцю...*»

Щось спалахнуло.

Якась ідея.

«*Гори, мамцю...*»

Пол Шелдон заснув.

24

Коли він прокинувся, підвал був залитий попелястими ранковими променями. На таці, яку Енні лишила для Пола, сидів величезний щур і, згорнувши сірий хвіст навколо тулуба, гриз шматочок сиру.

Пол закричав, смикнувся, знову закричав, і ноги почали наливатися болем. Щур утік.

Вона залишила йому кілька пігулок. Він розумів, що новріл мало допоможе, але це було краще, ніж нічого.

«*Окрім того, болітиме чи не болітиме, час для ранкової дози, еге ж, Поле?*»

Він запив дві облатки пепсі, а потім відкинувся назад, від чого в ділянці нирок з'явився глухий пульсуючий біль. Він точно щось тут підхопив. От круто. Супер.

«*Марсіяни, — подумав він. — Марсіянські машини смерті.*»

Він підвів очі на триніжок, сподіваючись, що в ранковому світлі той буде *більше схожим* на жаровню: жаровня та й по всьому. Але Пол із подивом виявив, що силует і досі нагадував одну з невинних руйнівних машин Веллса.

«*Тобі вчора думка запала... Що ж то було?*»

І він знову згадав пісню, яку виконували «Траммпс».

¹ «The Trammmps» — один із перших гуртів, що працював у жанрі диско; згадується пісня «Disco Inferno» («Диско-пекло»), відома за саундтреком до фільму «Saturday Night Fever» («Лихоманка суботнього вечора»).

«Палай, лялечко, палай, гори, мамцю!»

«Та ну? І що ж це за мамця така? Вона навіть свічки тобі не лишила. Ти навіть бздіння підпалити не можеш».

І тут надійшло послання від хлопців з цехів.

«Не треба зараз чи просто тут нічого палити».

«Про що це ви, в біса, мовите, хлопці? Хоч натякніть».

І осяяння прийшло, прийшло одразу, як і всі геніальні ідеї, таке гладеньке, чепурненьке й абсолютно беззаперечне у своїй зловісній досконалості.

«Гори, мамцю...»

Він глянув на жаровню. Здавалося, мав повернутися біль від спогадів про те, що вона йому зробила, — що вона змусила його зробити. Полу дійсно стало боляче, але відчуття було слабке й приглушене, нирки стугоніли набагато сильніше. Що вона там учора казала? *«Усе, що я зробила, так це вмовила тебе знищити погану книжку й написати найкращу».*

Дивно, але, з якогось погляду, Енні сказала правду. Можливо, він занадто переоцінив принади «Швидких автівок».

«Годі шукати виправдання, Поле, — нашіптувала йому якась частина свідомості. — Якщо ти коли-небудь звідси виберешся, то таким самим чином зможеш себе переконати, що тобі не так уже й погано живеться без лівої ноги. Чорт забирай, менше нігтів підрізати! А протези зараз роблять дивовижні. Ні, Поле, то була збіса хороша книжка і збіса хороша нога. Не будемо себе обманювати».

І одночасно глибша частина його свідомості підозрювала, що саме такі думки скидаються на брехню.

«То годі брехати, Поле. Говори правду, щоб йому. Ти ж не станеш обманювати самого себе. Чоловік, який пише книжки, як оце ти, такий чоловік може обдурити всіх, і тому йому ніколи не можна обманювати себе. Смішно, звичайно, але це справді так. Як зав'язнеш у цьому лайні, то накривай друкарську машинку рядниною та переучуйся на брокера чи щось у цьому роді, а на кар'єрі письменника можеш поставити хрест».

Так де ж правда? *Правда*, якщо розбиратися по суті, полягала в тому, що недбале ставлення критиків до його робіт зробило з Пола «письменника популярного жанру» (наскільки він розумів, цей титул стояв лише на один щабель вище за «писаку»), і це завжди його ображало. Таке тавро не відповідало його уявленню про себе як про Серйозного Письменника, який пише лайняні сентиментальні романи, щоби спонсорувати свою (вступає духовий оркестр!) СПРАВЖНЮ ТВОРЧІСТЬ! Чи він ненавидів Мізері? Чи ненавидів її по-справжньому? Якщо так, то чому він так легко зісковзнув у її світ? Не просто легко, а з блаженним полегшенням, ніби пірнув у теплу ванну з хорошою книжкою в одній руці та пляшкою холодного пива в другій. Можливо, він ненавидів її лише тому, що обличчя Мізері на суперобкладинці завжди відтіняло його власний портрет і критики не мали змоги розгледіти, що перед ними — майбутній Майлер або Чивер¹, що вони мали справу з *важкоатлетом* від словесності. А чи не трапилося в результаті, що його «серйозна робота» перетворилася на спосіб самовираження, на крик душі? *Подивіться на мене! Подивіться, як гарно я пишу! Агов, люди! Тут я веду мову від різних персонажів! А тут у мене — потік свідомості! Це моя СПРАВЖНЯ ТВОРЧІСТЬ, ви, лайноголові! Не СМІЙТЕ відвертатися від мене! Не СМІЙТЕ, ви, кукурікнуті наскудники! Не СМІЙТЕ відвертатися від моєї СПРАВЖНЬОЇ ТВОРЧОСТІ! Не СМІЙТЕ, інакше я...»*

Що? Інакше ти що? Відріжеш їм ноги? Відпиляєш пальці?

Раптом Пола пробрали дрижаки. Йому знову захотілося випорожнитися. Він схопив судно, і, зрештою, йому це вдалося, хоча боліло гірше, ніж минулого разу. Під час сечовипускання він стогнав і продовжував стогнати навіть тоді, коли управився.

Нарешті почав діяти благодатний новрїл. Пола потягнуло на сон.

---

¹ Norman Mailer (1923—2007) — американський романіст, журналіст і драматург; найкращою працею вважається «Пісня ката», яка отримала дві Пулітцерівські премії; John Cheever (1912—1983) — американський письменник, якого називали «Чеховим із нетрів», лауреат багатьох літературних премій.

Крізь важкі, напівопущені повіки він глипнув на жаровню.

«А що б ти відчув, якби вона змусила тебе спалити “Повернення Мізері”?» — шепнув йому внутрішній голос, і Пол злегка здригнувся. Пориноючи в дрімоту, він усвідомив, що так, йому б дуже боліло. У порівнянні з цими муками біль від утрати «Швидких автівок» радше скидався на інфекцію нирок, аніж на агонію від утрати кінцівки, коли Енні рубанула сокирою та відтяла ногу, редагуючи форму його тіла.

Але ще він усвідомив, що питання полягало не в цьому.

Питання полягало в тому, що тоді відчуватиме Енні.

Біля жаровні стояв стіл. На ньому виднілося з півдюжини банок і бляшанок.

Одна з бляшанок містила горючу суміш для вугільних брикетів.

«А що, як Енні кричатиме від болю? Тобі цікаво, як це звучатиме? Тобі взагалі цікаво? Люди з давніх-давен кажуть, що помста — це така страва, яку краще подавати холодною, але на той час «Вогонь Нашвидкуруч від Ронсонів»¹ іще не винайшли».

Пол подумав: «Гори, мамцю...» і заснув. На його блідому, виснаженому обличчі з'явилася легка усмішка.

25

Коли того дня о чверть на третю повернулася Енні, її кучеряве волосся було прим'яте навколо голови у формі мотоциклетного шолома. Вона перебувала в мовчазному настрої, який, скоріше, свідчив про втому й задумливість, аніж про депресію. Коли Пол запитав, чи вдалою була її поїздка, вона кивнула.

— Так, гадаю, тепер усе гаразд. Я ніяк не могла завести мотора, інакше повернулася б іще годину тому. Якись негаразди зі свічками запалювання. Як твої ноги, Поле? Хочеш іще один укол перед тим, як я віднесу тебе нагору?

---

¹ «Ronson» — американська компанія, яка ще з кінця XIX ст. виробляє запальнички та горючі суміші, 2010 р. злилася з компанією «Zippo»; також існує британський вогнемет системи «Ронсон», який використовувався канадцами та американцями під час Другої світової війни.

Після двадцяти годин, проведених у цій вогкості, ноги крутило так, неначе їх потикали іржавими цвяхами. Йому дуже хотілося отримати ще один укол, але не тут. Тільки не в підвалі.

— Гадаю, я можу потерпіти.

Вона повернулася до нього спиною та сіла навпочіпки.

— Гарзд, тримайся. Але пам'ятай, що я тобі казала про міцні обійми й таке інше. Я дуже втомилася і можу неправильно відреагувати на усіякі жарти.

— Мені й так не до сміху.

— Добре.

Хрокнувши, Енні підняла Пола, і йому довелося закусити губу, щоби не закричати від агонізуючого болю. Поки вона йшла долівкою до сходинок, то повернула голову кудись убік, і він зрозумів, що вона позирає (мабуть, що позирає) на стіл, заставлений бляшанками. Вона недовго туди дивилася, немов мимохідь, але Полу здавалося, наче вона витріщалася цілу вічність. Він був упевнений, що Енні помітить відсутність бляшанки з горючою сумішшю. Зараз остання була запхана глибоко під спідне Пола. Уперше за багато місяців після першої покражі він нарешті спромігся вкрати щось іще... і якщо її руки зісковзнуть, коли вона буде тягти його по сходах, то вони намацають не лише його худорляву дупу.

Енні відвела погляд від столу, і вираз на її обличчі анітрохи не змінився. Пол відчув таке полегшення, що навіть довгий, важкий підйом сходами до комори минув майже безболісно. Хоча Вілкс завжди могла вдати, що нічого не сталося, але Пол гадав (*сподівався*), що цього разу він її обдурих.

Що цього разу він дійсно її обдурих.

26

— Мабуть, я таки не відмовлюся від уколу, Енні, — сказав Пол, коли вона поклала його назад у ліжко.

Вона уважно поглянула на його бліде спітніле обличчя, а потім кивнула та вийшла з кімнати.

Щойно вона зникла з очей, Пол витягнув бляшанку з-під трусів і запахав під матрац. Він нічого туди не ховав відтоді, як вона знайшла ніж, і не збирався надовго залишати там горючу суміш. Вона пролежить під матрацом до вечора. А тоді він перекаде її до іншого, більш надійного місця.

Повернулася Енні та зробила йому укол. Потім вона поклала на підвіконня блокнот і кілька нагострених олівців та підкотила крісло до ліжка.

— Ось, — мовила вона. — А я піду спати. Якщо приїде якась машина, я її почую. Якщо ж нас ніхто не потурбує, то я, напевно, просплю аж до ранку. Якщо захочеш пересісти в крісло та писати від руки — ось твій візок. Рукопис лежить тут, на підлозі. Хоча я б дуже не радила підводитися, поки твої ноги трохи не зігріються.

— Зараз я все одно не зможу сидіти, але, мабуть, трохи попрацюю вночі. Я розумію, коли ти кажеш, що в нас обмаль часу.

— Я дуже рада, Поле. Як гадаєш, коли ти закінчиш?

— За звичних обставин я сказав би, що через місяць. Якщо такими темпами, як зараз, то за два тижні. Якщо працювати на межі можливостей — п'ять днів. Або тиждень. Текст ряснітиме помилками, але кінцівка буде написана.

Енні зітхнула та зосереджено подивилася на власні руки.

— Я знаю, що в нас лишилося менше двох тижнів.

— Було б непогано, якби ти мені дещо пообіцяла.

Вона подивилася на нього без злоби чи підозри, просто з подивом.

— Що саме?

— Не читати, поки я не закінчу... чи поки не доведеться... сама розумієш...

— Зупинитися?

— Так. Поки не доведеться зупинитися. Таким чином, ти зможеш дочитати роман цілісно, а не уривками. Так книжка справить більше враження.

— Це буде захоплива кінцівка, правда?

— Так, — посміхнувся Пол. — Від захоплення в жар кидатиме.

27

Того ж вечора, годині о восьмій, він обережно пересів у візок. Він прислухався, але згори не долинали ані звуку. Пол нічого не чув з того часу, як о четвертій у її кімнаті рипнули пружини — на знак того, що Енні вляглася спати. Мабуть, вона *дійсно* дуже втопилася.

Пол дістав бляшанку з сумішшю та покотився до вікна, де розташовувався його імпровізований письменницький табір: ось машинка зі щербатою посмішкою, в якій бракувало трьох зубів, ось кошик для паперів, ось олівці, блокноти, друкарський папір, купи чернеток, половину з яких він використовує, а інша частина піде в сміття.

Тобто пішла би. Колись.

Тут, ніким не помічені, були двері в інший світ. Саме тут сидів його власний привид, який розпадався на безліч нерухомих світлин, які варто було швидко прогорнути — і вони створювали ілюзію діяльності.

Легкими, звичними рухами він спрямував візок між неохайними купами паперу та блокнотів, ще раз прислухався, а потім нагнувся та витягнув шматок плінтуса завдовжки дюймів вісім. Десь місяць тому він зауважив, що плінтус ненадійно тримається на місці, і, судячи з тонкого шару пилу (*«Треба теж понатягувати волосин — про всяк випадок»*, — подумав він), Енні нічого не знала про розхитану планку. За плінтусом виявилася вузька виїмка, в якій не було нічого, окрім пилу та мишачого посліду.

Він поклав у виїмку «Вогонь Нашвидкуруч» і прикрив плінтусом. На одну моторошну мить йому здалося, що планка виступає поміж сусідніх (Господи! Вона ж, бляха, *усе бачить!*), але потім дерево ковзнуло на старе місце.

Деякий час Пол придивлявся до плінтуса та зрештою розгорнув блокнот, узяв олівець і знайшов діру в папері.

Він писав без упину наступні чотири години, поки не затупились усі три олівці, які вона йому нагостирила. Тоді він покотився до ліжка, забрався в нього та одразу заснув.

PO3A/A 37

Джерфррі здавалося, що його руки починали горіти білими палани. Він став у затінок, біля катини, що остатні п'ять хвилинок намагався Красеню М'Чібі, та тримав на голові величезну скриньку, від чого скидався на суворого церковного свящого.

Щойно він вирішив, що Седзакя не зумів сказати нічого, що би зачепило М'Чібі виїти з катинки, промрував якийсь шержіт. Джерфррі подавав вперед, і м'язи рук суворожно здригнулися. Ватри Красеню М'Чібі був Крахителем воєнню, і всередині його памешкання зберігалося більше сотні факелів, уможовня у шильню, шипку смолу. Чесарники, що росли в цій місцевості, виділяли особливий сік, який бурка називали ти та Воєннею олією, ти та Воєнню-кривавою олією. Як і більшість простиж мов, гавірля бурка була цілком незбалженною. Проте, як би не називалося це штука, у катині було достатньо смоласкиснів, аби спалити все селіще. Вони би горіли, наче опудало Гале Ракея, себто якби в Джерфррі вийшло знищити М'Чібі.

Бійте, не пашайтесь, маса Джерфр'і, сказав був Седзакя. М'Чібі, він піде перше, ба жадєін воєнню. Седзакя, він піде друге. Не не скажіте, як блонуть мої златі зуби! Жраціте таму кльетаму пасхурнику галаву, і куртімі!

Але коли Джерфррі таки почув, що вони їдуть, то на миті прабнявся сумнівом, незважаючи на амонію, що скувала йому руки. А ралтам зараз, прасто зараз, лише...

Рука з олівцем застигла у повітрі, щойно Пол уловив наростаючий гул автомобільного двигуна. Він почувався напрочуд спокійно, і найсильнішою емоцією було легке роздратування від того, що його перервали саме тієї миті, коли він почав

пурхати, як метелик, і жалити, як бджола¹. У коридорі почувся тупіт Енні.

— Сховайся.

Її обличчя було напруженим і похмурим. На плечі гойдалася розстібнута сумка кольору хакі.

— Схов...

Вона замовкла й побачила, що Пол уже відкотив крісло від вікна. Енні переглянула, чи на підвіконні не залишилося його речей, а потім кивнула.

— Це поліція штату, — попередила Вілкс.

Вона здавалася трохи знервованою, але тримала себе в шорах. Її сумка висіла напхвату біля правої руки.

— Ти будеш гарно поводитися, Поле?

— Так, — сказав він.

Очі Вілкс зосереджено вивчали його обличчя.

— Я тобі повірю, — нарешті мовила вона, відвернувшись, вийшла та зачинила двері, не замкнувши їх на ключ.

Автомобіль звернув на під'їзну доріжку, і рівне, сонне гарчання здорового мотора «Плімута 422»² звучало, немов у рекламі. Пол почув, як зі стуком зачинилися двері на кухню, і підкотив візок до вікна так, аби перебувати в тіні, але в той же час мати змогу спостерігати, що відбувалося надворі. Патрульна машина зупинилася майже впритул до Енні, і мотор заглух. Водій вийшов з автомобіля та зупинився практично на тому самому місці, де стояв юний поліцейський, коли промовив свої останні чотири слова... але на цьому схожість закінчувалася. Той коп був худорлявим молодиком, якому щойно перевалило за двадцять. Поліцейський-новачок, що отримав марудне завдання йти по холодному сліду якогось придуркуватого письменника, який потрапив в аварію, а потім або загув

¹ «Float like a butterfly, sting like a bee» — цитата трикратного чемпіона світу у важкій вазі Мухаммеда Алі.

² «442 Plymouth» — масл-кар (у цьому випадку купе-кабриолет із потужним двигуном) компанії «General Motors», який випускався з 1964 до 1991 року.

у лісі, або очманіло поплентався вздовж дороги, виставивши вгору великого пальця.

Тепер, розправляючи широченні, наче сволюки, плечі, з-за керма патрульної машини вибирався коп, якому на вигляд було років сорок. Його обличчя нагадувало гранітну плиту, на якій пролягли тріщини-зморшки, що розповзалися біля очей та куточків рота. Енні була великою жінкою, але поруч із цим здорованем видавалася майже мініатюрною.

Була ще й друга відмінність. Поліцейський, якого вбила Енні, приїхав сам. А зараз із пасажирського сидіння виліз маленький сутулий чоловік із тонким білявим волоссям. На ньому був цивільний одяг.

«Давид і Голіаф. Мутт і Джеф¹. Господи Ісусе», — подумав Пол.

Чоловік у цивільному не просто обійшов, а скоріше задріботів довкола машини. Він здавався старим і втомленим, наче йому дуже хотілося спати... якби не прозорі блакитні очі. Вони були жвавими, помічали все й одразу. Пол вирішив, що він, мабуть, дуже спритний.

Чоловіки стояли по обидва боки від Енні, і вона щось розповідала їм. Спочатку Енні зверталася до Голіафа (дивлячись на нього знизу вгору), а потім заговорила до Давида (поглядаючи зверху вниз). Пол загадався, що трапиться, якщо він знову розіб'є вікно та знову вдарить на сполох. Він дав вісім шансів із десяти, що вони її візьмуть. Так, вона спритна, але їй було все одно далеко до кремезного поліцейського, який, мабуть, голими руками вивертає невеличкі деревця з землі. А сомнамбулічна хода чоловіка в цивільному так само оманлива, як і його сонний вигляд. Пол вирішив, що вони її візьмуть... але крик, що може відволікти їхню увагу, зовсім не здивує Енні, і це дасть їй фору.

---

¹ Mutt and Jeff — персонажі коміксів Бада Фішера, що з'явилися 1907 р.; парочка хвальків-завидюх, один — низенький і товстий, другий — високий і худий.

Пальто на чоловікові в цивільному. Воно було застебнуте на всі гудзики, незважаючи на спеку. Якщо Енні поцілить Голіафа першим, то певно що встигне випустити кулю просто в обличчя Давиду, поки він буде розстібати своє бякотне пальто, аби дістати пістолет. Більше того, це пальто свідчило, що Енні була права — поки відбувалася звичайна перевірка.

Поки що.

«Знаєш, я його не вбивала. Ти його вбив. Якби ти тримав свого рота на замку, я б дозволила йому спокійно поїхати. Він був би зараз живий...»

Чи вірив він у це? Ні, звісно, що ні. Але виникло якесь гостре, хворобливе відчуття провини — наче його різко штрикнули ножем. Чи буде він тримати рота на замку тільки тому, що існує лише два шанси з десяти, що вона впорається з обома копами?

Пол знову відчув швидкий укол провини і заспокоївся. Він також знайшов відповідь — ні. Він би хотів вважати, що зробив цей вибір виключно через людяність, але все було не так. Усе було ясно як день: він хотів власноруч помститися Енні Вілкс. *«Вони тільки й можуть, що засадити тебе у в'язницю, стерво ти таке, — подумав він. — А я знаю, як зробити тобі боляче.»*

30

Звісно, завжди існувала ймовірність, що вони щось запідозрять. Зрештою, підозрювати — їхня робота, до того ж вони мали ознайомитися з біографією Енні. І якщо справи повернуться саме таким чином, то нехай... але Полу спало на думку, що навіть цього разу вона могла б уникнути покарання.

Зрештою, він дізнався все, що можна було дізнатися. Після тривалого відпочинку Енні постійно слухала радіо, і головною новиною було зникнення поліцейського на ім'я Двейн Кушнер. Той факт, що він розшукував відомого письменника Пола Шелдона, був згаданий, але Кушнера жодним іншим чином не пов'язували з Полом, навіть побічно. Принаймні, поки що.

Весняна відлига покрутила та попідкидала «камаро», змивши його миль на п'ять униз за течією. Може, він пролежав би де-небудь у лісі ще місяць чи рік, якби не щасливий збіг обставин. Двоє патрульних на гелікоптері Національної гвардії вирушили в запланований обліт (власне, вони видивлялися нелегальні поля конопель) та помітили сонячний відблиск, що відбивався від уламків лобового скла «камаро». Вони приземлилися на найближчій галявині, аби подивитися, що це блищить. Серйозність першої аварії була замаскована вм'ятинами, які з'явилися після того, як машина беркицьнула вниз річкою до місця своєї останньої парковки. Якщо в машині й виявили кров для судової експертизи (якщо її *взагалі* хтось проводив), то в новинах про це не згадувалося. Пол розумів, що навіть ретельний обшук не допоможе виявити достатньо зразків для аналізу, бо автомобіль наскрізь промок під час відлиги, яка змила всі докази.

А всі зусилля поліції штату Колорадо були спрямовані на пошуки Двейна Кушнера, доказом чого, на думку Пола, слугував візит цих двох чоловіків. Досі всі допити зводилися до трьох незаконних речовин: самогону, марихуани та кокаїну. Зрештою, під час пошуків письменника-втікача Кушнер міг випадково наштовхнутися на незаконну плантацію, чи перегонку, чи склад наркотиків. І коли надія знайти Кушнера живим почала зникати, постали питання про те, хто взагалі відпустив його самого на це завдання. Пол сумнівався, що уряд штату Колорадо мав достатньо коштів для забезпечення кожного патрульного напарником, але було очевидно, що поліція таки почала прочісувати місцевість у пошуках Кушнера. Дуже ретельно.

Голіаф указав рукою на будинок. Енні знизала плечима та похитала головою. Потім заговорив Давид. За мить Енні кивнула й повела їх доріжкою до дверей кухні. Пол почув, як скрипнули завіси, і гості з господинею увійшли в будинок. Від тупоту стількох ніг Полу стало не по собі, ніби відбувалася якась профанація.

— О котрій він до вас заїжджав? — запитав Голіаф. Це *напевне* був Голіаф. Він говорив прокуреним голосом із гуркітливим акцентом Середнього Заходу.

Енні сказала, що близько четвертої. Плюс-мінус кілька хвилин. Вона тоді щойно закінчила підстригати моріжок, а наручного годинника з собою не взяла. А ще було жарко, як у печлі, це вона добре пам'ятала.

— І скільки він тут пробув, місіс Вілкс? — запитав Давид.

— Міс Вілкс, якщо ваша ласка.

— Перепрошую.

Енні сказала, що вона точно не пам'ятає, але недовго. Може, хвилин п'ять.

— І він показав вам фотографію?

Енні відповіла, що так, саме тому він і приїжджав. Пол дивувався, як ладно вона говорила, як люб'язно.

— І ви впізнали чоловіка на тій фотографії?

Енні сказала, що, звичайно, це був Пол Шелдон, вона його одразу впізнала.

— У мене є всі його книжки, — додала вона, — вони мені дуже подобаються. Це трохи засмутило офіцера Кушнера. Він сказав, що тоді я неодмінно маю розуміти, про кого йдеться. Він здавався дуже пригніченим. А ще йому було дуже жарко.

— Так, день видався спекотний, атож, — підтвердив Голіаф, і Пол здригнувся від того, як близько пролунав його голос. Це у вітальні? Так, майже напевне, що у вітальні. Цей поліцейський рухався, наче рись, незважаючи на велетенські габарити. Коли відповіла Енні, її голос пролунав іще ближче. Копи ходили по вітальні, а Енні слідувала за ними. Вона їх не запрошувала, вони самі зайшли. Аби все оглянути.

Хоча її ручний письменник перебував менш ніж за тридцять п'ять футів від них, Енні зберігала спокій. Вона розповіла, що запропонувала молодому патрульному зайти на чашечку холодної кави, але він сказав, що не може. Тоді вона запитала, чи не хоче він узяти з собою пляшку охолодженої...

— Будь ласка, не розбийте! — вискнула Енні, уриваючи власну розповідь. — Я люблю свої фігурки, а деякі з них дуже крихкі.

— Пробачте, мем.

Це, певно, був Давид. Він тихенько шепотів зніченим, трохи здивованим голосом. За інших обставин такий тон видався би кумедним як на поліцейського, але обставини не були іншими, і Полу було не до сміху. Він виструнчився в кріслі, прислухаючись до тихого клацання, коли щось обережно поставили на місце (можливо, пінгвіна на льодині). Він міцно учепився за бильця крісла. Пол уявив собі, як Енні скубе сумочку на плечі. Він чекав, що один із поліцейських, мабуть що Голіаф, запитає, що, чорт забирай, у неї там таке.

А потім почнеться стрілянина.

— Що ви говорили? — запитав Давид.

— Що я запропонувала йому взяти з собою пляшечку охолодженої пепсі, бо того дня було дуже жарко. Я завжди тримаю напої в холодильнику під морозилкою, аби вони вистигли, але не перетворилися на кригу. Він сказав, що це було би дуже мило з мого боку. Дуже чемний юнак. Чому його відпустили без напарника, не знаєте?

— Він випив пепсі тут? — запитав Давид, ігноруючи її запитання. Його голос усе наближався. Він перетнув вітальню. Полу не потрібно було заплющувати очі, аби уявити, як він там стоїть, зазирає у короткий коридорчик, що вів повз ванну кімнату та впирався у двері гостьової. Пол випрямився, напружився. На худій шиї навіжено пульсувала артерія.

— Ні, — спокійно вела далі Енні. — Він узяв її з собою. Сказав, що йому треба їхати далі.

— А там що? — запитав Голіаф. Пролунали два лункі перестуки підборів, ніби коп переступив із килима на голу дерев'яну підлогу коридору.

— Ванна й вільна кімната. Я там іноді сплю, коли дуже спекотно. Можете перевірити, якщо хочете, але обіцяю, що в мене немає поліцейських, прив'язаних до ліжка.

— Ні, мем, звісно, що ні, — сказав Давид, і (невже!) його голос і звуки кроків стали віддалятися в напрямку кухні. — Може, він здавався схвильованим, ніби його щось непокоїло?

— Аж ніяк, — відповіла Енні, — тільки розгубленим та виснаженим від спеки.

Пол знову почав дихати.

— Може, він був чимось заклопотаний?

— Ні.

— Він не сказав, куди збирався поїхати потім?

Хоча поліцейські, звісно, цього не помітили, натреноване вухо Пола вловило найменший натяк на непевність — може, Енні готувалась до раптової атаки, а може, вирішила перечекати.

— Ні, — мовила вона нарешті. — Хоча він подався на захід, тому припускаю, що він поїхав на Спрінгерс-роуд, де стоять кілька ферм.

— Дякую за співпрацю, мем, — сказав Давид. — Може, ми ще завітаємо до вас.

— Гарзд, — погодилась Енні, — я не проти. Останнім часом до мене рідко хто навідується.

— Ви не заперечуєте, якщо ми оглянемо ваш сарай? — раптом запитав Голяф.

— Звісно, що ні. Але не забудьте привітатися, коли ввійдете.

— З ким привітатися, мем? — запитав Давид.

— Ну, із Мізері, — відказала Енні, — із моєю свинєю.

31

Енні стояла у дверях, пильно вдивляючись у Пола, так пильно, що до його обличчя почала приливати кров і йому здалося, наче щоби розпашілись. Пара поліцейських відбула п'ятнадцять хвилин тому.

— Побачила щось зелене?¹ — запитав нарешті Пол.

— Чому ти не кричав?

Сідаючи в патрульну машину, обидва копи злегка торкнулися своїх капелюхів, але жоден не всміхнувся. Пол сидів

---

¹ See something green (red, yellow, etc)? — питання в популярній дитячій грі, де треба знайти якомога більше предметів заданого кольору.

далеко від вікна, але все одно встиг помітити вираз їхніх очей. Вони точно знали, хто така Енні Вілкс.

— Я все чекала, коли ж ти закричиш. Вони б навалилися на мене, як снігова лавина.

— Може, так. А може, й ні.

— То чого ти не кричав?

— Енні, якщо ти все своє життя гадала, що з тобою завжди має траплятися щось погане, то колись усе має статися навпаки.

— *Не мудруй зі мною!*

Він зрозумів, що під її удаваною байдужістю ховається збентеження. Мовчання Пола не дуже гарно вписувалось у її уявлення про існування в цьому світі, який здавався їй ареною Чемпіонату з Боротьби: Чесна Енні проти вдвічі бридкішої, втричі капоснішої команди під назвою «Кукурікнуті Паскудники».

— Ніхто й не мудрує! Я обіцяв, що триматиму рота на замку, тож так і зробив. Я хочу закінчити свою книжку в мирі та злагоді. І я хочу закінчити її для тебе.

Вона підозріливо глянула на нього. Вона хотіла вірити, але боялася... і зрештою все одно повірила. І вона не помилилася, бо він казав правду.

— Тоді займися справою, — м'яко сказала Енні. — Негайно займися. Ти бачив, як вони дивилися на мене.

32

Протягом наступних двох днів життя протікало так само, як і до Двейна Кушнера. Можна було подумати, що інциденту з Кушнером узагалі ніколи не було. Пол майже весь час писав. Наразі він відмовився від друкарської машинки. Без жодних коментарів Енні переставила її на камінну поличку, під фотографію Тріумфальної арки. За ці два дні він списав три великі блокноти. Залишився тільки один. Коли Пол його закінчить, доведеться перейти на записники малого формату. Енні нагостила йому з півдюжини олівців «Беррол Блек Ворріор», і він затупив їх усі, і вона нагостила їх знову. Грифелі поступово

вкорочувалися, а він сидів на сонці біля вікна, схилившись над роботою, іноді машинально чухаючи великим пальцем правої ноги простір, де мала бути його ліва ступня. Пол дивився крізь діру в папері. Вона знову широко розчахнулася, і сюжет стрімко, наче на ракетних санчатах, рухався до розв'язки. Пол ясно бачив, як три групи людей шукають Мізері в заплутаних переходах за чолом ідола: дві намагаються її вбити, а третя — Єн, Джеффрі та Гезекаєя — хочуть її врятувати... поки внизу горить селище бурка, а вцілілі аборигени згуртувалися біля одного з виходів, біля лівого вуха ідола, щоб розправитися з кожним, хто вибереться зі скелі живим.

Цей гіпнотичний транс було грубо порушено, але не зруйновано на третій день після візиту Давида та Голіафа, коли на під'їзній доріжці Енні з'явився фургон «форд» кремового кольору з надписом на боці «Кей-ті-кей-ей/Гранд-Джанкшн»¹. Багажник ломився від відеоапаратури.

— О, Боже! — сказав Пол, залякнувши одразу від подиву, жаху та іронії. — А це що за срака-банька?

Не встиг фургон зупинитися, як одна зі стулочок задніх дверей відчинилася навстіж і з неї вистрибнув хлопець у поношених брюках і футболці з логотипом «Грейтфул Дед»². У руці в нього було щось велике й чорне, що він тримав за руків'я, наче пістолет, і спочатку Пол вирішив, що то був револьвер для набоїв зі сльозогінною сумішшю. Потім хлопець скинув цю штуку на плече та спрямував її на будинок, і тоді Пол збагнув, що це була міні-камера. З переднього пасажирського сидіння вистрибнула молода симпатична жінка, поправила вибілене перекисом волосся та на хвилину затрималася біля дзеркала заднього огляду, аби кинути останній оцінний погляд на свій макіяж. Потім вона приєдналася до оператора.

---

¹ «КТКА» (Grand Junction) — телевізійний канал американської телемережі «ABC»; Гранд-Джанкшн — адміністративний центр округу Меса, штат Колорадо.

² «Grateful Dead» — легендарний американський гурт, що грав психоделічний рок з 1965 до 1995 року.

Очі зовнішнього світу, від яких останніми роками Леді Дракону вдавалося висковзати, тепер знову невблаганно обернулися до неї.

Пол швидко відкотився назад, сподіваючись, що вчасно встиг це зробити.

«Ну, якщо ти хочеш напевне про це дізнатися, то подивись новини о шостій», — подумав він і підняв обидві руки до рота, аби приглушити гиготіння.

Двері в кухні з грюкотом відчинилися, а потім захряснулися.

— Забирайтеся звідси під три чорти! — заволала Енні. — Забирайтеся геть з моєї землі!

Пролунав приглушений голос:

— Місіс Вілкс, дайте нам кілька...

— Я зараз кілька разів поцілю ваші кукурікнуті дупи, якщо не заберетеся звідси!

— Місіс Вілкс, я Гленна Робертс із «Кей-ті-кей-ей»...

— *А мені нема до цього діла, хоч би ви були Джон Джонович Ісус Христос із Марса! Забирайтеся з моєї землі, або я вас ПОВБИВАЮ!*

— Але...

Бабах!

«Ой Енні ой Господи Ісусе Енні вбила це дурне дівчисько...»

Пол знову підкотився до вікна та визирнув крізь шибку. У нього не було вибору: він мав усе побачити. Він відчув хвилю полегшення. Енні вистрілила в повітря. І, здається, цього попередження було достатньо. Гленна Робертс, пригнувши голову, уже залізала у фургон. Оператор спрямував об'єктив на Енні, а вона направила на нього рушницю. Оператор вирішив, що йому хочеться ще хоч раз побувати на концерті улюбленого гурту, кинув знімати Леді Дракона та похапцем шмигнув на задне сидіння автомобіля. Перш ніж він устиг зачинити дверцята, фургон почав розвертатися під'їзною доріжкою.

Енні стояла, спостерігаючи за їх від'їздом і стискаючи рушницю в руці, а потім розвернулася та попленталася до будинку.

Почувся стук — Енні поклала рушницю на стіл і попрямувала до кімнати Пола. Він відзначив, що вигляд Вілкс гірший, ніж будь-коли: змучене бліде обличчя, очі не знаходили собі місця.

— Вони повернулися, — прошепотіла вона.

— Не переймайся так.

— Я знала, що всі ці паскудники повернуться. Так і сталося.

— Вони вже поїхали, Енні. Ти їх прогнала.

— Вони ніколи не поїдуть. Хтось їм повідомив, що перед зникненням поліцейський завітав до Леді Дракона. Тож вони поспішили сюди.

— Енні...

— Знаєш, чого вони хочуть? — запитала вона.

— Звісно. Я мав справу з пресою. Вони хочуть ті самі дві речі, що й завжди: аби ти лажанувся під час прямого ефіру та хтось інший платив за їхнє мартіні протягом Щасливої години¹. Але, Енні, тобі треба заспо...

— *Ось* чого вони хочуть, — сказала вона та піднесла до чола зігнуті пальці. Потім різко, несподівано сіпнула долоню вниз, і на її обличчі з'явилися чотири криваві борозни. По бровах, щоках і носі заструменіла кров.

— Енні! Припини!

— І ось чого!

Лівою рукою вона шльопнула себе по лівій щоці — так сильно, що залишився відбиток.

— І *ось* чого!

На праву щоку припав іще сильніший ляпас, навіть бризнули крапельки крові з подряпин від її нігтів.

— **ПРИПИНИ!** — закричав Пол.

— *Ось чого вони хочуть!* — закричала Енні у відповідь.

Вона підняла руки до чола та притиснула їх до ран. Пальці почервоніли. Якусь мить вона простягала до нього закритавлені долоні, а потім важкою ходою вийшла з кімнати.

---

¹ Harry hour — тимчасові рекламні акції в барах і ресторанах, коли алкогольні напої продають зі знижкою.

Багато, дуже багато часу сплигло, перш ніж Пол знову повернувся до книжки. Спочатку робота просувалася повільно, бо йому не давав спокою образ Енні, яка вишкрібала на обличчі криваві борозни. Пол подумав, що писати все одно не вийде, що робочий день на сьогодні закінчився, але роман знову захопив його, і він провалився крізь діру в папері.

Як часто траплялося останніми днями, він поринув туди з відчуттям блаженного полегшення.

33

Другого дня приїхало ще більше поліції: цього разу місцеві патрульні. З ними був худий чоловік із валізою, в якій могла міститися тільки машинка для стенографування. Енні стояла з ними на доріжці та слухала їх спокійно й безпристрасно. Потім вона повела їх на кухню.

Пол сидів нишком, поклавши маленький блокнот на коліна (останній великий він закінчив іще вчора ввечері), і прислухався до голосу Енні, яка давала ті самі свідчення, що вона була переповіла Давиду та Голіафу чотири дні тому. Пол подумав, що цього разу їй влаштували мало не перехресний допит. Він був вражений і навіть збентежений, коли зрозумів, що йому трохи шкода Енні Вілкс.

Поліцейський із Сайдвіндера, який ставив найбільше запитань, почав розмову з нагадування, що Енні має право відмовитися давати свідчення без адвоката. Енні відхилила пропозицію та повторила свою історію. Полу не вдалося виявити жодних розбіжностей.

Вони просиділи на кухні півгодини. Перед від'їздом один з копів поцікавився, звідки у неї на лобі такі жакливі подряпини.

— Це я уві сні зробила, — відповіла вона. — Кошмар привидівся.

— Про що? — запитав поліцейський.

— Наснилося, що люди згадали про моє існування та почали знову турбувати мене своїми візитами.

Коли вони поїхали, Енні зайшла до Пола. Її обличчя було байдужим, тістоподібним і хворобливим на вигляд.

— Тут у нас справжній Гранд Сентрал¹, — зауважив Пол. Вона не усміхнулася.

— Скільки ще тобі лишилося?

Він замислився, поглянув на купу машинописних аркушів, на якій височів іще один стос списаних від руки, а потім підвів очі на Енні.

— Два дні, — сказав він, — може, три.

— Наступного разу вони прийдуть з ордером на обшук, — мовила вона та вийшла з кімнати, перш ніж він устиг щось відповісти.

34

Того ж вечора, десь о чверть на дванадцяту, Енні зайшла до Пола й сказала:

— Ти мав бути в ліжку ще годину тому.

Він підвів голову, вириваючись із глибокого сну, в якому Джеффрі (головний герой останніх кількох розділів) щойно зустрівся віч-на-віч із жахливою бджолою маткою, з якою йому доведеться битися на смерть, аби врятувати життя Мізері.

— Я недовго, — пообіцяв він. — Скоро лягатиму спати. Треба дещо записати, інакше потім забуду.

Він потрусив рукою, яка набрякла та боліла. Велика тверда пухлина, чи то мозоль, чи то пухир, виросла на внутрішній стороні його вказівного пальця, яким Пол притискав олівець. Він приймав пігулки, і вони полегшували біль, але також затьмарювали свідомість.

— То ти кажеш, гарна буде кінцівка? — м'яко запитала вона. — Дійсно гарна. Ти ж уже пишеш не тільки для мене, так?

---

¹ Grand Central Terminal — старий залізничний вокзал на Мангеттені, Нью-Йорк, з найбільшою кількістю платформ і колій у світі.

— О, ні, — сказав він.

Пол насилу стримався, аби не додати: *«Я ніколи не писав для тебе, Енні, чи для всіх тих людей, які підписують листи фразою «Ваша найпалкіша шанувальниця». Тієї ж миті, коли ти починаєш писати, усі ці люди опиняються на іншому кінці галактики, чи що. Я ніколи не писав для своїх колишніх дружин, чи матері, чи для батька. Причина, з якої письменники майже завжди ставлять на книжці посвяти, полягає в тому, Енні, що їх інколи жахає власний егоїзм».*

Але сказати їй таке було б нерозумно.

Пол писав, допоки на сході не зайнялося світло, а потім завалився в ліжку й проспав чотири години. Він бачив плутані, неприємні сни. В одному з них батько Енні здирався сходами. У руках він тримав кошик, повний газетних вирізок. Пол спробував гукнути його, попередити, але кожного разу, як він розтуляв рота, із нього не виходило нічого, крім цілісного, лаконічного уривка якоїсь оповідки. І хоча цей уривок щоразу був іншим, він завжди починався однаково: *«Одного разу, десь через тиждень...»* А потім з'явилася Енні Вілкс, вона з криками бігла коридором, випроставши вперед руки, аби штовхнути свого батька на смерть... тільки крики поволі перейшли в химерне дзижчання, а її плоть, закутана в спідницю та кардиган, затріпотіла, вкрилася брижами та стала мінятися — Енні перетворилася на бджолу.

35

Наступного дня офіційні представники поліції не з'явилися, але понаїхало безліч неофіційних. Професійні Роззяви. На одній з машин прибули підлітки. Коли вони заїхали на доріжку, аби розвернутися, на них накинута Енні й заверещала, щоби вони забиралися з її землі, поки вона не перестріляла їх, як паскудних собак.

— Іди в сраку, Леді Дракон! — закричав один пацан.

— Де ти його зарила? — загорланив другий, і машина різко зірвалася з місця, аж курява здійнялася.

Третій жбурнув пивну пляшку. Коли автомобіль став із ревом віддалятися, Пол розгледів на задньому склі широку наліпку, на якій було написано: «ВБОЛІВАЙ ЗА “СИНІХ ДИЯВОЛІВ”¹ САЙДВІНДЕРА».

За годину він помітив, як Енні понуро йде повз його вікна до сараю, на ходу вдягаючи робочі рукавички. Трохи згодом вона повернулася з ланцюгом. Вона, не поспішаючи, переплела товсті сталеві ланки колючим дротом. Коли це шпичасте мереживо було натягнуто через під'їзну доріжку, вона полізла в нагрудну кишеню, дістала кілька червоних клаптиків тканини та пов'язала їх на ланцюг як застереження.

— Копів це не зупинить, — сказала вона, коли нарешті навідалася до Пола, — але інші паскудники вже не сунуться.

— Гаразд.

— У тебе рука... набрякла.

— Так.

— Не хочу бути кукурікакою, Поле, але...

— Завтра, — відповів він.

— Завтра? Правда? — просяяла Енні.

— Так, гадаю, що так. Десь о шостій.

— Поле, це чудово! Можна я почну читати зараз чи...

— Я б хотів, щоб ти почекала.

— Тоді я почекаю.

У її очі знову закрався той самий ніжний, улесливий погляд, який Пол устиг так зненавидіти.

— Я люблю тебе, Поле. Ти це знаєш, чи не так?

— Так, — сказав він. — Я знаю.

І знову схилився над блокнотом.

---

¹ «Blue Devils» — один із так званих «drum and bugle corps», оркестрів військового типу, до яких входить духовая секція та ударні; щороку між гуртами проводяться змагання, «Сині дияволи» — сімнадцятикратні чемпіони світу.

36

Того вечора вона принесла йому таблетку кефлексу (запалення сечовивідних шляхів минало, але дуже повільно) і відерце з льодом. Поруч із ним вона поклала дбайливо згорнений рушник і вийшла, не промовивши ні слова.

Пол відклав олівець. Йому довелося розправляти пальці на правій руці пальцями лівої, а потім він занурив зап'ясток у кригу. Він тримав руку у відерці, поки вона майже повністю не заніміла. Коли Пол дістав руку, то побачив, що набряк трохи зменшився. Він загорнув руку в рушник і сидів так, витріщаючись у темряву, поки не відчув слабке поколювання. Тоді він відклав рушника, трохи розім'яв руку (кривлячись від перших порухів, але потім пальці набули гнучкості) і знову став до роботи.

На світанку він повільно підкотився до ліжка, завалився в нього й одразу ж заснув. Йому снилося, що він заблукав у сніговій хуртовині, тільки то був не сніг. То були сторінки, що здіймалися в повітря, змінювали траєкторії польотів, і кожна з них була заповнена машинописним текстом, де бракувало літер «н», «т» і «е». І Пол зрозумів, що коли він вийде з хуртовини живим, то йому доведеться самому їх вписувати, розшифровуючи слова, що зникали просто на очах.

37

Пол прокинувся близько одинадцятої, і, почувши, що він заворушився, Енні відразу увійшла в кімнату з апельсиновим соком, пігулками та мискою гарячого курячого супу. Вона схвильовано, радісно промовила:

— Сьогодні особливий день, Поле, чи не так?

— Так.

Він спробував підняти ложку правою рукою, але не зміг. Вона опухла, почервоніла й так набрякла, що аж шкіра лисніла. Коли він спробував стиснути правицю в кулак, то відчув біль,

наче в кількох місцях її пройняли довгі металеві стрижні. Він подумав, що останні кілька днів скидалися на пекельну автограф-сесію, якій краю не було видно.

— Ой, бідна твоя *рука!* — скрикнула Енні. — Я принесу тобі ще одну таблетку! Просто зараз!

— Ні. Треба зробити останній ривок. Я хочу, щоб у мене голова була чиста.

— Але ж ти не зможеш писати такою рукою!

— Не зможу, — погодився він. — Натрудив я собі руку. Тому закінчу цю лялечку так само, як починав, — на «Роял». Лишилося всього вісім чи десять сторінок. Гадаю, я проб'юся крізь ці «н», «т» та «е».

— Мені слід було купити тобі іншу машинку, — сказала вона.

Енні здавалася щиро засмученою, в її очах зблискували сльози. Пол подумав, що такі рідкісні моменти були найбільш огидними, бо тоді він бачив жінку, якою вона могла би стати, якби отримала правильне виховання чи якби ферменти, що виприскувалися її схибленими залозами, були не такі зіпсовані. Або все це разом.

— Я дала маху. Мені важко в цьому зізнаватися, але так і є. Усе через те, що я не хотіла навіть припускати, що та Дартмонгерша мене надурила. Вибач, Поле. Бідна твоя рука.

Вона тужливо, як Ніоба¹, підняла її та поцілувала.

— Годі, все гаразд, — запевнив Пол. — Ми вправимося, Дакі Даддлз і я. Я її ненавиджу, але відчуваю, що вона також ненавидить мене, тому, гадаю, ми з нею квити.

— Про кого ти говориш?

— Про «Роял». Я дав їй прізвисько на честь героя мультфільму.

— Он як...

Енні задумалася. Відключилася. Вимкнулася з розетки. Пол терпляче чекав на її повернення та їв суп, незграбно тримаючи ложку між вказівним і середнім пальцями лівої руки.

---

¹ Ніоба — в давньогрецькій міфології: дочка Тантала, яка перетворилася на камінь і вічно оплакує своїх загиблих дітей.

Нарешті вона оговталася й подивилася на нього, розпливаючись у сяючій усмішці. Вона була схожа на жінку, яка щойно прокинулася та зрозуміла, що в неї буде чудовий день.

— Закінчив із супом? Тоді я принесу дещо особливе.

Він показав їй порожню миску, на дні якої прилипло кілька смужок локшини.

— Бачиш, Енні, яке я золотко, — сказав він без тіні посмішки.

— Ти краще-прекраще золотко в цілому світі, Поле. І ти отримаєш дуже цінну *винагороду*! Власне кажучи... стривай! Почекай, і сам усе побачиш!

Вона вийшла. Пол утупив очі спочатку в календар, а потім у Триумфальну арку. Він перевів погляд на стелю й побачив переплетені тріщини у формі літери «В», які п'яно кружляли по штукатурці. І врешті-решт він подивився на машинку та височенний стос рукописних сторінок. «*Прощавайте*», — мимохідь подумав Пол, коли до кімнати забігла Енні, тримаючи в руках іще одну тацю.

На ній стояло чотири тарілки: на одній лежали скибочки лимона, на другій — перетерте варене яйце, на третій виднілися трикутники підсмажених тостів з обрізаною кірочкою. А посередині, на найбільшій тарілці, височіла...

(*бьякота*)

гора чорної ікри.

— Не знаю, чи ти її любиш, — сказала Енні. — Навіть не знаю, чи люблю її я. Ніколи не куштувала.

Пол засміявся. Він сміявся, поки не заболіли нутрощі, ноги та навіть натруджена рука. Мабуть, незабаром йому стане ще болючіше, бо коли Енні чула сміх, то, як справжній параноїк, починала думати, що сміються з неї. Але Пол не міг дати собі ради. Він сміявся доти, доки не почав задихатися та кашляти. Його щоки почервоніли, а на очах виступили сльози. Ця жінка відрубала йому ногу сокирою, відрізала електроножем пальця, а тепер принесла йому величезну тарілку ікри, яку під силу було з'їсти хіба що африканському бородавнику. Дивно, але на

обличчі Енні не з'явилося знайомого чорного провалля. Натомість вона почала сміятися разом із Полом.

38

Ікра — це одна з таких речей, які люди або люблять, або ненавидять, але Пол ніколи не замислювався над цим. Якщо він летів у літаку першим класом і стюардеса ставила перед ним тарілку з ікрою, він її з'їдав і одразу забував, що на світі є така річ, як ікра, аж до наступного разу, коли стюардеса знову ставила перед ним тарілку з ікрою. Але тепер він жадібно ковтав її, з усіма плівочками, ніби вперше в житті отримував насолоду від їжі.

Енні ікра не сподобалася. Вона посмакувала її на кінчику чайної ложки, намазала на шматочок тоста, а потім гидливо скривилася та відклала. Але від цього ентузіазму в Пола анітрохи не поменшало. За п'ятнадцять хвилин він ум'яв половину Гори Білуги. Він відригнув, прикрив рота й винувато глянув на Енні, яка зайшлася ще одним вибухом веселого сміху.

«Гадаю, я тебе вб'ю, Енні, — подумав він і тепло їй усміхнувся. — Сподіваюся на це. Я можу померти з тобою, і, мабуть, так воно і станеться, але я помру з черевом, досхочу набитим ікрою. Могло би бути гірше».

— Це надзвичайно, але я більше не можу, — зізнався він.

— Ти, мабуть, вивергнув би все назад, якби з'їв ще хоч ложку, — сказала вона і також усміхнулася. — Це дуже поживна їжа. У мене є ще один сюрприз. Я припасла пляшку шампанського. Але до неї ми дійдемо пізніше... коли ти закінчиш книжку. Воно називається «Дом Періньйон». Сімдесят п'ять доларів за пляшку! За одну-єдину пляшку! Але Чакі Йодер, що торгує у горілчаному магазині, запевнив, що це найкраще ігристе вино на світі.

— Чакі Йодер правий, — сказав Пол, згадуючи, що «Дом» був частково винен у тому, що він потрапив у це пекло.

Пол трохи помовчав, а потім продовжив:

— Є ще одна річ, яку мені хотілося б отримати. До завершення книжки.

— Невже? І що?

— Ти колись сказала, що зберігаєш усі мої речі.

— Так і є.

— Ну... в моїй валізі лежить пачка сигарет. Мені б хотілося покурити, коли я закінчу.

Посмішка Енні почала згасати.

— Ти знаєш, що це шкідливо, Поле. Куріння спричиняє рак.

— Енні, невже ти дійсно думаєш, що зараз я маю перейматися канцерогенами?

Вона не відповіла.

— Я просто викурю одну сигарету. Я завжди відкидався на спинку крісла та закурював, коли закінчував книжку. Така сигарета смакує найкраще, повір мені, навіть краще, ніж цигарка після ситного обіду. Принаймні, так було раніше. Гадаю, зараз у мене запаморочиться в голові, почнеться нудота, але я все одно дуже хотів би відчути цей зв'язок із минулим. Що скажеш, Енні? Будь ласкава. Адже я був.

— Гарзд... але до того, як ми відкоркуємо шампанське. Я не стану пити шипуче пиво за сімдесят п'ять баксів у тій самій кімнаті, де ти будеш дмухати цією отрутою.

— Домовилися. Якщо ти принесеш сигарету близько полудня, я покладу її на підвіконня і поглядатиму на неї час від часу. Я закінчу писати, повставляю пропущені букви, а потім куритиму до безтями, а коли докурю, то загашу недопалок. Тоді я покличу тебе.

— Добре, — погодилась вона. — Але знай, що мені це не дуже подобається. Навіть якщо ти не захворієш на рак після однієї сигарети, мені все одно це не подобається. І знаєш чому, Поле?

— Ні.

— Бо курити може тільки паскудне золотко, — сказала вона й почала збирати тарілки.

— Маса Ен, вона...

— Ш-ш-ш, — люто засиччав Ен, і Гезекаія замик. Серце Джеффри шалено калатало, пульс віддавався в горлі. Зовні раз у раз долинав м'який скрип корабельних снастей, чулися нечасті крики птахів і повільне ляскання вітрил на морському бризі, який колись переросте в потужний вітер, що буде гнати цілі торговельні каравани. Джеффри чув, що на кормі зібралися матроси і, не попадаючи в ножи, заволали робочу моряцьку пісню. Але тут усе було тихо. Троре чоловіків — двоє білих і один чорний — чатували, чи виживе Мізері, чи...

Ен хрипко застогнав, і Гезекаія схопив його за руку. Джеффри зібрав усю волю в кулак, намагаючись не піддаватися паніці. Невже Бог настільки жорстокий, що дозволить їй померти після всіх пережитих негараздів? Раніше він би рішуче відкинув подібні припущення, навіть посміявся би з цього приводу. Раніше думка про те, що Бог може бути жорстоким, здалася б йому абсурдною.

Але його уявлення про Бога та інші речі сильно змінилися. Воно змінилося в Африці. В Африці він виявив, що Бог був не один. Богів було багато, і деякі з них були не просто жорстокими, а божевільними. Тому його свідомість змінилася. Зрештою, жорстокість іще можна було виправдати. Але божевілля не підлягало ніякому поясненню.

Якщо його Мізері насправді померла, як він і боявся, то він мав намір вийти на палубу і кинутися зі щогли. Він не мав бажання жити в одному світі з божевільними богами.

Ці неприємні роздуми були перервані хрипким, благоговійним шепотом Гезекаї:

— Містере маса Ен! Містере маса Джеффри! Диви на оці! Диви на оці!

Повіки Мізері зачріпотіли та розчахнулися. Вона глянула на чоловіків своїми очима ніжного волошкового кольору — одразу на Ена, потім на Джеффірі, потім знову на Ена. Спочатку Джеффірі бачив у її погляді лише сум'яття... а потім Мізері впізнала їх, і щастя захлеснуло його душу.

— Де я? — спитала вона, позіхаючи й потягуючись. — Ене, Джеффірі, ми що, пливемо морем? А чому я така голодна?

Сміючись і плачучи одночасно, Ен нахилився та обійняв Мізері, знову й знову промовляючи її ім'я.

Збентежено, але з радістю вона також обійняла його, і Джеффірі зрозумів, що з нею все буде гаразд, а тому він зможе змиритися з їхньою любов'ю, раз і назавжди. Він житиме сам, він зможе жити сам-один, і все буде добре.

Можливо, боги все ж таки не божевільні... принаймні, не всі.

Він торкнув Гезекаю за плече.

— Гадаю, краще залишити їх удвох, мій любий друже, що скажеш?

— Що ви правду кажете, маса Джеффірі, — відповів Гезекай. Він широко всміхнувся, зблискуючи сімома золотими зубами.

Джеффірі крадькома кинув на Мізері останній погляд, і на якусь мить ці волошкові очі зустрілися з його очима, вони зіграли, підбадьорили та заспокоїли його.

«Я люблю тебе, кохана, — подумав він. — Ти мене чуєш?»

Можливо, відповідь Мізері пролунала лише в його уяві, але він вирішив, що ні. Занадто ясно бринів її голос:

«Я чую... і я теж тебе люблю».

Джеффірі зачинив двері та вийшов на корму. Замість того щоби кинутися зі щогли, як плакувалося ракіше, він запалив люльку й повільно, зотягуючись, курив, спостерігаючи, як сонце опускається за далеку

зникаючу хмару на горизонті — хмару, яка називалася Африкою.

І тоді Пол Шелдон, якому вже давно кортіло це зробити, витяг останню сторінку з машинки та нашкрібав найулюбленіше та найненависніше слово в лексиконі будь-якого письменника. Він написав його ручкою:

КІНЕЦЬ

40

Його набрякла права рука не бажала вставляти пропущені літери, проте Пол змусив себе виконати це завдання. Якщо він її трохи не розімне, то не зможе довести до кінця іншу справу.

Нарешті він закінчив, відклав ручку та поглянув на результат своєї праці. Він почувався так само, як і завжди, коли закінчував книжку: незвично спустошений, розчарований, впевнений, що за кожен маленький успіх він заплатив безглуздо високу ціну.

Усе було так само, усе було як завжди: важкий підйом угору крізь хащі джунглів, а потім відкрита галявина на самому вершечку, до якого він дерся кілька пекельних місяців, і тільки заради того, щоб не побачити там нічого, окрім автостради, обабіч якої стоятимуть (якщо дуже пощастить) заправки та боулінг-клуби або ще щось подібне.

І все ж таки закінчувати книжку було добре, як і завжди. Добре відчувати себе творцем, знати, що ти щось втілив. Спочатку він неясно усвідомив, а потім і повністю оцінив зухвалість такого вчинку: він створював маленькі життя, яких не існувало до цього, створював ілюзію руху та теплоти людських сердець. І тільки зараз він нарешті зрозумів, що фокусник із нього не дуже вправний, та й знає він усього один трюк, і, хоча кожного разу його твори були недосконалыми, він неодмінно

вкладав у них усю душу. Пол торкнувся сторінок рукопису і злегка всміхнувся.

Його рука потягнулася від стосу аркушів до єдиної сигарети «Мальборо», яку Енні залишила йому на підвіконні. Поруч стояла керамічна попільничка, на дні якої був зображений екскурсійний пароплав із гребними колесами, узятий у коло фразою: «СУВЕНІР З МІСТА ГАННІБАЛ, ШТАТ МІССУРІ, — РІДНОГО ДОМУ МАЙСТРА АМЕРИКАНСЬКИХ ОПОВІДАНЬ»¹.

У попільничці лежала книжечка сірників, але в ній був тільки один сірник — усе, що дозволила йому Енні. Проте одного має вистачити.

Пол чув, як вона шурхотить нагорі. От і добре. Він може без поспіху зробити всі свої приготування та вчасно почути її кроки, якщо вона вирішить зайти до нього без попередження.

«Це тобі буде справжній фокус, Енні. Подивимося, чи вийде в мене. Подивимося — чи зможу я?»

Він нахилився та, незважаючи на біль у ногах, взявся виймати дерев'яну планку з плінтуса.

41

Через п'ять хвилин Пол покликав Енні та став прислухатися, як вона важко, монотонно затупотіла сходами. Він очікував, що коли до цього дійде справа, то він залякне від страху, але з полегшенням зрозумів, що почувався цілком спокійно. У кімнаті смерділо горючою сумішшю, яка скрапувала з дошки, що лежала на бильцях крісла.

— Поле, ти *справді* закінчив? — закричала Енні з протилежного кінця коридору.

Пол подивився на стос паперу, що височів на дошці поруч із ненависною машинкою «Роял». Аркуші були просякнуті горючою сумішшю.

---

¹ Ганнібал — маленьке містечко поблизу округів Меріон та Роллс, «мала батьківщина» Марка Твена.

— Ну, — озвався він, — зробив усе, що міг, Енні.

— Ой! Чудово! Хай йому грець, не можу повірити! Стільки часу минуло! Хвилиночку! Я принесу шампанське!

— Гаразд.

Він почув її кроки на кухонному лінолеумі, задалегідь знаючи, де зарипить наступна мостина. «Я чую всі ці звуки востання», — подумав Пол і задивувався. А подив зруйнував спокій, розбив його, наче яйце. Усередині Пола поселився страх... але там ховалося ще щось. Він вирішив, що то був берег Африки, який зникав за обрієм.

Відчинилися дверцята холодильника, потім захряснулися. Ось вона проходить кухню, ось вона вже йде сюди.

Звісно, він не став курити, сигарета так само лежала на підвіконні. Йому потрібен був сірник. Один-єдиний сірник.

«А що, як він не запалиться, коли ти ним креснеш?»

Але для таких міркувань було запізно.

Він потягнувся до попільнички, узяв книжечку та відірвав той єдиний сірник від упаковки. Тепер Енні йшла коридором. Пол чиркнув сірником, і, звісна річ, він не загорівся.

«Не поспішай! Спокійніше!»

Він креснув іще раз. Нічого.

«Тихо... Помаленьку...»

Він утретє дряпнув по жорсткій темно-коричневій смужці книжечки, і на кінчику паперового сірника розквітло бліде жовте полум'я.

42

— Я тільки сподіваюся, що...

Вона замовкла та глибоко вдихнула, проковтнувши останнє слово. Пол сидів у своєму візку за барикадою з наваленого паперу та древнім машинописним апаратом «Роял». Він спеціально повернув титульну сторінку так, аби вона змогла прочитати:

ПОВЕРНЕННЯ МІЗЕРІ

Пол Шелдон

Над цією промоклою купою паперу застигла набрякла пра-виця Пола, у якій між великим і вказівним пальцями був за-тиснутий єдиний палаючий сірник.

Енні зупинилася у дверях, тримаючи в руках замотану в рушники пляшку шампанського. У неї відвисла щелепа. По-тім вона різко закрила рота.

— Поле? — обережно спитала вона. — Що ти робиш?

— Я закінчив, — сказав він. — І вийшло чудово, Енні. Ти була права. Найкраща книжка з серії «Мізері» і, може, найкра-ща з усього, що я коли-небудь написав, яким би чином це не відбулося. А зараз я хочу провести з нею невеличкий фокус. Захопливий фокус. Я навчився його в тебе.

— *Поле, ні!* — закричала Енні. У її голосі звучало болісне усвідомлення. Вона зметнула вгору руки, забувши про пляшку шампанського, що торпедою полетіла на підлогу та вибухнула. На всі боки бризнула піна.

— *Ні! Ні! ПРОШУ, НЕ ТРЕБА...*

— Шкода, що ти її ніколи не прочитаєш, — промовив Пол і всміхнувся до Енні. Вперше за багато місяців на його обличчі з'явилася справжня усмішка, щира та непідробна. — Без зайвої скромності скажу, що книжка була не просто захоплива. Вона була *геніальна*, Енні.

Вогник догорав, кінчики пальців починало пекти від жару. Він випустив сірник. На якусь жажливу мить Пол вирішив, що сірник згас, але потім біде блакитне полум'я розгорнулося на титульній сторінці з виразним звуком «фумп!». Воно пробігло по краях, спробувало горючу суміш, яка збиралася в калюжі навколо дальнього краю стосу, а потім спалахнуло жовтим.

— *О БОЖЕ, НІ!* — вискнула Енні. — *ТІЛЬКИ НЕ МІЗЕРІ! ТІЛЬКИ НЕ МІЗЕРІ! ТІЛЬКИ НЕ ЇЇ! НІ! НІ!*

Її обличчя замерехтіло у світлі полум'я.

— Хочеш загадати бажання, Енні?! — закричав їй Пол. — Хочеш згадати *бажання*, йобаний ти гоблін?

— *О БОЖЕ О ПОЛЕ ЩО ТИ РООООБИШ?!*

Вона, спотикаючись, зробила крок уперед та простягла руки. Тепер купа паперів не просто горіла, вона палала. Сіра стінка корпусу машинки почала чорніти. Під неї залилося вдосталь суміші, і тепер бліді блакитні язички полум'я виривалися поміж клавіш. Пол відчував, як йому починає пекти обличчя, як натягується від цього шкіра.

— *ТІЛЬКИ НЕ МІЗЕРІ!* — завила Енні. — *ТИ НЕ МОЖЕШ СПАЛИТИ МІЗЕРІ, ТИ, КУКУРІКНУТИЙ ПАСКУДНИКУ, ТИ НЕ МОЖЕШ СПАЛИТИ МІЗЕРІ!*

І тут вона зробила саме те, на що він так розраховував. Вона схопила палаючу купу паперу, ніби хотіла побігти з нею до ванної кімнати та занурити у воду.

Коли вона відвернулася, Пол узявся за «Роял», не зважаючи на пухирці, що почали з'являтися на його й без того набряклій правіці. Він підняв машинку над головою. З-під корпусу посипалися маленькі блакитні краплі вогню. Він звертав на них не більше уваги, ніж на біль, що спалахнув у спині, коли він підняв машинку. Його обличчя скривилося від шаленої напруги та зосередженості. Він жбурнув «Роял», і машинка опустилася просто посередині широкої, міцної спини Енні.

— *ХОО-ОУУГ!*

Це не був крик, а гучне перелякане бурмотіння. Енні повалилася лицем на підлогу, ховаючи під тілом оберемок палаючих паперів.

Маленькі блакитні вогники, наче промені магічних візерункових ліхтариків, поплямували поверхню дошки, що служила йому за стіл. Задиhaючись, бо кожен подих обдавав горло розплавленим залізом, Пол відкинув її вбік. Потім він ривком підвівся та, хитаючись, випростався на правій нозі.

Енні звивалася й стогнала. Полум'я лизнуло її між лівою рукою та боком. Вона закричала. Пол відчув запах обсмаленої шкіри та жиру.

Вона перекотилася на бік і спробувала підвестись навколішки. Більшість паперу тепер валялася на підлозі, сторінки досі горіли або диміли в калюжах шампанського. Енні досі стискала кілька папірців, і вони також досі горіли. Її кардиган палав. З її руки стирчало кілька уламків зеленого скла. Ще більший осколок випинаяся з її правої щоки, наче лезо томагавка.

— Я вб'ю тебе, ти, брехливий членосмок, — прохрипіла вона і, хитаючись, посунула на нього. Вона проповзла три кроки на колінах і перечепилася через машинку. Енні скорчилася, а потім почала підводитися знов. Саме в цей момент на неї повалився Пол. Навіть крізь її тіло він відчув гострі кути машинки. Вона кричала, наче кішка, виверталася, наче кішка, та намагалася вибратися з-під нього, наче кішка.

Полум'я навколо них згасало, але натомість Пол відчував дикий жар, який випромінювала грудка, що звивалася та здіймалася під ним, і він розумів, що частина її кардигана та бюстгальтера вже припеклася до шкіри. Він не відчував до неї ніякого жалю.

Енні спробувала скинути Пола. Він вчепився в неї і тепер лежав на Вілкс, як чоловік, що збирається згвалтувати жінку. Його обличчя було майже впритул до її лица, поки його права рука щось намацувала. Пол точно знав, що йому потрібно.

— Устань із мене!

Він набрав повну жменю гарячого, обгорілого паперу.

— *Устань із мене!*

Він зім'яв папір, стискаючи вогонь між пальцями. Він чув її запах — так смерділа підсмажена плоть, піт, ненависть, шал.

— **УСТАНЬ ІЗ МЕНЕ!** — заводала вона, широко роззявляючи рота. І раптом Пол зрозумів, що заглядає до вологої, помережаної червоними лініями пащі богині. — **УСТАНЬ ІЗ МЕНЕ, ТИ, КУКУРІКНУТИЙ ПАСКУ...**

Він запхав обгорілий, наче запечена шкірка цибулі, папір у цей роззявлений від крику рот. Він побачив, що палаючі очі раптом іще більше розчахнулися, але цього разу від здивування, жаху та нового болю.

— Ось тобі книжка, Енні, — засапуючись, вимовив він, і його рука намацала ще один жмуток паперу. Ці сторінки вже згасли, з них крапало шампанське. У повітрі стояв кислий винний запах. Енні брикалася та звивалася під ним. Сольовий купол його лівого коліна вдарився об підлогу, спалахнув неймовірний біль, але Пол утримався на Енні. *«Я згвалтую тебе, Енні, як стій. Я згвалтую тебе, бо це найгірше, що я можу тобі зробити. Тому смокчи мою книжку. Смокчи мою книжку. Смокчи її, поки не ЗАДИХНЕШСЯ».*

Одним конвульсійним ривком він зіжмакав мокрий папір у кулаку і запахав його до рота Енні, проштовхуючи глибше в горлянку першу порцію.

— Ось, Енні, як тобі таке? Це перший оригінальний примірник, Видавництво Енні Вілкс, як тобі таке? Їж її, Енні, смокчи її, давай, їж її, будь золотцем, з'їж її всю.

Він запахав її у рота третю жменю, четверту. П'ята ще горіла, і він загасив полум'я вкритою пухирцями правою долонею, поки заштовхав жмуток її у горло.

З Енні виривався якийсь дивний здавлений звук. Вона щосили смикнулася та цього разу скинула Пола. Вона спробувала підвестись та схопилася на коліна. Її руки стискали почорнілу, страшенно розпухлу шию. Окрім обвугленого коміра, від її кардигана мало що лишилося. Шкіра на животі та грудях вкрилася пухирями. Зі жмутку паперу, що стирчав з її рота, капало шампанське.

— *Мамф! Марк! Марк!* — прохрипіла Енні. Якимось чином їй вдалося зіп'ястись на ноги. Руки так само трималися за шию. Пол відповз, незграбно виставивши ноги вперед та уважно спостерігаючи за нею.

— *Аркуу? Дорг! Мамф!*

Вона зробила крок до Пола. Потім другий. Потім знову перечепилася через машинку. Падаючи, вона повернула голову під таким кутом, що Пол зміг прочитати в її здивованих очах моторшне запитання: *«У чому річ, Поле? Я ж просто хотіла випити з тобою шампанського, чи не так?»*

Лівий бік її голови зустрівся з камінною полицкою, і, наче мішок із цеглою, Енні повалилася на підлогу з глухим ударом, від якого затрясся весь будинок.

43

Енні впала на купу палаючого паперу, і її тіло загасило вогонь. Тепер посередині кімнати лежала тліюча чорна гора. Більшість розкиданих сторінок понамокали в калюжах шампанського. Але дві чи три відлетіли до стіни ліворуч від дверей і досі горіли. Місцями вогонь перекинувся на шпалери... але тліли вони без явного ентузіазму.

Пол підповз на ліктях до свого ліжка й схопив ковдру. Потім він поплазував до стіни, відсуваючи вбік руками бите скло. Він таки потягнув спину та сильно обпалив нещасну праву руку. У нього боліла голова. Його нудило від солодкуватого запаху горілого м'яса. Але він був вільний. Богиня померла, а він звільнився.

Він підібрав під себе праве коліно, незграбно витягнув уго-ру руку з ковдрою (тканина була мокрою від шампанського та почорнілою від попелу) і почав збивати полум'я. Коли він відкинув ковдру на димну грудку біля ліжка, посередині стіни залишилася гола пляма від вигорілих шпалер. Але вогонь згас. Нижня сторінка календаря закрутилася, та й по всьому.

Пол поповз назад до свого крісла. Він уже був на півдорозі, коли Енні розплющила очі.

44

Пол дивився й не вірив своїм очам: Енні повільно підводилася на коліна. Сам Пол пересувався на ліктях, тягнучи за собою ноги. Він скидався на переросле немовля Сві'Пі, небожа морячка Папая з мультфільму.

«Ні... ні, ти мертва».

«Тут ти помиляєшся, Поле. Не можна вбити богиню. Богиня безсмертна. А тепер треба сполоснути».

Вона вирячила на нього свої страшні очі. Величезна рожева рана зяяла поміж її волосся з лівого боку голови. Кров заливала обличчя.

— *Птах!* — прокричала Енні крізь забитий папером рот. Вона поповзла до нього, звиваючись та витягаючи руки вперед. — *Ууу птах!*

Пол хутко розвернувся на підлозі та попрямував до дверей. Він знав, що Енні слідує за ним. А потім, увійшовши у зону битого скла, він відчув, як її рука міцно вчепилася в його ліву кісточку та здавила куксу. Пол закричав.

— *НЕТПАХ!* — переможно вигукнула Енні.

Він озирнувся через плече. Її обличчя поволі ставало пурпуровим та починало набрякати. Пол зрозумів, що вона дійсно перетворювалася на кам'яного ідола бурка.

Він сіпнувся з усіх сил, і нога без стопи вислизнула з її руки. У пальцях Енні залишився тільки шкіряний чохольчик, що вона його колись надягала на обрубок Пола.

Він повз далі й плакав, піт струменів по його щоках. Він підтягувався на ліктях, наче солдат під масованим кулеметним вогнем. Він почув за собою стук одного коліна, потім іншого, потім звук повторився. Вона ніяк не вгавала. Вона виявилася напрочуд міцною, як він і боявся. Він обсмалив її, зламав їй спину, напхав повну горлянку паперу — і все одно, все одно, все одно вона повзла за ним.

— *НЕТПАХ!* — закричала вона. — *ПТАХ... НЕТПАХ!*

Лікоть Пола опустився на осколок від пляшки, і уламок протрикнув шкіру. Але Пол повз далі, зі склом, що стирчало з його руки, наче канцелярська кнопка.

На його лівій литці зімкнулися пальці.

— *АВ! ГАВ... УУУВ... АВ!*

Він знову озирнувся й побачив, що обличчя Енні геть почорніло, наче гнила слива. Витрішкуваті дикі очі налилися кров'ю. Її пульсуюче горло набрякло, немов рятівне коло, а губи кривилися та корчилились. Пол здогадався, що вона намагається усміхнутися.

Двері були вже близько. Він випростався й мертвою хваткою вчепився за одвірок.

— ГАВ... УУУ... УВ!

Права рука Енні вже лежала на його стегні.

Гуп. Одне коліно. Гуп. Друге.

Усе ближче. Її тінь. Тінь накриває його.

— Ні, — заскиглив Пол. Він відчув, як Енні повзе, наближається. Він уперто тримався за одвірок, міцно заплющивши очі.

— ГАВ... УУУ... АВ!

Над ним. Грім. Громова богиня.

Руки Енні промайнули по його спині, наче зграя павуків, та вчепилися в горло.

— ГАВ... УУУ... ПТАХ... НЕТПАХ!

Пол затамував подих. Він тримався за одвірок. Він тримався за нього та відчував, як її пальці стискаються навколо горла, а потім закричав:

— Помри невже ти не можеш нарешті померти невже ти ніколи не помереш...

— ГАВ... Г...

Хватка послабшала. Він знову зміг дихнути — але лише на мить. Потім Енні навалилася на нього зверху, наче гора млявої плоті, і він почав задихатися.

45

Пол вибирався з-під Енні, наче потерпілий з-під снігової лавини. На це в нього пішли останні сили.

Він проповз крізь дверний проріз, очікуючи, що будь-якої миті Енні знову схопить його за кісточку, але цього не сталося. Вона непорушно лежала долілиць посеред калюжі крові, розлитого шампанського та зеленого розбитого скла. Вона померла? *Напевно*, що так. Але Пол у це не вірив.

Він захряснув за собою двері. Засув, здавалося, був почеплений на півдороги до гірської вершини, але Пол видерся по

дверях угору, засунув засув, а потім тремтячою грудю повалився на підлогу.

Невідомо скільки часу він пролежав у ступорі. З цього стану його вивело тихе, обережне дряпання. *«Щури, — подумав він, — це щу...»*

Товсті закривавлені пальці Енні просунулися в щілину під дверима та всліпу вчепилися в його сорочку.

Він скрикнув і відсахнувся, від чого ліву ногу пробрала судома. Він стукнув кулаком по пальцях. Замість того аби звернутися назад, вони трохи посмикалися й заспокоїлись.

«Боже, нехай вона помре. Господи, прошу, нехай вона нарешті помре».

Потерпаючи від жахливого болю, Пол повільно поповз до ванної кімнати. На півдорозі він обернувся. Її пальці досі стирчали з-під дверей. Як би йому не боліло, він не міг спокійно на них дивитися або навіть думати про них, тож розвернувся, знову дістався до дверей і проштовхнув пальці в щілину. Він довго збирався з духом, аби здійснити це, бо був упевнений, що Енні вчепиться в нього, щойно він торкнеться її руки.

Урешті-решт він дістався до ванної. Кожна клітиночка його тіла стугоніла. Він насилу заповз усередину та зачинив двері.

«Боже, а якщо вона прибрала ліки?»

Але вона нічого не прибрала. Там усе ще стояли безладно розкидані коробки, в одній з яких лежали зразки новрілу. Він проковтнув три пігулки, не запиваючи, потім доповз до виходу та ліг поперек нього, блокуючи двері вагою власного тіла.

Пол заснув.

Коли він прокинувся, було вже темно. Спочатку Пол не зрозумів, де перебував: чому його спальня стала такою маленькою? Потім він усе пригадав, а зі спогадами прийшла дивна впевненість у тому, що Енні не померла, навіть зараз не померла. Вона чатувала з сокирою просто за дверима, і, коли він виповзе,

вона ампутує йому голову. Вона покотиться коридором, наче куля для боулінгу, а Енні буде сміятися й сміятися.

«*Маячня*», — вирішив він, але тієї самої миті почув (або подумав, що почув) шерхіт, наче жіноча накрохмалена спідниця злегка торкалася шпалер.

«*Ти все це вигидав. Це твоя уява... така багата*».

«*Нічого я не вигидавав. Я чув*».

Він *нічого* не чув. І він це знав. Його рука потягнулася до дверної ручки, а потім невпевнено опустилася. Так, він розумів, що нічого не чув... А що, як *чув*?

«*Вона могла вилізти крізь вікно*».

«*Поле, вона МЕРТВА!*»

Відповідь, безжалісна у своїй нелогічності: «*Богиня безсмертна*».

Він усвідомив, що несамовито кусає губи, і змусив себе заспокоїтися. Невже саме так втрачають здоровий глузд? Атож. Він був близький до божевілья і мав на це повне право, чи не так? Але якщо він піддається сказу і якщо завтра або післязавтра сюди повернуться копи та знайдуть у кімнаті тіло Вілкс, а у ванній — зарюмсану сферу протоплазми, яка колись була письменником на ім'я Пол Шелдон, то чи не буде це перемогою Енні?

«*Ще б пак! А зараз, Полі, ти будеш золотцем та діятимеш за сценарієм, гаразд?*»

«*Гаразд*».

Його рука знову потягнулася до дверної ручки... і знову впала. Він *не міг* діяти за первинним сценарієм. Згідно з ним він мав запалити стос папірців, а Енні мала його підхопити — власне, так усе і сталося. Тільки він мав вибити їй мозок тою довбаною машинкою, а не бити Вілкс по спині. Потім він мав дістатися вітальні й пустити червоного півня. За сценарієм він здійснював свою втечу крізь вікно вітальні. Він, мабуть, сильно б забився, але він уже пересвідчився, як ретельно Енні замикала всі свої двері. Краще впасти, ніж згоріти, — так, якщо Пол не помилявся, казав Іоанн Хреститель.

У книжках зазвичай усе йде за планом... але в житті все йшло шкереберть. Що тут говорити про життя, коли під час найважливішої у світі розмови тобі могло припекти справити велику нужду? Що за життя, де нема інтриг і *кіносеріалів*?

— План пішов шкереберть, — кркнув Пол. — Добре, що такі, як я, хлопці завжди все споліскують.

Він загіготів.

Пляшка шампанського не була передбачена в його сценарії, але це був дріб'язок у порівнянні з неймовірною живучістю жінки та його теперішньою болючою непевністю.

І поки він не переконався, жива вона чи мертва, він не міг підпалити будинок, щоб створити потужний маяк, на сигнал якого прийшла б допомога. І не тому, що Енні ніяк не могла померти, — він би охоче засмажив її живцем.

Не Енні утримувала його від наступного кроку, а рукопис. Справжній рукопис. Те, що Пол щойно спалив, було не більше ніж ілюзія роману з титульним аркушем на стосі — чисті сторінки впереміж із відбракованим текстом і чернетками. Справжній рукопис «Повернення Мізері» наразі зберігався під його ліжком.

«Якщо вона померла. А якщо вона ще жива, то, мабуть, сидить у кімнаті та почитує роман».

«Ну, і що ти думаєш робити далі?»

«Чекати тут, — порадила якась частина його свідомості. — Чекати тут, де затишно й безпечно».

Але інший, сміливіший внутрішній голос наполягав на виконанні плану — настільки, наскільки це було можливо. Треба йти у вітальню, вибити скло та вибиратися з цього жахливого будинку. Треба дістатися дороги та зупинити якусь машину. Раніше на це могли піти цілі дні, але тепер будинок Енні став чимось на кшталт популярного місцевого атракціону.

Пол набрався мужності, узявся за ручку та повернув її. Двері повільно відчинилися назустріч темряві, і звісно... там стояла Енні, богиня, вона ховалася в тіні, одягнена в білу сестринську уніформу...

Він міцно заплющив очі, а потім розплющив. Тіні були на місці. Енні зникла. Він ніколи не бачив її в сестринській формі, окрім як на газетних фотографіях. Усього лиш тіні. Тіні та
(«така багата»)

уява.

Він помаленьку виповз у коридор і глипнув на двері своєї спальні. Вони були зачинені, за ними не чулося ані шерхоту, тож він поповз далі у вітальню.

Кімнату заповнили тіні. Енні могла ховатися в них. Енні могла бути ними. І в неї могла бути сокира.

Він повз.

Ось задрапований диван, а за ним сиділа Енні. А он прочинені двері на кухню, Енні могла бути й там. Позаду нього скрипнули мостини... звісно ж! Енні стояла просто за ним!

Він обернувся, серце калатало, мозок тиснув на скроні зсередини. Енні з'явилася там, із занесеною сокирою — але тільки на мить. Потім вона розчинилася серед тіней. Пол доповз до вітальні, аж раптом почув наростаючий гул автомобільного двигуна. Слабке світло фар вихопило з темряви вікно, а потім стало яскравішим. Він почув різкий виск шин і збагнув, що водій помітив ланцюг, яким Енні перегородила дорогу.

Дверцята відчинилися й захлопнулися.

— От лайно! Ти тільки поглянь!

Пол поповз швидше, виглянув у вікно та побачив силует, що наближався до будинку. Цей силует у капелюсі було важко з чимось переплутати. Це був поліцейський з відділку штату Колорадо.

Пол провів рукою по журнальному столику, перекидаючи статуетки. Деякі впали й розбилися. Пальці зімкнулися на якомусь предметі правильної округлої форми — бездоганної, наче сюжет у романах, що рідко трапляється в реальному житті.

Це був пінгвін, який сидів на льодині.

«МОЇЙ КАЗОЧЦІ КІНЕЦЬ!» — стояв напис на крижині, і Пол подумав: «Так! Слава Богу!»

Спираючись на ліву руку, він міцно затиснув пінгвіна в кулаку. Пухирці на руці полопалися, стікаючи гноєм. Він замахнувся й пожбурих пінгвіна у вікно вітальні, так само як колись кинув попільничку у вікно своєї спальні.

— *Сюди!* — несамовито закричав Пол Шелдон. — *Сюди, я тут, будь ласка, я тут!*

47

У цій розв'язці також простежується досконалість та заокругленість, притаманна романам: це були ті самі двоє копів, які приїжджали кілька днів тому та розпитували Енні про Кушнера. Давид і Голяф. Тільки сьогодні Давид не просто розстебнув пальто, він тримав пістолета напоготові. Давид виявився Віксом. А Голяф був Макнайтом. Вони приїхали з ордером на обшук. Коли вони почули маячливе горлання, що лунало з вітальні, та нарешті увірвалися в будинок, то знайшли там чоловіка, який скидався на ожиллий кошмар.

— Коли я вчився в старших класах, то прочитав одну книжку, — розповідав Вікс дружині наступного ранку, — що називалася «Граф Монте-Крісто» чи, може, «В'язень Зенди»¹... Ну, в будь-якому разі, там ішлося про чоловіка, який сорок років провів у одиночній камері. Саме такий вигляд мав і той письменник.

Вікс помовчав трохи, підшукуючи потрібні слова, аби краще описати ті суперечливі емоції (жах і жалість, співчуття й огиду), якими він пройнявся, коли побачив Пола. Але понад усе його дивував той факт, що чоловік, який мав такий жахливий вигляд, був і досі живим. Вікс не міг дібрати слів.

---

¹ «Le Comte de Monte-Cristo» (фр.) — пригодницький роман Александра Дюма-старшого, виданий 1844 року; головний герой просидів у в'язниці замку Іф чотирнадцять років; «The Prisoner of Zenda» (1894) — пригодницький роман англійського письменника Ентоні Гоупа про короля вигаданої країни Руританії, якого ув'язнив у замку містечка Зенди рідний брат.

- Коли він нас побачив, то заплакав, — сказав він нарешті й додав: — Увесь час називав мене Давидом. Не знаю чому.
- Може, ти йому когось нагадував, — відповіла дружина.
- Може.

48

Шкіра Пола посіріла, він був худий як жердина. Він лежав біля столу, згорнувшись калачиком, і тремтів усім тілом, позираючи на копів неспокійними очима.

— Хто... — почав Макнайт.

— Богиня, — перебив його змарнілий чоловік на підлозі та облизав губи. — Стережіться її. У спальні. Там вона мене тримала. Ручний письменник. Спальня. Вона там.

— Енн Вілкс? У тій спальні? — перепитав Вікс і кивнув у бік гостьової кімнати.

— Так. Так. Замкнена. Але звісно. Там є вікно.

— Хто... — знову почав Макнайт.

— Господи, невже ти не бачиш? — вигукнув Вікс. — Це той чоловік, якого розшукував Кушнер. Письменник. Я забув його прізвище, але це він.

— Слава Богу, що ви не пам'ятаєте мого прізвища.

— Це ти до чого, друже?

— Не зважайте. Ні до чого. Тільки... будьте обережні. Я думаю, вона померла. Але будьте обережні. Якщо вона ще жива... небезпечна... як гримуча змія, — сказав Пол і з величезним зусиллям підсунув куксу лівої ноги під промінь ліхтарика Макнайта. — Відтяла мені ногу. Сокирою.

Протягом двох довгих, дуже довгих секунд копи дивилися на те місце, де мала бути відрізана стопа Пола, а потім Макнайт прошепотів:

— Боже правий.

— Ходімо, — мовив Вікс. Він витягнув пістолет, і вони обое повільно пішли коридором до зачинених дверей спальні Пола.

— *Стережіться!* — вискнув Пол надламаним хрипким голосом. — *Стережіться!*

Вони відімкнули двері та увійшли. Пол притулювся до стіни, відкинув голову назад і заплющив очі. Йому було холодно. Тіло вибивало дрижаки, і він нічого не міг із цим удіяти. Або вони закричать, або вона. Почнеться штурханина. Почнеться стрілянина. Він намагався морально підготувати себе до будь-якого випадку. Спливав час, і Полу здавалося, що він тягнеться нескінченно довго.

Нарешті він почув у коридорі важкі кроки. Він розплющив очі. Це був Вікс.

— Вона була мертва, — сказав Пол. — Я зрозумів це... якоюсь частиною свого здорового глузду... але я все одно не...

Вікс промовив:

— У кімнаті кров, розбите скло та обгорілий папір... але жодної живої душі.

Пол Шелдон поглянув на Вікса, а потім закричав. Він захопився криком, поки не знепритомнів.

IV

БОГИНЯ

— До тебе прийде високий, темний незнайомиць, — сказала циганка Мізері, і Мізері здивувалася, коли збагнула одразу дві речі: це була не циганка і обидві жінки тепер були в наметі не самі. Вона відчула аромат парфумів Гвендолін Честейн за мить до того, як руки божевільної зімкнулися на її горлі.

— Власне кажучи, — зауважила циганка, яка зовсім не була циганкою, — гадаю, що вона зараз тут, із нами.

Мізері спробувала закричати, але не змогла навіть дихнути.

«Дитина Мізері»

— Завше так дивиться, маса Єн, — сказав Гезекая. — Як на неї не гляди, вона все 'дно мов дивиться на тебе. Не знаю, чи правда, але бурка... вони кажуть, ба зайдеш за неї, а вона все 'дно дивиться.

— Але ж це просто кам'яна брила, не більше, — заперечив Єн.

— Так, маса Єн, — погодився Гезекая, — 'сьо в чому її сила.

«Повернення Мізері»

1

айпалкіііішах

воооши айпалкіііішах

шнувооол

Ці звуки долинали навіть крізь туман.

2

«*А тепер треба сполоснути*», — сказала вона, і ось що з цього виплигло:

3

За дев'ять місяців після того, як Вікс і Макнайт витягли його з дому Енні на саморобних ношах, Пол Шелдон проводив весь свій час або в шпиталі «Докторз», що у Квінсі, або в новій квартирі у Східному Мангеттені. Полу знову переламали ноги. Ліва нога була досі по коліно в гіпсі. Лікарі сказали, що він кульгатиме до кінця життя, але *ходити* буде і колись навіть не відчуватиме при цьому болю. Кульгавість була б набагато сильніша й помітніша, якби в нього лишилася ліва ступня. Протез для Пола виконували на замовлення. За іронією долі, Енні зробила йому послугу.

Він багато пив і зовсім не писав. По ночах його мучили кошмари.

Якось у травні він вийшов із ліфта на своєму дев'ятому поверсі, думаючи цього разу не про Енні, а про величезний пакунок, що він незграбно затискав під пахвою. У ньому лежали дві перев'язані гранки «Повернення Мізері». Видавці дуже швидко запустили її в друк, і не дивно, зважаючи на заголовки в газетах по всьому світі, що розповідали про дивні обставини, за яких був написаний цей роман. Видавництво «Гастінг Гаус» замовило безпрецедентну кількість примірників — перший наклад становив один мільйон. «І це тільки початок, — сказав

сьогодні Чарлі Мерріл, його редактор, коли вони сиділи за сніданком, за тим самим ланчем, з якого Пол тепер повертався з гранками. — Ця книжка стане світовим бестселером, мій друже. Нам треба падати на коліна та дякувати Богові, що історія у твоїй книжці майже така сама захоплива, як і історія її написання».

Пол не знав, правда це чи ні, але йому було байдуже. Він просто хотів, щоб ця книжка залишилася позаду і він би знайшов *наступну*... але минали порожні дні, вони складалися в тижні, місяці, і Пол став загадуватися, чи відбудеться взагалі коли-небудь та *наступна* книжка.

Чарлі благав його написати документальні спогади про пережиті негаразди. Такий опус, говорив він, буде продаватися навіть краще, ніж «Повернення Мізері». Навіть краще, ніж сама «Якокка»¹. Коли Пол без особливого захвату поцікавився, на скільки потягнуть права на випуск роману в м'якій обкладинці, Чарлі відкинув з чола довге волосся, запалив «Кемел» і сказав: «Я думаю, можна призначити стартову ціну в десять мільйонів доларів, а потім влаштувати *пекельний аукціон*». Сказав і оком не змигнув, а через пару секунд Пол усвідомив, що Чарлі був налаштований цілком серйозно або, принаймні, так вважав.

Але він не зумів би написати таку книжку, принаймні поки що, а може, й ніколи. Його роботою було писати романи. Він міг би написати спогади на прохання Чарлі, але тим самим він би визнав, що ніколи не напише нового роману.

«Уся іронія в тому, що це дійсно був би роман», — мало не відповів Пол Чарлі, але останньої миті стримався. Іронія в тому, що Чарлі було начхати.

«Я почну з реальних фактів, а потім стану прикрашати... спочатку зовсім трохи... потім більше... потім іще більше. Не для того, щоби показати себе з кращого боку (що, мабуть,

---

¹ «Якосса: An Autobiography» (1984) — бестселер мемуарів Лі Якокки (нар. 1924), підприємця, колишнього президента «Ford Motor Company» та голови правління корпорації «Крайслер».

усе одно б сталося), а Енні — з гіршого (гірше вже не буває). Просто щоби трохи підрихтувати. Я не хочу нічого про себе нафантазувати. Акт творіння схожий на мастурбацію, але не дай Боже перетворити його на самопожирання».

Його квартира під номером 9Е розташовувалася в іншому кінці коридору, і сьогодні Полу здалося, що прохід розтягнувся милі на дві. Він понуро пошкандибав до свого помешкання, спираючись на обидві милиці. *Клац... клац... клац... клац...* Боже, як же він ненавидів цей звук.

Ноги огидно застугоніли, і Пол із розпачем подумав про новріл. Іноді він гадав, що варто було би повернутися до Енні заради однієї дози. Лікарі позбавили його наркотичної залежності. Натомість Пол почав пити, тому, діставшись до квартири, він збирався першим ділом налити собі подвійний бурбон.

Потім він буде дивитися в порожній екран свого комп'ютера. Яка забава. Прес-пап'є Пола Шелдона за п'ятнадцять тисяч доларів.

Клац... клац... клац... клац...

Тепер треба дістати ключ із кишені, а при цьому не випустити коричневий пакунок із гранками чи милиці. Останні треба притулити до стіни. Поки він цим займався, гранки вислизнули та впали на килим. Обгортка порвалася.

— От лайно! — прогарчав Пол, коли попадали милиці. Забавам краю нема.

Заплющивши очі, Пол гойдався на своїх покручених, хворих ногах, вирішуючи, злитися йому чи плакати. Він сподівався, що розіллється. Йому не хотілося плакати тут, у коридорі, але це було цілком імовірно. Таке вже траплялося. Ноги весь час боліли, йому була потрібна доза новрілу, а не аспірин посиленої дії, який йому видавали в лікарняній аптеці. Йому була потрібна *нормальна* доза, доза «від Енні». А ще він постійно втомлювався. Насправді йому потрібні були не якісь там лайнні милиці, а уявні світи та вигадані історії. Оце був би гарний, вічний наркотик, але усі фантазії кудись повтікали. Здавалося, гра нарешті добігла кінця.

«Так ось як усе скінчилося, — подумав він, відчиняючи двері та переступаючи поріг. — Ось чому ніхто не пише про це. Бо це до біса страшно. Вона повинна була померти після того, як я напхав їй повну макітру чистих сторінок і чернеток, і тоді я теж мав померти. Саме в цей момент, як ніколи раніше, ми були схожі на героїв кіносеріалів Енні — ніяких півтонів, тільки чорне та біле, добре й погане. Я був Джеффри, а вона була Бджолиною богинею бурка. Це... так, я вже знаю розв'язку, але якась вона безглузда. Не зважайте на безлад біля дверей у коридорі. Спочатку випити кукурікаку, потім позбирати кукурікаку... Спочатку побудеш паскудним золотком, потім станеш...»

Пол зупинився. Він збагнув, що у квартирі надто темно. А ще був запах. Він знав цю смертельну, смердючу суміш бруду та пудри.

З-за дивана підвелась Енні, наче білий привид у сестринській уніформі та шапочці. У руці вона тримала сокиру й волила: *«Час сполоснути, Поле! Час сполоснути!»*

Він скрикнув і спробував розвернутися на своїх хворих ногах. Одним різким, потужним стрибком вона перемахнула через диван, наче жаба-альбінос. Гучно зарипіла накрохмалена уніформа. Від першого помаху сокири в Пола просто перехопило подих чи так йому здавалося, поки він не приземлився на килим і не відчув запаху власної крові. Він подивився на себе та побачив, що розрубаний майже навпіл.

— *Сполоснути!* — заверещала Енні, і права рука Пола зникла.

— *Сполоснути!* — заверещала вона знову, і ліва рука теж пропала.

Він повз на обрубках своїх зап'ястків до відчинених дверей, і, як не дивно, там досі лежали гранки, які Чарлі віддав йому сьогодні за ланчем у кафе «У містера Лі», посунувши до нього по білій скатертині брунатний пакунок під звуки легкої, розважальної музики, що лилася з гучномовців.

— *Енні, тепер ти можеш її прочитати!* — спробував закричати він, але встиг промовити лише «Енні, тепер», коли його голова відлетіла від тулуба та покотилася до стіни. Останнє,

що він побачив у цьому світі, — це власне тіло, що впало на підлогу, і білі капці Енні по обидва боки від нього.

«*Богиня*», — подумав він і помер.

4

СЦЕНАРІЙ: план або конспект, основна сюжетна лінія («Вебстерський словник»)

ПИСЬМЕННИК: той, хто пише, особливо професійно («Вебстерський словник»)

ВИГАДКИ: обман або удавання («Вебстерський словник»)

5

Полі, Чи Ти Зможеш?

6

Так, звісно, він міг. «За *сценарієм письменника* Енні вижила, хоча він розумів, що це тільки *вигадки*».

7

Він насправді снідав із Чарлі Меррілом. Їхня розмова дійсно відбулася. Тільки коли він зайшов до себе у квартиру, то збагнув, що прибиральниця позапинала штори. Він таки впав і мало не закричав з переляку, коли Енні, наче Каїн, повстала з-за дивана, але це виявився кіт, косоокий сіаμεць на ім'я Дампстер, якого він купив у притулку місяць тому.

Енні ніде не було, бо Енні зовсім не була богинею. Вона була божевільною жінкою, яка чомусь заподіяла Полу багато лиха. Їй удалося витягнути з рота й горла папір і вибратися надвір крізь вікно, поки Пол забувався наркотичним сном. Вона дісталася

до сараю та впала. Коли Вікс і Макнайт її знайшли, вона вже померла, але не від нестачі повітря. Насправді вона померла від пробитого черепа, який пошкодила при ударі об камінну полицку, коли спіткнулася. Можна сказати, що її вбила та сама машинка, яку так ненавидів Пол.

У неї були грандіозні плани. Того разу навіть сокири було замало.

Вони знайшли її поруч зі стійлом Мізері. Однією рукою вона вхопилася за рукоятку електропилки.

Тепер усе було позаду. Енні Вілкс лежала в могилі. Але, подібно до Мізері Честейн, вона не знаходила спокою. Пол марив уві сні та наяву, як знову й знову викопує її з-під землі. Богиню вбити не можна. Можна тільки втопити її в бурбоні, та й по всьому.

Він підійшов до бару, подивився на пляшку, а потім озирнувся на двері, де валялися гранки й милиці. Пол кинув на пляшку прощальний погляд і повільно пішов підбирати розкидані речі.

8

Сполоснути.

9

Півгодини по тому Пол сидів перед порожнім екраном комп'ютера, розмірковуючи про те, що поступово перетворюється на мазохіста. Замість бурбону він прийняв аспірин, але це все одно не змінить подальшого перебігу подій. Він сидітиме протягом п'ятнадцяти хвилин або навіть тридцяти, спостерігаючи, як у темряві блимає курсор, а потім вимкне пристрій... і таки вип'є.

Хоча...

Хоча коли він вертався додому після сніданку з Чарлі, то побачив дещо цікаве, і до нього прийшла ідея. Невелика. Зовсім маленька. Врешті-решт, подія була незначною. Просто по Сорок восьмій вулиці йшов хлопчик, штовхаючи перед собою

магазинний візок, от і вся пригода. Але на візку стояла клітка, у якій сидів досить великий пухнастий звір, якого Пол спочатку сприйняв за kota. А коли придивився, то помітив на його спині широку білу смугу.

— Синку, — спитав Пол, — це скунс?

— Ага, — відповів хлопчик і поштовхав візок геть. У місті не заведено зупинятися для довгих розмов із незнайомцями, особливо такими дивними, у яких під очима висять мішки розміром із пару наплічників фірми «Самсоніт» і які пересуваються за допомогою металевих милиць. Хлопчик завернув за ріг і пропав.

Пол побрів далі, сподіваючись зловити таксі, але щодня йому треба було проходити принаймні мило, тож він вирішив її подолати. Ноги нівроку розболілися, і, щоби викинути з голови думку про обов'язкову мило, Пол почав розмірковувати про те, звідки йшов цей хлопець, де він роздобув цей візок і, перш за все, звідки взявся цей скунс.

Позаду почувся шум, і Пол відвернувся від порожнього екрана. З кухні вийшла Енні. На ній були джинси та червона фланелева сорочка. У руках вона тримала електричну пилку.

Він заплющив очі, потім розплющив, побачив знайому порожню кімнату і раптом розлютився. Він повернувся до комп'ютера та почав швидко друкувати, мало не гамселячи по клавішах:

1

Хлопець почув звук, що долинав з-за будинку, і, хоча в його голові промайнула думка про щурів, він усе одно завернув за ріг. Додому йти було зарано, тому що уроки закінчувалися тільки через півтори години, а він утік зі школи лише після обідньої перерви.

Тварина, яка тулилася до стіни в тьмяному промені сонячного світла, була не щуром, а величезним чорним котом із найбільш пухнастим хвостом, який він коли-небудь бачив.

10

Пол зупинився, серце раптом затріпотіло.

«Полі, Чи Ти Зможеш?»

Це було питання, на яке він не смів відповідати. Він знову схилився над клавіатурою і за мить почав стукати по клавішах... але тепер спокійніше.

11

Це був не кіт. Едді Дезмонд усе своє життя прожив у Нью-Йорку, але він бував у зоопарку Бронксу. Господи, зрештою, він же бачив картинки в книжках? Він знав, що це таке, хоча й не мав жодного уявлення, як цей звір міг потрапити в покинутий будинок на Сто п'ятій вулиці, але довга біла смуга уздовж його спини розкрила таємницю. Це був скунс.

Едді почав повільно наближатися до тварини. Під ногами хрупотіла штукатурка...

12

Він міг. Йому *вдалося*.

Тож, із вдячністю та острахом, він *зміг*. Діра прочинилася, і Пол зазирнув у неї, і поглянув на те, що ховалося по той бік, не усвідомлюючи, що його пальці набирали швидкість, що його хворі ноги були в цьому самому місті, але за п'ятдесят кварталів звідси, не усвідомлюючи, що він писав і плакав.

*Ловелл, штат Мейн, 23 вересня 1984 року /
Бенгор, штат Мейн, 7 жовтня 1986 року
Мій казочці кінець!*

Щира подяка висловлюється за дозвіл відтворити фрагменти з матеріалів, які захищені авторським правом:

«Король дороги» («King of the Road») — автор Роджер Міллер (Roger Miller). © 1964 р. «Tree Publishing co., Inc.» Міжнародне авторське право збережено. Усі права збережено. Використано з дозволу видавця.

«П'ятдесят способів кинути коханця» («Fifty Ways to Leave Your Lover») — автор Пол Саймон (Paul Simon). Авторське право © 1975 р., Пол Саймон. Використано з дозволу.

«Колекціонер» («The Collector») — автор Джон Фаулз (John Fowles). © 1963 р. Джон Фаулз. Використано з дозволу «Little, Brown and Company».

«Ліниві, млисті, божевільні літні дні» («Those Lazy, Hazy, Crazy Days of Summer») — автори Ганс Карст і Чарльз Тобіас (Hans Carste, Charles Tobias). Авторське право © 1962 р., Німеччина, «Edition Primus Budde KG Berlin», авторське право © 1963 р., «Comet Music Group». Усі права на території США та Канади регулюються та контролюються «April Music Inc.» з дозволу «ATV Music (Comet)». Усі права збережено. Міжнародне авторське право збережено. Використано з дозволу.

«Дівчатка просто хочуть розважатися» («Girls Just Want to Have Fun»). Авторське право © 1979 р., «Heroic Music». Право

на використання віршів надано «Heroic Music (ASCAP)» автору слів та музики Роберту Газарду (Robert Hazard).

«До міста їде Санта Клаус» («Santa Claus is comin' to Town») — автори Гейвен Гіллеспі та Дж. Фред Кутс (Haven Gillespie, J. Fred Coots). © 1934 р., поновлено 1962 р., «Leo Feist Inc». Права належать «SBK Catalogue Partnership». Усі права контролюються та регулюються компанією «SBK Feist Catalogue Inc». Усі права збережено. Міжнародне авторське право збережено. Використано з дозволу.

«Ковтв-і-буль» («Chug-a-Lug») — автор Роджер Міллер (Roger Miller). © 1964 р., «Tree Publishing Co., Inc». Міжнародне авторське право збережено. Усі права збережено. Використано з дозволу видавця.

«Пекельне диско» («Disco Inferno») — автори Лерой Грін і Рон «Хев Мерсі» Керсі (Leroy Green, Ron 'Have Mercy' Kersey). Авторське право © 1977 р., «Six Strings Music and Golden Fleece Music»; передано «Six Strings Music» у 1978 р. Усі права збережено.

Зміст

I. <i>Енні</i>	11
II. <i>Мізері</i>	123
III. <i>Пол</i>	259
IV. <i>Богиня</i>	369

Літературно-художнє видання

КІНГ Стівен

Мізері

Роман

Головний редактор *С. С. Скляр*
Керівник проекту *З. О. Бакуменко*
Завідувач редакції *Г. В. Сологуб*
Відповідальний за випуск *О. В. Стратілат*
Редактори *Т. М. Віланова*
Художній редактор *Т. О. Волошина*
Технічний редактор *І. О. Гнідая*
Коректори *К. П. Романченко, Г. В. Іванова*

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
Св. № ДК65 від 26.05.2000
61140, Харків-140, просп. Гагаріна, 20а
E-mail: corp@bookclub.ua

1. Олександрія, просп. Леніна, 77 (ТЦ «Гранд-Плаза», 2-й поверх), (05235) 7-15-50
2. Артемівськ, вул. Радянська, 69 (ТЦ «Азов-Плаза», 2-й поверх), (0627) 44-90-99
3. Біла Церква, вул. Ярослава Мудрого, 5/13 (копійний універмаг «Дружба», 1-й поверх), (0456) 39-04-68
4. Білгород-Дністровський, вул. Московська, 16-А (ТЦ «Рута-Плаза», 2-й поверх), (04849) 6-07-26
5. Бердянськ, просп. Леніна, 35-А (ТЦ «DEL MAR», 1-й поверх), (06153) 3-48-40
6. Бориспіль, вул. Київський шлях, 10-В (ринок «Зоряний», місце 103), (06153) 3-48-40
7. Вінниця, вул. Паланіна, 1-А (ТЦ «Квартал», 2-й поверх), (0432) 50-88-06
8. Вознесенськ, вул. Сняжкова, 5-А, (05134) 3-20-19
9. Дніпрозержинськ, просп. Леніна, 57-А (ТЦ «Фуршет», 1-й поверх), (0569) 53-42-26
10. Дніпропетровськ, просп. Карла Маркса, 105 (ТЦ «Сільпо», 2-й поверх), (056) 770-00-55
11. Дніпропетровськ, вул. Калинова, 9-А (ТЦ «Miriada», 1-й поверх), (056) 760-33-30
12. Житомир, вул. Київська, 87 (ТЦ «Вопак», 2-й поверх), (0412) 41-24-85
13. Запоріжжя, просп. Леніна, 58, (061) 787-63-86
14. Запоріжжя, просп. Металургів, 2-Ж (ТЦ «Рекордний», 0-й поверх), (061) 236-86-54
15. Івано-Франківськ, пл. Ринок, 1 (ТЦ «Галерея Н», 0-й поверх), (0342) 72-58-32
16. Ізмаїл, вул. Пушкіна, 47 (ТЦ «Електрон», 2-й поверх), (04841) 6-22-12
17. Ізюм, пл. Радянська, 7, (05743) 3-14-72
18. Кам'янець-Подільський, вул. Данила Галицького, 11/3 (ТД «Максимум», 2-й поверх), (03849) 6-48-11
19. Київ, вул. Велика Васильківська, 72 (ТЦ «Олімпійський», 3-й поверх), (044) 590-25-76
20. Київ, вул. Райдужна, 15 (ТЦ «Фуршет», 0-й поверх), (044) 540-23-65
21. Київ, вул. Маршала Малиновського, 12-А (ТЦ «Метрополіс», 3-й поверх), (044) 500-62-73
22. Київ, вул. Лукшашевича, 15-А (ТЦ «Європорт», 2-й поверх), (044) 461-94-82
23. Київ, вул. Драгоманова, 29 (ТЦ «Центрум», 1-й поверх), (044) 502-18-96
24. Київ, вул. Попудренка, 90/2 (ТЦ «Маяк», 3-й поверх), (044) 361-91-46
25. Кировоград, пров. Центральний, 3/1 (ТЦ «Плаза», 1-й поверх), (0522) 35-20-55
26. Ковель, бульв. Лесі Українки, 18 (ТД «Бульвар», 2-й поверх), (03352) 5-21-40
27. Конотоп, вул. Конотопських дивізій, 24-А (ТЦ «Маяк», 2-й поверх), (05447) 6-36-77
28. Краматорськ, вул. Палацова, 23 (ТЦ «Прогрес», 2-й поверх), (0626) 48-97-87
29. Красноармійськ, вул. Свердлова, 148, (06239) 2-00-48
30. Кременчук, вул. Леніна, 15/42 (ТЦ «Мега», 2-й поверх), (0536) 72-97-65
31. Кривий Ріг, просп. Гагаріна, 4 (ТЦ «Плаза-2», 2-й поверх), (056) 409-81-09
32. Кривий Ріг, вул. Ватулина, 39-А, (056) 409-60-75
33. Лисичанськ, просп. Леніна, 117 (ТЦ «Лимон», 2-й поверх), (067) 570-61-62
34. Луцьк, вул. Рівненська, 48 (ТЦ «Фокстрот», 1-й поверх), (0332) 78-35-08
35. Львів, вул. Братів Рогатинців, 15, (032) 235-50-12
36. Львів, вул. Городоцька, 179 (ТЦ «Скриня», 2-й поверх), (032) 298-88-07
37. Маріуполь, просп. Металургів, 64 (ТЦ «Єлизавета», 1-й поверх), (0629) 41-27-71
38. Мелітополь, просп. Богдана Хмельницького, 24 (ТЦ «Пасаж», 2-й поверх), (0619) 44-83-49
39. Миргород, вул. Гоголя, 147 (ТЦ «Мир», 1-й поверх), (05355) 5-06-08
40. Ніжин, вул. Шевченка, 11-А (ТЦ «Гермес», 2-й поверх), (04631) 90-10-2
41. Миколаїв, вул. Потьомкінська, 63/2, (0512) 47-58-43
42. Нікополь, просп. Трубінкін, 14 (ЦУМ, 1-й поверх), (05662) 2-50-03
43. Нова Каховка, вул. Паризької комуні, буд. 13, ТЦ «Центральний» (копійний «Дитячий світ»), 2-й поверх, (05549) 7-96-51
44. Новомосковськ, вул. Радянська, 34 (ТЦ «Сті-Центр», 2-й поверх), (0569) 69-65-79
45. Одеса, вул. Велика Арнаутська, 61, (048) 786-05-88
46. Одеса, вул. Краснова, 17 (пл. Толбухіна), (048) 780-19-84
47. Одеса, просп. Добровольського, 99, (048) 755-04-40
48. Павлоград, вул. Карла Маркса, 84-А, (057) 752-65-92
49. Первомайськ, вул. Революції, 34, (05161) 7-53-99
50. Полтава, вул. Жовтнева, 50, (0532) 60-60-40
51. Рівне, вул. Київська, 67-А (ТЦ «Арена», 2-й поверх), (0362) 64-26-37
52. Селідове, вул. Карла Маркса, 10 (Будинок побуту, 2-й поверх), (06237) 7-00-34
53. Слов'янськ, пл. Жовтневої революції, 3 (ТЦ «Фокстрот», 2-й поверх), (0626) 62-11-02
54. Суми, вул. Соборна, 42, (0542) 77-17-12
55. Тернопіль, вул. Перла, 3 (ТЦ «Нович», 2-й поверх), (0352) 43-12-76
56. Ужгород, пл. Кирила та Мефодія, 3 (універмаг «Україна», 2-й поверх), (0312) 67-22-29
57. Харків, просп. Маршала Жукова, 3-А, (057) 392-03-43
58. Харків, просп. Гагаріна, 20-А (ТЦ «На Гагаріна», 2-й поверх), (057) 703-44-58
59. Харків, вул. Академіка Павлова, 144-Б (ТЦ «Космос», 3-й поверх), (057) 720-12-29
60. Харків, вул. Полтавський шлях, 144 (ТБЦ «Компас», 2-й поверх), (057) 720-10-33
61. Херсон, просп. Ушакова, 35-А (ТЦ «Адмірал», 2-й поверх), (0552) 46-00-66
62. Хмельницький, вул. Свободи, 73 (ТЦ «Фуршет», 3-й поверх), (0382) 72-66-51
63. Черкаси, вул. О. Дашкевича, 26 (ТЦ «Сільпо», 3-й поверх), (0472) 54-04-47
64. Чернігів, просп. Перемоги, 103, (0462) 65-32-31
65. Чернівці, вул. Головна, 10, (0372) 58-72-44
66. Шостка, вул. Карла Маркса, 24, (05449) 7-37-46

Замовляйте книжки будь-яким зручним способом

- за телефонами довідкової служби
(050) 113-93-93 (МТС); (093) 170-03-93 (life);
(067) 332-93-93 (Київстар); (057) 783-88-88
- на сайті Клубу: www.bookclub.ua

Надсилається безплатний каталог

**Запрошуємо авторів, перекладачів,
художників, редакторів до співпраці**

e-mail: publish@bookclub.ua

Для гуртових клієнтів

Харків

тел./факс +38(057)703-44-57
e-mail: trade@bookclub.ua
www.trade.bookclub.ua

Київ

тел./факс +38(067)575-27-55
e-mail: kyiv@bookclub.ua

Одеса

тел./факс +38(067)572-44-28
e-mail: odessa@bookclub.ua

СТІВЕН КІНГ

Ярмарок нічних жахів
Кладовище домашніх тварин

Чотири сезони

Містер Мерседес

Що впало, те пропало

Зона покриття

Країна розваг

Сяйво

Доктор Сон

Відродження

Воно

11/22/63

Під куполом

Цикл «Темна вежа»

Шукач: Темна вежа I

Крізь час: Темна вежа II

Загублена земля: Темна вежа III

Чаклун та сфера: Темна вежа IV

Вітер у замкову шпарину: Темна вежа IV (продовження)

Вовки Кальї: Темна вежа V

Пісня Сюзанни: Темна Вежа VI

Темна вежа: Темна вежа VII